

A társadalmi és globális felelősségvállalást, környezettudatos magatartást és a fenntartható gazdálkodással kapcsolatos ismeretek meg- szerzését támogató programok

2018

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Szerkesztette:

Károlyi Attila

Írták:

Angyal László

Barkos Beáta

Boldog Zoltán

Butty Bertold

Csizmadia Zsolt

Jusztin István

Jusztinné Nedelkovics Aliz

Keserű György

Keszeli Sándor

Dr. Kissné Dr. Oláh Boglárka

László Imre

Készítő intézmény:

Dugonics András Piarista Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium

A módszertani fejlesztés az EFOP-3.3.7-17-2017-00037 azonosítószámú pályázat keretében valósult meg.

Tartalomjegyzék

Előszó.....	4
Általános rész	5
Ökoprogramok.....	17
Iskolai madárbarát kert.....	28
Növényteni tanösvény és hozzákapcsolódó foglalkozások.....	42
Kert-Ész Kör.....	63
Diákújságíró kör és szónokképzés	79
Diákszínpados előadás próbafolyamata	207
Nagyapáink üzenete – történelmi filmklub.....	256
Nagyszünetes programok	281
NagyAlkotóProjekt – Projekt az iskola tereinek díszítésére	303

ELŐSZÓ

A Társadalmi és globális felelősségvállalás, környezettudatos magatartás fejlesztése projekt tevékenységei sokszínű módszertanra alapulnak, a sokféleség útját kínálják. A 21. század elején az egyéni figyelem, az egyéni nevelési környezet iránti igény megnövekedett. A projekt tíz módszertani fejlesztési tevékenységet ölel fel. Fontosnak éreztük, hogy a sokféle út egyéni vagy kis csoportos vagy osztályprogramban megvalósítható legyen, mert így saját utat járhatnak be a csoportok, a diákok.

Nagyvárosi környezetben, középiskolás, piarista gimnáziumi keretek között, 13-18 éves diákokat szólít meg a projekt. Az iskola, azaz a tanítás terét használja, de közösségi térként. A közösség élményét erősíti és gazdagítja. A személyes nevelési helyzetek alig valósíthatóak meg tanórai körülmények között. Nem kell minden diáknak részt vennie minden tevékenységben, egyéni és kiscsoportos, ill. osztályprogrammá tehető programokból áll.

Az egyes tevékenységekben leírt gyakorlatok olyan kiviteli tervek, amelyek az élethelyzetnek megfelelően bővíthetőek feladatbankká, jól megvalósított és mások számára is dokumentált alkalmak, jó gyakorlatok halmazává válnak.

Az elkészített módszertani fejlesztés tizenegy szerző alkotása. A pedagógia, a nevelés szellemi kincse. A pályázati támogatás első eredménye, hogy ez a nevelési terv elkészült, össze lett állítva. A következő tanév nevelési helyzeteit tervezték meg a szerzők, így aktuális jövőképet is beépítettek, mely a tanév rendje, ill. az osztályfőnöki munkaterv részévé tud válni, a csoportokhoz könnyen igazítható.

A fiatalok kísérése vallásos és önreflexiós, önismereti és evangelizációs csoportos, valamint a pedagógus és a tanítvány egyszeri, személyiségüket megmozgató kommunikációjában valósul meg, melynek célja: *képessé tenni a tanítványokat arra, hogy **át tudják alakítani a világot, képesek legyenek egy másféle világ építésére.***

Általános rész

Tanítványkép

*„Az a fajta nevelés, amelyet Kalazancius kigondolt, ezt a célt igyekszik elérni: képessé tenni titeket a teljes emberségekben való növekedésre, azért, hogy át tudjátok alakítani a világot. Lehet, hogy kissé erősnek hangzik ez így, de ez Kalazancius meglátása, és éppen ezért annak foglalatja, amit alakulásotok és növekedésetek folyamán fel kell fedeznetek és meg kell valósítanotok: képesek vagytok egy másféle világ építésére.”
(Pedro Aguado SchP generális atya)¹*

Az Iskola küldetése a minőségi oktatás biztosítása valamint a gyermekek és fiatalok érték-központú nevelése, elkísérése felnőtté válásuk útján. Célunk, hogy hitükben és értékrendjükben szilárd embereket neveljünk, akik a társadalom hasznos tagjaivá válnak azáltal, hogy akarnak és képesek tenni magukért és a szűkebb és tágabb környezetükért.

Kalazanci Szent József, a piarista rend alapítójának nyomdokain járva küldetésünk fontos részét képezi, hogy oktatói-nevelői tevékenységünket a leszakadással fenyegetett társadalmi réteg körében is kifejtsük. A piarista iskola – jelmondata: *pietas et litterae* – a „*hitre, tudásra, szép életre, jóra*” nevel. A teljes ember nevelésében az emberi dimenziók mindegyike fontos². *Hitvallásunk*: „Mi, szerzetes és világi piaristák szegedi közössége hisszük, hogy meghívásunk Isten iránti elkötelezettségünkéből és Kalazanci Szent József hivatásából fakad, diákjaink és egymás szolgálatára szól.”

Küldetésünk: „Iskolánk közösségében mindannyian nyitottak vagyunk a személyes fejlődésre. Az értékeinket elfogadó családokkal együttműködve, az egész embert megszólítva hitet és tudást adunk át a ránk bízottaknak, mert hisszük, hogy ebből öröm és élet fakad.”

A tanítvány társas lény, képessé kell tenni a fiatalokat, hogy közösségben felfedezzék és megvalósítsák a saját világukat. *A társadalmi és globális felelősségvállalást, környezettudatos magatartás fejlesztése projekt* a spirituális-lelki, a társas-érzelmi, önismereti-értelmi és a testi-gazdasági dimenziókat fejleszt, egyéni utakat enged, és egyéni, ill. osztályközösségi, ill. kiscsoportos, ill. intézményi mozgásteret, szabadságot hagy.

„Kalazancius is újat hozott létre, bizonyos értelemben ő is a jövőbe menekült. Az iskola pontosan ezt a szabad és jövőre nyitott, az új befogadására nyitott légkört és közeget igényli. Ha nem ilyen az iskola, akkor nem iskola.

---

¹ Jubileumi évet hirdet a generális atya. <https://piarista.hu/hirek/jubileumi-%C3%A9vet-hirdet-gener%C3%A1lis-atya>

² Pedagógiai program 13. o. https://www.szepe.hu/sites/default/files/pedagogiai_program2013.05.26_2.pdf

Annak az újnak, amely minden egyes emberben, minden fiatalban, minden egyénben megjelenik, ilyen otthonra, a szabadságnak helyet adó és az új befogadására nyitott hajlékra van szüksége.”³

A szegedi piarista nevelés alapértékei⁴:

- 1) *Istenkeresés:* „Számunkra az istenkeresés azt jelenti, hogy személyes életünkben, közösségünkben és a világban keressük az Isten szándékát, a Vele való kapcsolatot, és ünnepeljük jelenlétét.”
- 2) *Elkötelezettség:* „Számunkra az elkötelezettség azt jelenti, hogy odaadással és hűségesen vállaljuk értékeinket, hagyományainkat, kapcsolatainkat; éljük az evangéliumból fölismert hivatásunkat, és erre neveljük a ránk bízottakat.”
- 3) *Közösségi élet:* „Számunkra a közösségi élet azt jelenti, hogy közösségeinkben egymásra és közös céljainkra figyelve, szeretetben egymást segítve és szolgálva éljük meg mindennapjainkat.”
- 4) *Személyesség és bizalom:* „Számunkra a személyesség és bizalom azt jelenti, hogy egymás megismételhetetlen egyediségét és értékességét fölismerve bátran fordulunk társainkhoz. Elfogadó, őszinte és építő visszajelzéseket adunk egy kísérő, fejlesztő közegben.”
- 5) *Fejlődésre kész ember:* „Számunkra a fejlődésre kész ember azt jelenti, hogy egész emberségünket éljük meg: gazdagodunk testi-lelki egészségben, elméleti és gyakorlati tudásban, művészeti tevékenységben, sportban, kapcsolatainkban és lelki életünkben.”
- 6) *Igényes munka:* „Számunkra az igényes munka azt jelenti, hogy feladatainkat odafigyeléssel, a tőlünk telhető legmagasabb színvonalon, hatékonyan végezzük.”
- 7) *Hiteles jelenlét a világban:* „Számunkra a hiteles jelenlét a világban azt jelenti, hogy nyitottan, életkorunknak megfelelő megismerési szándékkal, párbeszédben, szolidárisan élünk a minket körülvevő valóságban.”

---

³ Pedagógiai program 19. o. https://www.szepi.hu/sites/default/files/pedagogiai_program2013.05.26_2.pdf

⁴ Pedagógiai program 14. o. https://www.szepi.hu/sites/default/files/pedagogiai_program2013.05.26_2.pdf

A Társadalmi és globális felelősségvállalás és környezettudatosság fejlesztése projekt a felnőtt személyiség értékeire⁵ alapul.

A nevelés a gyermek- és ifjúkorban a beavatás folyamata, amely révén a személy identitása kialakul és a társadalmi csoport részévé válik. A beavató iskola nevelési projektje kidolgozásakor négy tényezőre érdemes figyelni⁶:

- „a személy: minden egyes személy teljes megvalósulását kell mindenekelőtt szem előtt tartania, és arra törekednie, hogy a szabad választás személyes képességét felébressze, segítenie kell minden

⁵ A felnőtt személyiség értékeit bemutató ábra. (Piarista Pedagógiai Napok, Kecskemét 2009.) In: Pedagógiai program 19. o. https://www.szepi.hu/sites/default/files/pedagogiai_program2013.05.26_2.pdf

⁶ Antonio Botana: Az iskola mint evangéliumi projekt. Piarista Rend Magyar Tartománya, Budapest, 2010. 10-11. o.

személyt abban, hogy megtalálja saját lehetőségeit az életben, különös tekintettel a társadalom szélén élő személyekre;

- **a közösség:** a találkozóhelyek biztosításával és kommunikációjában is támogatnia kell a közösségi kapcsolatokat;
- **a kultúra:** az ismereteket az adott kultúrába helyezve közvetíti, és jelzi az étellel és a környezettel való kapcsolatát, megismerteti a módszereket és a kérdéseket fontosabbnak tartja a válaszoknál, ápolja a kritikai érzéket és fejleszti a kreativitást;
- **a társadalom:** szolidaritásra tanít, és a hovatartozás érzését erősíti; az igazságra nevel, a közösségi és társadalmi kapcsolatok, a különböző rendszerek és gazdasági függőségek kontextusában helyezi el az ismereteket; és az iskola életét és belső kapcsolatait ezen alapvető fontossággal bíró elemekből kiindulva tervezi meg.”

Antonio Botana megfogalmazásával értünk egyet: „A mi kihívásunk ma nem abban áll, hogyan ruházzuk fel új aspektusokkal iskolai tanterveinket, hanem abban, hogy vajon képesek vagyunk-e teljes nevelési projektünket a következő elv mentén újjászervezni: a személy alapvetően nem az ismeretanyagok elsajátításával, hanem a környezetével, a személyekkel, a társadalommal és a természettel való megfelelő kapcsolatok kialakítása által válik önmagává.”⁷ E gondolatokra épül a *Társadalmi és globális felelősségvállalás és környezettudatosság fejlesztése projekt* tevékenység-hálója. Nem új tudásanyagok kerültek a pályázati munkafolyamatokba, hanem az *a módszer*, amely arra készíti, hogy folyamatosan kérdéseket tegyünk fel magunknak, és meghallgassunk másokat (*'folyamatként felfogható tudás'*). A *'hova tartozás érzése'* fejlődik. „A személy képes legyen megtalálni a helyét a tudományok világában és a kapcsolatok összességében, amelyek folyamatosan tárják fel számára a világ és a történelem értelmét.”⁸ A projekt a közösség(ek) és a közösségteremtés körül szerveződik.

Az iskolaKözÉletTér. „A találkozás, az együttlét, a meghallgatás és a kommunikáció helyszíneként kell felfognunk; olyan helyként kell gondolnunk rá, és olyannak kell megterveznünk, ahol a diákok – éppúgy, mint a nevelői közösség többi tagja – a közösség építését elősegítő értékekkel való kísérletezésük során egy építő jellegű tanulási folyamat cselekvő személyeivé válnak... *élettér*..., amelyben olyan emberi csoportok jönnek létre, amelyek különböző érdeklődési körök (kultúra, sport, rendezvényszervezés, barátság, politika... és természetesen a vallás) mentén szerveződnek.”⁹

---

⁷Antonio Botana: Az iskola mint evangéliumi projekt. Piarista Rend Magyar Tartománya, Budapest, 2010. 12. o

⁸i. m. 13. o.

⁹i. m. 13. o.

Célok és elvárt hatások

Társadalmi és globális felelősségvállalás érzékenyítése

1. A fiatalok sok választ adnak a hovatartozás kérdésére saját maguk számára, iskolai közösségekben élük át az odatartozás érzését
2. A diákok patriotizmus érzése nő, ismeretekkel bővül
3. A családjaik, a település történetét is jobban megismerik és megértik, szűkebb pátriájuk közelmúltjába, helytörténetében tájékozódnak.
4. A 20. század/ nagyszülei, szülei sorsáról beszélgetnek, vitáznak.
5. Szembesülnek a magyar közelmúlt nehézségeivel, a múlt század problémáival. A (hétköznapi) hősökkel és bűnösökkel(bűnökkel) egyaránt.
6. Ökoprogramokban gyakorolják a környezettudatosságot
7. A környezetére, a világra nyitottá válnak.
8. A kortárs képzőművészetről alkotott képet a projektben való részvétel árnyalja.

Globális felelősségvállalás és környezettudatosság

1. Közösségben együttműködve, egymást segítve, sajátítják el az egészséges életmód kialakításának szabályait.
2. Környezettudatosságra való nevelés, a globális felelősségvállalás, illetve a munka szeretetének kialakítása
3. A tudományos megfigyelés és értekezés megtanulásának lehetősége
4. A mindennapi növényeink fel-, megismerése
5. Iskolai tér madárbarát kertté alakítása, velünk élő madarak számára természetes élőhely biztosítása
6. A fontosabb fűszer- és gyógynövények hatóanyagainak és azok felhasználásának ismerete, megismerkednek a Magyarországon is népszerű és gasztronómia fejlődésével.
7. Megtanuljuk az alapvető kerti munkálatokat.
8. Az itt megtermelt növényeket fel is használjuk.

Élettér, találkozóhelyek szervezése –a nyilvános kommunikáció helyszíneinek formálása

1. Az életvitel tudatosabbá tétele
2. Az együttalkotásban a kritikai gondolkodás fejlődik, munkaerőpiacon képessé válnak a hatékonyabb csapatmunkára, a feladatok elosztására, elkészítésére
3. A diákok a nyilvános kommunikáció bizonyos műfajaiban gyakorlatot szereznek, felméri készségeiket és képességeiket, képessé válnak újságírói műfajok önálló használatára, szónoki beszéd önálló megírására, előadására.
4. Nyomtatott és elektronikus média működtetése, és ennek hatására információs ponttá és véleményformáló erővé válnak a közösségük előtt.
5. Közösségi terek díszítése, találkozópontokká (pl. szünetsarkok, kiállítások, mozaik és festett falfelületek) kialakítása

6. A diákok ökológiai és környezetvédelmi személetének bővítéséhez, környezetünk iránti felelősségvállalás kialakítás
7. Javulhat eredményességük, kommunikációs eszköztáruk
8. A problémahelyzetek elemzése, konfliktushelyzetek megismerése, asszertív megoldási módok gyakorlása

A személyiség lehetőségeinek, az önkifejezésnek fejlesztése, alkotó közeg formálása

1. Kritikai gondolkodás fejlesztése
2. Fejlesztjük a környezetük iránti figyelmüket,
3. Saját és mások tapasztalatának elfogadását és tiszteletben tartását.
4. Pozitívabb énkép kialakítása
5. Az önbizalom, a magabiztosság fejlesztése, a közösség elé kiállás gyakorlása
6. A nyilvános kommunikáció gyakorlása
7. Gyakorolják a sajtóműfajokat.
8. A diákok saját szónoki beszédeket alkotnak, egymásnak tanácsot adnak ezek formálásával kapcsolatban, majd az alkotások a nyilvánosság előtt is elhangzanak.
9. A felnőtt életbe való beavatódást segíti a diákokban (pl. felelősségvállalás, kiállás, szövegtanulás megélése)
10. Az iskola előtti szereplés sikert és elismerést ad.
11. Közösségi élmények szerzése iskolai környezetben.
12. Öröm a kreatív alkotói folyamatokban.
13. Az improvizációs gyakorlatok fejlesztik a diákok képzelőerejét (kreativitás).
14. Az érzések kifejezése és tudatosítása csökkenti a belső frusztrációt (önismeret).

Közösségfejlesztés

1. Egymás iránti bizalom növekedése
2. A szabadidő értékes eltöltése, diákok önállósága a közösségépítésben, kreativitás
3. Nő az együttműködés és felelősségvállalás
4. A versengés és a gúnyolódás helyett elfogadó és támogató hozzáállást építenek ki (közösségépítés).
5. A fiatalok a kortárs csoportjukat formálják, szervezik.
6. Az együtt végzett munka a közös tanulás élményét biztosítja a résztvevők számára
7. Gyakorlatot szereznek, felméri készségeiket és képességeiket, képessé válnak újságírói műfajok önálló használatára.
8. Írásaikból képessé válnak egy diáklap összeállítására, hatékony tagjai lesznek egy szerkesztői közösség működésének.
9. A szegedi piarista iskola kulturális élete gyarapodik.
10. Megtanulják jobban kifejezni magukat (szókincs, testbeszéd, hitelesség) a diákok.
11. A diákélet szervezésében a diákönkormányzat szerepe és felelőssége növekszik.

Újszerűség

Stratégiai újszerűség

1. Az iskolára úgy tekintünk, mint a társadalom átalakításának jeles helyszínére.
2. Teljes emberként való fejlesztés
3. A saját környezet kreatív alakításához való viszonyra helyeződik a figyelem.
4. Képzi a fiatalt, hogy képessé váljon új világ építésére.
5. Sok kisközösségi folyamatból áll.
6. Sok tanórán kívüli gyakorlat és/ vagy hamar lemérhető gyakorlati eredményesség
7. Az iskola beavató iskolaként lesz meghatározva.
8. Az iskola közösségi térként, élettérként lesz fejlesztve.
9. A fiatalok azt tanulják, hogy a saját életükért felelősek, és közösségi életükről dönthetnek.

Pedagógiai újszerűség

1. Tapasztalatra és kreativitásra alapozó módszertani kultúra
2. Felfedező, kutató tevékenységet támogató módszerek (pl. élménypedagógia, játékpedagógia) alkalmazása
3. Tanulói tevékenységre épülő ismeretszerzés és képességfejlesztés, a felfedező, kutató tevékenységet támogató módszerek alkalmazásával
4. Tanulás tanulása. Differenciált tanulói tevékenységek képességfejlesztő, tehetséggondozó formákban
5. Multidiszciplináris természettudományos ismeretek bővítése
6. Példát mutatunk arra, hogy az iskola miként állíthatja közvetlen környezetét a diákjai fejlődése, környezettudatos nevelése szolgálatába.
7. A környezeti nevelés programok több éves lebontásban jelennek meg, és tartalmaz állandó panelokat (pl. helyszínek, tevékenységek) is.
8. Néhány kerti munkafolyamat és növényismeret középiskolai gyakorlása
9. A tanórai keretek közt nem megvalósítható gyakorlati feladatok elvégzése, az érettségi gyakorlati követelményeinek elmélyítése
10. Az önállóság, (pl. publicisztikai, szónoki, képzőművészeti, előadói műfajokban) az alkotás örömeinek megélése
11. A kisközéletben (pl. iskolaújság, honlap, az iskolaépület belső terei, rendezvények) kapnak nyilvánosságot a diákmunkák
12. A magyar órán megszerzett ismeretek felhasználása, gyakorlatban hasznosítása
13. Színjátékszás, kreatív és szabad (improvizatív) közeg
14. Közösségi tanulás, csoportmunka
15. Nagyméretű közös alkotást hagynak maguk után.
16. A fiatalok csoportos és egyéni kommunikációs készségek fejlesztése
17. Sok stressz oldó kisközösségi alkalom szervezése

18. A fiatalok önismerete gyarapszik, önbecsülése nő

19. A sokfajta program vezetése nem az osztályfőnök feladata, hanem segíti a nevelő munkáját.

Szervezeti újszerűség

1. A társadalmi és globális felelősségvállalás, környezettudatosság fejlesztése nevelési projekt hálózatos kiscsoportos működésformában valósul meg
2. Módszertani célok között szerepel az elmozdulás az egyéni munkától a páros és csapatmunka felé
3. Közösségben eltöltött munka örömét élik meg a fiatalok, team-munkában dolgoznak.
4. A pontos munkavégzés fontosságát ismerik fel, csoportban az együttes eredmény érdekében személyes elkötelezettséggel dolgoznak
5. A diákok gyakorlatban tanulják meg az egyes sajtóműfajokat, amelyeket nagyrészt csak elméletben ismernek meg nyelvtanóra keretében. Műveiket megjelentetik a folyamatosan szerkesztett iskolaújságban és/vagy az iskola honlapján.
6. A diákok jól érzik magukat, felelősséget vállalnak saját környezetük, közösségük alakulásáért.
7. A diákok közösségi programokon vesznek részt a szabadidejükben, az iskola épületében
8. A leírt módszertan alapján hamar születhet döntés, és a tanév elején tervezhetőek nevelési programok, osztályfoglalkozások
9. A nevelőmunka innovációs pedagógiai műhelyévé válik a megvalósítás.

A szervezeti forma

A társadalmi és globális felelősségvállalás és környezettudatosság fejlesztése projekt a természettudományos, a magyar és a történelem munkaközösséghez kapcsolható. Érintkezik tantárgyi tartalmakkal, gyakorlattá való átalakítás. Ezekben a foglalkozásokon a szaktanároknak van irányító szerepe. Igazi ereje azonban annak lesz, ha a diákok önszerveződése megerősödik. A projekt a nevelésről való folyamatos kommunikációt – érzékenyítést, fejlesztést, emberi kapcsolatokat – szolgálja.

A tevékenység neve	Gyakorisága	Az érintettek köre
Szegediséget erősítő foglalkozások (módszertani fejlesztés folyamatban)	projektmunka/ témanap	önkéntes csoport/ iskola
Ökoprogramok	rendezvénysorozat/ témanap	egész iskola
Újságíró kör	évente 28 alkalom	önkéntes csoport
Szónokképző kör	évente 28 alkalom	önkéntes csoport
Diákszínpadi előadás próbafolyamata	évente 28 alkalom	önkéntes csoport/ iskola
Panorámaóra (módszertani fejlesztés folyamatban)	évente 5-6 alkalom	önkéntes csoport/ osztály
Nagyapáink üzenete történelmi filmklub	évente 8 alkalom	önkéntes csoport
Madarász kör	évente 8 alkalom	önkéntes csoport

Növényhatározó tanösvény	évente 8 alkalom	önkéntes csoport
Kert-Ész kör	kb. 8 alkalom	önkéntes kollégiumi csoport
NagyAlakotóProjekt	rendszeres heti-kétheti alkalom	önkéntes kollégiumi csoport
KépTelenVilág virtuális galéria és fotókiállítás	évente 8 alkalom	iskola
Nagyszünetes programok	8-16 alkalom	önkéntes csoport
Önkéntes nap	egy kiegészítő diáktrening	10. évfolyam
Civilképző	egy kiegészítő diáktrening	diákönkormányzat vezetői és osztályképviselők
Kalazancius mozgalomhoz kapcsolódó aktivitás	havi alkalmak kiegészítő közösségszervezési gyakorlat	önkéntes csoport

Pályázati tevékenységek – módszertani fejlesztések

A pályázati tevékenységek, módszertani fejlesztések nehezen csoportosíthatóak a nevelési projekt néhány tényezője szerint, amelyet Antonio Botana fogalmazott meg a beavató iskola fogalma kapcsán. Egységet alkot a személyközpontúság, az életteli kultúra, a közösségi lét és a társadalmi hovatartozás. Különösen, ha nem válaszokat adunk a tanítványoknak, hanem a kérdésre, a saját életük formálására készítjük őket.

I. Személyiségközpontú fejlesztés. Sokfajta érdeklődési terület közül tud választani a diák, ill. az iskolaévei alatt több tevékenységbe előírt sorrend nélkül kapcsolódhat be. Önkéntesen, saját döntések által. A tudatosság fejlesztése nem feltétlen az ismeret, az elméleti tudás növelése. Inkább gyakorlatban való hasznosítás. Alkalmazás, munka öröme, kreatív megvalósítás, a gondoskodás és felelősségvállalás gyakorlása. Aktuális igényekhez, a csoport tagjainak adottságaihoz igazodik, nem rögzíthető előre a tematika. A diák megéli az iskolaéveket, készül, felkészül a saját világa létrehozására.

II. Életteli kultúra. Adottságunk, hogy a tanév alatt – mi a szegedi piarista – iskolában töltjük el az időnk jelentős részét. Éli és megéli a fiatal az iskolaéveket, a települése értékeit, azt, hogy mennyire élhető a város (Szeged), hogyan alakítható a környezete. A 21. századi ember mobilabb, mint a 2-3 generációval idősebb ősei. Úgy lesz a szülőföld értékhordozója, ha beavatódik a település jelenébe és a múltjának történetébe, megtapasztalja az épített és természetes környezetét. Megfigyelések, projektmunkák és alkotási folyamatok jellemzik a projekt tevékenységeit. Tudatosítva, hogy a környezet nemcsak objektív világ, hanem alakítható, otthonossá, otthonná tehető. A helytörténethez és a környezeti neveléshez, környezetvédelemhez kapcsolódó kisközösségi foglalkozásokban fontos szerepe van a tanárnak.

Szegediséget erősítő foglalkozások

Identitást, patriotizmust erősítő tevékenység. A foglalkozások a magyar és helyi kulturális gyökerek megismerését, ápolását célozzák. Projektmunka és tematikus nap. *(A módszertani fejlesztés folyamatban)*

1. Ökoprogramok

Évente egy tematikus, tanórán kívüli programsorozat a környezettudatosság jegyében. Tanulók megfigyelési gyakorlata és egy ismeretterjesztő/ környezetvédő civil témájú előadás. Keretrendszerhez való illeszkedés: saját megfigyelés, környezeti problémákkal való találkozás, megoldáskeresés. A környezeti nevelés rendezvénysorozata nemcsak évente kerül megrendezésre, hanem hat éves ciklusú a tematika.

Panorámaóra

A jelenismeret iskolán kívüli formája a felsőbb gimnazisták számára, melynek során a fiatalok korunk társadalmi kihívásaival találkoznak. Az érettségi és felvételi követelményekhez nem kapcsolható, a jövő generációja programja lesz. Közösségi ünnepekhez is kapcsolódik, a helyi, a magyar társadalmat érintő kérdéseket érinti, vagy globális jelenségek diák közeli megvitatása. Érdekes előadókkal, személyiségekkel találkozás. *(A módszertani fejlesztés folyamatban)*

2. Madarász kör

Megfigyelési feladatot és évente csoportos projektmunkát végeznek. Madárbarát kert kialakítása nagyvárosi környezetben. Madarak iránti kíváncsiság kielégítése és tudományos megfigyelés és értekezés megtanulásának lehetősége.

3. Növényhatározó tanösvény

Az iskola területén lévő térre és növényekre alapuló megfigyelési gyakorlat kidolgozása. Az alföldi nagyvárosi iskola környezete úgy lesz kialakítva, hogy mindennapi növények fel- és megismerési terepe lesz. Tanulói páros és csoportos ismeretgyűjtő tevékenység.

4. Kert-Ész kör

A környezetre, a természetre nyitott érdeklődésű, azzal tudatosan foglalkozó, a biológia tantárgyat, gasztronómiát kedvelő diákok, legfőképpen kollégisták számára tervezzük. Informális és kertművelő gyakorlat (pl. ültetés, gondozás, aratás, feldolgozás, fogyasztás valamint terméket készítő kör). Fűszerkert és teakert kialakítására van tér.

III. Közösségi lét. A diákok igénylik a szoros kisközösségi kapcsolatokat. Erős hatás éri őket a kortárs csoportok részéről. Az online közösségek világa helyett a hagyományos emberi kapcsolatok, közösségek és közösségszerveződés formáit erősítjük. Az iskola nemcsak a tanulás helye lesz, hanem a közösségé is. Az iskolaépület belső közttereinek diákarculata különböző módon (pl. ülősarkok, szünetsarkok, fali üzenő felületek, mini kiállítások, csoportmunkák elhelyezése) alakul át. Az együttlét helyein a diákok közösségi programokat szerveznek meg saját maguk számára. A közösségszervezés kiemelt szereplője a diákönkormányzat. A diák önkormányzati tevékenység a civil vagy az egyházi kisközösségi életre vagy az önkéntes munkára való felkészülés gyakorlóterepe. Jelenthet rendezvényszervezést, nagy létszámú hallgatóság előtt való fellépést, közösségszervezést, felelősségtel-

jes vezetői feladatvégzést. A diákok a tervezés, a lebonyolítás folyamatát gyakorolják, közösségi élményben vesznek részt, játékosként, hallgatóként, és örülnek, hogy az iskolai keretek mentén is közösségben vannak.

IV. Társadalmi felelősségvállalás egyik eszköze a nyilvános kommunikáció. Az erre való felkészülés nehezen valósítható meg tanórai keretek között. Az iskola falain túlra mutat a diáktársak képviselete, a szociális, karitatív szerepvállalásra való tevékenységek gyakorlása a középiskolás időszakban. A tankönyvi ismeretek, ill. médiában megismert emberi viszonyokkal való szembesülés, véleményalkotás, vitában való részvétel és tevékeny szerepvállalás megélése fontos élettapasztalata lesz a kamasznak.

5. Újságíró kör

Újságírói műfajokat gyakorolnak a diákok. Munkájuk megjelenik az iskolaújságban, a honlapon. Iskolai rendezvények híreit, programját megörökítik, és segítenek az archiválásban. A diáklap csapatmunka eredménye, az iskola közösségeihez szól, és a véleményüknek nyilvánosságot ad.

6. Szónokképző kör

Rendszeres csoportfoglalkozás a retorikai ismeretek, a szónoki stílus műfajainak gyakorlására. A fiatalok iskolai (pl. templom, aula, diákprogramok a teljes iskola hallgatósága előtt) és az iskolát képviselő helyi rendezvényeken, versenyen szerepelnek. Közéleti szerepek gyakorlása.

7. Diákszínpadi előadás próbafolyamata

Heti kétórás drámai gyakorlatok, évente egy nagyobb előadás. Pedagógiai célja közösségépítés, kommunikációs készség fejlesztése, kreativitás fejlesztése, önismeret, önértékelés, drámaismereti műveltség fejlesztése. Tehetséggondozó, lelki egészséget támogató, a játéknak, a kreativitásnak és a tanulásnak egyaránt helyet adó iskolai foglalkozás. Projektmunka, melyet a teljes diákság elé visznek.

8. Nagyapáink üzenete filmklub

Identitást, patriotizmust erősítő tevékenység. Az elmúlt korok üzenetét a magyar „történelmi, kosztümös” 20. századi filmek feldolgozása. Élménypedagógia, a magyar társadalom múltjáról. Csoportos feldolgozás, vita, véleményezés, a filmművészet jeles magyar alkotásainak értelmezése.

9. Nagyszünetes programok

Különbféle programokat valósít meg a diákönkormányzat. A diákság gyakorolja a saját életének megszervezését (pl. nagyszünetes programok, szabadidős, versengő megmozdulások, villámcsődület, megemlékezések és sportprogramok). Kommunikációs felületek, szünetsarkok és játékterek kialakítása. KépTelenVilág fotókiállítás tréningek (pl. civilképző, önkéntes nap) kapcsolódnak hozzá valamint a Kalazancius mozgalom aktivitásaival való érintkezés)

KépTelenVilág

Belső kivetítőn, galériákban elhelyezett diákalkotásokat tartalmaz. Fotókiállítás, ill. mobiltelefonos alkalmazások használatára alapuló projektek készülnek. *(A módszertani fejlesztés folyamatban)*

10. NagyAlkotóProjekt

Az iskolaépület belső és külső falait diákmunkákkal díszítik. Egy-egy osztály végez projektmunkát. Az alkotás az iskola belső közterét fogja díszíteni.

Ökoprogramok

Írta:
Jusztin István

Előszó/Ajánlás – tanítványkép

Az ökológiai programsorozat a mindennapi környezeti problémákat és arra való megoldási lehetőségek megismerését teszi lehetővé a diákok számára, részben aktív tevékenységeken keresztül.

Tanítványkép: környezettudatos gondolkodásra nyitott, együttműködő, környezete iránt felelősséget érző.

I. A módszertani fejlesztés átfogó ismertetése

Célok

Az iskola egy egységben, a nevelő-és oktatómunka munka kiemelt feladatként kezelje az iskolai környezeti nevelést, mint a környezettudatos magatartásra történő ösztönzés eszközeit.

Elvart hatások, eredmények

„Végzett diákjaink birtokában vannak a környezettudatos életmód kialakításához szükséges ismereteknek és igyekeznek is ezek szerint élni.” (PP)

NAT-hoz, Pedagógiai Programhoz való csatlakozás lehetőségei

A program szorosan kapcsolódik a NAT Ember és természet és Földünk és környezetünk műveltségi területekhez (elsősorban a természetismereten és a tudatos, aktív természetvédelmen keresztül).

A program szervesen kapcsolódik az iskola Környezeti nevelés programjához (Pedagógiai Program), amely az iskolai nevelő- és oktatómunka kiemelt feladatként kezeli az iskolai környezeti nevelést, mint a környezettudatos magatartásra történő ösztönzés eszközeit.

A program segítségével az iskolai környezeti nevelő munka szinterei és az iskolai átfogó környezetvédelmi programok tovább bővülnek.

II. Az eseménysorozat bemutatása

1. Ökoprogramok

1.1. Rövid összefoglaló

A gyakorlat rövid bemutatása

Az ökológiai programsorozat a mindennapi környezeti problémákat és arra való megoldási lehetőségek megismerését teszi lehetővé a diákok számára, részben aktív tevékenységeken keresztül. A programok jó része egy intenzív témahét keretében valós meg (Zöldár). A programsorozat többi eleme a tanév során elosztva kerül megszervezésre, ezzel egy tanéven átívelő környezetvédelmi aktivitást eredményezve.

Célok

Az iskola egy egységben, a nevelő-és oktatómunka munka kiemelt feladatként kezelje az iskolai környezeti nevelést, mint a környezettudatos magatartásra történő ösztönzés eszközét.

Elvárt hatások, eredmények

„Végzett diákjaink birtokában vannak a környezettudatos életmód kialakításához szükséges ismereteknek és igyekeznek is ezek szerint élni.” (PP)

Újszerűség

Az iskola környezeti neveléséhez kapcsolódó programok nem csak éves lebontásban tervezi és valósítja meg. A programok témái több éves lebontásban jelennek meg, ezáltal kijelölve, mely környezeti nevelési elemek legyenek azok, amelyek a diákok középiskolai létük alatt mindenképp találkozzanak.

Az eddigi környezeti neveléssel kapcsolatos iskolai tevékenységek a tanév folyamán kisebb időtartamban és elszórtan voltak, egy-egy tantárgyon belül jelentek meg, valamint passzívan a házirend és az iskolai környezet által érvényesültek.

Zöldár programunk keretében mindezen tevékenységek egy hétre koncentrálnak, így az egyes programok egymás hatását erősítik elősegítve ezzel a szerzett ismeretek mindennapi életben való alkalmazását. Ezen kívül az intenzív programszervezés az egész iskolát átfogja: diákokat és pedagógusokat egyaránt.

Ellenőrzés, értékelés módja:

Az egyes tevékenységek során a programokról értékelő visszajelzés készült a diákoktól és a kísérő tanároktól.

1.2. Hívószavak:

- környezettudatosság
- külső programok
- tanórán kívüli tevékenységek
- környezet- és természetvédelem

1.3. Érintett kompetenciák

A célok eléréséhez szükséges fejlesztendő készségek

- problémamegoldó gondolkodás
- ökológiai szemlélet
- analízis és szintetizálás
- kreativitás, tapasztalás
- önálló ismeretszerzés
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód
- vitakészség, kritikus véleményalkotás
- kommunikáció, média használat
- állampolgári részvétel és cselekvés
- értékelés és mérlegelés készsége

1.4. Célcsoport:

Célcsoport: gimnáziumi évfolyamok

Korosztályok: 12-18 év

Csoport ajánlott létszáma: tevékenységfüggő (10 fő – 2 osztály)

1.5. Szükséges időkeret, gyakoriság:

Gyakorlat alkalmainak száma: 7 program / év (egy program több tevékenységet is magában foglalhat)

Alkalmak gyakorisága: évente 1-2 alkalom

Egy alkalom időkerete: változó

1.6. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

1. Tervező/szervező tanácsapat

Feladatuk a tevékenységek megtervezése és szervezése.

3 fő; előny a környezeti nevelés terén képzett pedagógus

Időigény kb. 10 munkaóra/fő

2. Külső meghívott szakemberek

Feladatuk előadások tartása (fontos az előadói gyakorlat!), ill. üzemlátogatásoknál a csoportvezetés.

Létszámuk az előadások és látogatások számától függ.

Időigény előadóknál 3-4 munkaóra/fő, üzemlátogatásnál 1-2 munkaóra /fő

3. Tanári kar

Feladatuk foglalkozások vezetése és az osztályok mozgatás. ill. kísérése a programokon.

Létszámuk és időtartam a programoktól függ.

1.7. A program egyedi eszközigénye:

Helyi közlekedéshez menetjegy. Tároló helyiség az összegyűjtött műanyagkupak-, elem- és alumínium dobozok számára (nagy mennyiség!).

Fotókiállításhoz paravánok.

Madármegfigyeléshez távcső.

1.8. Kidolgozó

A gyakorlat kidolgozója/ megszólítható(szakmai) képviselője: Jusztin István

Elérhetősége: jusztin@szepi.hu

1.9. megvalósítás elemeinek részletes bemutatása táblázatos formában:

Az 1. elem bemutatása:

Elemek	Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
1.	Zöldár témahét	4-5 nap	- részvétel a szervezett előadásokon, műhelymunkákon, üzemlátogatásokon - fotók készítése - helyszíni feladatlapon kitöltése (pl. Fűvészkert, Vadaspark) - tanulói előadások - csapatversenyen való részvétel	Egyeztetés külső helyszínekkel és külső előadókkal Természettudományos Csapatverseny 1. Témakijelölés, felkészüléshez irodalomlista összeállítása, feladatok megtervezése, versenykiírás 2. Előkészítés	- előadás - terepgyakorlat - üzemlátogatás - egyéni és páros munka - differenciált csoportos munka - beszélgetés - frontális munka	- feladatlapon - szakkönyvek - fényképezőgép - projektor - hangosítás - versenyhez szükséges anyagok		Környezettudatosság növekedése. Ökológiai látásmód szélesedése. Multidiszciplináris szemléletmód erősödése.

Ökoprogramok

Zöldár programunk egy intenzív hét az iskola életében, melyben a tanulókat a környezettudatos magatartás egy részterületével szembesítjük. Cél az ismeretátadás és a szemléletformálás. Módszertanilag törekszünk a tanulókat a lehető legtöbb irányból elérni: előadások külső előadókkal, üzemlátogatás külső helyszíneken, tanulói előadások, tanórák kapcsolása a témához, iskolai csapatverseny a témában, egyes osztályokban témahét, kiállítás, szemétszedés az egész iskola részvételével. A programok egy részének célcsoportja az egész iskola, más része pedig a belépő évfolyamokra koncentrál.

A programsorozat témái hatéves körforgóban váltják egymást. A mozgó panelek mindig az adott témához kötődnek.

Zöldár programunk keretében mindezen tevékenységek egy hétre koncentrálnak, így az egyes programok egymás hatását erősítik elősegítve ezzel a szerzett ismeretek mindennapi életben való alkalmazását. Ezen kívül az intenzív programszervezés az egész iskolát átfogja: diákokat és pedagógusokat egyaránt.

Az évfolyamok állandó programjainak kialakításánál fontos szempont volt az életkornak megfelelő téma és módszerek kiválasztása. A diákok kísérésénél fontos a tanár-diák személyes kapcsolat, amely a nem tanórai keretek által nagyobb lehetőséget biztosít egymás megismerésére.

A projekt szervezése, a részletes program összeállítása már szeptemberben elkezdődik. Tanév elején munkacsoport alakul, melynek feladata, hogy a májusi programot előkészítse és összeállítsa. Ennek során kikérjük az egyes munkaközösségek véleményét, akik majd saját éves munkatervükbe beépítik a témahét programját. A munkacsoportban két ember felel a program tényleges megvalósításáért. Az ő feladatuk a pontos adminisztráció, képanyagok összeállítása, adattárolás, továbbá a kapcsolattartás a külső partnerekkel.

Témahetek témái éves lebontásban:

- A víz
- A közlekedés
- Energiatakarékosság, megújuló energiaforrások

Ökoprogramok

- A természetvédelem jegyében
- Környezetvédelem – globális problémák
- Hulladék, hulladékgazdálkodás

Zöldár állandó paneljei (tanítás utáni időben fakultatív foglalkozásként vagy tanítási nap helyett)

- tematikus nyitóelőadás / meghívott előadók környezetvédelmi témában
- Fűvészkert látogatás
- Vadaspark látogatás
- Paksi atomerőmű látogatása
- Környezeti és alkalmazott kémiai tanszék látogatása (kapcsolódva a pályaorientációs programokhoz)
- DÉMÁSZ látogatás
- DAKK szerelőműhely látogatás
- Sándorfalvi szemétkerakó látogatása
- Hattyasi szennyvíztisztító látogatás

Ökoprogramok

További elemek bemutatása:

Elemek	Feladatok	Idő-keret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések
2.	Madármegfigyelés - őszi - tavaszi	4 óra / évszak	madármegfigyelés madárhatározás	utazás szervezése kísérés szakemberekkel egyeztetés	megfigyelés terepgyakorlat	távcső	őszi alkalom: Európai Madármegfigyelő Napokhoz való csatlakozás október első hétvégéje
3.	Papírgyűjtés - őszi - tavasz	2 nap / év	papírgyűjtés osztályonként	diákok buzdítása céggel való kapcsolattartás eredményhirdetés	gyűjtőmunka	–	Őszi alkalom: október 17. Szegénység elleni világnap Tavaszi alkalom: június 5. Környezetvédelmi világnap
4.	Elem-, műanyagkupak- és alumínium doboz gyűjtés	egész évben folyamatos	gyűjtőmunka egyénenként (ill. háztartásonként)	begyűjtött anyagok szortírozása, tárolása	gyűjtőmunka	tárolóedények, szákok	egész iskola részére
5.	Fotókiállítás	1 alkalom / év	fotók készítése	kiállítás, megnyitó-eredményhirdetés szervezés	egyéni munka	paravánok	Madarak és Fák Napja május 10. egész iskola részére

Ökoprogramok

6.	Szemétyűjtés az iskola mögötti kiserdőben	1 alkalom / év	szemétszedés	Szemétyűjtés megszervezése, kapcsolattartás a felelős erdészettel szülői engedélyek begyűjtése	egyéni, páros és csoportos munka	eszközöket az erdészet biztosítja	2 osztály

Ajánlott linkek:

www.ofi.hu

www.szepi.hu

Iskolai madárbarát kert

Írták:

Jusztinné Nedelkovics Aliz

Dr. Kissné Dr. Oláh Boglárka

Ajánlás – tanítványkép

Egy iskolai kert és belső udvar, mint épített környezet természetbarát kialakítása.

A diákok természet, madarak iránti kíváncsiságát kielégítő szakkör, amely a tudományos megfigyelés és értekezés megtanulásának lehetőségét is megteremti.

A foglalkozásokat a környezetére, a természetre nyitott érdeklődésű, azzal tudatosan foglalkozó, biológiát kedvelő diákok számára terveztük. Nagyvárosi, alföldi környezetben zöldövezet az iskola területén. Környezetvédelem és a madarak megfigyelése.

A módszertani fejlesztés átfogó ismertetése

Célok:

A meglévő iskola, ill. iskolaudvar/ kert madárbaráttá tétele.

A diákok ismerjék meg épített környeztük környezetében élő madarakat, azok szokásait, életmódjuk változásait, életüket befolyásoló, ill. meghatározó tényezőket, az évszakos változások okozta viselkedés-változásokat.

Érdekes és szemléletes módon mutassa be a leggyakoribb madárbarát kerti eszközöket, és az ezekkel védhető madár- és egyéb állatfajokat.

Nagy hangsúlyt fektetünk a tanulói tevékenységre épülő ismeretszerzésre és képességfejlesztésre, a felfedező, kutató tevékenységet támogató módszerek alkalmazásával.

Céljaink:

- a multidiszciplináris természettudományos ismeretek bővítése, gyakorlati alkalmazása
- ökológiai szemlélet alakítása
- állampolgári részvétel és cselekvés
- készségfejlesztés: analízáló, szintetizáló, kommunikációs
- a tanulók önállóságának fejlesztése az ismeretgyűjtő egyéni munkában
- a tanórai keretekben elsajátított ismeretanyag megtapasztalása a természetben különös tekintettel az élőlények viszonyára az élőhellyel
- társas kompetenciák fejlesztése párban, csoportban végzett munkával
- tanórai keretek közt nem megvalósítható gyakorlati feladatok elvégzése, az érettségi gyakorlati követelményeinek elmélyítése

Elvárt hatások, eredmények:

A velünk élő madarak számára természetes élőhely biztosítása: fészkelő, etető- és itatóhelyek kialakítása.

A madárvédelem mellett jó lehetőségeket kínál az iskola környezeti nevelési programjának, a tanmenetek és óratervek bővítéséhez, ezzel a diákok ökológiai és környezetvédelmi személetének bővítéséhez, környezetünk iránti felelősségvállalás kialakításához. Emellett alkalmas a szakköri, tudományos diákköri, és szabadidő szervezési munka segítésére is.

A program végére elvárható, hogy a diák:

- - önállóan tudjon kutatási tervet készíteni
- - útmutatás alapján önálló munka, kísérlet, megfigyelés elvégzése
- - hatékony csoportmunka, problémák közös megoldása
- - diáktársak és saját munkájának értékelése
- - képes nyitott szemmel látni a világot
- - a biológia érettségi gyakorlati részére való felkészülés
- - madárhatározó megfelelő használata
- - környezetünkben élő madarak fel/megismerése
- - ismerje a madárvédelmi eszközöket és módszereket

NAT-hoz, Pedagógiai Programhoz való csatlakozás lehetőségei:

A program szorosan kapcsolódik a NAT Ember és természet és Földünk és környezetünk műveltségi területekhez (elsősorban a természetismereten és a tudatos, aktív természetvédelmen keresztül).

A program szervesen kapcsolódik az iskola Környezeti nevelés programjának (Pedagógiai Program), amely az iskolai nevelő- és oktatómunka kiemelt feladatként kezeli az iskolai környezeti nevelést, mint a környezettudatos magatartásra történő ösztönzés eszközét.

A program segítségével az iskolai környezeti nevelő munka színterei és az iskolai átfogó környezetvédelmi programok tovább bővülnek.

I. A gyakorlatok (eseménysor, programelem, tevékenység) bemutatása

1. A gyakorlat neve: Iskolai madárbarát kert (kertkialakítás és madármegfigyelés)

1.1. Rövid összefoglaló:

A gyakorlat rövid bemutatása:

A program során a diákok segítségével kerül sor a meglévő iskolaudvar madárbaráttá alakítása, kihasználva a már most is meglévő lehetőségeket. A gyakorlatok során a diákok megismerik évszakra, ill. hónapra lebontva a madárvédelmi teendőket, a különböző madárvédelmi eszközöket és módszereket. Azok segítségével tudományos megfigyelésre lesz alkalmuk. A megfigyelés eredményeként lehetőségük nyílik tudományos munka megírására, amely a középszintű biológia érettségi választott projekt-munkájának is alkalmas.

A kertkialakítás a Magyar Madártani Egyesület Madárbarát kert, Madárbarát iskola alprogram útmutatásai alapján készül (http://www.mme.hu/madarbarat_iskola).

Célok:

A meglévő iskola madárbaráttá tétele.

A diákok ismerjék meg épített környeztük környezetében élő madarakat, azok szokásait, életmódjuk változásait, életüket befolyásoló, ill. meghatározó tényezőket, az évszaki változások okozta viselkedés-változásokat.

Érdekes és szemléletes módon mutassa be a leggyakoribb madárbarát kerti eszközöket és az ezekkel védhető madár- és egyéb állatfajokat.

Nagy hangsúlyt fektetünk a tanulói tevékenységre épülő ismeretszerzésre és képességfejlesztésre, a felfedező, kutató tevékenységet támogató módszerek alkalmazásával.

Elvárt hatások, eredmények

A velünk élő madarak számára természetes élőhely biztosítása: fészkelő, etető- és itatóhelyek kialakítása.

A madárvédelem mellett jó lehetőségeket kínál az iskola környezeti nevelési programjának, a tanmenetek és óratervek bővítéséhez, ezzel a diákok ökológiai és környezetvédelmi személetének bővítéséhez, környezetünk iránti felelősségvállalás kialakításához. Emellett alkalmas a szakköri, tudományos diákköri, és szabadidő szervezési munka segítésére is.

Újszerűség:

Programunk újszerűsége, hogy példát mutatunk arra, az iskolák miként állíthatják közvetlen környezetüket diákjaik fejlődése, környezettudatos nevelése szolgálatába. Amennyiben az iskola a saját környezetét diákjainak bevonásával alakítja ki, akkor a diákok jobban magukénak fogják érezni, nagyobb felelősséggel fogják megőrizni. Emellett olyan programokat szervezhetünk, melyek keretén belül az adottságokhoz és lehetőségekhez mérten a környezet (pl.: az iskolaudvar, közeli park) nem csak a pihenésnek, közösségi rendezvényeknek, hanem az oktatásnak/nevelésnek is fontos színtere lehet.

A madárbarát kert program a Madártani Egyesület szervezésében már több éve működő program. Azonban a csatlakozók elsősorban óvodák és általános iskolák, a csatlakozó középiskolák száma kevés. A programunk kiegészül az iskola helyi tantervhez kapcsolódó részekkel, amely során a diákok a középiskolai biológiai tárgyi tudásukat is bővíthetik, ill. tudományos kutatás módszereinek megismerésével a biológia érettségire való készülést is segítjük.

Ellenőrzés, értékelés módja:

- azonnali visszacsatolás a gyakorlatok, feladatlapok elvégzése után az eredmények közös megbeszélésével
- a kihelyezett odúkban fészkelő madarak megjelenésével
- következő évi madármegfigyelések során az etetőbe ill. itatóba visszatérő madarak egyedszámának növekedésével
- madármegfigyeléskor készített fotók díjazása
- otthoni madárbarát kertek kialakításával

1.2. Hívószavak:

környezetünk közös alakítása, környezettudatosság, madárismeret, madárvédelem, gyakorlati foglalkozás, projektmunka készítés

1.3. Érintett kompetenciák

Diákjaink birtokában legyenek a környezettudatos életmód kialakításához szükséges ismereteknek és igyekezzenek is ezek szerint élni.

Ismeretszerzés:

- iskolai környezetet és abból fakadó lehetőségek megismerése
- a madárvédelem, mint a mindennapi élet környezettudatos magatartás megismerése

Készség:

- környezetünkben (itt: közvetlen iskolai környezet) zajló folyamatok átgondolása
- a környezettudatos magatartás előnyeinek és nehézségeinek mérlegelése
- a környezettudatos magatartás mindennapi életben való megélés

Attitűd:

- diákjaink számára fontos és követendő legyen az iskolában és otthonukban a környezettudatos magatartás
- diákjaink harmóniában éljenek magukkal, társaikkal, épített és természetes környezetükkel.

1.4. Célcsoport:

Célcsoport: gimnázium

Korosztályok: 7-11. évfolyam

Csoport ajánlott létszáma: max.10 fő

1.5. Szükséges időkeret, gyakoriság:

Gyakorlat alkalmainak száma:8 alkalom

Alkalmak gyakorisága:változó rendszeresség, évszakonként 3-3 alkalom, időjárásfüggő

Egy alkalom időkerete: 1,5 – 2 óra

1.6. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

A madárbarát kert kialakításához, ill. szakkörök tartásához nem szükséges előzetes ismeret, bármely tanár vagy szülő vezetni tudja a programot. A kertben elvégzendő munkákban az iskola kertésze vagy gondnoka segítségére van szüksége. Segítség a Madártani Egyesület programjának megismerése, a náluk való regisztráció.

Az utolsó foglalkozás (adatfeldolgozás) megtartásához biológia szakos tanár részvétele szükséges.

1.7. A program egyedi eszközigénye:

- ismertetőtáblák
- madáretetők, madáritatók, odúk, etetőanyag
- távcső, fényképezőgép, színes nyomtató
- sablon

Az eszközök részletes listája mellékletben található.

Felhasznált irodalom, ajánlott linkek, videók stb.

Európa madarai (Peterson-Mountfort-Hollom)

Orbán Zoltán: Madárbarátok könyve

Magyar Madártani Egyesület honlapja (www.mme.hu)

Sulinet Tudásbázis / Magyarország madarai

Madárhang-gyűjtemények

1.8. Kidolgozó

A gyakorlat kidolgozója/ megszólítható (szakmai) képviselője: Jusztinné Nedelkovics Aliz

Elérhetősége: nedel@szepi.hu

1.9. megvalósítás folyamata alkalmainak/ elemeinek részletes bemutatása táblázatos formában:

Az alkalmak bemutatása:

Alka- lom	Feladatok	Idő- keret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
1.	Az iskola udvarának feltérképezése Madármegfigyelés	2 óra	Térképrajzolás Térképen a lehetséges odú-, etető- és itatóhelyek kijelölése Fotózás	diákmunka irányítása csoportok kialakítása előkészületek	Egyéni és csoportos munka	térkép toll jegyzetfüzet távcső fényképezőgép	Előzetes: üres térkép az iskolaudvarról	Térkép az iskolaudvarról Szeptemberben előforduló fajok listája
2.	Odúkészítés és kihelyezés Meglévő odúk takarítása	2 óra	Egyéni megfigyelés, jegyzőkönyv kitöltés Odúkészítés, kihelyezés	diákmunka irányítása csoportok kialakítása előkészületek	Egyéni és csoportos munka Tanári magyarázat	faanyag, szög, kalapács sablon, szerelési útmutató távcső	megfelelő helyszín pl. biológia labor, technika terem	Egymástól megfelelő távolságban lévő, számozott odúk a kertben

Iskolai madárbarát kert

3.	Ismertetőtáblák készítése, elhelyezése	2 óra	Az ismertető táblák, itatók helyének kialakítása, beásása	diákmunka irányítása csoportok kialakítása előkészületek	Egyéni és csoportos munka Tanári magyarázat Szemléltetés	Ismertetőtáblák, itatók Ásó, létra	Madáritató, ismertető táblák előzetes elkészítése ill. beszerzése Szükség esetén növények ültetése.	Megfigyelésre alkalmas helyek kialakítása, Az odúktól és etetőktől megfelelő távolságban elhelyezett ismertető táblák.
4.	Madáretető készítés, kihelyezés	2 óra	Etetők összeszögelése útmutató alapján, majd azok kihelyezés Fotózás	diákmunka irányítása csoportok kialakítása előkészületek	Egyéni és csoportos munka Tanári magyarázat	faanyag, szög, kalapács sablon, szerelési útmutató	faanyag előkészítése sablonok, útmutató készítése fényképezőgép	Számozott madáretetők megfigyelhető helyeken a kertben
5.	Eleségkészítés	1,5 óra	Magok megismerése eleségek csoportosítása, összekeverése faggyúgolyó készítés	diákmunka irányítása csoportok kialakítása	Egyéni és csoportos munka Tanári magyarázat	eleségnek valók	eleségnek valók előkészítése edények, keverőtálak	Felelősségvállalás kialakítása a folyamatos madáretetés kapcsán. Etető magok meg-

Iskolai madárbarát kert

				előkészületek			Tárolóedények. Raschel zsák.	ismerése. Akár több hónapra való eleség előkészítése.
6.	Téli madármegfigyelés – etetők mellett	2 óra	Egyéni megfigyelés, jegyzőkönyv kitöltés, adatgyűjtés Fotózás	diákmunka írányítása csoportok kialakítása előkészületek	Egyéni munka	távcső fényképezőgép jegyzőkönyv		Iskolában télen megtalálható fajok listája. Adatbázis.
7.	Tavaszi, nyári madármegfigyelés – itatók mellett Fészeképítő anyag kihelyezése Madáritatók kihelyezése	4 óra	Egyéni megfigyelés, jegyzőkönyv kitöltés, adatgyűjtés Fotózás	diákmunka írányítása csoportok kialakítása, előkészületek	Egyéni munka	távcső fényképezőgép jegyzőkönyv		Az iskolában tavasszal és nyáron megfigyelhető madárfajok listája. Adatbázis.
8.	Adatfeldolgozás, elemzés	2 óra	Adatok összegyűjtése, rendezése kutatómunka eredményeit	Diákmunka segítése	Frontális ismeretátadás Tanári szemléltetés	számítógép, excel program	a begyűjtött adatok megosztása – adatbázis létrehozása – annak	Statisztikai elemzéshez alkalmas adatbázis létrejötte

Iskolai madárbarát kert

			tartalmazó dolgozat vázla- tának elkészítése		Egyéni és páros munka		megosztása	te.

Az alkalmakon kívüli, de a programhoz kapcsolódó tevékenységek, melyek az iskola Ökoprogramjához illeszkednek:

Kertkialakítás és kertrendezés – összhangban a Tanösvényt kialakító módszertani fejlesztéssel

Őszi és tavaszi madármegfigyelések:

    Európai Madármegfigyelő Napok programba való bekapcsolódás (október első hétvégéje)

    Szegedi Fehér tavon daruvonulás megfigyelése

Fotópályázat és kiállítás: a Madarak és Fák Napjához kapcsolódó fotópályázat, amelyen a madármegfigyeléseken készült fotókkal tudnak indulni a diákok

Ki tud több fajt?: A Természettudományi Csapatverseny faj- és madárhang felismerési verseny

Javasolt madárvédelmi eszközök és módszerek (Magyar Madártani Egyesület)

Az iskolaudvarban:

- 2-4 "B" odú kihelyezése fákra, lehetőleg úgy, hogy a tantermek ablakaiból is rájuk lehessen látni. Megtelepülő fajok: széncinege, kék cinege, barátcinege, mezei veréb, házi veréb.
- 1-2 "D" odú kihelyezése fákra, lehetőleg úgy, hogy a tantermek ablakaiból is rájuk lehessen látni. Megtelepülő fajok: seregély.
- "C" odú kihelyezése az eresz alá, a terasz és tornác tetejéhez. Megtelepedő fajok: házi rozsdafarkú, kerti rozsdafarkú, barázdabillegető.
- Elkerített részen, a talajon kialakított kerti itató, vagy kerti tó; 1-1,5 m magasra biztonságosan rögzíthető itatótálca. Az itatóban mindig legyen friss víz, télen naponta egyszer a jég eltávolítása után hideg csapvízzel töltsük fel az itatót.
- Téli madáretetéshez dúcetető, függő etető, cinkegolyó, 1-1,5 m magasra biztonságosan rögzíthető etetőtálca.
- Orgona, fagyal, gyöngyvessző, nyári orgona bokrok vagy sövény, és egynyári virágok ültetésével az iskolaudvar lepke- és rovarbaráttá is válik.

Külső helyszínen létesített odútelepen:

- 20-50 "B" odú kihelyezése fákra. Megtelepülő fajok: széncinege, kék cinege, barátcinege, mezei veréb, házi veréb, örvös légykapó, csuszka, nyaktekerecs.
- 5-10 "D" odú kihelyezése fákra. Megtelepülő fajok: seregély, macskabagoly, csóka.
- 2-5 "C" odú kihelyezése rózserakások alá, kidőlt fatörzsek tövéhez, fákra. Megtelepedő fajok: vörösbegy, ökörszem, hantmadár, barázdabillegető, házi rozsdafarkú, kerti rozsdafarkú.
- 2-3 fakuszodú kihelyezése fákra.
- Talajon kialakított itató.
- Téli madáretetéshez: cinkegolyók, 1-1,5 m magasra biztonságosan rögzíthető etetőtálca, talajon kialakított sátoretető, dúcetető.

Növényteni tanösvény és hozzákapcsolódó foglalkozások

Írták:

Keszeli Sándor

Dr. Kissné Dr. Oláh Boglárka

László Imre

Ajánlás

A foglalkozásokat a környezetére, a természetre nyitott érdeklődésű, azzal tudatosan foglalkozó, a biológia tantárgyat kedvelő diákok számára terveztük.

A módszertani fejlesztés átfogó ismertetése

Célok:

Iskolánkban nagy hangsúlyt fektetünk a tanulói tevékenységre épülő ismeretszerzésre és képességfejlesztésre, a felfedező, kutató tevékenységet támogató módszerek alkalmazásával.

Céljaink:

- a multidiszciplináris természettudományos ismeretek bővítése, gyakorlati alkalmazása
- készségfejlesztés: analízáló, szintetizáló, kommunikációs
- a tanulók önállóságának fejlesztése az ismeretgyűjtő munkában
- a tanórai keretekben elsajátított ismeretanyag megtapasztalása a természetben, különös tekintettel az élőlények viszonyára az élőhelyel
- társas kompetenciák fejlesztése párban, csoportban végzett munkával
- tanórai keretek közt nem megvalósítható gyakorlati feladatok elvégzése, az érettségi gyakorlati követelményeinek elmélyítése
- egészséges életmódra nevelés

Elvárt hatások, eredmények:

- a környezetére, a világra nyitott diák
- vezetői útmutatás alapján önálló munka, kísérlet elvégzése (érettségi követelmény)
- hatékony csoportmunka, problémák közös megoldása
- növényhatározók biztos használata (érettségi követelmény)
- mindennapi növényeink fel-, megismerése
- a fontosabb fűszer- és gyógynövények hatóanyagainak és azok felhasználásának ismerete

NAT-hoz, Pedagógiai Programhoz való csatlakozás lehetőségei:

Iskolánk helyi kerettanterve a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára előírt központi kerettanterv „Biológia-egészségtan” B változata alapján, valamint a 2017. január 1-jétől hatályos részletes érettségi követelmények alapján készült.

A szakkör elősegíti a tanórai keretekben elsajátított ismeretanyag megtapasztalását a természetben, különös tekintettel az élőlények viszonyára az élőhelyel, valamint lehetőséget nyújt a tanórai keretek közt nem megvalósítható gyakorlati feladatok elvégzése, elsősorban a középszintű érettségi követelményeit szem előtt tartva.

A gyakorlat bemutatása

A gyakorlat címe/neve:Növényhatározó tanösvény (növényismereti szakkör)

1.1 Rövid összefoglaló:

A gyakorlat rövid bemutatása:

Szakkörünk keretein belül a biológia iránt érdeklődő diákjaink számára a tanulói kísérleteken, megfigyeléseken alapuló természettudományos oktatás folyik. Személyes tapasztalatszerzés útján, megfigyeléssel, tudományos vizsgálódással, önálló/páros kísérletek elvégzésével, modellezéssel, kutatói szemlélet kialakításával fejlesztjük tanulóink gondolkodását. A szakkörhöz nagyszerű terepet nyújt az iskolánk udvarán kialakított változatos növényvilág. A diákok a növényeket természetes közegükben figyelhetik meg, tevékenyen részt vehetnek a kert gondozásában és alakításában, amely kiváló alkalmat nyújt természettudatos nevelésükre, természettudományos ismereteik gyakorlati bővítésére.

Célok:

Iskolánkban nagy hangsúlyt fektetünk a tanulói tevékenységre épülő ismeretszerzésre és képességfejlesztésre, a felfedező, kutató tevékenységet támogató módszerek alkalmazásával.

Céljaink:

- a multidiszciplináris természettudományos ismeretek bővítése, gyakorlati alkalmazása
- készségfejlesztés: analízáló, szintetizáló, kommunikációs
- a tanulók önállóságának fejlesztése az ismeretgyűjtő munkában
- a tanórai keretekben elsajátított ismeretanyag megtapasztalása a természetben különös tekintettel az élőlények viszonyára az élőhellyel
- társas kompetenciák fejlesztése párban, csoportban végzett munkával
- tanórai keretek közt nem megvalósítható gyakorlati feladatok végzése, különös tekintettel a középszintű érettségi követelményeire
- egészséges életmódra nevelés

Elvárt hatások, eredmények

- útmutatás alapján önálló munka, kísérlet elvégzése
- hatékony csoportmunka, problémák közös megoldása
- diáktársak és saját munkájának értékelése
- képes nyitott szemmel látni a világot
- a biológia érettségi gyakorlati részére való felkészülés
- növényhatározó megfelelő használata
- mindennapi növényeink fel/megismerése

Növénytani tanösvény és hozzákapcsolódó foglalkozások

- fontosabb fűszer- és gyógynövények hatóanyagainak és azok felhasználásának ismerete

Újszerűség:

Nagyon sok iskola rendelkezik kisebb-nagyobb iskolaudvarral, kisvárosokban esetleg még kiskerttel is, illetve található a közelében köztéri park, esetleg nagyobb zöld terület. Programunk újszerűsége az, hogy példát mutatunk arra, az iskolák miként állíthatják közvetlen környezetüket diákjaik fejlődése, környezettudatos nevelése szolgálatába. Amennyiben az iskola a saját környezetét diákjainak bevonásával alakítja ki, akkor a diákok jobban magukénak fogják érezni, nagyobb felelősséggel fogják megőrizni. Emellett olyan programokat szervezhetünk, melyek keretén belül az adottságokhoz és lehetőségekhez mérten a környezet (pl.: az iskolaudvar, közeli park) nem csak a pihenésnek, közösségi rendezvényeknek, hanem az oktatásnak/nevelésnek is fontos színtere lehet.

Ellenőrzés, értékelés módja:

- azonnali visszacsatolás a gyakorlatok, feladatlapok elvégzése után az eredmények közös megbeszélésével
- kisebb díjak kiosztásával (legügyesebb kert-terv, kert részlet kivitelezés, legszebb növényi metszet készítője), mely díjakat a diákok szavaznak meg

1.2 Hívószavak: *foglalkozás a természetben, környezetünk közös alakítása, környezettudatosság, növényismeret, gyakorlati foglalkozás*

1.3 Érintett kompetenciák

A szakköre járó diáknak áttekintése van az iskola kertjében megtalálható növényekről, különbséget tesz az egyes növényi törzsek között, ismeri felépítésüket, főbb jellemzőiket, összefüggéseiben értelmezi azokat. Tájékozott a gyógy- és fűszernövények hatóanyagairól, azok hatásairól. Képes levélről bőrszöveti nyúzatot készíteni. Rutinszerűen használja a gyakorlatok során megismert mikroszkóp típusokat, növényhatározókat. Megtervezi munkáját, önálló, páros és csoportos feladatokat végez el. A tanórán tanultakat a gyakorlatban is képes alkalmazni. Érdeklődik a biológia tantárgy iránt, nyitott az új ismeretek befogadására, igénye van tudása elmélyítésére. Nyitott a csoportmunkára, elfogadja társai véleményét. Felelősséget érez szűkebb és tágabb környezetünk megőrzéséért, gyarapításáért, javaslatokat tesz a szakkör munkájával kapcsolatban. Vezetői útmutatással képes egyéni és csoportmunkára, elfogadja az együttműködés kereteit, képes mások és saját munkájának értékelésére.

1.4 Célcsoport:

Célcsoport: gimnázium

Korosztályok: 13-17

Csoport ajánlott létszáma: 15-20 fő

1.5 Szükséges időkeret, gyakoriság:

Gyakorlat alkalmainak száma: 8 gyakorlat

Alkalmak gyakorisága: havonta egy alkalom

Egy alkalom időkerete: 2 óra

1.6 A program egyedi humán-erőforrás igénye:

A szakkörök tartásában biológia szakos tanárok vesznek részt, a laborgyakorlatokat is ők készítik elő. A kertben elvégzendő munkákban szakmai és kétékezi segítséget nyújt az iskola kertésze.

A program egyedi eszközigénye:

- fény- és sztereomikroszkópok
- előre gyártott növényi metszetek, metszetkészítéshez szükséges eszközök (szike, csipesz), tárgylemezek, fedőlemezek
- IKT eszközök
- kertészeti eszközök
- vetőmagvak, palánták

Felhasznált irodalom:

Dr. Molnár Katalin, Mándics Dezső, Németh Andrea: Biológia 10. (OFI, 2016) – tankönyv és munkafüzet

Dr. Lénárd Gábor: Biológia 10. (Nemzeti Tankönyvkiadó, 2015) – tankönyv

Gál Béla: Biológia 10. Az élőlények változatossága (Mozaik Kiadó, 2012)

Haraszty Árpád, Fridvalszky Loránt, Gracza Péter: Mikroszkópos növényanatómia, Tankönyvkiadó, Bp., 1982

Haraszty Árpád dr. (szerk.): Növény szerkezettan és növényélettan, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004

Bremness, L.: Fűszer- és gyógynövények Taramix Kiadó, 2009

Simon Tibor, Csapody Vera: Kis növényhatározó, Tankönyvkiadó 1987

Árokszállás Z.: Gallé L., Hortobágyi T., Bánhegyi J., Boros Á.: Növényhatározó I. kötet - Baktériumok és mohák, Bp., Tankönyvkiadó, 1968

Soó - Kárpáti: Növényhatározó II. kötet. Harasztok - virágos növények, Bp., 1968. Tankönyvkiadó.

Gyórfy Attila (szerk.): Kertészkedők enciklopédiája, Kossuth Kiadó, 2007

1.7 Kidolgozó

A gyakorlatok kidolgozói megszólítható (szakmai) képviselői:

Keszeli Sándor keszeli@szepi.hu

Kissné Oláh Boglárka boglarka.sara.olah@gmail.com

László Imre jimmy@szepi.hu

1.8 megvalósítás folyamata alkalmainak/ elemeinek részletes bemutatása táblázatos formában:

Az 1. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
- az iskolaudvar feltérképezése - ötletek gyűjtése a kert bővítésére, átalakítására	2 óra	- az iskola udvarának bejárása és növényeinek megkeresése az összeírás alapján, ha szükséges a növények meghatározása - térkép készítése a növények elhelyezkedéséről, nyomtatott növényképek elhelyezése a térképen - javaslatok kidolgozása az esetleges fajbővítésre, a kert elrendezésének megújítására - legügyesebb terv megszavazása	- diákcsoportok kialakítása - a munka irányítása - növényhatározás segítése - előkészületek: - előrajzolt udvartérkép elkészítése - növényképek nyomtatása - a kert növénylistájának elkészítése	- csoportmunka - egyéni munka	- előrajzolt udvar térkép, növényképek, növényhatározók	- a növényhatározás menetének ismerete előnyt jelent ennél a gyakorlatnál, ha ez nincs meg, a gyakorlat anyagát kell hogy képezze	- iskola udvarának alakításához közös terv megszületése - növényhatározás menetének biztos tudása - hatékony csoportmunka

Az 1. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

Az iskola udvarán megtalálható növények feltérképezése, javaslatok és tervek készítése az udvar növényvilágának bővítésére.

- **a kiosztandó anyag:** iskolaudvar térképe előre megrajzolva, növényi képanyag, a kertben megtalálható növények listája, növényhatározók

Növénytani tanösvény és hozzákapcsolódó foglalkozások

- **csoportkialakítás:** a diákok véletlenszerűen növényképeket kapnak, és az egy törzsbe tartozó növények képviselői egy csoportot alkotnak a munka során. A csoportok párhuzamosan dolgoznak. A tanár vezetésével a csoportok által elvégzett munka a szakkör második felében összehasonlításra kerül.
- **segítő tanári kérdések, amikkel koordinálható a csoportok munkája →az elvégzendő anyag→az óra vázlata:**
  1. Járjátok be az iskola udvarát, és térképezzétek fel a benne megtalálható növényeket, növény csoportokat! Jelöljétek be helyüket a kapott térképen, ragasszátok az adott növény képét a térkép megfelelő helyére!
  2. A térképek elkészülte után megbeszéljük, ki milyen növényt talált, és egymás munkái alapján mindenki kiegészíti a térképét, hogy mindegyiken a lehető legtöbb növény szerepeljen. A legszebbre sikerült térképeket a biológia előadó díszítésére használjuk.
  3. Tegyetek javaslatokat, hogyan lehetne szebbé, Nektek jobban tetszővé, a növények megismerését jobban segítővé alakítani kertünket!
  4. Milyen növényeket szeretnétek a kertbe, hová helyeznétek el őket? Milyen tanösvényt alakítanátok ki? Készítsetek kertrendezési tervet!
  5. A tervek meghallgatása után az ötleteket összegezzük, és kidolgozzuk a tavasszal megvalósítandó, közös kertrendezési tervet.

A2. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Zuzmók, mohák, harasztok vizsgálata	2 óra	- a begyűjtött növényi anyagok vizsgálata sztereomikroszkóppal, fénymikroszkóppal - korábbi ismeretek és a vizsgálat alapján a növények felépítésének lerajzolása, előre megkapott ábrák részleteinek megnevezése - mohák és harasztok szaporodásának összehasonlítása, életciklusuk összeállítása a ciklus egyes lépéseit tartalmazó kártyák segítségével	- diákcsoportok kialakítása - a munka irányítása - növényi anyagok begyűjtésének vezetése - mikroszkóp használat megismertetése, segítése - ábrák, kártyák elkészítése	- csoportos és egyéni munka - tanári magyarázat - szemléltetés (élő növények, mikroszkóp használata) - IKT szemléltetés	- sztereomikroszkóp - kártyák a mohák és harasztok szaporodásának megértéséhez		- a zuzmók felépítésének megismerése - a mohák evolúciós jelentőségének megértése - a mohák és harasztok életciklusának megértése, hasonlóságok és különbségek átlátása

A 2. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

A zuzmók, mohák és harasztok megjelenésének jelentősége és különlegessége az evolúció során, felépítésük vizsgálata, ökológiai jelentőségük.

- **a kiosztandó anyag:**
  - tanulói mikroszkópok, tanári mikroszkóp, digitális mikroszkóp, tárgy- és fedőlemezek
  - az iskola kertjéből, ill. más helyről begyűjtött élő növények (lehetőség szerint többféle zuzmó, moha, és haraszt faj)
  - a zuzmók, mohák, harasztok testfelépítését bemutató ábrák (lehet digitálisan kivetített is), az életciklusuk egyes lépéseit tartalmazó kártyák

Növénytani tanösvény és hozzákapcsolódó foglalkozások

- **csoporkialakítás:** a diákokat a tanár 3–4 fős heterogén csoportra osztja úgy, hogy a csoportok munkatempója hasonló legyen, a csoportok párhuzamosan dolgoznak, a különféle feladatok megoldásakor. A tanár vezetésével az egyes feladatrészek után a csoportok által elvégzett munka összehasonlításra, megbeszélésre, szükség esetén javításra kerül.
- **segítő tanári kérdések, amikkel koordinálható a csoportok munkája →az elvégzendő anyag→az óra vázlata:**
  1. Gyűjtsük össze, milyen problémákat kellett megoldaniuk a növényeknek a középső-paleozoikumban ahhoz, hogy a szárazföldre léphessenek!
  2. A mohák hogyan birkóztak meg ezekkel a kihívásokkal? Napjainkban mi az ökológiai jelentőségük?
  3. Milyen új tulajdonságok jelentek meg a harasztokban a mohákhoz képest? Mikor uralták a Földet, ennek mik a mai következményei?
  4. Hasonlítsd össze a mohák és harasztok felépítését!(mikroszkópos munka) Milyen különbséget és hasonlóságokat láatsz? Készíts rajzot egy mohanövénykéről a füzetbe!
  5. A mohák és harasztok életciklusának mely lépéséhez szükséges víz? Az életciklusok lépéseit ábrázoló kártyák segítségével állítsátok össze a mohák és harasztok életciklusát, keressétek meg a hasonló, és a különböző lépéseket!
  6. Annak ellenére, hogy a zuzmók külön törzset alkotnak, miért tekinthető különlegesnek rendszertani besorolásuk? Felépítésük ellenére miért alkothatnak mégis külön törzset? Mi az ökológiai szerepük?
  7. Kísérlet: Gombafonalak és moszatok együttélése a zuzmótelepekben (leírás a melléklet megfelelő részében)

A 3. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Nyitvatermők vizsgálata	2 óra	- a kertben megtalálható nyitvatermők leveleinek, felépítésének vizsgálata, összehasonlítása - tűlevél mikroszkópos felépítésének vizsgálata, lerajzolása - toboz felépítésének vizsgálata	- diákcsoportok kialakítása - a munka irányítása - növényi anyagok begyűjtésének vezetése - mikroszkóp használat ellenőrzése	- egyéni és csoportos munka - tanári magyarázat - szemléltetés (élő növény, modell)	- mikroszkóp - kész növényi metszetek		- a virág és mag megjelenés evolúciós fontosságának belátása - biztos mikroszkóp használat

A 3. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

A nyitvatermők jelentősége, új szervek megjelenése, a tűlevelek felépítése (mikroszkóp), toboz szerkezete, érdekes fajok (amik a kertben, vagy Szegeden is megtalálhatók: Ginko, tiszafa, stb.)

- **a kiosztandó anyag:** tanulói mikroszkópok, tanári mikroszkóp, tűlevél mikroszkópi keresztmetszet, tűlevél keresztmetszet digitálisan kivetítve [mikroszkópos növényanatómiából], a megtalálható növények tobozai, levelei, ágdarabkái, az arillusokkal rendelkező magok vagy annak képei, növényi képanyag, növényhatározók.
- **csoportkialakítás:** a diákokat a tanár 3–4 fős heterogén csoportra osztja úgy, hogy a csoportok munkatempója összességében hasonló legyen. A csoportok párhuzamosan dolgoznak, a különféle feladatok megoldásakor. A tanár vezetésével időnként a csoportok által elvégzett munka összehasonlításra kerül, szinkronizálódik.
- **segítő tanári kérdések, amikkel koordinálható a csoportok munkája → az elvégzendő anyag → az óra vázlata:**
  1. Földtörténeti középidő csapadékosabb karbon kora után a perm korban szárazabbá vált a klíma. Gyűjtsük össze, milyen problémákat kellett megoldaniuk a növényeknek túlélésük érdekében!
  2. Milyen új szervek jelentek meg a harasztokhoz képest?
  3. Hasonlítsd össze a keleti és nyugati tuja levélállását és tobozkáit!
  4. Mi lenne a helyes megnevezés: termés vagy húsos magköpeny (arillus) a tiszafa és a Ginkgó esetében? Mit szolgálhat ez a színes burok a magokon?
  5. Hasonlítsd össze a húsos magköpenyeket!

Növénytani tanösvény és hozzákapcsolódó foglalkozások

6. Hasonlítsuk össze a Gingko levelét a vörösfenyő levélcsoportjával! Hogyan lehet levezetni egyik levelet a másiktól? Melyik lehet az ősbibb forma?
7. Csoportosítsuk a fenyőket a tűlevelek száma alapján:
1-, 2-, 5-, sok tűs fenyő (luc-, jegenye-, ezüst-, erdei-, fekete-, cirbolya-, sima-, vörös fenyő)
8. Hasonlítsuk össze az azonos csoportba tartozó fenyőfajokat a következő szempontok alapján: (digitális képek ill. a kertben megtalálható fajok alapján)
  - tűlevelek színe, hossza, viaszbevonat
  - tobozok állása
  - a törzs színe
  - a lombkorona formája
9. Készíts rajzot a növényi tűlevél mikroszkópi metszete alapján a füzetedbe! Azonosítsd a metszeten látott részek nevét!

A 4. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Zárwatermők: a kétszikűek jellemzése, a növényi szövetek mikroszkópos vizsgálata	2 óra	- kész és saját növényi metszetek vizsgálata - kísérletek kivitelezése: (illóolaj, gázcserenyílás, vizsgálata) - a metszeteken látottak lerajzolása	- diákcsoportok kialakítása - a munka irányítása - bőrszöveti nyúzat készítésének bemutatása - mikroszkóp használat ellenőrzése	- egyéni munka - csoportos munka - tanári magyarázat - szemléltetés (modellek, terméstípusok, növényi metszetek, nyúzat készítés)	- mikroszkóp - növényi metszetek - növényi szervek modelljei		- a termés megjelenés evolúciós fontosságának belátása - a zárwatermők jellemzőinek pontos tudása - biztos mikroszkóp használat - bőrszöveti nyúzat készítésének elsajátítása - ön- és társak értékelésének fejlődése - rajzkészség fejlődése

A 4. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- a kiosztandó anyag:

Növénytani tanösvény és hozzákapcsolódó foglalkozások

- tanulói mikroszkópok, tanári mikroszkóp, digitális mikroszkóp, tárgy- és fedőlemezek, metszetek készítéséhez szükséges eszközök (csipesz, szike)
- terméstípusokat bemutató ábrák (lehet kivetített is)
- kész kétszikű metszetek (szár/gyökér/levél keresztmetszet)
- az elvégzendő kísérletekhez növény anyag: narancs, bőrszöveti nyúzat készítésére alkalmas levél (pl. fikusz levele)
- **csoporkialakítás:** a diákokat a tanár párokra osztja úgy, hogy a párok munkatempója hasonló legyen, a párok párhuzamosan dolgoznak a különféle feladatok megoldásakor. A tanár vezetésével az egyes feladatrészek után a párok által elvégzett munka összehasonlításra, értékelésre kerül.
- **segítő tanári kérdések, amikkel koordinálható a csoportok munkája → az elvégzendő anyag → az óra vázlata:**
  1. Milyen új szervek jelentek meg a zárvatermők törzsében a nyitvatermőkhöz képest? Mi a jelentősége a zárt magháznak és a termésnek? Milyen terméstípusokat ismerünk, soroljunk fel példákat is!
  2. Milyen két osztályra osztjuk a zárvatermők törzsét?
  3. Előző ismeretek és segítő ábrák segítségével gyűjtsük össze a kétszikűekre jellemző tulajdonságokat (gyökér, szár, levél, virág, stb.).
  4. Vizsgáljuk meg növényi metszetek segítségével ezeket a tulajdonságokat! Figyeljétek meg a gyökérszőröket, a szár keresztmetszetben a szállítóyalábok elhelyezkedését és felépítését! Hol található a gázcsere nyílások a növények levelein? Rajzoljátok le a kétszikűek szár és levél keresztmetszetét!
  5. Kísérlet: illóolaj és gázcsere nyílás vizsgálata (leírás a melléklet megfelelő részében)
  6. Diákok bőrszöveti nyúzatainak kivetítése digitális mikroszkóp segítségével, a legszebb nyúzat díjának odaítélése (diákok szavazata alapján)

Az 5. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Felkészülés a tavaszra: növények névtábláinak elkészítése, növények vetése az őszi tervek alapján	2 óra	- névtáblák készítése a kertbe: növények nevének felírása táblára, táblák kihelyezése az adott növényhez	- diákcsoportok kialakítása - a munka irányítása - kertészeti munkák bemutatása	- csoportos munka - tanári magyarázat - szemléltetés (vetés, táblakészítés)	fém növényjelző táblák - festő eszközök: ecsetek, festék, tollak		- kertészeti technikák elsajátítása - vitakészség, saját felelősségvállalás fejlődése

Az 5. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

5. készülődés a tavaszra

Vetés az őszi javasolt tervek alapján, jelzőtáblák készítése a növényeknek.

- **a kiosztandó anyag:** kerti szerszámok, elvetendő magok, fém vagy műanyag táblák készítéséhez eszközök (rosttollak), a táblákra felírandó pontos szövegek, vetési tervrajz
- **csoporkialakítás:** a diákokat a tanár 3–4 fős heterogén (azonos munkabírású) csoportra osztja úgy, hogy a csoportok munkatempója összességében hasonló legyen. A csoportok párhuzamosan dolgoznak a különféle feladatok megoldásakor. A tanár vezetésével időnként a csoportok által elvégzett munka összehasonlításra kerül, szinkronizálódik.
- **segítő tanári kérdések, amikkel koordinálható a csoportok munkája →az elvégzendő anyag→az óra vázlata:**
  1. Felmérjük az elvetendő növények rendelkezésünkre álló szaporító anyagait.
  2. Tanulmányozzuk a vetési tervrajzot.
  3. Elképzeljük, hogy a kert milyen összképet fog mutatni, ha növények eléri a rájuk jellemző méretet (fontos hogy minden csoportnak legyen önálló véleménye, amit hatékonyan képes képviselni, ugyanakkor a konszenzusra való törekvés is legyen kitűzve).
  4. Közös vitát rendezünk arról, hogy a megkapott tervet kell-e módosítani.
  5. A terv esetleges átalakítása vagy elfogadása konszenzus alapján történjen, amit a vezető tanár koordinál.
  6. A kertrészlet felásása, kapálása, gereblyézése.
  7. A vetés, ültetés elvégzése.

Növénytani tanösvény és hozzákapcsolódó foglalkozások

8. A későbbi locsolási és gyomlálási feladatok beosztása, majd egy táblázat készítése, amely egyrészt rögzíti a csoportok által vállalt feladatokat, másrészt aláírással visszaigazolja a feladatok felelősök általi elvégzését

A 6. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Zárwatermők: az egyszikűek jellemzése: kertünk hagymás növényei	2 óra	- az iskola kertjében található egyszikűek meghatározása - az egyszikű növények tulajdonságainak összegyűjtése - az egyszikűek virágjának jellemzése, lerajzolása	- diákcsoportok kialakítása - a munka irányítása - bőrszöveti nyúzat készítés bemutatása - mikroszkóp használat ellenőrzése	- egyéni munka - csoportos munka - tanári magyarázat - szemléltetés (élő növény, modell)	növényhatározó -egyszikűek szerveinek modelljei		- egyszikű növények jellemzőinek biztos tudása - növényhatározó megfelelő használata bőrszöveti nyúzat készítésének elsajátítása - rajzkészség fejlődése

A 6. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

6. zárwatermők - egyszikűek

Kertünk hagymásainak vizsgálata, mikroszkópos vizsgálatokkal kiegészítve (virágszerkezet, szállítónyalábok, stb.).

- **a kiosztandó anyag:** tanulói mikroszkópok, tanári mikroszkóp, a biológia szertárban rendelkezésünkre álló egyszikű metszetek, a mikroszkópos növényanatómiából kivett metszetek digitális kivetítése, a kertünkben fellelhető egyszikű növények 1-1 példánya, virágszerkezet ábrák, szállítónyaláb-típusok, növényi képanyag, növényhatározók
- **csoportkialakítás:** a diákokat a tanár 3–4 fős heterogén (azonos munkabírású) csoport osztja úgy, hogy a csoportok munkatempója összességében hasonló legyen. A csoportok párhuzamosan dolgoznak a különféle feladatok megoldásakor. A tanár vezetésével időnként a csoportok által elvégzett munka összehasonlításra kerül, szinkronizálódik
- **segítő tanári kérdések, amikkel koordinálható a csoportok munkája → az elvégzendő anyag → az óra vázlata:**
  1. Létezik-e egyszikű fás szárú növény? Ha igen melyik az? Miért nem él meg nálunk szabadon?
  2. Milyen a többi növényvel szembeni ökológiai előnyhöz jut a növény, ha hagymás? Mikor kezdik az éves vegetatív ciklusukat ezek a hagymás növények?
  3. A hagymásokkal egy időben más lágyszárú növények is megkezdik a vegetatív ciklusukat. Ezek a növények, milyen módszerrel biztosítják maguknak ugyanezt az ökológiai előnyt?

Növénytani tanösvény és hozzákapcsolódó foglalkozások

4. Milyen szervmódosulásnak mondható, a hagyma és a rizóma?
5. Vizsgáljuk meg egy vöröshagyma hagymájának és egy gyöngyvirág rizómájának a felépítését! Vágjuk ketté, vizsgáljuk meg sztereomikroszkóppal! Készíts rajzot a füzetedbe!
6. Készítsünk a vöröshagyma hagymájának fehér burokleveléből és a föld feletti zöld leveléből bőrszöveti nyúzatot! Vizsgáljuk mikroszkóp alatt! Készíts rajzot a füzetedbe! Állapítsd meg és jelöld a füzetedben a rajz mellett a mikroszkópi metszeten látott részeket!
7. Vizsgáld meg a kiosztott egyszikű levél, szár mikroszkópos keresztmetszeti preparátumokat! Készíts rajzot! Állapítsd meg és jelöld a füzetedben a rajz mellett a mikroszkópi metszeten látott részeket!
8. Gyűjtsük össze a egyszikűekre jellemző szártípusokat!
9. A kiosztott növények melyik szártípusba tartoznak? A kimaradt szártípusokra is keressünk legalább 3–5 példát!
10. Készítsük el a kiosztott növények virágképletét és virágdiagramját!
11. Mi a különbség a virág és a virágzat között? A kiosztott növények közül van-e olyan, amelyiknek virágzata van? Melyik virágzati típusba tartozik?

A 7. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Gyógy- és fűszernövények: vetés, ültetés, dugványozás az iskola kertjében, az őszi tervek alapján	2 óra	- az őszi terveik alapján gyógy- és fűszernövények vetése, ültetése, dugványozása az iskola kertjében	- diákcsoportok kialakítása - a munka irányítása - gyógy- és fűszernövények bemutatása - szaporítási módszerek bemutatása - kertészeti technikák bemutatása	- csoportmunka - tanári magyarázat - szemléltetés: élő növények - IKT szemléltetés	- kerti szer- számok - vetőmagok - palánták - növények - szaporítási módszereket bemutató ábrák		- szaporítási módszerek ismerete - kerti szerszámok használatának elsajátítása - gyógy- és fűszernövények megismerése - vitakészség, felelősségvállalás fejlődése

A 7. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

7. Gyógy- és fűszernövények a kertben

Vetés, ültetés, dugványozás, tőosztás, azaz szaporítási módszerek megismerése.

- **a kiosztandó anyag:** virágládák, cserepek, kés, metszőolló, virágföld, műanyag tejfölös poharak, elvetendő magok, vegetatívan szaporítandó gyógynövények élő példányai, fém vagy műanyag táblák készítéséhez eszközök (rostollak), a táblákra felírandó pontos szövegek, számítógép, projektor, a vetési és a vegetatív szaporítási technikákat ismertető fénymásolatok (esetleg digitálisan a falra kivetítve)
- **csoportkialakítás:** a diákokat a tanár 3–4 fős heterogén (azonos munkabírású) csoportra osztja úgy, hogy a csoportok munkatempója összességében hasonló legyen. A csoportok párhuzamosan dolgoznak a különféle feladatok megoldásakor. A tanár vezetésével időnként a csoportok által elvégzett munka összehasonlításra kerül, szinkronizálódik.
- **segítő tanári kérdések, amikkel koordinálható a csoportok munkája → az elvégzendő anyag → az óra vázlata:**
  1. Ismerkedjünk az iskolában tanult és/vagy a kiosztott anyagban felfalálható szaporítási módszerekkel! Készítsünk jegyzetet a füzetünkbe a szaporítási módszerekről!

Növényteni tanösvény és hozzákapcsolódó foglalkozások

2. Beszéljük meg, hogy melyik gyógynövényt hogyan szaporíthatnánk! Melyik lenne a leghatékonyabb módszer? (fontos hogy minden csoportnak legyen önálló véleménye, amit hatékonyan képes képviselni, ugyanakkor a konszenzusra való törekvés is legyen kitűzve [a vezető tanár koordinál!]) Esetleg próbáljunk ki több módszert is ugyanannak a növénynek a szaporítására?
3. A terv esetleges átalakítása vagy elfogadása konszenzus alapján történjen,
4. Végezzük el a különféle növények vetését vagy vegetatív szaporítását az általunk kialakított konszenzus szerint!
5. Készítsünk tejfölös pohár felaprításával kis táblákat, amire felírhatjuk, hogy melyik ládába/cserépbe mit vetettünk!
6. A későbbi locsolási és gyomlálási, gondozási feladatok beosztása, majd egy táblázat készítése, amely egyrészt rögzíti a csoportok által vállalt feladatokat, másrészt aláírással visszaigazolja a feladatok felelősök általi elvégzését

A következő alkalomig a laboratóriumi körülmények között hajtjuk a gyógynövényeket, amikor majd sor kerül a kiültetésükre

A 8. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Gyógy- és fűszer-növények: vetés, ültetés, megismerkedés kertünk növényeinek gyógyhatásaival, gyógyteák kóstolása	2 óra	- vetés, ültetés - növények jellegzetességeinek, hatóanyagainak megismerése kiselőadások formájában - növények felismerése illat/íz alapján - gyógyteák főzése és kóstolása a kert növényeiből	- diákcsoportok kialakítása - a munka irányítása - szaporítási módszerek bemutatása - kertészeti technikák bemutatása - gyógy- és fűszernövények bemutatása - gyógyteák főzése	- tanári magyarázat - szemléltetés (élő növények) - IKT szemléltetés - kooperatív csoportmunka	- IKT eszközök - teafőzéshez és iváshoz szükséges eszközök		-- szaporítási módszerek ismerete - kerti szerszámok használatának elsajátítása - gyógy- és fűszernövények hatóanyagainak megismerése - vitakészség, felelősségvállalás fejlődése

A 8. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

Vetés a javasolt őszi tervek alapján, jelzőtáblák készítése a növényeknek, ismerkedés a gyógynövények hatóanyagaival a diákok által elkészített kiselőadások formájában, gyógyteák készítése, kóstolása.

- **a kiosztandó anyag:** kerti szerszámok, fém vagy műanyag táblák készítéséhez eszközök (rostollak), a táblákra felírandó pontos szövegek, ültetési tervrajz, csészék, kancsók
- **csoportkialakítás:** a diákokat a tanár 3–4 fős heterogén (azonos munkabírású) csoportra osztja úgy, hogy a csoportok munkatempója összességében hasonló legyen. A csoportok párhuzamosan dolgoznak a különféle feladatok megoldásakor. A tanár vezetésével időnként a csoportok által elvégzett munka összehasonlításra kerül, szinkronizálódik..

Növényteni tanösvény és hozzákapcsolódó foglalkozások

- **segítő tanári kérdések, amikkel koordinálható a csoportok munkája →az elvégzendő anyag→az óra vázlata:**
  1. Felmérjük az elültetendő eddig általunk hajtattott gyógynövényeket, amelyeket a megadott tervek szerint kiültetünk
  2. Elképzeljük, hogy a kert milyen összképet fog mutatni, ha növények elérik a rájuk jellemző méretet (fontos hogy minden csoportnak legyen önálló véleménye, amit hatékonyan képes képviselni, ugyanakkor a konszenzusra való törekvés is legyen kitűzve)
  3. Közös vitát rendezünk arról, hogy a megkapott tervet kell-e módosítani.
  4. A terv esetleges átalakítása vagy elfogadása konszenzus alapján történjen, amit a vezető tanár koordinál
  5. A kertrészlet felásása, kapálása, gereblyézése.
  6. A vetés, ültetés elvégzése.
  7. A későbbi locsolási és gyomlálási feladatok beosztása, majd egy táblázat készítése, amely egyrészt rögzíti a csoportok által vállalt feladatokat, másrészt aláírással visszaigazolja a feladatok felelősök általi elvégzését.
  8. A gyógynövények, drogjainak, hatásainak a bemutatása diák kiselőadások formájában
  9. Gyógynövények felismerése bekötött szemmel illatuk és ízük alapján.
  10. Gyógynövényből készült teát kóstoljuk, szigorúan cukor nélkül, ismerkedve a gyógyteakészítés és fogyasztás szabályaival, begyakorolva azokat.

Kert-Ész Kör

Írta:

Butty Bertold

Előszó, ajánlás

A foglalkozásokat a környezetére, a természetre nyitott érdeklődésű, azzal tudatosan foglalkozó, a biológia tantárgyat, gasztronómiát kedvelő diákok, legfőképpen kollégisták számára tervezzük.

Az iskola területén kialakítandó fűszerkertekre alapuló megfigyelési gyakorlat kidolgozása bármely az iskolába járó évfolyamhoz kötődhet, valamint önkéntes csoportok egészíthetik ki. Állandó létszám: nincs de legalább 5-10 fő bevonása alkalmanként.

Évi nyolc funkció szerinti alkalom valamint ápolási munkák heti rendszerességgel: pl. öntözés, gaztalanítás, ültetés az időjáráshoz igazodva.

A program elsősorban kollégistáknak készült. Kihasnálva azt, hogy régen is voltak a kolostorok mellett fűszer- és gyógynövénykertek, melyeket a szerzetesek használtak napi szinten. Emiatt is készül el az első iskolai fűszerkertünk a kollégium, - ami egyben a szerzetesek lakhelye is - mellett.

A kollégisták szeretnek közösen létrehozni valamit, legyen az egy egyszerű rajz, vagy karácsonyi mézeskalács. A közösségben eltöltött munka sokkal könnyebb, motiválják egymást. Be akarják bizonyítani, hogy mindenki a ma-

Kert-Ész Kör

ga tehetsége révén valami pluszt hozzá tud adni a közösség dolgaihoz. Ez megmutatkozik abban is, ha segíteni kell valakinek a tanulásban, vagy bármilyen ügyes-bajos dologban.

Rettentő módon motiválja a kollégistákat, ha valamit lehetnek az asztalra, ha valamit létre tudnak hozni. Kell, hogy nevelőtanárként feladatokat adjunk a gyerekeknek, így jött az ötlet a fűszerkertre.

A mai gyerekek közül egyre kevesebben ismerik az alapvető kerti szerszámokat és azok szakszerű használatát. Nem tudnak ásni, kapálni vagy éppen helyesen elültetni egy növényt. Az emberi kultúra egyik alappillére volt a neolitikus forradalom, a megfelelő minőségű és mennyiségű élelmiszer előállítása ma is az emberi lét alapját képezi.

Úgy gondolom az iskolába járó bármely tanulónak, ha nem is alapvető tudáselemének kellene lennie a kertészkedésnek, de néhány kerti munkafolyamat és növényismeretre mindenképp szüksége lenne. Sok tanuló nem veszi észre a környezetében, akár a csodaszép iskolakertben virágzó növényeket, gyümölcsfákat, virágokat. Sokuk számára szinte egyetlen elfoglaltságot és szórakozási lehetőséget a farzsebben meglapuló okostelefon jelenti. Ezen talán tudna változtatni a Kert-Ész Kör is.

A kert, a munka szeretete alapvető dolog. Néhány évtizede még természetes volt, hogy a gyerekek is otthon, nagyszülőknél kapáltak, szedték a gyümölcsöt, felásták a magaságyást. Miért ne lehetne ez ma is így?

I. A módszertani fejlesztés átfogó ismertetése

Célok:

Iskolánkban nagy hangsúlyt fektetünk a tanulói tevékenységre épülő ismeretszerzésre és képességfejlesztésre, a felfedező, kutató tevékenységet támogató módszerek alkalmazásával.

A növények, nem úgy, mint az állatok, de szintén megtudják mutatni, ha megfelelőképpen gondoskodnak róluk: virágot bontanak tavasszal, beérett gyümölcscsel kínálnak minket. Ahhoz, hogy egy növény jól érezze magát szeretettel kell gondozni, az időjárás, kártevők vagy épp a gombás betegségek még így is tönkre tehetik a termést, de szív nélkül nem lehet kertészkedni, kár is erőltetni ebben az esetben.

A Kert-Ész Kör egyik alapvető célja a megfelelő környezettudatosságra való nevelés, a globális felelősségvállalás, illetve a munka szeretetének kialakítása. Saját nézetem szerint meg kell tanítanunk a gyerekeket dolgozni, legyen ez bármilyen munka (nem csak a kertészkedés). Aki gyerekkorában meg tanul dolgozni, megküzdeni a dolgokért, az a felnőtt életben is könnyebben megállja majd a helyét. Egy iskolai fűszernövény és teakert kialakítása nagyon hálás és hasznos munka lenne a diákok számára. Ezek a növények elég strapabíróak, rendkívül változatosak és sokszínűek.

A Kert-Ész Kör az évszakoknak megfelelően működik, az időjáráshoz igazítva az egyes munkafolyamatokat. Az egyre szélsőségesebbé váló időjárás nagyban befolyásolja: mit mikor lehet és érdemes csinálni a kertben.

Céljaink:

- a multidiszciplináris természettudományos ismeretek bővítése, gyakorlati alkalmazása
- készségfejlesztés: analízáló, szintetizáló, kommunikációs
- a tanulók önállóságának fejlesztése az ismeretgyűjtő munkában
- a tanórai keretekben elsajátított ismeretanyag megtapasztalása a természetben, különös tekintettel az élőlények viszonyára az élőhellyel
- társas kompetenciák fejlesztése párban, csoportban végzett munkával
- tanórai keretek közt nem megvalósítható gyakorlati feladatok elvégzése, az érettségi gyakorlati követelményeinek elmélyítése
- egészséges életmódra nevelés

Elvárt hatások, eredmények:

- a környezetére, a világra nyitott diák
- vezetői útmutatás alapján önálló munka, kísérlet elvégzése (érettségi követelmény)
- hatékony csoportmunka, problémák közös megoldása
- a fontosabb fűszer- és gyógynövények hatóanyagainak és azok felhasználásának ismerete
- alapvető kerti munkafolyamatok elvégzése (ültetés, gyomlálás stb.)

NAT-hoz, Pedagógiai Programhoz való csatlakozás lehetőségei:

Iskolánk helyi kerettanterve a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára előírányzott központi kerettanterv „Biológia-egészségtan” B változata alapján, valamint a 2017. január 1-jétől hatályos részletes érettségi követelmények alapján készült.

A Kör elősegíti a tanórai keretekben elsajátított ismeretanyag megtapasztalását a természetben, különös tekintettel az élőlények viszonyára az élőhelyel, valamint lehetőséget nyújt a tanórai keretek közt nem megvalósítható gyakorlati feladatok elvégzése.

II. A gyakorlatok (eseménysor, programelem, tevékenység) bemutatása

1. A gyakorlat címe/neve: Kert-Ész Kör

1.1. Összefoglaló:

A gyakorlat rövid bemutatása:

A gyakorlat során a tanulókkal elsősorban kollégistákkal, megismerkednénk a Magyarországon is népszerű és gasztronómia fejlődésével, egyre népszerűbb fűszer- és gyógynövényekkel. Megtanuljuk az alapvető kerti munkákat, melyek révén saját fűszerkerteket alakítunk ki az iskola területén. Az itt megtermelt növényeket fel is használjuk (pl. szárítmány, tea, fűszerkeverékek készítésére).

Elvárt hatások, eredmények

- önálló munka elvégzése
- hatékony csoportmunka, problémák közös megoldása
- diáktársak és saját munkájának értékelése
- képes nyitott szemmel látni a világot
- növényhatározó megfelelő használata
- mindennapi növényeink fel/megismerése
- fontosabb fűszer- és gyógynövények hatóanyagainak és azok felhasználásának ismerete
- teák, szárítmányok készítése

Újszerűség:

Viszonylag alacsony egy ilyen fűszerkertnek az elkészítése, fenntartása. Kis helyen megvalósítható, néhány négyzetméteren kialakítható egy-egy kis kertecske. Nem kíván hatalmas növényvédelmet. Megfelelő növénytársítás mellett akár egész évben virágzó kertet alakíthatunk ki. Ezek a növények kevésbé igényesek a talajra, illetve illóolaj tartalmuk révén minimális permetezéssel megóvhatók a rovarkártevőktől.

Ellenőrzés, értékelés módja:

-A kertben elültetett növények alapgondozást (locsolás gaztalanítást rendszeresen) igényelnek, melyekre lehet kijelölni heti felelőst. Aki nem csinálja meg, az rögtön kiderül.

-Kreatív pályázat az iskola minden tanulója számára: egyedi logó, címke rajzolása a saját készítésű teákhöz. – legjobb pályázatok tervei alapján készül a végső csomagolóanyag, a tervezők számára jutalom.

1.2. Hívószavak:

foglalkozás a természetben, környezetünk közös alakítása, környezettudatosság, növényismeret, gyakorlati foglalkozás

1.3. Érintett kompetenciák

- Megtervezi munkáját, önálló, páros és csoportos feladatokat végez el.
- A tanórán tanultakat a gyakorlatban is képes alkalmazni.
- Érdeklődik a biológia tantárgy iránt, nyitott az új ismeretek befogadására, igénye van tudása elmélyítésére.
- Nyitott a csoportmunkára, elfogadja társai véleményét.
- Felelősséget érez szűkebb és tágabb környezetünk megőrzéséért, gyarapításáért, javaslatokat tesz a szakkör munkájával kapcsolatban.
- Vezetői útmutatással képes egyéni és csoportmunkára, elfogadja az együttműködés kereteit, képes mások és saját munkájának értékelésére.
- Kreatívan részt vesz a munkafolyamatokban, sajátjának érzi kertben gondozott növényeket.

1.4. Célcsoport:

Célcsoport: gimnázium

Korosztályok: 13-18

Csoport ajánlott létszáma: 5-10 fő kollégista, valamint iskolai segítők 5-10 fő

1.5. Szükséges időkeret, gyakoriság:

Gyakorlat alkalmainak száma: 8

Alkalmak gyakorisága: Időjáráshoz igazodva havonta, rendszeres gondozás hetente

Egy alkalom időkerete: 60-120 perc

1.6. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

Nem feltétlen szükséges, hogy a szervező biológia szakos tanárnak legyen. A saját kerti munkában való tapasztalat is elégséges, némi specifikus növényismerettel felvértezten. A kertben elvégzendő munkákban szakmai és kétékezi segítséget nyújt az iskola udvarosa.

1.7. A program egyedi eszközigénye:

Kert kialakításhoz eszközök, szerszámok (pl. ásó, kapa gereblye, lapát).

Opcionálisan (enélkül is megvalósítható a kert): kert alapanyagául szolgáló díszkő, bontott téglá, cserép

Gyógy- és fűszernövények – gyors látványos sikerért érdemes kész palántákat, cserepes növényeket beszerezni, de megvalósítható magvetés révén is a kert – palánták, magok stb.

1.8. Kidolgozó

A gyakorlatok kidolgozói megszólítható (szakmai) képviselői: Butty Bertold

Elérhetősége: bertold@szepi.hu

1.9. megvalósítás folyamata alkalmainak/ elemeinek részletes bemutatása táblázatos formában:

Az 1. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Ágyások kialakítása	3-4 óra	- talaj gyomtalanítása - megművelnénk a földet, felásnánk - bontott téglából keretet alakítanánk ki - minden növény számára körülbelül 35*35-ös egymástól elszeparált négyzeteket építenénk	- előkészítés - feladatok kiosztása - munkafolyamatok felügyelete	- egyéni munka	- ásó - gereblye - kapa - ágyásokhoz anyag (tégla, cserép, díszkő, járólap)	- a kert földminőségétől függően nagyon eltérő időbe kerül az ágyások kialakítása	- a sikeres fűszerkert „kerete”

Az első munkafolyamat az ágyások, kialakítása lesz, erre a megfelelő alkalom körülbelül április eleje, közepe. A talaj gyomtalanítása után, megművelnénk a földet, felásuk, és bontott téglából keretet alakítunk ki. Minden növény számára körülbelül 35*35-ös egymástól elszeparált négyzeteket építünk. 15-20 darab négyzetet alakítunk ki a növények számára. Tervezett idő 3-4 óra a talaj típusától függően.

A 2. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
- ültetés	- 1 óra	- ültetés - beöntözés	- növények beszerzése - növények magasság szerinti csoportosítása - ültetési technika bemutatása - ültetés felügyelete	- egyéni munka - csoportmunka	- szeneslapát - kisméretű ásó - locsoló - opcionálisan szerves trágya, foszfor alapú műtrágya	- ha az ültetés nem megfelelő, akkor a kertbe kiültette növények élettartama bizonytalan	- fontos technika a megfelelő ültetés elsajátítása

A második alkalom az ültetés. A szülők által felajánlott fűszer és teanövényeket ültetjük el. Gondolok mentafélékre, kakukkfűre, csomborra, citromfűre, bazsalikomra, néhány egzotikumra pl.: kolanövényre. A kert kialakításból adódóan folyamatosan bővíthető újabb négyzetek kialakításával. Az ültetés során elmagyarázom a helyes technikát: ültetési mélységet, gyökérszóna levegőtelenítését, a beöntözés fontosságát. Aki ülteti a növényt, az felelősséget is vállalna a növényéért. Ő gondozza, kapálja, öntözi.

A 3. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Növényismeret	- növények számától függően (növényenként 10 perc időkeret)	- 1-1 növény kiválasztása, melyről szakszerű bemutatást tart a többieknek	- bemutatáshoz szükséges kérdések feltevése a tanulóknak - projektor előkészítése a bemutatóhoz	- tanulói előadás - számítógépes keresés	- növény minták - tanulók által készített ppt - projektor	- szempontok szerinti értékes bemutató	- növényismereti alapok elsajátítása

Harmadik alkalommal az elültette növényekkel foglalkozunk, mindenki utána keres, a saját növényéről ismereteket szerez, és bemutatja a többieknek. Bemutatja a latin nevét, felhasználási módjait, a növény szükségleteit stb.

A 4. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Falra tűzhető növényi tabló készítése	-120 perc	- fotókészítés - tablók legyártása	- a feladatok kiosztása - csoportok kialakítása	- csoportmunka	- fotók - színes kartonlapok - olló - ragasztó	- igényes táblókból akár iskolai kiállítás is készíthető	- kreativitást fejlesztő színes csoportos feladat

Negyedik alkalommal minden növényről tablót készítünk, melyeket az iskola vagy a kollégium épületének falain helyeznénk el. Színes karton tablók (pl. a növényről fotó, rövid leírás, esetleg préselt növényi levél).

Kert-Ész Kör

Az 5. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Növények ápolása - kapálás, gyomlálás - öntözés - tápanyag utánpótlás - elszáradt növényi részek levágása	- 60 perc	- növényápolási munkák elvégzése	- a feladatok kiosztása - műtrágya beszerzése	- kiosztott munkák egyéni elvégzése	- műtrágya - locsoló - kapa	- öntözésre heti felelőst kell kinevezni, aki az időjárásnak megfelelően öntözi a növényeket	- fontos a felelősségre nevelés

Ötödik alkalommal a kert és a növények környékének ápolása, gyomtalanítása, esetleg tápanyagutánpótlása (granulált trágyázása) történne.

Évközben minden héten lenne egy felelőse a kertnek, aki az időjárásnak megfelelően öntöz.

A 6. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Megtermett növények felhasználásának lehetőségei	- a receptek függvényében 80-120 perc	- szüret a növényekből - konyhai előkészületek	- alapanyag beszerzés - konyhai előkészületek	- közös tevékenység	- élelmiszer alapanyagok - italok alapanyaga - evőeszközök - tárcsalap/grill	- sokszínű gasztronómiai élmény	- konyhai alaprutin megszerzése

Hatodik alkalommal a növények felhasználását próbáljuk ki. Frissen szedve italok ízesítésére (pl. szörp, koktél, limonádé). Illetve grillen vagy tárcsán előre bepácolt csirkemell különböző fűszernövényekkel bepácolva, eltérő ízek ízhatások kipróbálása.

A 7. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A kertben termett növények betakarítása - tartósítása - tartózacskók elkészítése	- kb. 120-150 perc	- a szárítani kívánt levelek begyűjtése - megmosása - a szárítás előkészítése	- a szárítás előkészítése - a munkafolyamatok irányítása - iskolai rajzpályázat kiírása	- csoportmunka - egyéni munka	metszőolló vödör újságpapír	szárítás hosszabb idő nagy helyet kíván	

Hetedik alkalommal a kertben betakarítjuk a növényeket, előkészítjük a szárításhoz a levágott leveleket. Bevonjuk a rajzsakkör tagjait is, hogy készítsenek el a növények számára egyedi logójú papírzacskókat, melyeket a későbbiekben az iskola ajándékként tud adni esetleg vendégeinek, az itt előadást tartóknak. Ez a tasak készítés megvalósulhatna egy iskolai verseny keretein belül is.

A 8. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Összegzés - a következő év tervezése	- kb. 60 perc	- kötetlen beszámoló - tervezési munkafolyamatok	- az elkészült képek bemutatása - teakészítés a saját teafüvekből	- kötetlen beszélgetés	- diavetítő - teáscsésze	- érdekes évközben minél több fotót készíteni	- a jól megérdemelt munka gyümölcsének megkóstolása

A nyolcadik alkalommal összegezzük a tapasztalatokat, a munka során készült képeket megnézzük. Megtervezzük a következő évünket. Illetve teát főzünk a saját magunk által szárított növényi levelekből. A teázás bármikor csapatépítő szertartás.

Felhasznált irodalom, ajánlott linkek, videók stb.

- Ambrus Lajos – Gyurik Gábor - Burger Barna: Fűszerkert 22 fűszer, 60 recept. Magyar Konyha, 2001.
- Árokszállásy Z.: Gallé L., Hortobágyi T., Bánhegyi J., Boros Á.: Növényhatározó I. kötet. Baktériumok és mohák. Tankönyvkiadó, Budapest, 1968.
- Dr. Bernáth Jenő - Németh Éva: Gyógy- és fűszernövények gyűjtése, termesztése és felhasználása - CD-melléklettel. Mezőgazda Lap- és Könyvkiadó Kft., 2000.
- Bremness, L.: Füveskönyv Novotrade Kiadó, Budapest, 1990.
- Bremness, L.: Fűszer- és gyógynövények. Taramix Kiadó, 2009.
- Gál Béla: Biológia 10. Az élőlények változatossága (Mozaik Kiadó, 2012)
- Dr. Lénárd Gábor: Biológia 10. (Nemzeti Tankönyvkiadó, 2015) – tankönyv
- Megyeri Szabolcs: Fűszerkert. Cser Kiadó, Budapest, 2011.
- Dr. Molnár Katalin - Mándics Dezső - Németh Andrea: Biológia 10. (OFI, 2016) – tankönyv és munkafüzet
- Haraszty Árpád - Fridvalszky Loránt - Gracza Péter: Mikroszkópos növényanatómia, Tankönyvkiadó, Bp., 1982.
- Győrffy Attila (szerk.): Kertészkedők enciklopédiája, Kossuth Kiadó, 2007.
- Haraszty Árpád dr. (szerk.): Növényismeret és növényélettan, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2004.
- Rápóti Jenő – Romváry Vilmos: Gyógyító növények. Medicina Kiadó, Budapest, 1983.
- Simon Tibor - Csapody Vera: Kis növényhatározó. Tankönyvkiadó, Budapest 1987.
- Soó - Kárpáti: Növényhatározó II. kötet. Harasztok - virágos növények. Tankönyvkiadó, Budapest, 1968

Diákújságíró kör és szónokképzés

Írta:

Boldog Zoltán

Előszó – tanítványkép

Hogyan taníthatunk újságírást és szónoklattan a diákoknak? – erre a kérdésre próbál válaszolni a gyakorlatokat tartalmazó alábbi dokumentum, amely arra épül, hogy mind a tanár, mind pedig a diákok nyitottak az együtt tanulásra, a közös munkára. A feladatok célkitűzése, hogy a diákok ne passzív befogadói, ne csak értelmezői legyenek egy-egy szituációnak, egy-egy írásnak, hanem gyakorlatban kipróbálják azokat a műfajokat, amelyekkel nap mint nap találkozhatnak, és amelyekre a 8. és 9. valamint a 11. osztályos nyelvtan- és irodalom-tananyag is koncentrálna. Emellett a gyakorlatok rendszerezésre, kritikai gondolkodásra is készítetnek, és figyelembe veszik azt, hogy a tanulás a diákok számára alkotás, az alkotáson keresztül pedig élmény legyen. Ehhez szükség van az egymással való együttműködésre, mások véleményének tiszteletben tartására, a tanár részéről pedig arra a nyitottságra, hogy gyakran a tanítványok alakítsák a munka menetét, ők válasszák ki az aktuális témát.

A cél az, hogy a diákok publikálják írásaikat az iskolaújságban és/vagy a honlapon, beszédeiket előadják a nyilvánosság előtt, így információs ponttá és gyakran véleményformáló erővé váljanak egy közösség számára, akivel a szerkesztőségen és szónoki megnyilatkozásaikon keresztül állandó interakcióban vannak. Az újságírást megismerik, megtanulják használni a diákok a munkájukhoz szükséges technikai eszközöket, és tudatosítják, hogy lépést kell tartaniuk a műfajok, médiatartalmak és technikai feltételek változásával. A szónoki alkalmak során felméri azt, hogy milyen szónoki szituációban milyen készségeiket, képességeiket kell mozgósítaniuk. A képzés célja, hogy megértse a diákokkal az állandó képzés, önképzés fontosságát, a megújulásra való nyitottság jelentőségét.

A gyakorlatok főként magyar és/vagy kommunikáció és médiaismeret szakos tanároknak ajánlottak, de a bibliográfia segítségével bárki föl tud készülni a diákújságírók munkájának segítésére.

I. A módszertani fejlesztés átfogó ismertetése

Célok:

A fejlesztés rövid távú stratégiai célja, hogy a diákok képesek legyenek önálló alkotások létrehozására az adott műfaj (újságírás, szónoklat) keretein belül. Hosszú távú stratégiai cél, hogy csapatmunkában dolgozó fiatalokká váljanak, akik életük során képesek lesznek a feladatok szétosztására,

A fejlesztés rövid távú stratégiai célja, hogy a diákok saját írásokat alkossanak a különböző sajtóműfajokban, szerkesszék az általuk készített lapot, szónoki beszédeket alkossanak és adjanak elő. Ezeket az alkotásokat publikálják az iskola többi tagja számára elérhető felületen, elsősorban az iskolaújságban vagy az intézmény honlapján, előadják a különböző iskolai rendezvényeken.

A gyakorlatok hosszú távú stratégiai célja, hogy a diákok szociális kompetenciáját, kritikai gondolkodását fejlessze, és ezáltal a munkaerőpiacon képessé váljanak a hatékonyabb csapatmunkára, a feladatok elosztására, elkészítésére.

Az egyik fő pedagógiai cél a megszerzett tudás hasznosításán kívül, hogy az együtt végzett munka a közös tanulás élményét biztosítsa a résztvevők számára. Ezzel összefüggésben a módszertani célok között szerepel az elmozdulás az egyéni munkától a páros és csapatmunka felé.

Fontos oktatásszervezési cél lehet, hogy a nyelvtan- és az irodalomórákon megszerzett tudás hasznosítható, gyakorlatban alkalmazható legyen a tanítás-tanulás informális, nonformális keretei között is.

Elvárt hatások, eredmények:

A diákok a nyilvános kommunikáció bizonyos műfajaiban gyakorlatot szereznek, felméri képességeiket és képességeiket, képessé válnak újságírói műfajok önálló használatára, szónoki beszéd önálló megírására, előadására.

Hosszú távú stratégiai cél, hogy a diákok szociális kompetenciája, kritikai gondolkodása fejlődjön, és ezáltal a munkaerőpiacon képessé váljanak a hatékonyabb csapatmunkára, a feladatok elosztására, elkészítésére.

Az egyik fő pedagógiai cél a megszerzett tudás hasznosításán kívül, hogy az együtt végzett munka a közös tanulás élményét biztosítsa a résztvevők számára. Ezzel összefüggésben a módszertani célok között szerepel az elmozdulás az egyéni munkától a páros és csapatmunka felé.

Fontos oktatásszervezési cél lehet, hogy nyelvtan- és irodalomórákon megszerzett tudás hasznosítható, gyakorlatban alkalmazható legyen a tanítás-tanulás informális, nonformális keretei között is.

A NAT-hoz, Pedagógiai Programhoz való csatlakozás lehetőségei:

Az alábbi foglalkozások a Nemzeti alaptanterv alábbi céljaihoz kapcsolódnak legszorosabban, így lehetővé teszik, hogy a diák: „megtalálja helyét a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában; képessé váljon az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre; tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.”

Ezen kívül az alábbi foglalkozások tudatosan építenek arra, hogy a NAT szándéka az, hogy „a teljesítmény növelésére sarkalljon tanítványt és tanárt egyaránt, hogy az *elsajátított tudás értékálló és a kor igényeinek megfelelő* legyen, ennél fogva egyensúlyra törekszik a műveltség értékhardozó hagyományai, valamint az új fejlesztési célok és tartalmak között.”

A foglalkozások a NAT nevelési céljai közül az alábbiakra helyeznek kiemelt hangsúlyt:
*az erkölcsi nevelés,
állampolgárságra, demokráciára nevelés,
az önismeret és a társas kultúra fejlesztése,
pályaorientáció,
médiatudatosságra nevelés és
a tanulás tanítása.*

A foglalkozások az alábbi, NAT által kiemelt kulcskompetenciák fejlesztésére szánnak különös figyelmet:

*anyanyelvi kommunikáció,
digitális kompetencia,
szociális és állampolgári kompetencia,
kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia,
esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség,
és a hatékony, önálló tanulás.*

A Dugonics András Piarista Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium Pedagógia Programja 7 alapértéket fogalmaz meg. Ezek közül a leginkább a következőkkel kerül párbeszédbe az újságíró kör és a szónokképzés:

Közösségi élet: „Számunkra a közösségi élet azt jelenti, hogy közösségeinkben egymásra és közös céljainkra figyelve, szeretetben egymást segítve és szolgálva éljük meg mindennapjainkat.”

Személyesség és bizalom: „Számunkra a személyesség és bizalom azt jelenti, hogy egymás megismételhetetlen egyediségét és értékességét fölismerve bátran fordulunk társainkhoz. Elfogadó, őszinte és építő visszajelzéseket adunk egy kísérő, fejlesztő közegben.”

Fejlődésre kész ember: „Számunkra a fejlődésre kész ember azt jelenti, hogy egész emberségünket éljük meg: gazdagodunk testi-lelki egészségben, elméleti és gyakorlati tudásban, művészeti tevékenységben, sportban, kapcsolatainkban és lelki életünkben.”

Igényes munka: „Számunkra az igényes munka azt jelenti, hogy feladatainkat odafigyeléssel, a tőlünk telhető legmagasabb színvonalon, hatékonyan végezzük.”

Hiteles jelenlét a világban: „Számunkra a hiteles jelenlét a világban azt jelenti, hogy nyitottan, életkorunknak megfelelő megismerési szándékkal, párbeszédben, szolidárisan élünk a minket körülvevő valóságban.”

Ezen kívül az iskola pedagógiai programja említ olyan emberi kompetenciákat, amelyeket megkerülhetetlenek az alábbi képzések lebonyolítása során is:

“Az egész életen tartó tanulást lehetővé tevő kompetenciák fejlesztése a nevelés kiemelt területe. A korszerű alpműveltség birtokba vétele, az alapkészségek elsajátítása az ifjú generációk feladata. A 20. századi felgyorsult világban az iskola adaptálja az új tanítástanulási stratégiákat, a kompetenciafejlesztés módszereit, az IKT-eszköztárának alkalmazását.”

A Pedagógiai Programban olvashatók az intézményi nevelő-oktató munka pedagógia alapelvei, céljai, feladatai, eljárásai. Ezek közül a következők kapcsolódnak kiemelten a fenti képzésekhez: a türelem, a nagyfokú gondosság, az öröm, inkább gyakorlat, mint elmélet, folytonos naprakészség, tevékenységközpontúság, problémaközpontúság, felfedeztető tanulási-tanítási gyakorlat, életszerű ismeretek közvetítése, a digitális pedagógiai eszközeinek alkalmazása.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A képzések a Pedagógiai Program említette alábbi kompetenciák fejlesztésében vesznek részt:

- az énkép, az önismeret, az erkölcsi, etikai normák fejlesztése
- az eredményes élethosszig tartó tanulás módszereinek, technikáinak elsajátítása
- az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése
- a tanulás tanulása kompetencia fejlesztése
- életpálya-építési kompetencia
- szociális kompetenciák
- kulturális kompetencia
- vállalkozói kompetencia

II. A gyakorlatok (eseménysor, programelem, tevékenység) bemutatása

1. Diákújságírás

1.1. Rövid összefoglaló:

A gyakorlatok során a diák és a tanár közösen kialakítja az iskolaújság szerkesztésének gyakorlatát, miközben a diákok az újság szerzőivé is válnak. Ismereteket és gyakorlati tapasztalatokat szereznek a szerkesztői-újságírói munkában.

A gyakorlat rövid bemutatása:

A gyakorlatok során a diákok megismerik a különböző sajtóműfajokat, és maguk is írnak szöveget ezek alapján. Ezen kívül lehetőségük nyílik különböző tördelő, képszerkesztő programok használatára, betekintést nyernek a tipográfia, az illusztráció számos kérdésébe.

Célok:

A gyakorlatok rövid távú stratégiai célja, hogy a diákok saját írásokat alkossanak a különböző sajtóműfajokban, szerkesszék az általuk készített lapot. Ezeket az alkotásokat publikálják az iskola többi tagja számára elérhető felületen, elsősorban az iskolaújságban vagy az intézmény honlapján.

A gyakorlatok hosszú távú stratégiai célja, hogy a diákok szociális kompetenciáját, kritikai gondolkodását fejlessze, és ezáltal a munkaerőpiacon képessé váljanak a hatékonyabb csapatmunkára, a feladatok elosztására, elkészítésére.

Az egyik fő pedagógia cél a megszerzett tudás hasznosításán kívül, hogy az együtt végzett munka a közös tanulás élményét biztosítsa a résztvevők számára. Ezzel összefüggésben a módszertani célok között szerepel az elmozdulás az egyéni munkától a páros és csapatmunka felé.

Fontos oktatásszervezési cél lehet, hogy nyelvtan- és irodalomórakon megszerzett tudás hasznosítható, gyakorlatban alkalmazható legyen a tanítás-tanulás informális, nonformális keretei között is.

Elvárt hatások, eredmények

A diákok a nyilvános kommunikáció bizonyos műfajaiban gyakorlatot szereznek, felméri készségeiket és képességeiket, képessé válnak újságírói műfajok önálló használatára. Írásaikból képessé válnak egy diáklap összeállítására, hatékony tagjai lesznek egy szerkesztői közösség működésének.

Újszerűség:

A fejlesztés újszerűsége, hogy a diákok gyakorlatban tanulják meg az egyes sajtóműfajokat, amelyeket nyelvtanóra keretében nagyrészt csak elméletben ismernek meg. Műveiket megjelentetik a folyamatosan szerkesztett iskolaújságban és/vagy az iskola honlapján.

Ellenőrzés, értékelés módja:

Az írások közös értékelése tanári részvétellel, a kiválasztott írások megjelentése digitálisan vagy nyomtatva. A szónoki beszédek közös értékelése tanári részvétellel, a beszédek előadása a közösség előtt.

1.2. Hívószavak:

Újságírás, sajtóműfajok, szerkesztés, iskolaújság.

1.2. Érintett kompetenciák

Ismeri és érti a különböző sajtóműfajokat, összefüggő tudással rendelkezik róluk. Képes szöveget alkotni különböző sajtóműfajokban, használja a gyakorlati foglalkozások során megszerzett tudást. Rutinra tesz szert az újságírói munka során, ezzel párhuzamosan nyitott az új műfajokra, kritikus saját és más írásaival szemben. Igénye van meglévő tudása bővítésére, és képes saját írásait is kritikával szemlélni, tehát alkalmassá válik az önelenőrzésre, az önálló döntésekre. Mások munkáját objektíven értékeli, javaslatokat tesz arra, hogy mitől válna értékesebbé diáktársának írása. Képes elfogadni a szerkesztőségi munkát, elfogadni az együttműködés kereteit. Kialakul benne a felelősségérzet saját és szerkesztőtársai tetteiért.

1.3. Célcsoport:

Célcsoport: gimnázium, hatosztályos gimnázium

Korosztályok: 12-18 év

Csoport ajánlott létszáma: 20 fő

1.4. Szükséges időkeret, gyakoriság:

Gyakorlat alkalmainak száma: 28

Alkalmak gyakorisága: hetente 1

Egy alkalom időkerete: 60 perc

1.5. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

Rendszergazda vagy oktatástechnikus az alul felsorolt eszközök üzemeltetésére, karbantartására. Külső szakember a tördelés és a tördelőprogram bemutatására.

1.6. A program egyedi eszközigénye:

Diktafon az interjúk, tudósítások és riportok rögzítéséhez. Laptop (Windows 10, Microsoft Word, Excel, Powerpoint), nyomtató vagy nyomtatási lehetőség (cikkek korrektúrázásához). A/3-as és A/4-es lapok (200-200 darab, táblafilcek, filcek), jegyzetfüzet (20 db), toll (20 db). Az alábbi ingyenes programok képszerkesztéshez: PhotoFiltre, Irfanview, Photoscape, Paint.net. Az alábbi tördelőprogramok: Adobe InDesign (fizetős), Scribus (ingyenes).

1.7. Kidolgozó

A gyakorlat kidolgozója, megszólítható (szakmai) képviselője: Boldog Zoltán

Elérhetősége: bz@szepi.hu

1.8. megvalósítás folyamata alkalmainak/ elemeinek részletes bemutatása táblázatos formában:

Az 1. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A lap szerkesztési elveinek tisztázása A felelős kiadó elvárásainak közvetítése	30' 30'	Összegyűjtik eddigi ismereteiket egy újság elkészítéséről, tisztázzák elvárásaikat a lapszerkesztéssel kapcsolatban, tisztázzák, hogy ők mivel tudnak hozzájárulni a szerkesztőség működéséhez (háttér munkát végeznének, emberekkel beszélgetnének, fotóznának?). A tanulók kommentálják a felelős kiadó által küldött alapelveket, egy egytől ötig terjedő skálán értékelik, mennyire tartják megvalósíthatónak az adott elvárást. Játék formájában összegyűjtik azon lapok nevét, amelyeket ismernek, majd egyik lap	A pedagógus koordinálja a tanulók tevékenységét, kialakítja a párokat, akik együtt dolgoznak az alapelvek tisztázásán, összegyűjti a diákok elvárásait, digitális dokumentumként összegzi az elhangzottakat, és ezt elhelyezi egy, a szerkesztőség minden tagja által elérhető felületen. Közös digitális felület kialakítása, amelyhez minden érintett hozzáfér.	Páros munka, majd közös beszélgetés. Lehetőség biztosítása a vitára, egymás ötleteinek kommentálására.	A pároknak A/3-as lap, filc a közös munkához. Egy olyan digitális felület kialakítása (facebook-csoport, Moodle, Google Drive stb.) kialakítása, ahol a születendő digitális dokumentumok megoszthatók.	A diákok ötletei, szerkesztéssel kapcsolatos tervei nem mondhatnak ellent a felelős kiadó elvárásainak. Ezt tisztázni kell a tanulókkal.	A lap szerkesztőinek elképzelései összhangba kerülnek a felelős kiadó (iskola, igazgató) elvárásaival, és kézzel foghatóvá, hozzáférhetővé válnak, az újságírói kör minden tagja megismerheti őket.

Diákújságíró kör és szónokképzés

		nevében bemutatkoznak a párok (az adott lap nevének említése nélkül). A lapról mondott állítások alapján kell kitalálniuk a résztvevőknek, melyik sajtótermékre gondolhatott az adott pár.					

Az 1. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- a kiosztandó anyagok, feladatok: A/3-as lap, ehhez kapcsolódóan a 3 kérdés: „Mi kell egy újság elkészítéséhez?”, „Mit várok el egy iskolaújságtól?”, „Mit tudok hozzátenni a lap működéséhez?”
- a kiosztandó anyagok, feladatok: fénymásolatban kiosztandó a felelős kiadó (iskola, igazgató) elvárásait vázlatosan tartalmazó fénymásolat, ennek egyes pontjait értékelik a diákok
- a megjelenő játékok leírása: Azt a feladatot adjuk a diákoknak, hogy párba rendeződve gyűjtsék össze 2 perc alatt az általuk ismert online vagy nyomtatott sajtótermékek nevét. Ha ez megtörtént, mindenki válaszson kettőt a felsoroltak közül. Az egyiket elő kell adnia a pár egyik tagjának úgy, hogy nem említi a sajtótermék nevét, csak a lap/oldal meghatározó tulajdonságait. A többieknek ki kell találniuk, mely médiumra gondolt.

Felhasznált irodalom:

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

Zala Orsolya (Szerk.): Az újságkészítés műhelytitkai: nyomtatott és online kiadványok. Budapest, DUE Médiahálózat, 2011.

Ajánlott linkek: A DUE (Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete) <https://www.due.hu/>

Az 2. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Sajtóetikai alapfogalmak tisztázásai szituációs gyakorlatok segítségével	60' (5 szituációra, ami azt jelenti, hogy 1 szituációra, annak megbeszélésére 12 perc jut)	A tanulók különböző újságírói, szerkesztői helyzetek alapján gyakorolhatják, milyen problémás szituációk adódhatnak munkájuk során, amelyekről etikai szempontból (helyes vagy nem helyes) döntést kell hozniuk.	A pedagógus előkészít 3 etikai szempontból problémás újságírói helyzetet egy-egy cédulán. A cédulákon feltüntetni, hogy hányan szerepelnek az adott szituációban, és arra kéri a diákokat, hogy jelelnék meg a helyzetet, azonosuljanak az adott szereppel. A pedagógus vezeti a szituációk értékelését kérdések segítségével. A diákok 2 etikai szempontból problémás szituációt maguk találnak ki a korábbi minták alapján.	Drámapedagógia, vita, közös megbeszélés tanári kérdések mentén.	Tanterem	Törekedjünk arra, hogy mindenki szerepeljen egyszer egy-egy szituációban.	A diákok segítséget kapnak annak megítéléséhez, hogyan lehet újságíróként helyesen, helytelenül dönteni.

A 2. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

a megjelenő játékok leírása: A pedagógus előkészít legalább 5 újságírói helyzetet egy-egy cédulán. A cédulákon feltüntetni, hogy hányan szerepelnek az adott szituációban, és arra kéri a diákokat, hogy jelenítsék meg a helyzetet, azonosuljanak az adott szereppel.

- 1. szituáció: egy diákújságíró részt vett egy osztályprogramon, majd cikket ír róla az iskolaújságba. Ezt nem jelezte előre sem diaktársainak, sem osztályfőnökének, holott több mondatukat idézte cikkében. Az osztálytársak számon kérték az újságíró. Szereplők: 1 újságíró, 2 számonkérő diák. A szituáció tanulsága: jelezni kell, ha újságíróként vagyunk jelen valahol, és meg kell kérdezni az adott diáktól, idézhetjük-e szavait az iskolaújságban.
- 2. szituáció: az iskolájságnak fotózunk, de több diák kezét a fejéhez emeli fotózás közben, ezzel jelezve, hogy nem szeretne szerepelni a képeken. Mi mégis betesszük a róla készült másik fotót az újságba, ahol nem tiltakozik ez ellen. A fényképezett osztálytárs számonkéri a fényképet készítőt. Szereplők: 1 fényképező, 1 számonkérő diák. Tanulság: tartsuk tiszteltben azt, ha valaki nem szeretne szerepelni az újságban, és erre utaló magatartást tanúsít.
- 3. szituáció: egy iskolai ünnepségről tudósítunk, de nincs nálunk papír és toll, ezért nem tudjuk lejegyezni a hallottakat. Pedig az egyik tanár nagyon okosat mondott. Két nap múlva emlékezetből beleírjuk a cikkünkbe elhangzott mondatát, ő ezt olvasván felkeres minket felháborodottan, mert szerinte nem így hangzottak el a mondatok. Szereplők: 1 tanár, 1 diák. Tanulság: mindig jegyzeteljünk, ha tudósítunk, és jegyzeteinket őrizzük meg, de a legjobb módszer, ha diktafonnal vagy mobilunkkal rögzítjük a nyilvános eseményen elhangzottakat, miután bemutakoztunk.
- 4. szituáció: a diákok vetik fel a problémát
- 5. szituáció: a diákok vetik fel a problémát
- a tervben megadott, nem saját feladatok pontos forrásának feltüntetése,
- a felhasznált szövegek, képek a forrás pontos megnevezésével,
- a feladatok megoldása: a diákok a tanári kérdések segítségével értékelik, mi volt helyes és helytelen az adott újságírói magatartásban

Felhasznált irodalom:

Herczeg Zsolt: Presszárium. Gyakorlati tanácsok kezdő újságíróknak. Budapest, Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

Ajánlott linkek: A DUE (Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete) <https://www.due.hu/>

Újságírói etikai kódex: <https://muosz.hu/kodexek/ujsgiroi-etikai-kodex/>

A Magyar Újságíró-szervezetek Közös Etikai Alapelvei:
http://www.sajtoszakszervezet.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=49:a-magyar-ujsgiro-szervezetek-kozos-etikai-alapelvei&catid=30:etikai-allasfoglalasok&Itemid=44

A 3. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A hír fogalmának megismerése, a hírszerkesztés alapjai, hírgyártás, a hír- és álhír elkülönítése	60'	A tanulók páros munkában összegyűjtik, hogy mit várnak el egy hírtől. Ennek közös megbeszélése után tanári segítséggel tisztázzák a hír kritériumait. Új párt választva írnak egy hírt az osztályukról, amely minden tekintetben megfelel a hír fogalmának. Játék: álhírgyártás. Legalább 2 elemében hamis hír gyártása az iskoláról. Otthoni feladat: hír készítése az iskola életére vonatkozóan az iskolaújságba/honlapra.	A feladatok koordinálása, a hírrrel kapcsolatos elvárások összegyűjtése. A 8. és 9. osztályos nyelvtan tananyag felelevenítése, amelyben a sajtóműfajokról esik szó. A születő hírek ellenőrzése. A hírhez kapcsolódó kérdések felvezetése a táblára: ki, mikor, mit, hol, miért. Otthoni feladat.	Páros munka, tanári kérdések, tanári összegzés. Egyéni munka otthon.	Papír, toll, tábla, tábla-filc.	Ügyeljünk arra, hogy az osztályról szóló hírnél ne szülessenek a közösségre vagy az egyes diákokra nézve sértő megjegyzések. Gyakoroljuk, ismételjük a sajtóetikáról tanultakat!	A diákok átismélik a hírről tanultakat, és maguk is képesé válnak hírírására.

A3. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: A tanulók páros munkában összegyűjtik, hogy mit várnak el egy hírtől. Legalább 3 tényező említését kérjük tőlük. Elvárásaikat meghallgatjuk, összegyűjtjük, összegezzük.
- Feladat: Írjanak egy etikailag támadhatatlan hírt az osztályukról, amely választ ad a következő kérdésekre: ki, mikor, hol, mit, miért. A híreket olvassák fel, értékeljük közösen annak alapján, sajtóetikailag rendben van-e, és eleget tesz-e a hír műfaji kritériumainak (l. fenti öt kérdést).
- Játék: álhír gyártarsa az iskoláról. Olvassák fel az álhíreket! Miből jöttek rá, hogy álhírek? Milyen hatással volt rájuk? Volt-e olyan, aminek hamissága nehezen volt leleplezhető? Ennek minek köszönhető?
- Otthoni feladat: maximum 2 (akár alárendelő összetett mondatból) álló hír készítése az iskolaújságnak vagy a honlapnak az iskola életének bizonyos eseményeiről. Az elkészült hírt töltsék fel a korábban létrehozott közös felületre, hogy megindulhasson annak megvitatása.

Felhasznált irodalom:

Herczeg Zsolt: Presszárium. Gyakorlati tanácsok kezdő újságíróknak. Budapest, Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete, 2005.

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete. Szeged, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

Ajánlott linkek: Jenei Ágnes: Miből lesz a hír? http://www.mediakutato.hu/cikk/2001_02_nyar/02_mibol_lesz_a_hir

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

A 4. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A hírkészítés elmélyítése A tudósítás műfajának megismerése	60' 20' Otthoni hírek megbeszélése: 25' A tudósítás elolvasása, elemzése, megbeszélése: perc 15' Annak megbeszélése, hogy melyik eseményről születessen tudósítás:	Otthoni feladatokhoz (elkészített hír) tartozó észrevételek megosztása. Annak megbeszélése, melyik bír a legnagyobb hírértékkel, melyik kerüljön ki a honlapra, melyik kerüljön be a lapszámba. A tudósítás műfaji sajátosságainak felismerése egy napi- vagy hetilapból származó ilyen típusú szöveg olvasása alapján. A tudósítás műfaji meghatározásának kivetítése, szembesítés az összegyűjtött saját kritériumokkal. Annak eldöntése, hogy az újságírói kör tagjai melyik iskolai eseményről tudósítsanak (lehet egy rendhagyó	Az otthoni hírekről szóló hozzászólók kiválasztása, a tudósítások kiosztása, párok kialakítása, az esemény kiválasztásáról szóló vita vezetése.	Páros munka, vita, tanári magyarázat.	Fénymásolat (az aktuális tudósításról). A mindenki által látott közösségi felület használata a hírek megosztására. Projektor a tudósítás fogalmának kivetítéséhez.	Törekedjünk arra, hogy a diákok gyakorlati munkája (a hírek) megjelenjenek a honlapon vagy az újságban. Így könnyebb a motivációt fenntartani. Ügyeljünk arra, hogy a tudósítás mentes legyen az aktuálpolitikai kérdésektől!	A diákok elmélyítik ismereteiket a hírrel kapcsolatosan, közösen értékelik az egyénileg elkészített híreket. Hírek születtek az iskolaújság/honlap számára. A tanulók megismerkedtek a tudósítás műfajával, és kiválasztották az eseményt, amelyről tudósítanak.

Diákújságíró kör és szónokképzés

		óráról, versenyről, filmvetítésről, beszélgetésről).					

A4. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- a kiosztandó anyagok: egy tudósítás kiosztása nyomtatott/fénymásolt formában egy aktuális napi- vagy hetilapból, online hírportálról (lehet innen akár „percről percre tudósítás” is egy nemzeti ünnepről)
- feladatok: a kiosztott tudósítás legalább 5 jellemzőjét gyűjtsék össze a diákok páros munkában
- a következő vagy ehhez hasonló meghatározás kivetítése, értelmezése a diákokkal közösen:

A tudósítás műfajának meghatározása a következőképpen hangozhat: *„A tudósítás a hír rokona. A hírhez hasonlóan a tudósításnak is felelnie kell a ki (mi), hol, mikor, mit, miért és esetleg a hogyan kérdésekre, valamint pontosnak, tárgyilagosnak és tényszerűnek kell lennie. A hír és a tudósítás között az alapvető különbség, hogy a tudósítást készítő minden esetben a saját maga által látott, hallott, tapasztalt, átélt eseményről ad tájékoztatást, tehát fontos a személyes jelenlét. A tudósítás írója mindig az események szemlélője, leírója, nem vesz részt bennük. A tudósítás tárgya lehet valamilyen különleges eset ugyanúgy, mint egy mindennapi esemény.”* Forrás: eduline.hu/segedanyagtalalatok/letolt/5947

- feladat: Miről tudósítson az iskolaújság? Ajánlanak páronként 1 eseményt indoklással (legalább 2 érvet kérjünk)!

Felhasznált irodalom:

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete. Szeged, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

Ajánlott linkek:

Jenei Ágnes: Miből lesz a hír? http://www.mediakutato.hu/cikk/2001_02_nyar/02_mibol_lesz_a_hir

Szöveg a médiában: eduline.hu/segedanyagtalalatok/letolt/5947

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Az 5. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A tudósító a helyszínen tartózkodva dolgozik, különböző problémákat old meg	60' 20' Jegyzetelés, diktafonhasználat 25' Elképzelt tudósítás írása 15' A megszületett szöveg értékelése	A tanulók megismerkednek a diktafon használatával és/vagy különböző jegyzetelési technikákkal játékos formában, szituációs gyakorlatok segítségével. Ezután írnak egy rövid, elképzelt tudósítást egy közösen kiválasztott iskolai eseményről. Néhány tudósítást felolvasnak, és közösen értékelik tanári kérdések mentén. A csoport kiválaszt egy iskolai/városi eseményt, amelyről az újságírói kör tagjai tudósítanak. Írásaikat feltöltik a közös felületre, ott hozzászólhatnak az egyes szövegekhez.	Bemutatja a diktafon használatát, kitér a jegyzetelés főbb szempontjaira. Ismerteti a feladatokat, koordinálja az elkészült szövegek felolvasását. Ha szükséges, moderálja, kulturáltan mederbe tereli a közös digitális felületen folyó beszélgetést.	Tanári magyarázat, drámapedagógia, páros munka, szövegalkotás, vita, kritikai gondolkodás fejlesztése. Otthoni, egyéni munka.	Diktafon, jegyzetfüzet.	Törekedjünk arra, hogy olyan eseményt válasszunk az otthoni tudósítás tárgyául, amely meghatározó az iskola életében (vagy a város és az iskola életében).	A diákok megismerkednek a diktafon használatának alapjaival, kialakítanak egy jegyzetelési technikát. Az újságírói kör tagjai gyakorlatban használják a tudósítás műfaját. Ennek eredményességét közösen értékelik, a tanár vezetésével.

Az 5. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- a kiosztandó anyagok, feladatok: A diktafon használatát bemutatja a tanár, kitér a legfontosabb gombokra (be- és kikapcsolás, felvétel készítése, a diktafon elhelyezése, töltöttségi szint ellenőrzése stb.). Ezután néhányan rögzítsenek az újságírói kör tagjával néhány mondatot. Ezt a számítógépre átmásolják (ennek folyamatát is magyarázza a tanár), közösen meghallgatják az eredményt.
- játék és a jegyzeteléstechika gyakorlása: Két önként jelentkező mesélje el a napját 2-2 percben! 15 másodpercenként váltsák egymást a beszámolóban (15 másodpercig egyik, majd 15 másodpercig a másik beszél, egy diák figyel az órát). A többieknek jegyzetelniük kell. A két perc letelte után összegezzük közösen a tanulságokat! Mire kell figyelni? Hogyan lehet jól jegyzetelni? Hogyan lehet a jegyzetet értelmezni napok múltán? A tanár összegzése: mindig pontosan idézzünk, válasszuk ki a legfontosabb mondatokat, mindig jelöljük a megszólalókat, egyértelmű rövidítéseket használjunk.
- Páros feladat: írjanak a diákok egy legalább 10-20 mondatos tudósítást egy elképzelt iskolai eseményről, amely szerintük hiányzik az iskola életéből (reális, megvalósítható legyen)! Nem magát az indoklást kell leírniuk, hanem tegyenek úgy, mintha megvalósult volna ez az esemény. Erről tudósítsanak egy figyelemfelkeltő címmel! Néhány tudósítás hangozzék el!
- Közösen értékeljük az olvasottakat! A tanár reflektáljon arra, hogyan felel meg a tudósítás műfaji kritériumainak az olvasott anyag!
- Otthoni feladat: A csoporttal válasszuk ki a korábbi alkalmon felsorolt események közül azt, amelyről mindenki tudósíthat. Írjanak a diákok a megbeszélte eseményről egy 2500-3000 karakterből álló tudósítást. Azt töltsék fel a közös digitális felületre, értékeljék egymás munkáját.

Felhasznált irodalom:

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete. Szeged, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

Ajánlott linkek:

Szöveg a médiában: eduline.hu/segedanyagtalalatok/letolt/5947

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség:

http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Az 6. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthoni tudósítások értékelése Ismerkedés az interjú műfajával	60' 30' Az otthon elkészített tudósítások értékelése 30' Ismerkedés az interjú műfajával	A tanulók szóban is értékeli az otthon elkészített tudósításokat. Az írássok legjobb részeiből a tanár segítségével összeállítanak egy közös tudósítást, amely megjelenhet a honlapon/iskolaújságban. Tanári közreműködéssel megtekintenek egy YouTube-on fent lévő interjút vagy annak részletét (ne legyen hosszabb 15 percnél!). Ennek megtekintése után párban beszélgetnek a műfaj jellemzőiről, értékeli a látottakat. Javasolt videók a kapcsolódó anyagoknál.	A pedagógus kérdések segítségével felméri, mely mondatokat tartják a legszerencsésebbnek a diákok a másik csoport írásában. Maga is jegyzetel, hogy létrejöhessen egy közös verzió a szövegekből, amelynek szerkesztését a tanár is vállalhatja. A tanár levetíti a YouTube-videót, és kérdéseket tesz fel, amelynek mentén elindul a beszélgetés a műfaj jellemzőiről, a látottak értékeléséről.	Vita, beszélgetés tanári kérdések mentén, páros munka.	Mindenki nyomtatva megkapja egy másik csoport tudósítását, és azzal dolgozik.	Ügyeljünk arra, hogy lehetőleg minden tudósításból kerüljön át egy-egy gondolat, de a kritikával is szembesüljenek a diákok. A lejátszandó videó legyen friss, lehetőleg a diákokat érdeklő személyiségek szerepeljenek benne, és politikamentes legyen (javaslatok a kapcsolódó anyagoknál).	A diákok megtanulják közösen szerkeszteni a lapot, egymás írásait. Az újságírói kör tagjai megismerkednek az interjú műfajával, találkoznak a műfaj jól sikerült darabjával.

A6. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- 1. feladat: A tanár kiosztja nyomtatva az otthon készített tudósításokat. Értékeljék az otthon elkészített tudósításokat szóban, emeljék ki a másik csoport írásának legjobb mondatait, részeit! Fogalmazzanak meg kritikát a szöveggel kapcsolatban (ha van)!
- A tanár reflektál arra, hogy az elhangzottak alapján összeállít egy közös verziót a tudósításokból.
- 2. feladat: Tekintsék meg a YouTube videót! Egy friss interjút fognak látni. Ennek megtekintése után párban gyűjtsék össze az interjú jellemzőit, és értékeljék a látottakat (erősségei, gyengeségei)!

Felhasznált irodalom:

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség:

http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Javasolt videók:

DTK: Elviszlek magammal – Fluor Tomi: <https://youtu.be/hS4I77wM4Wc>

DTK: Elviszlek magammal – Nagy Ervin: <https://youtu.be/eO64n8hYKJo>

Kasza Tibi és Luis Fonsi – Kasza Taxi: <https://youtu.be/8zbpU1oGvto>

A 7. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az interjú műfajának elmélyítése Felkészülés az interjúra, az interjúalanyra Szituációs gyakorlat (játék)	60' 15'Interjúkérdések egymáshoz 5'A hallottak értékelése 15'Szituációs gyakorlat, játék	A tanulók párbán dolgozva interjúkérdéseket (legalább 2 kérdés) készítenek a másik csoport egyik tagjához. Olyan kérdéseket tesznek fel, amelyekre a válasz a nyilvánosság előtt is elhangozhat. A tanulók felteszik egymásnak a kérdéseket, válaszolnak rájuk. A kérdések után értékeljük a hallottakat tanári kérdések mentén: ki és miért tudott jó kérdéseket feltenni? Hogyan készüljünk fel egy interjúalanyból? Szituációs gyakorlat: az egyik diák interjút szeretne készíteni egy tanárral, aki vállalja	A tanár kialakítja a párokat, a kérdés sorrendjét, értékeli a kérdéseket a diákok közreműködésével annak mentén, hogy mennyire tartoznak a nyilvánosságra. A tanár irányítja az arról szóló beszélgetést, melyek voltak a jó kérdések. A szituációs gyakorlat felvázolása. A vita felvezetése, irányítása, a hallottak értékelése. Az otthoni feladat beosztásának segítése.	Páros munka, drámapedagógia, vita, beszélgetés tanári kérdések mentén. Egyéni, otthoni munka.	Toll, papír, diktafon.	Ügyeljünk arra, hogy a diákok ne sértsék meg egymás érzéseit. Ha mégis ez történne, kérjenek bocsánatot egymástól.	A diák megtanul felkészülni az interjúra és az ezzel kapcsolatos problémás helyzetekre. A diák lehetőséget kap az első interjújának rögzítésére diktafonnal.

Diákújságíró kör és szónokképzés

	15'Vita, hogy kit szólítsanak meg interjú ügyben 10'Az otthoni feladat beosztása	ezt, de az interjú kezdetekor nem hagyja szóhoz jutni a diákot. Közös vita: kivel lenne érde- mes interjút készíteni a hon- lapra/ az iskolaújságba? Az újságírói kör tagjai otthoni feladatot kapnak: készítsenek interjút a fent felsorolt szemé- lyek valamelyikével. Ennek időbeli beosztása. Fontos: elég csak diktafonnal rögzíte- ni az anyagot, az interjú át- írása a következő alkalom témája lesz!					

A7. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- 1. feladat: a diákok rendeződjenek párokba! Készítsenek kérdéseket a másik csoport egyik tagjához! Olyanokat, amelyek a nyilvánosság előtt is elhangozhatnak. Időt hagyunk erre. Majd megkérjük a diákokat, tegyék fel a kérdéseket egymásnak!
- 2. feladat: A kérdések után értékeljük a hallottakat tanári kérdések mentén: ki és miért tudott jó kérdéseket feltenni? Hogyan készülünk fel egy interjúalanyból?
- 2. feladat megoldása: Akkor lesz jó egy interjú, ha megismerjük annak alanyát, utána nézünk a korábbi interjúknak, hogy ne tegyük fel ugyanazokat a kérdéseket. Tájékozódhatunk az internet segítségével és intézményi kereteken belül az interjúalany ismerőseitől is informálódhatunk.
- Szituációs gyakorlat (játék): 2 szereplő: 1 tanár és 1 diák, az egyik diák interjút szeretne készíteni a tanárral, megérkezik hozzá, megszólítják egymást, de a tanár láthatóan húzza az időt, nem hagy teret az interjú készítőjének a kibontakozásra. Hogyan oldja meg a szereplő diák a kényes helyzetet? Hogyan lehet megszólítani a tanárt, hogy ne bántsa meg őt? A gyakorlatot kb. 3 percig hagyjuk kibontakozni, utána közösen értékeljük a látottakat. Mit kellett volna tennie a diáknak? Beszélgessünk erről, majd játsszák el még 2-3 alkalommal új diákok a szituációt. Megoldás: próbáljuk átvenni az irányítást, és emlékeztetni arra az alanyt, miért is vagyunk ott. Udvariasan, de határozottan cselekedjünk (a megszólalás módja ugyanolyan fontos, mint a tárgya.)
- 3. feladat: a fent felvázolt vita
- 4. feladat: Tegyük fel a következő kérdést! Ki mikorra kivel készítené interjút a honlapra? Jegyezzük fel a vállalásokat! Fontos: elég csak diktafonnal rögzíteni az anyagot, az interjú átírása a következő alkalom témája lesz!

Felhasznált irodalom, ajánlott linkek:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség:

http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

A 8. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Egy szöveges interjú és az annak alapjául szolgáló hanganyag összevetése A rögzített interjú átírása, jóváhagyása az interjúalanyal	60' 30' A hanganyag és az írott változat összevetése 10'A feladat tanulságainak összegzése 20'Az interjú jóváhagyatása és az annak során felmerülő problémák, szituációs gyakorlat (játék)	A tanulók összehasonlítják a tanár által bemutatott hanganyagot annak átírt változatával. Páros munkában megbeszélik, milyen eltéréseket tapasztalnak, mi volt a feladat tanulsága. A diákok azzal szembesülnek, hogy az interjúalany a rögzített interjút sok helyen hosszabbak lettek. Egy-két szereplős játék keretében dramatizálják a kettőjük között kialakult konfliktushelyzetet. Otthoni feladat: a korábban rögzített interjú átírása és jóváhagyatása az interjúalanyal. A jóváhagyott interjú feltöltése a közös digitális	A pedagógus szemlélteti azt, milyen különbségek vannak egy rögzített interjú és annak átírt változata között. Ehhez szemléltető anyagok készit. Vezeti a beszélgetést, amelyben az összevetés tanulságait összegzik. Felvázolja a játék során megvizsgált szituációt. Moderálja, irányítja a gyakorlatot, kiválasztja a szereplőket. Értékeli a diákok reakcióját. Elmagyarázza az otthoni feladatot, annak szempontjait.	Tanári magyarázat, páros munka, beszélgetés tanári kérdések alapján, drámapedagógia. Egyéni, otthoni munka.	Projektor (az interjúrészletek kivetítéséhez), laptop.	Ne az egész interjút hasonlítsuk össze a rögzített anyaggal, hanem csak szemelvényeket, amelyek megvilágítják, milyen különbség van szóbeliség és írásbeliség között.	A tanulók megértik a különbséget az élőszóbeli és írott formájú interjú között. Az újságírói kör tagjai megtanulják az interjú készítésének további lépéseit (rögzítés, átírás, jóváhagyatás). A diákok gyakorolják kezelni az interjúkészítés során kialakuló konfliktushelyzeteket.

Diákújságíró kör és szónokképzés

		felületre, hogy a többiek hozzászólhassanak.					

A8. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- a kiosztandó anyagok, feladatok: A tanár kivetíti projektoron egy interjú átirat részletét, és az adott részt lejátszsa hanganyagként. A diákok feladata, hogy figyeljenek a különbségekre, és páros munkában gyűjtsék össze a tapasztalataikat (legalább 5 tanulságot a hallottak alapján). Ezután páronként osszák meg mindenkivel a tapasztalataikat.
- A feladat célja, megoldása: A diákok rávezetése arra, hogy az interjú írott változatát fel kell stilizálni az irodalmi nyelv követelményeinek megfelelően, az élőszóbeli elemeket ki kell hagyni belőlük. Az ismétléseket ki kell húzni, a körmondatokat rövidíteni kell, hogy érthetőek legyenek az olvasók számára. Az interjúalany csak a válaszait módosíthatja, az újságíró kérdéseibe nem nyúlhat bele.
- Szituációs gyakorlat, játék: Kérjünk fel két diákot a játékra! Egyikük az interjúalany lesz, másikuk a diákújságíró. A diák azzal szembesül, hogy az interjúalany jelentősen módosította a korábbi válaszait, így az interjú hosszabb lett. Feladat: a diák próbálja rávenni az interjúalanyt, hogy maradjon a korábbi terjedelem mellett, de az interjúalany erre nem hajlandó. Amikor megreked a vitájuk, a tanár megállítja a játékot az adott pillanatnál, és a többiek súghatnak a diákújságírónak egy-egy érvet. A játékot addig folytathatjuk, amíg el nem fogynak az érvek.
- A feladat célja, lényege: a diákot megtanítja a konfliktuskezelésre, miközben tudatosítja benne, hogy az interjúalanynak jóvá kell hagynia a végső változatot.

Felhasznált irodalom, ajánlott linkek:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség:

http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek című könyvének Az interjú című fejezete: http://elsoleutes.hu/wp-content/uploads/2011/08/elso_leutes_interju_web.pdf

Dr. Vámos Lászlóné: Az interjúkészítés illemtana: <http://www.protokoll-etikett.hu/cikk/49239/az-interjukeszites-illemtana?area=622>

A 9. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített interjúk értékelése, szerkesztése, illusztrálása	60' 30'Az interjúk önértékelése 15'Javaslatok a további szerkesztéshez 15'Az illusztrációk elkészítése, megjelenő interjúk sorrendjének beosztása	A tanulók élménybeszámoló formájában értékelik az interjúkészítés folyamatát, mindenkinek 1,5 perce van erre. A diákok egymás interjúiról véleményt mondanak, javaslatokat tesznek a szöveg további szerkesztéséhez. Döntés születik az illusztrációkról, eldöntik a megjelenés sorrendjét a honlapon/iskolaújságban.	Figyel az időbeosztásra. Ha valaki elakad a beszámolóban, segítő kérdésekkel továbblendíti. Ügyel arra, hogy a diákok objektíven értékeljék egymás munkáját. Egyes interjúknál ő is reflektál arra, hogyan lehetne szerkeszteni az adott interjút. Irányt mutat, vitát generál az illusztrációkkal kapcsolatban, segíti az interjú megjelenési sorrendjének beosztását.	Egyéni megnyilatkozások, hozzászólás, reflexió gyakorlása, vita.	Projektor abban az esetben, ha egy-egy interjú részletét ki kellene vetítenünk. Mindenki nézheti saját mobilján, táblagépén az éppen aktuális interjút. Fényképezőgép.	Ügyeljünk arra, hogy a diákok véleménye nem legyen sértő a másakra nézve.	A tanulók értékelik saját tevékenységüket, összevetik ezt másokéval, miközben azokat is értékelik. Az illusztrációk és a megjelenés sorrendjének kiválasztása. A kulturált véleménynyilvánítás gyakorlása.

A9. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: A diákok értékeljék 1,5 percen belül a saját interjújukat, számoljanak be az interjúkészítés nehézségeiről és felemelő pillanatairól! Mindenki mondja el a véleményét!
- Feladat: A diákok értékeljék egymás interjúit, tegyenek javaslatot (ha van, és ha kell) a szöveg további csiszolására! Cél: szerkesztőségi munka kialakítása, a szövegek javítása
- Feladat: Készítsünk portréfotókat az interjúalanyokról! Ki vállalja?
- Feladat megoldása: A portréfotó legyen saját, ne az internetről, közösségi oldalról kölcsön vett! A portré legyen közeli, ahol jól kivehető az interjúalany arca! Több beállítás készüljön, lehetőleg mutassuk meg az interjúalanyunknak!
- Feladat: A diákok osszák be az interjú megjelenésének sorrendjét! Érveljének amellett, melyeknek kellene először megjelenni!
- Feladat megoldása: Az jelenjen meg először, amelynek tartalma, mondanivalója elévülhet! Tehát figyeljünk az aktualitásra! Azt közöljük, amellyel kapcsolatban kevés az észrevétel!

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek című könyvének Az interjú című fejezete: http://elsoleutes.hu/wp-content/uploads/2011/08/elso_leutes_interju_web.pdf

Dr. Vámos Lászlóné: Az interjúkészítés illemtana: <http://www.protokoll-etikett.hu/cikk/49239/az-interjukeszites-illemtana?area=>

A 10. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A tördelő munkájának bemutatása (vendéglelőadó) Tördelőprogramok használata Nyomdai előkészítés Korrektúra készítése Amennyiben elegendő szöveg áll rendelkezésre, a lapszám nyomdába küldése	25' Beszélgetés a tördelővel 35' A tördelőprogram használatának alapjai	A tanulók kérdéseket intéznek a tördelőnek, beletekin- tenek a tördelőprogram használatába, megtekintik és értékelik a tördelés során létrejött dokumentumot	A pedagógus meghívja a tördelőt az órára. Ha szükséges, moderálja a beszélgetést. Biztosítja annak technikai feltételeit, hogy a tördelő a csoportnak bemutathassa a tördelőprogramot, amellyel dolgozik.	Beszélgetés, egy program használatának bemutatása, páros munkában korrektúrázás	Projektor Számítógép Tördelőprogram (Ingyenesek: Scribus, fizetős: Adobe InDesign) Nyomtató	A gyerekeknek nem kell profi tördelővé válniuk egy alkalom után, a lényeg: ismerjék meg, hogyan kerül az írásuk a nyomtatott lapszám- ba. Amennyiben nehéz a tördelő meghívása, a vele történő beszélgetés történhet a Skype/Viber segítségével.	A diákok megismerkednek a tördelés fogalmával, a tördelő munkájával és a tördelőprogrammal. Elhelyezik a tördelést a lapkészítés folyamatában. Megismerkednek a korrektúra fogalmával, kipróbálják magukat korrektorként.

A10. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladatok: a tördelő röviden bemutatja a munkáját (10-15 perc), tegyenek fel kérdéseket a diákok a munkájára vonatkozóan!
- A tördelés fogalmának tisztázása: TÖRDELÉS: az újság nyomdai előkészítése, a szöveg elhelyezése, tipográfiájának kialakítása a nyomtatandó felületet.
- Feladat: figyeljék meg a tördelés menetét, amelyet a szakember ismertet! Tegyenek fel kérdéseket a tördeléssel kapcsolatban!

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

A 11. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A betördelt oldalak tipográfiájának értékelése A tipográfia csiszolása Az eddigi munka értékelése	30' A tipográfia értékelése 30' A tipográfiára vonatkozó javaslatok összegyűjtése	A tanulók négyfős csoportokban átnézik a piacon lévő, különböző generációknak szóló online és nyomtatott hetilapok és napilapok tipográfiáját, ez alapján megvitatják, milyen tipográfia az ideális a korosztályuknak. Következtetésüket megosztják egymással. Ez alapján javaslatokat tesznek a lap tipográfiájának csiszolására. A javaslatokat összegyűjtik, továbbítják a tördelőnek.	A pedagógus kialakítja a csoportokat, kiosztja a feladatokat, megkéri a diákokat a megosztásra és az értékelésre. Felkér a diákok közül egyet az elhangzottak lejegyzésére.	Csoportmunka, vita	Internet: az online tartalmak megtekintéséhez, nyomtatott lapszámok különböző tipográfiai mintákkal. Projektor az online lapokhoz.	Ha van rá lehetőség, a tördelő is jelen lehet a beszélgetésen, ez jelentősen megkönnyíti a kommunikációt.	A diákok maguk formálják az általuk szerkesztett lap dizájnját, miközben értékelik a piacon népszerű kiadványokat és a lap jelenlegi tipográfiáját.

A11. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Kiosztandó anyagok és feladatok: a csapatok legalább 4 különböző nyomtatott és/vagy online lap tipográfiáját tekintik meg, annak előnyeit és hátrányait emelik ki (legalább 3 előny és 3 hátrány szerepeljen a lapjukon)!
- Feladat: a csoportok egyik tagja ossza meg a többi csoporttal a tapasztalatait, lehetőleg mutassa fel/vetítse ki azt a lapot, amelyről beszél.
- Feladat: a csoportok a fenti tapasztalatok alapján tegyenek javaslatot a lap tipográfiájára. Egy jegyző gyűjtse össze az ötleteket. Az ötleteket vitassák meg a szerkesztők, és döntsenek azon javaslatokról, amelyek nagyon megosztják őket.

Ajánlott linkek az online és a nyomtatott tipográfia feltérképezéséhez:

Kiemelten javasolt tartalom: <http://www.duetallozo.hu/> (Válogatás a legjobb diáklapok tartalmából.) (Ezzel párhuzamosan a Due Tallózó magazin nyomtatott lapszámának értékelése.)

Javasolt tartalom:

<http://www.lajkmagazin.hu/> (Ezzel párhuzamosan a Lájk magazin nyomtatott lapszámának értékelése.)

www.valasz.hu (Ezzel párhuzamosan a Heti Válasz nyomtatott lapszámának értékelése.)

www.hvg.hu (Ezzel párhuzamosan a HVG nyomtatott lapszámának értékelése.)

www.mno.hu (Ezzel párhuzamosan a Magyar Nemzet nyomtatott lapszámának értékelése.)

www.index.hu

A12. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A cikkek illusztrálásának értékelése, formálása Hogyan készítsünk fotót az eddig megismert műfajokhoz? Milyen etikai kérdésekre figyeljünk a fotózás során?	15' 20' 25'	A tanulók négyfős csoportokban átnézik a piacon lévő, különböző generációknak szóló online és nyomtatott hetilapok és napilapok illusztrációit. Következtetésüket megosztják egymással. Ez alapján javaslatokat tesznek a lap illusztrálására. A javaslatokat összegyűjtik, továbbítják a tördelőnek. Részt vesznek a szituációs játékban.	A pedagógus kialakítja a csoportokat, kiosztja a feladatokat, megkéri a diákokat a megosztásra és az értékelésre. Felkér a diákok közül egyet az elhangzottak lejegyzésére. A tanár ismerteti a helyszíni fotózás során betartandó legfőbb etikai szabályokat, irányítja az ezzel kapcsolatos szituációs játékot.	Csoportmunka, vita, tanári magyarázat.	Laptop, projektor.	A tanár emlékezteti a diákokat a szerkesztési alapelvekre, megkéri a diákokat, hogy vessék össze ötleteiket a korábban megfogalmazottakkal.	A diákok megismerkednek a fotózás etikai szabályaival, és közösen kialakítják azokat a normákat, amelyeket a lap szerkesztése során követnek.

A 12. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Kiosztandó anyagok és feladatok: a csapatok legalább 4 különböző nyomtatott és/vagy online lap illusztrációit tekintik meg, annak előnyeit és hátrányait emelik ki (legalább 3 előny és 3 hátrány szerepeljen a lapjukon)!
- Feladat: a csoportok egyik tagja ossza meg a többi csoporttal a tapasztalatait, lehetőleg mutassa fel/vetítse ki azt a lapot, amelyről beszél!
- Feladat: a csoportok a fenti tapasztalatok alapján tegyenek javaslatot a diáklap illusztrációjának formálására! Egy jegyző gyűjtse össze az ötleteket! Az ötleteket vitassák meg a szerkesztők, és döntsenek azon javaslatokról, amelyek nagyon megosztják őket!
- Fogalmazzanak meg kérdéseket az elhangzó tanári magyarázathoz!
- A tanári magyarázat az alábbi felhasznált irodalomra épül, és érinti a következő fogalmakat: *nyilvános események fotózása, a fotóalany hozzájárulása a kép elkészítéséhez, közéleti személyiségek, a felvétel nem rendeltetészerű használata, felvétel készítése engedéllyel, tömegkép, nyilvános fotózás.*
- Szituációs játék: a tanár felkér 2 szereplőt (1 fotós/1 szerkesztő, 1 alany) az alábbi szituációkban való részvételre, akik rögtönzéses formában eljátsszák az alábbi szerepeket:
  - Az egyik lefényképezett személy egy nyilvános eseményen odamegy a fotóshoz, és kijelenti, hogy ő nem szeretne rajta lenni a fotón, a fotós próbálja meggyőzni, hogy nyilvános eseményen szerepel (megoldás: hiába a nyilvános esemény, ha a lefényképezett kifejezetten kéri, hogy a fotó ne legyen nyilvános, akkor eleget kell tenni a kérésének)
  - A szerkesztő egy olyan fotót csatol a helyszíni tudósításhoz, amely az esemény előtt néhány évvel készült. Az érintett ír ezzel kapcsolatban a szerkesztőségnek, és helyreigazítást kér. A szerkesztő nem szeretné ezt megtenni. (Megoldás: a szerkesztő a felvételt nem rendeltetészerűen használta, jogos a helyreigazítási kérelem).

Felhasznált irodalom, ajánlott linkek:

Emberek fotózása és a jog (http://fotozz.hu/cikket_megmutat?cikk_ID=68)

Mikor kell engedély, hogy fénykép készülhessen? (<http://www.piecesprofit.hu/tarsadalom/mikor-kell-engedely-hogy-fenykep-keszulhessen/>)

Kit és hogyan szabad közterületen fotózni? (<http://blog.volgyiattila.hu/2011/09/05/kit-es-hogyan-szabad-kozteruleten-fotozni/>)

Kiemelten javasolt tartalom: <http://www.duetallozo.hu/> (Válogatás a legjobb diáklapok tartalmából.) (Ezzel párhuzamosan a Due Tallózó magazin nyomtatott lapszámának értékelése.)

Javasolt tartalom:

<http://www.lajkmagazin.hu/> (Ezzel párhuzamosan a Lájkmagazin nyomtatott lapszámának értékelése.)
www.valasz.hu (Ezzel párhuzamosan a Heti Válasz nyomtatott lapszámának értékelése.)
www.hvg.hu (Ezzel párhuzamosan a HVG nyomtatott lapszámának értékelése.)
www.mno.hu (Ezzel párhuzamosan a Magyar Nemzet nyomtatott lapszámának értékelése.)
www.index.hu

A 13. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Legegyszerűbb képszerkesztő – javítóprogramok megismerése Milyen a jó, figyelemfelkeltő címlap?	40' 20'	Megismerik, kipróbálják a képszerkesztő programokat, kérdéseket tesznek fel ezek használatával kapcsolatban. Négyfős csoportokban összegyűjtik a jó címlap ismérveit. Értékelik a kiosztott nyomtatott folyóiratok címlapját. Javaslatot fogalmaznak meg arra vonatkozóan, milyen szerintük egy iskolaújság ideális címlapja.	Felkészül néhány egyszerű képszerkesztő program használatából, vagy felkér néhány diákot, hogy kiselőadás formájában mutassák be azokat! Bemutat néhány egyszerű képszerkesztő programot (PhotoFiltre, Irfanview, Photoscape, Paint.net). Vagy értékeli a kiselőadásokat.	Tanári magyarázat, csoportmunka, vita. Esetleg kiselőadás a diákok részéről a képszerkesztő programokról.	Laptop, projektor, az alábbi ingyenes programok: PhotoFiltre, Irfanview, Photoscape, Paint.net	A tanár emlékeztesse a diákokat a célközönségre a címlap kialakítása során: diákok, tanárok, szülők. A programok legyen telepítve a laptopon a foglalkozás gördülékenysége végett.	A diákok megismerkednek néhány ingyenes képszerkesztő programmal, együtt alakítják ki az iskolaújság címlapjának ingyenes kinézetére vonatkozó alapelveket.

A13. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- A tanár bemutatja néhány egyszerű képszerkesztő program használatát: PhotoFiltre, Irfanview, Photoscape, Paint.net). Gyakorlatban illusztrálja, mennyit javíthat egy rosszabb kép minőségén az adott szoftver.
- Amennyiben kiselőadást tartanak a diákok egy-egy program használatáról, akkor a diákok mutassák be, mennyit javíthat egy rosszabb minőségű képen az adott szoftver.
- A diákok feladata: fogalmazzanak meg kérdéseket a képszerkesztésre, az adott programra vonatkozóan!
- Kiosztandó anyagok és feladatok: a csapatok legalább 4 különböző nyomtatott lap címlapját tekintik meg, annak előnyeit és hátrányait emelik ki (legalább 2 előny és 2 hátrány szerepeljen a lapjukon)!
- Feladat: a csoportok egyik tagja ossza meg a többi csoporttal a tapasztalatait, lehetőleg mutassa fel/vetítse ki azt a címlapot, amelyről beszél!
- Feladat: a csoportok a fenti tapasztalatok alapján tegyenek javaslatot a diáklap címlapjának formálására!

Kiemelten javasolt tartalom: <http://www.duetallozo.hu/> (Válogatás a legjobb diáklapok tartalmából.) (Ezzel párhuzamosan a Due Tallózó magazin nyomtatott lapszámának értékelése.)

Javasolt tartalom:

<http://www.lajkmagazin.hu/> (Ezzel párhuzamosan a Lájkmagazin nyomtatott lapszámának értékelése.)

A 14. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Korrektúra készítése	15' A korrektúra funkciója	Mi a korrektor feladata? Mi a korrektúra funkciója? Ezekre a keresnek választ tanári segítséggel.	Ismerteti a korrektúra funkcióját, válaszol az ezzel kapcsolatban felmerülő kérdésekre.	Tanári magyarázat, páros munka	Nyomtatványok	A tanár vegye figyelembe, hogy milyen szintű helyesírási, tipográfiai hiba felismerésére képes az adott csoport	A diákok megismerkednek a korrektor feladatával, a korrektúra fogalmával
Amennyiben elegendő szöveg áll rendelkezésre, a lapszám nyomdába küldése	25' Keresd a hibát! 20' A feladat közös értékelése	Keresd a hibát! című játék. Néhány kinyomatott oldalt kapnak a diákok, és párban, segédeszközök segítségével kijavítják a bennük található hibákat. Verseny: ki találja meg a legtöbb/az összes hibát?	Lehetővé teszi, hogy néhány betördelt oldalt a diákok nyomtatva korrektrázhassanak. A diákokkal közösen megbeszéljük a kiosztmányon szereplő hibákat. Amennyiben elegendő anyag áll rendelkezésre, nyomdába küldi az első lapszámot.		A magyar helyesírás szabályainak legfrissebb kiadása több példányban		

A14. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- A KORREKTÚRA fogalmának tisztázása: a betördelt, nyomtatásra szánt szöveg helyesírási, tipográfiai javítása, amely után a lap már a nyomdába kerül.
- Feladat: a betördelt, kinyomtatott oldalak korrektúrázása A magyar helyesírás szabályainak legújabb kiadása alapján páros munkában játékos formában! A játék neve lehet a keresd a hibát! A diákoknak minél több/az összes helyesírási és tipográfiai hibát meg kell találniuk!
- Legalább 15-20 hibát rejtünk el a feladatlapon, egyenlő arányban helyesírási és tipográfiai hibát!
- A győztes párost kérjük fel arra, hogy legyen a további anyagok korrektora!
- Feladat: összegezzük, milyen anyagaink vannak! Tegyük fel a kérdést, hogy nyomdába küldhető-e a lap!

A 15. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Ismerkedés a riport műfajával	30'	Elemzik a tanár által kiosztott/bemutatott riportot.	Felkészül egy mozgóképes riportanyaggal/nyomatásban megjelent riporttal.	Csoportmunka, rendezés.	Projektor, laptop,	Ügyeljünk arra, hogy a bemutatott riport témája	A diákok megismerkednek a riport
A riport jellemzőinek rendszerezése	30'	Csoportmunkában összeszedik a riport műfaji jellemzőit.	Ismerteti azon szempontokat, amelyek alapján a riportot meg kell tekinteni. Vezeti a rendszerzést, amely alapján a tanulók összegyűjtik a riport legfontosabb ismérveit. Összefoglaló táblázatot ad a riport műfaji jellemzőiről.		amennyiben mozgóképes interjút elemeznek. Nyomtató, nyomtatott segédanyag a szöveges interjú elemzéséhez.	a diákokat is érdekelje, ne aktuálpolitikai legyen a téma.	összetett műfajával, maguk gyűjtik össze annak ismérveit.

A15. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- A tanár kivetíti az elemzendő riportot vagy kiosztja a fénymásolatokat, nyomtatott lapokat, amelyeken a riport szerepel! Arra kéri a tanulókat, hogy 4 fős csoportokban gyűjtsék össze a riport 5 jellemzőjét! Erre hagy 30 percet.
- A diákok megosztják egymással a riportról szóló megállapításait.
- A tanár kiosztja/kivetíti a riport jellemzőit, közös beszélgetés segítségével értékeli, mennyire felelnek meg a látottak a tankönyvi definíciónak.
- A tanár által kiosztott lapon a következő definíció szerepel:
  - „A report angol szó. A latin reporto, reportare igéből eredeztethető. Jelentése: visszahoz, visszaad, a riport funkciója, hogy megpróbálja az eredeti eseményt valósághűen visszaadni, láthatóvá teszi a láthatatlant a hétköznapi ember számára. Komplex műfaj, szinte minden elemet felhasznál, a hírtől az interjún át, egészen az esszéig. Magas presztízsű műfaj, mert az újságírás és a szépirodalom között képez átmenetet.

Alapja az élmény, a tudósító csak szemlélője, a riporter aktív részese az eseményeknek, ezért a személyesség különbözteti meg a többi műfajtól. A riporter benne van az eseményekben, a valóság egy szeletét mutatja be, be akarja avatni az olvasót, az élmény részesévé tenni. A jó riporter részekből építkezik, a valóságot szedi szét apró darabokra, majd ismét összerakja. A riporter célja a beavatás, az élmény átadása, olvasója maga is részese lesz a szituációnak, a hangulatnak.” (Forrás: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf)

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Kiemelten javasolt tartalom: <http://www.duetallozo.hu/> (Válogatás a legjobb diáklapok tartalmából.) (Ebből lehetne választani az órán elemzett riportot.)

Javasolt tartalom:

<http://www.lajkmagazin.hu/> (Ebből is származhat az elemzett riport.)

Tasnádi-Sáhy Péter: Emberséges Méhecskék, <http://erdelyirport.ro/riport/emberseges-mehecskek>

Ajánlott irodalom:

Herczeg Zsolt: Presszárium. Gyakorlati tanácsok kezdő újságíróknak. Budapest, Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete, 2005.

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete. Szeged, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

A 16. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Hogyan készüljünk fel a riportra?	20' Felkészülés a riportra	A tanulók összegyűjtik, hogy milyen előzetes tudásra és eszközökre van szükség egy jó riporthoz.	Kiosztja a feladatot, majd ellenőrzi, hogy kimaradt-e valami a felkészülési listából.	Csoportmunka, vita.	Jegyzetfüzet, toll, papír	A tanár ügyeljen arra, hogy az iskolát, az oktatást, a diákéletet érintő fontos kérdéseket, esetleg az adott régióval kapcsolatos témát problematizáljanak a riportok.	A diákok felkészülnek a riportkészítésre, kiválasztják a megfelelő témát, és feladatként elkészítik riportjukat.
Milyen témáról, eseményről írjunk riportot?	25' Vita a konkrét témáról, amelyekről riportot lehetne készíteni 15' Otthoni feladatok elosztása	A diákok konkrét témákat, eseményeket vetnek fel, amelyről az iskolaújságba/honlapra írhatnának. Eldöntik, hogy otthoni feladatként egyénileg vagy páros munkában milyen riportot készítenek el a következő alkalomra.	Vezeti az egyes riporttémákról szóló vitát, értékeli annak eredményét. Véglegesíti az otthon elkészítendő feladatokat. Ügyel arra, hogy a riportok időben felkerüljenek a közös digitális felületre, ahonnan a kör minden tagja elérheti.				

A16. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: gyűjtsék össze páros munkában, hogy milyen tudás és eszközök szükségesek egy sikeres riport-készítéshez (legalább 5 elemből álló lista készüljön)!
- A tanár a következő összefoglaló segítségével szembesíti a diákok megfigyelését a szakirodalommal.
- Kiosztandó anyag a riporttal kapcsolatban:

„Vizsgáljuk meg, hogy a jelenség, amellyel foglalkozunk, összhangban van-e a mindennapok bevett gyakorlatával, az etikai követelményekkel, van-e eltérés az elvárható és a valódi magatartás között.

Ellenőrizzük az információ valóságtartalmát, keressük fel a forrásokat, tisztázzuk a körülményeket.

Készülünk fel technikailag a tényfeltárára: jegyzetfüzet, diktafon, fényképezőgép, számítógép.

Tényfeltárás: rekonstruáljuk a valódi eseményt, tisztázzuk, hogy felfogásunk szerint mi az igazság.

Adatfelvétel, tényfelvétel. Interjúk, bizonyítékok, vallomások.

Összegzés, a következtetés megfogalmazása.

Szembesítsük az ügy főszereplőjét a tényekkel előre eltervezett taktika alapján.

Írjuk meg a riportot az ügy kimenetelétől függően. A terjedelem kezdetben nem fontos, húzzuk meg később!” (http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf)

- Feladat, vita a következő kérdés mentén: Miről jelenjen meg riport az iskolaújságban? Legalább 3 érv az ötletük mellett a téma fontosságának kiemelésével! Mindenkinek 2 perce van az ötlet ismertetésére!
- A tanár értékeli az ötleteket, és segíti az otthoni feladatok szétosztását.

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Ajánlott irodalom:

Herczeg Zsolt: Presszárium. Gyakorlati tanácsok kezdő újságíróknak. Budapest, Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete, 2005.

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete. Szeged, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

A 17. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Otthon elkészült riportok értékelése 1.A riportkészítés nehézségei, élménybeszámoló	40' 20'	Értékelik az elkészült riportot a korábban megbeszélte műfaji követelmények és az iskolaujságbeli aktualitás tekintetében. Az elemzett riport készítője beszámol arról, milyen váratlan nehézségei adódtak a készítés során, mi ment a legjobban, és hogyan értékeli összességében a munkát. A jelenlévők kérdéseket tesznek fel a riport készítőjének.	A kiosztandó riportot előkészíti, moderálja, vezeti az erről szóló beszélgetést, reflektál az elhangzó véleményekre. Felkéri a riport készítőjét az élménybeszámolóra, a többieket kérdések megfogalmazására.	Csoportmunka, beszélgetés, kiselőadás	Nyomtatott segédanyag	Fontos, hogy a tanár reflektáljon az esetleges személyeskedő megnyilvánulásokra, és figyeljen arra, hogy a beszámoló élményszerű legyen, motivációt biztosítva a többieknek.	A diákok közösen szerkesztik az elkészült riportot, és szembesülnek a riportkészítés során felmerülő problémákra.

A17. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: értékeljék az olvasott riportot műfaji szempontból és magát a problémafelvetést! Emeljék ki az erősségeket, gyengeségeket! Ezeket ismertessék 1-1 percben!A megszólított reagáljon a felvetésekre!
- Feladat: a riport készítője számoljon be tapasztalatairól, élményeiről, a készítés nehézségeiről!
- Feladat: a többiek kérdések segítségével kapcsolódjanak az élménybeszámolóhoz!

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Ajánlott irodalom:

Herczeg Zsolt: Presszárium. Gyakorlati tanácsok kezdő újságíróknak. Budapest, Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete, 2005.

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete. Szeged, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

A 18. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A riportkészítés nehézségei, szituációs gyakorlatok Elkészült riport értékelése (2.)	15' 45'	A felvázolt szituációs gyakorlatban szerepelnek, értékelik az ott látottakat. Értékelik az elkészült riportot a korábban megbeszélt műfaji követelmények és az iskolaujságbeli aktualitás tekintetében. Az elemzett riport készítője beszámol arról, milyen váratlan nehézségei adódtak a készítés során, mi ment a legjobban, és hogyan értékeli összességében a munkát. A jelenlévők kérdéseket tesznek fel a riport készítőjének.	A korábbi alkalom tapasztalatai alapján összeállít olyan riporteri helyzeteket, amelyeket a tanulók szituációs gyakorlatok során megoldanak. A kiosztandó riportot előkészíti, moderálja, vezeti az erről szóló beszélgetést, reflektál az elhangzó véleményekre. Felkéri a riport készítőjét az élménybeszámolóra, a többieket kérdések megfogalmazására.	Drámapedagógia, beszélgetés, kiselőadás.	Nyomtatott segédanyag	A diákokat is felkérhetjük arra, hogy hozzanak olyan riporteri szituációkat, amelyeket érdemes lenne megoldani a foglalkozáson.	

A 18. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: a diákokat felkérjük az alábbi szituáció előadására
  - 1. diák: riporter: a helyszínen megkér egy embert, hogy nyilatkozzon a riportban
  - 2. diák: nyilatkozó személy: nyilatkozik, de neve elhallgatását kéri, miközben a riporter (1. diák) megpróbálja meggyőzni, hogy a hitelesség miatt vállalja nevét
  - A feladat közös értékelése: ki mit tett volna ebben a helyzetben?
  - Tanári reflexió: ha név nélkül szeretne nyilatkozni valaki, akkor ezt tiszteletben kell tartanunk, a riportban enélkül is lehet hivatkozni a megszólalására

- Feladat: a diákokat felkérjük az alábbi szituáció előadására
  - 1. diák: riporter, aki nyilvános eseményről szeretne riportot készíteni
  - 2. diák: az esemény rendezője, aki megkéri a riporter, hogy távozzon a helyszínről, így vitába keveredik a riporterrel
  - 3. A feladat közös értékelése: ki mit tett volna ebben a helyzetben?
  - 4. Tanári reflexió: amennyiben nyilvános eseményről van szó, akkor a sajtó képviselőjének joga van jelen lenni, az újságíró jogi segítséget kérhet, miután elhagyta a helyszínt, megírhatja az incidenst az adott lapba

Feladat: értékeljék az olvasott riportot műfaji szempontból és magát a problémafelvetést! Emeljék ki az erősségeket, gyengeségeket! Ezeket ismertessék 1-1 percben!A megszólított reagáljon a felvetésekre!

Feladat: a riport készítője számoljon be tapasztalatairól, élményeiről, a készítés nehézségeiről!

Feladat: a többiek kérdések segítségével kapcsolódjanak az élménybeszámolóhoz!

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Ajánlott irodalom:

Herczeg Zsolt: Presszárium. Gyakorlati tanácsok kezdő újságíróknak. Budapest, Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete, 2005.

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete. Szeged, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A 19. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A tényközlő újság-írás műfajainak összegzése, összevetése	10' Összegzés 5' Sorrend: 20' Vita 15' Táblázat, rendszerezés 10' Értékelés	Összegzik az eddig tanult tényközlő műfajokat, megmagyarázzák, miért nevezhetők ezek tényközlőnek. Sorrendet állítanak fel az alábbiak szerint: az elkészítés nehézsége. Kommentálják egymás véleményét. Táblázatba foglalják egyes sajtóműfajok előnyeit és hátrányait. Értékelik egymás megállapításait.	Ismerteti a feladatokat. Moderálja a vitát, és figyel arra, hogy egymás megállapításainak értékelése ne váljon személyeskedéssé.	Csoportmunka, páros munka, vita.	Füzet, íróeszköz.		A tanulók rendszerezik, átisméltik az eddigi gyakorlatok témáit, értékelik az eddig tanult műfajok súlyát.

A19. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: páros munkában gyűjtsék össze, milyen műfajokról tanultak, és miért nevezhetők ezek tényközlőknek! (Tényközlők, mert a riporton kívül nem jelenik meg benne a készítő személyes nézőpontja.)
- Feladat: állítsák sorrendbe páros munkában, hogy melyiket a legnehezebb elkészíteni. Haladjanak a legkönnyebben elkészíthető felé! Válaszukat indokolják meg! (Riport, interjú, tudósítás, hír – ez lehet a sorrend, hiszen a riportnak szerteágazónak kell lennie, technikailag is nagy előkészületet igényel. Az interjú nagy figyelmet és szervezést igényel. A tudósításnak alaposnak kell lenni. A hír 5W szabálya könnyen ellenőrizhető.)
- Feladat: vitázzanak az elhangzottakról!
- Feladat: a műfajok legfőbb előnyeit és hátrányait sorolják fel táblázatszerűen!
- Feladat: értékeljék egymás megállapításait!

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Ajánlott irodalom:

Herczeg Zsolt: Presszárium. Gyakorlati tanácsok kezdő újságíróknak. Budapest, Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete, 2005.

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete. Szeged, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

Az 20. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Hogyan írunk headline-t (cikkek előtti összefoglaló)? A felvezetés írásának gyakorlása.	20' A felvezetők értékelése 20' Felvezetők írása 20' Saját felvezetők értékelése	A tanár által kiosztott három felvezető közül párban kiválasztják a számukra legmegnyerőbbet. Megindokolják, miért azt választották, és mitől jó egy felvezetés. Egy korábban elkészült riport elé páros munkában headline-t írnak. Felolvassák, értékelik egymás munkáját.	Kiválasztja, megfelelő példányban sokszorosítja a három cikket a felvezetővel. Ismerteti az ezzel kapcsolatos feladatot. Meggéri a diákokat a headline megírására és azok értékelésére.	Páros munka, beszélgetés, vita.	Fénymásolatok.	Lehetőleg különböző sajtótermékekkel dolgozzunk, de mindhárom a diákokat érintő témákkal foglalkozzon.	A diákok megismerkednek a headline fogalmával. Összegyűjtik, milyen egy jól megírt headline. Megtanulnak felvezetőt írni.

Az 20. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: állítsák a három kiosztott fénymásolat felvezető szövegét tetszési sorrendbe! Indokolják meg, hogy mi tetszett leginkább az első helyezettben! Hallgassák meg egymás értékelését (mindannyian ugyanazokat a szövegeket kapták)!
- A feladat megoldása: egy headline akkor jó, ha tartalmilag összefoglalja a cikket, de nem jegyzőkönyvszerűen, hanem képes felkelteni a figyelmet stílusosan, nem tolakodóan.
- Írjanak egy 4-7 mondatból álló bevezetést a kiosztott riporthoz! Ha kész, mindenki olvassa fel! Értékeljék egymásét!

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Kiemelten javasolt tartalom: <http://www.duetalozzo.hu/> (Válogatás a legjobb diáklapok tartalmából.) (Ebből lehetne választani az órán elemzett riportot.)

Javasolt tartalom:

<http://www.lajkmagazin.hu/>

<https://librarius.hu/>

Ajánlott irodalom:

Herczeg Zsolt: Presszárium. Gyakorlati tanácsok kezdő újságíróknak. Budapest, Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete, 2005.

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete. Szeged, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

A 21. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Ismerkedés a véleményközlő műfajokkal: a jegyzet	60'	A tanár által kiosztott jegyzetek olvasása, értékelése. Jegyzettémák gyűjtése az iskola életéből vagy az oktatással kapcsolatosan. A felvetett jegyzettémák értékelése. Megbeszéljük, ki milyen jegyzet írását próbálja meg otthoni feladatként.	Kiosztja az előre lefény-másolt jegyzetet. Minden diák ugyanazt kapja. Összegyűjti a diákok véleményét. Ezek meghallgatása után, kivetíti, mit gondolt Bodor Pál a jegyzet műfajáról. Megkéri a diákokat, hogy gyűjtsenek iskola életéből vagy az oktatással kapcsolatosan. Rögzíti, ki milyen témát vállalt a következő hetekre.	Páros munka, vita, tanári magyarázat.	Fénymásolat, kivetítő.	Kerüljük az oktatáspolitikai, aktuálpolitikai témákat. Próbáljunk meg problémaorientáltak maradni!	A diákok megismerkednek a jegyzet műfajával, felméri környezetükben a jegyzet témákat, otthoni keretek között kipróbálják a műfajt.

A21. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: a kiosztott nyomtatványok alapján gyűjtsék össze a jegyzet műfajának legalább 3 jellemzőjét! Ezeket sorban olvassák fel, reflektáljanak egymásra!
- Feladat megoldása: a tanár ismerteti Bodor Pál definícióját a műfajról: *„Jegyzetnek nevezzük azt a rövid, maximum egy, másfél gépelt oldalnyi, általában egyetlen hírre, eseményre, gondolatra kihegyezett, stilisztikailag és hangulatilag markánsan megfogalmazott, meditáló, perszifláló (magyarázó), megkérdőjelezhető, csattanós írást, amely mindig érzelmi töltésű.”* (Forrás: Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf)
- Feladat: miről írnának jegyzetet az iskolai élethez vagy az oktatás helyzetéhez kapcsolódóan? Gyűjtsenek legalább 2 témát, ismertessék a többiekkel! Reflektáljanak egymás ötleteire!
- Feladat megoldása: a tanár emelje ki azokat a témákat, amelyek megítéléséhez a diákoknak elég bázisuk lehet!
- Feladat: készítsenek otthon egy legfeljebb 2500 leütésből álló jegyzetet a korábban megbeszélt témáról! Töltsék fel a mindenki által hozzáférhető digitális felületre!

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Ajánlott irodalom:

Herczeg Zsolt: Presszárium. Gyakorlati tanácsok kezdő újságíróknak. Budapest, Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete, 2005.

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete. Szeged, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

A 22. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített jegyzetek értékelése	20' Az 1. jegyzet értékelése: 20' A 2. jegyzet értékelése 20' A 3. jegyzet értékelése	Értékelik egymás jegyzeteit, kiemelik az írások pozitív és negatív tulajdonságait. Véleményt nyilvánítanak arról, melyik és miért érintette meg őket a leginkább.	Vezeti a beszélgetést, reflektál a diákok kijelentéseire.	Beszélgetés, vita.	A tárgyalt jegyzet kivétele (projektor)/nyomtatása	A kínosan rosszul sikerült jegyzeteket ne tárgyaljuk ki plenárisan, hanem személyesen beszéljünk az érintett diákkal a hibáról!	A diákok megismerhetik a jegyzetektől alkotott véleményeket, visszajelzést kapnak a munkájukról. A diákok megtanulnak véleményt nyilvánítani a véleményközlő sajtóműfajról.

Az 22. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: értékeljék egymás műveinek erősségeit és gyengéit! Ügyeljenek arra, hogy véleményük ne legyen sértő! Ne magát a véleményt értékeljék, hanem annak megfogalmazását, előadásmódját!
- Feladat: Gyűjtsék össze, miért volt rájuk nagy hatással az adott jegyzet!

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Ajánlott irodalom:

Herczeg Zsolt: Presszárium. Gyakorlati tanácsok kezdő újságíróknak. Budapest, Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete, 2005.

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete. Szeged, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

A 23. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A recenzió műfajának megismerése	20' A recenzió műfajának megismerése	A kiadott recenziók alapján páros munkában összegyűjtik a műfaj jellemzőit.	Kiosztja a diákoknak a korábban kiválasztott recenziókat. Megkéri őket, hogy értékeljék az írásokat.	Páros munka, közös beszélgetés, tanári magyarázat, vita.	Fénymásolatok az adott recenziókról.	Érdekes felmérnünk, hogy a diákok körében mely filmek, könyvek, zenei albumok, videójátékok a legnépszerűbbek, és arról hozzunk recenziót!	A diákok megismerkednek a recenzió műfajával, és felkészülnek arra, hogy maguk is írjanak recenziót.
Hogyan írjunk recenziót?	20' A jó recenzió jellemzőinek összegyűjtése	Közösen megbeszélik az eredményt, kérdéseket fogalmaznak meg a tanár által kiosztott műfaji definícióhoz.	Kivetíti a recenzió műfajának jellemzőit, válaszol a felmerülő kérdésekre.		Projektor a tanári magyarázat kivetítéséhez.		
Miről írjunk recenziót?	20' recenziók témájának kiválasztása	Közösen eldöntik, miről írnának recenziót, megbeszélik az ezzel kapcsolatos határidőket.	Reflektál azokra a témákra, amelyeket a diákok felvetnek.				
		Otthoni feladat: recenzióírás.	Feljegyzi a vállalások időpontjait (otthoni feladatok).				

A 23. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* a párok fénymásolatban különböző típusú recenziókat kapnak: egy filmről, egy könyvről, egy zenei albumról, egy sorozatról és egy videójátékról szót. Ezek alapján írják le a műfaj 3 jellemzőjét! Ezt osszák meg egymással, kommentálják egymás meglátásait!
- *Feladat:* a tanár kivetíti a műfaj tankönyvi definícióját. Ezt vessék össze saját gondolataikkal! Kinél található egyezés?
- *Feladat megoldása:* a RECENZIÓ fogalmának ismertetése: „Az irodalom, a képző-, az ipar-, filmművészet, a színház-, a zene, a rádió és a televízió termékei, művészi alkotásainak értékelő ismertetője. Szerzője információkat közöl a műről. Nem feladata az ítélkezés, ez azonban nem zárja ki egy-egy minősítő jelző használatát. Beható elemzés nélkül nem etikus egy mű bírálata.” (Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf)
- *Feladat:* írjanak olyan műcímeket a fent ismertetett kategóriák alapján, amelyekről szívesen írnának az iskolaújságba/honlapra! Értékeljék egymás ötleteit! Ki mikorra tudná megvalósítani az ötletét?
- *Feladat megoldás:* a tanár is reflektáljon arra, mely témák lennének szerencsések!
- *Feladat:* készítsenek recenziót maximum 2000 leütés terjedelemben, az otthon elkészített feladatot osszák meg a közös digitális felületen!

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Ajánlott linkek, recenziók:

A hatásos recenziók titka – 10 egyszerű lépésben, <http://konyv.guru/a-hatasos-recenziok-titka-10-egyszerulepesben/>

Balázs Imre József: Tíz mondat gomolygó füstjelekről, <http://ujkonyvek.egologo.transindex.ro/2018/01/19/tiz-mondat-gomolygo-fustjelekrol/>

Balázs Imre József: Tíz mondat arról, hogy ki áll a halottak élére, <http://ujkonyvek.egologo.transindex.ro/2018/02/06/tiz-mondat-arrol-hogy-ki-all-a-halottak-elere/>

Berecki Beáta Hajnalka: Mese az egyenlő(tlen)ségről. Guillermo del Toro: The Shape of Water/A víz érintése, <http://www.filmzett.ro/cikk/4801/guillermo-del-toro-the-shape-of-water-a-viz-erintese>

Molnár Cecília Sarolta: „Nézd, ezt itt az anyanyelvem”, <https://www.nyest.hu/hirek/nezd-ez-itt-az-anyanyelvem>

Polák Zsóka: Mikor már senki sem nevet, akkor is tövig nyomod a gázt. Herendi Gábor: Valami Amerika 3, <http://www.filmtett.ro/cikk/4796/herendi-gabor-valami-amerika-3>

Rónai András: Kelemen Kabátban: Fehér Angyal (Lemezkritika),
http://recorder.blog.hu/2018/03/31/kelemen_kabatban_feher_angyal_lemezkritika

Ajánlott irodalom:

Herczeg Zsolt: Presszárium. Gyakorlati tanácsok kezdő újságíróknak. Budapest, Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete, 2005.

Szirmai Éva: A sajtóműfajok elmélete. Szeged, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2005.

Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek. Budapest, Másfél Flekk Kiadó Kft., 2011.

A 24. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített recenziók értékelése	20' Az 1. recenzió értékelése 20' A 2. recenzió értékelése 20' A headline és a cím kitalálása	Értékelik a recenziókat előre a korábban megismert műfaji kritériumok alapján, kiemelik az elkészült munkáit, erősségeit és gyengéit, javaslatokat tesznek a változtatásokra. Headline-t írnak a recenzióhoz, címet adnak neki, értékelik ezeket, kiválasztják a legjobb- t.	Moderálja a beszélgetést, ügyel arra, hogy az értékelés ne váljon személyeskedéssé, a vita ne torkoljon veszekedésbe. Értékeli az elkészült felvezetőket és a szavazás eredményét (l. a feladatok részletes ismertetésénél).	Közös beszélgetés, vita.	Az elkészült recenziók nyomtatott vagy kivetített változata (projektor).		A diákok véleményét formálnak egymás írásairól, megszületnek az iskolaújságban/honlapon felhasználható recenziók.

A 24. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: mondjanak véleményt az elkészült recenziókról az alábbi szempontok alapján:
  - mennyire felel meg a műfaji követelményeknek?
  - mennyire izgalmas, figyelemfelkeltő?
  - melyek a legfőbb erényei?
  - hol lehetne még csiszolni?

Versenyfeladat: írjunk izgalmas headline-t a recenziókhoz, és adjunk neki címet páros munkában! Szavazzunk, kié lett a legjobb! (Sajátira nem lehet szavazni.)

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

A 25. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Ismerkedés a kritika műfajával, a recenzió és a kritika műfajának összevetése	20' Bevezetés 20' A műfaj értékelése 20' A kritikátémák értékelése, vállalások megbeszélése	Részt vesznek a játékban, kiválasztják azokat a tanár által kiosztott mondatok közül, amelyek nem illenek egy recenzióba, elmagyarázzák, hogy véleményük szerint miért nem tesznek eleget a műfaj követelményeinek. Átolvassák a tanár által kiosztott kritikát, és összegyűjtik, miben különbözik a recenziótól. Értékelik az olvasott kritikát. Összegyűjtik, milyen művekről lenne érdemes kritikát írni. Megbeszélik, ki mikorra készít kritikát. Otthoni feladat: kritikairás.	Mondatokat oszt ki, amelyek kritikákban és recenziókban jelentek meg. Értékeli a diákok ezzel kapcsolatos válaszait. Értékeli a diákok által összegyűjtött elemeket a kritika és a recenzió összevetésére vonatkozóan. Reflektál a kiválasztott kritikátémákra, feljegyzi a diákok vállalását	Páros munka, tanári magyarázat, vita.	Fénymásolatok, nyomtatványok.	Ügyeljünk arra, hogy a diákokat érdeklő művekről szóljanak a kiválasztott kritikák.	A diákok megismerkednek a kritika műfajával, el tudják különíteni a recenziótól, és otthoni feladatként maguk is írhatnak egyet.

A 25. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat/játék: válasszák ki, hogy a kiosztott 10 mondat közül melyik származhat egy recenzióból, és melyik nem szerepelhetne benne! Magyarazzák el, miért gondolták így!
- Feladat megoldása: 5 mondat egy recenzióból származik, 5 mondat egy kritikából. Olvassák át a fénymásolatban kiadott kritikát!
- Feladat: a kiadott kritika alapján gyűjtsék össze a kritika műfajának jellemzőjét (legalább 3 jellemzőjét)! Ismertessék ezeket! A diákok reflektáljanak egymás megállapításaira!
- A feladat megoldása: a tanár ismerteti a kritika műfajának jellemzőit:

„A görög krino, ítélni szóból eredő kifejezés. Jelentése megítél, megbírál. Feladata, hogy valamiféle értékrendet állapítson meg (ezt az értékrendet esztétikai alapelvekből, a klasszikus művek tanulmányozásából vezetik le.) Hosszabb, alaposabb, mélyebben elemző, mint recenzió. Gyakoriak a hosszabb idézetek. Fontosak az érvek, az indoklással alátámasztott megállapítások.” (Besenyő Ágnes: *A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf*)

- Feladat: mennyire felel meg az ismertetett kritériumoknak az olvasott kritika?
- Feladat: milyen alkotásokról lenne érdemes kritikát írni? Indokolják meg! A többiek reagáljanak az érvekre!
- Feladat: osszák be, ki miről ír kritikát! Készítsék el a megbeszélte határidőre 4000-10000 karakterben a szöveget, töltsék fel a közös digitális felületre! Fontos, hogy az elkészült műveket egy tízes skálán értékeljék! Lehet töredékpontokat is adni!

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: *A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf*

Ajánlott linkek, kritikák:

Balogh Gergő: Beköltözni a zuhanásba (Závada Péter: Roncs szélárnyékban), <http://alfoldonline.hu/2018/02/bekoltozni-a-zuhasba/>

Csete Soma: A feminista rap halálugrása. SophieHard: Piaci rés, <http://kulter.hu/2017/06/a-feminista-rap-halalugrasa/>

Kovács Gellért: Steven Spielberg meghekkeli a szívünket, http://hvg.hu/kultura/20180328_steven_spielberg_ready_player_one

A 26. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészült kritikák értékelése	20' A kritika értékelése 20' A kritika értékelése 20' Címadás, felvezető	Kísorsolják, melyik kritikát értékeljék. Értékelik az otthon elkészített, csoportba feltöltött kritikákat. Az értékelt kritikák között legyen egy könyvről, egy filmről és/vagy egy zenei albumról szóló. Felvezetőt írnak, figyelemfelkeltő címet adnak a megbeszélte kritikáknak.	Irányítja a kritikák értékeléséről szóló beszélgetést.	Közös beszélgetés, vita.	Projektor, amennyiben szükséges az értékelt kritikák kivételése.	Mivel a kritika egy viszonylag nagy terjedelmű műfaj, fontos lenne hangsúlyozni, hogy a diákok otthon olvassák át a szövegeket, és a beszélgetésen a reflexiókra essen a hangsúly!	A diákok közösen értékelik az elkészült kritikákat, kiválasztják azonos írásokat, amelyek bekerülhetnek az iskolaújságba/felkerülhetnek a honlapra.

A 26. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladatok: páros munkában értékeljék az otthon elolvasott kritikákat! Emeljék ki a szöveg 3 erősségét, és vessenek fel 3 fejlesztendő elemet! A pár egyik tagja ossza meg a véleményét a többiekkel!
- Miután a diákok meghallgatták egymást, reagáljon a felvetésre a kritika írója is!
- Az egyes kritikákról szóló beszélgetés után a tanár reagáljon az elhangzottakra!
- Feladat: a párok írjanak egy 3-4 mondatos felvezetőt a megbeszélte kritikához! Adjanak egy figyelemfelkeltő címet a szövegeknek! Osszák meg egymással ezeket! Értékelje ezt a kritika szerzője! Melyik tetszik neki a leginkább, melyiket látná szívesen az írása mellett? Miért éppen azt?

Felhasznált irodalom:

Besenyő Ágnes: A sajtóműfajok elemzése. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

A 27. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Hogyan jelenhet meg az egyes sajtóműfajokban a humor? A glossza műfajának megismerése, értékelése	30' Történelmi bulvárhír írása 30' A glossza műfajának megismerése	Összegyűjtik a bulvárhír jellemzőit. Bulvárhírt írnak egy magyar történelemhez kapcsolódó eseményről. Megosztják ezeket egymással, megvitatják, van-e ennek helye egy iskolaújságban/egy iskolai honlapon. A tanár által kiosztott szöveg alapján összegyűjtik a glossza műfaji tulajdonságait. Összegyűjtik, milyen iskolai témákról lehetne glosszát írni. Megbeszélik, ki próbálná meg a glosszaírást a következő alkalomra.	Kivetít néhány bulvárhírt, amellyel segíti a műfaj jellemzőinek összegyűjtését. Irányítja a vitát a bulvárattitűd iskolai keretek között alkalmazhatóságáról szóló diákvitát. Kiosztja a megvitatandó glossza szövegét, az ezzel kapcsolatos feladatokat. Kivetíti a glossza meghatározását. Részt vesz azon témák értékelésében, amelyet a diákok felvetnek.	Csoportmunka, vita, közös beszélgetés.	Projektor, nyomtatáshoz szükséges papír, nyomtató.	Ügyeljünk arra, hogy a kiválasztott bulvárhír és glossza a korosztály számára érthető legyen, és ne sértse az érzékenyebb diákok érzékenységét.	A diákok rendszerezik a bulvárújságírásról alkotott véleményüket, megvizsgálják ennek alkalmazhatóságát iskolai keretek között. Megismerkednek a glossza műfaji sajátosságaival. Megpróbálkoznak glossza írásával.

A 27. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: gyűjtsék össze a bulvárhír jellemzőit (legalább 4 tulajdonság)! Vessék össze a kivetített bulvárhírral!
- Feladat megoldása:

„A bulvársajtó gyűjtőfogalom (boulevard=utca). A populáris, felszínes, egyszerűsített gondolati tartalmakat közvetítő, esetleg szenzációhajhász [médiatermék](http://intezmenyi-kommunikator.blog.hu/2008/10/07/a_bulvar_es_jellemzoi_hasonlitsa_ossze_a_magazin_mufajjal) jelzője, amely sajátos eszközeivel az azt közvetítő médiaközeg ([újság, TV-műsor](http://intezmenyi-kommunikator.blog.hu/2008/10/07/a_bulvar_es_jellemzoi_hasonlitsa_ossze_a_magazin_mufajjal)) fogyasztását (példányszámszám, nézettség) hivatott növelni. A bulvármédiák egyrészt a napi eseményeket, híreket alakítják sajátos eszközeikkel célcsoportjuk számára fogyaszthatóvá, másrészt médiaeseményt kreálnak, akiknek szereplői később növelhetik a médiáról szóló híradás lehetőségét is. [...]A bulvártéma két alapvető ismérve, hogy nagy érdeklődésre tarthat számot és bárki által megérthető. A bulvár minden témát kihasznál, amelyet az annak megfelelő érzelmi töltéssel az olvasó elé tárhat. Olyan ösztönökre építenek, amelyek sok emberben megtalálhatóak pl. kíváncsiság, szenzációéhség, irigység, hiszékenység, nyereségvágy, meghökkentés, sajnálat, együttérzés, tudósítások különleges helyzetekről, áldozatokról.” (Forrás: http://intezmenyi-kommunikator.blog.hu/2008/10/07/a_bulvar_es_jellemzoi_hasonlitsa_ossze_a_magazin_mufajjal)
- Feladat: írjanak bulvárhírt a magyar történelem valamely eseményéről, személyéről 3-10 mondatban! A hírben lehet csúsztatni. Figyeljünk arra, hogy eleget tegyen a bulvárattitűd követelményeinek! Olvassák fel az elkészült szöveget!
- Feladat: vita: közölhetők-e ezek egy iskolaújságban? Ha igen, melyiket ajánlanánk közlésre?
- Feladat: ismerkedjünk meg a glosszával! A kiosztott glossza alapján gyűjtsék össze a műfaj jellemzőit (legalább hármat)! Osszák meg egymással, reagáljanak egymás megállapításaira!
- Feladat megoldása:
  - „A görög eredetű szó jelentése: széljegyzet, megjegyzés, magyarázat. Eredete az antikvitásig nyúlik vissza, a görög kultúrában komoly hagyománya volt. A gondolkodó, közügyekkel foglalkozó ember személyes ügyeinek rögzítésére szolgált. Régen lapszélre, margóra írt jegyzetet jelentett. Homérosz műveihöz is írtak glosszát. A mai közmegegyezés szerint a rövid, tömör, gyakran bíráló, csípős hangú, elsősorban ironikus hírlapi cikk a glossza. A glosszáíró sajátja az egyéni stílus, gondolat, sajátos látásmód. Apropija bármilyen jelentéktelen esemény lehet, csekély hírértékkel. A jegyzettől az különbözteti meg, hogy míg a jegyzet egyfajta komolyságot (ez nem zárja ki az iróniát), logikai következetességet feltételez, addig a glosszát az ironikus hangvétel jellemzi leginkább. A glossza olyan rövid, csattanós, ironikus hangvételű publicisztikai műfaj, amely elsősorban a konfliktusos helyzeteket, eseteket dolgozza fel; írója a maga személyességével próbál eljutni az olvasóhoz, akinek érzelmeire, gondolataira hatni kíván.” (Forrás: Besenyő Ágnes: *A sajtóműfajok elemzése*. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf)
- Feladat: vita: milyen iskolai témáról lehetne glosszát írni?
- Otthoni feladat: ki vállalja egy glossza megírását otthon?

Felhasznált irodalom:

A bulvár fogalmához: http://intezmenyi-kommunikator.blog.hu/2008/10/07/a_bulvar_es_jellemzoi_hasonlitsa_ossze_a_magazin_mufajjal

Besenyő Ágnes: *A sajtóműfajok elemzése*. Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, é. n. Online elérhetőség: http://www.kepzesevolucioja.hu/dmdocuments/4ap/4_1555_016_101130.pdf

Ajánlott irodalom:

A bulvár fogalmához, történetéhez: <https://www.nyest.hu/hirek/a-bulvar-fogalma-tortenete-es-fortelyai>

Diákújságíró kör és szónokképzés

Glosszák, amelyek az órán is felhasználhatók:

Molnár Csaba: Cipők aranyáron, <https://molnarcsaba.wordpress.com/2016/10/21/cipok-aranyaron/>

Rövid glossza a szellemről szóló költeményhez, <http://korunk.org/?q=node/7103>

A 28. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített glosszák értékelése	20' A glosszák értékelése	Értékelik az otthon elkészített glosszát.	Reflektál a glosszával kapcsolatos véleményekre.	Páros munka, beszélgetés.	Az otthon elkészített glosszák	Kerüljük a politikai tartalmú glosszákat!	A diákok elmélyítik a glosszáról szerzett ismereteiket, visszajelzést kapnak az elkészült művekről.
Az eddigi munka értékelése, összegzés	40' Az eddigi munka értékelése	Értékelik az eddigi munkát kérdések mentén (l. a feladatok részletes leírásánál).	Összeállítja azon kérdéseket, amelyek mentén a diákok értékelik az eddigi foglalkozásokat.		kivetítéséhez projektor.		A diákok visszatengintenek az eddigi munkára, értékelik azt.

A 28. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: értékeljék az otthon elkészített glosszákat az alábbi kérdések mentén: 1. Hogyan sikerült ábrázolni a témát? 2. Mennyire élvezhető a benne megjelenő humor/íronia/gúny? 3. Mennyire fontos az ábrázolt probléma?
- Feladat: értékeljék az eddigi alkalmakat az alábbi kérdések mentén (Egy-egy mondattal válaszoljanak, vagy felsorolásszerűen, hogy mindenkire jusson idő):
  - 1-től 10-ig terjedő skálán hogyan értékelnék a szerkesztőségi munkát? Válaszukat indokolják meg a szerkesztőségi munka erősségeinek és gyengéinek kiemelésével!
  - Mi az, amit tanultak az eddigiekből? Emeljék ki a legemlékezetesebb pillanataikat!
  - Mi az, amiről szívesen tanultak volna még?
  - Mire használhatják a jövőben azt a tudást, amit itt megszereztek?

III. A gyakorlatok (eseménysor, programelem, tevékenység) bemutatása

1. Szónokképzés

1.1. Rövid összefoglaló:

A gyakorlatok során a diák és a tanár közösen kialakítja a szóközi beszéd megírásának és előadásának gyakorlatát. Az egyes alkalmi/ünnepi beszédek elhangoznak az iskola rendezvényein. A foglalkozásokat egy szóközi verseny zárja.

A gyakorlat rövid bemutatása:

A gyakorlatok során a diákok megismerik a szóközi megnyilatkozások különböző típusait, és maguk is írnak szöveget ezek alapján. Ezen kívül lehetőségük nyílik a szóközi beszédek bemutatására egymás előtt, az iskola rendezvényein és egy verseny keretében is.

Célok:

A gyakorlatok rövid távú stratégiai célja, hogy a diákok saját szóközi beszédeket alkossanak, egymásnak tanácsot adjanak ezek formálásával kapcsolatban, majd az alkotások a nyilvánosság előtt is elhangozzanak.

A gyakorlatok hosszú távú stratégiai célja, hogy a diákok szociális kompetenciáját, kritikai gondolkodását fejlessze, és ezáltal a munkaerőpiacon képessé váljanak a hatékonyabb csapatmunkára, a feladatok elosztására, a sikeresebb nyilvános kommunikációra.

Az egyik fő pedagógiai cél a megszerzett tudás hasznosításán kívül, hogy az együtt végzett munka a közös tanulás élményét biztosítsa a résztvevők számára. Ezzel összefüggésben a módszertani célok között szerepel az elmozdulás az egyéni munkától a páros és csapatmunka felé.

Fontos oktatásszervezési cél lehet, hogy nyelvtan- és irodalomórákon megszerzett tudás hasznosítható, gyakorlatban alkalmazható legyen a tanítás-tanulás informális, nonformális keretei között is.

Elvárt hatások, eredmények:

A diákok önállóan képessé válnak szóközi beszéd megalkotására, amelyeket a nyilvánosság előtt sikerrel mutatnak be.

Újszerűség:

A fejlesztés újszerűsége, hogy a diákok gyakorlatban tanulják meg az egyes szóközi megnyilatkozásokat, amelyeket nyelvtanóra keretében nagyrészt csak elméletben ismerhetnek meg. Műveiket bemutatják a nyilvánosság előtt is.

Ellenőrzés, értékelés módja:

A szóközi beszédek közös értékelése tanári részvétellel, a beszédek előadása a közösség előtt.

Hívószavak:

Szónok, szónoklat, ünnepség, beszéd.

1.2. Érintett kompetenciák

Ismeri és érti a szónoki beszéd különböző típusait, összefüggő tudással rendelkezik róluk. Képes szöveget alkotni különböző műfajokban, használja a gyakorlati foglalkozások során megszerzett tudást. Rutinra tesz szert a szónoki megnyilatkozás terén, ezzel párhuzamosan nyitott az új műfajokra, kritikus saját és más előadásával szemben. Igénye van meglévő tudása bővítésére, és képes saját írásait is kritikával szemlélni, tehát alkalmassá válik az önelLENŐRZÉSRE, az önálló döntésekre. Mások munkáját objektíven értékeli, javaslatokat tesz arra, hogy mitől válna értékesebbé diáktársának írása. Képes elfogadni a közös munkát, elfogadni az együttműködés kerekeit. Kialakul benne a felelősségérzet saját és mások tetteiért.

1.3. Célcsoport:

Célcsoport: gimnázium, hatosztályos gimnázium

Korosztályok: 12-18 év

Csoport ajánlott létszáma: 20 fő

1.4. Szükséges időkeret, gyakoriság:

Gyakorlat alkalmainak száma: 28

Alkalmak gyakorisága: 1

Egy alkalom időkerete: 60 perc

1.5. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

Rendszergazda vagy oktatástechnikus az alul felsorolt eszközök üzemeltetésére, karbantartására.

1.6. A program egyedi eszközigénye:

Kézi kamera a szónoki beszédek rögzítéséhez. Ennek megtekintéséhez laptop, hangszóró. Jegyzetfüzet (20 db), toll (20 db). Tanterem.

1.7. Kidolgozó

A gyakorlat kidolgozója, megszólítható (szakmai) képviselője: Boldog Zoltán

Elérhetősége: bz@szepi.hu

1.8. megvalósítás folyamata alkalmainak/ elemeinek részletes bemutatása táblázatos formában:

Az 1. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A szónokek feladatainak tisztázása	10' Játék	Részt vesznek a „Csak rám figyelj!” játékban.	A lenti leírás alapján elmagyarázza a „Csak rám figyelj!” játék szabályait, a játék célját.	Páros munka, egyéni munka, vita, közös beszélgetés, tanári magyarázat	Projektor/fénymásolat (a szónoeki beszéd jellemzői)	Vitaindítónak a tanár kivetítheti néhány szónoeknak a portréját (és csempészet közé olyan képeket, amelyek nem szónoekokat ábrázolnak).	A diákok átismétlik/megismerik a szónoeki beszéd jellemzőit, rendelkeznek és bővítik tudásukat a híres szónoekokkal kapcsolatban.
A szónoeki beszéd típusainak megismerése	20' A szónoek tulajdonságainak összegyűjtése 20' Híres szónoekok 10' Légzőgyakorlatok	Összegyűjtik a szónoek feladatait páros munkában, megosztják ezt a többiekkel. Híres szónoekokat gyűjtenek, megbeszélik, miért lettek kiválók a saját szakmájukban. Összehasonlítják a retorikakönyv szerinti feladatokat a saját elképzelésükkel. Megismerkednek a szónoeki beszéd típusaival.	Megkéri a diákokat a szónoek feladatainak összegyűjtésére. Kivetíti/kosztja, hogy a retorikatankönyvek szerint melyek a szónoek legfontosabb feladatai.				

Az 1. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

Bevezető játék:

„Csak rám figyelj!”

Fejlesztő hatás: A feladat egyfajta kommunikációs küzdelem három fél között a figyelemért, ilyen módon a társas hatékonyság szintjének mérője is lehet.

Életkori ajánlás: Mindhárom korosztálynál nyugodtan használható.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot

Időbeli keretek: 15 perc

Eszközigeány: nincs

A játék leírása: A csoporttagok félkörívben ülnek, három személy lesz a játékos. A feladat egyszerű: ketten elmélyülten beszélgetnek, úgy, hogy csak egymásra figyelhetnek közben. A harmadik feladata, hogy bármilyen eszközzel, de anélkül, hogy a másik két játékoshoz érne, magára vonja valamelyik beszélgetőtárs figyelmét. Érdemes előre meghatározni az idői keretet mondjuk 2-5 perc között. Utána más csoporttagok is kipróbálhatják magukat a „beszélgető” és a „megzavaró” szerepkörében is (Benedek, 1992)”

A játék célja annak tudatosítása, hogy a szónoknak fel kell keltenie az érdeklődést.

A játék forrása: <http://krisz.org/csoport-dinamikai-jatekok/>
http://old.ektf.hu/hefoppalyazat/tanszemfejl/08_tarshatfejlsozolggyak.doc

Feladat: páros munkában gyűjtik össze a szónoki beszéd jellemzőit! Mi különíti el a többi nyilvános megszólalástól (pl. egy baráti beszélgetéstől)?

Feladat megoldása: a tanár kiosztja/kivetíti a retorikatankönyv és a nyelvtan tankönyv segítségével készített listát a szónoki beszéd jellemzőiről:

- nyilvános, közérdekű, célja a meggyőzés, tekintettel van a hallgatóságra, jól szerkesztett, jól előadott, stílusos, egyéni, képes az érdeklődést fenntartani stb.

A diákok ezt szembesítik a saját listájukkal.

Feladat egyéni munkában, megosztással: milyen szónokokat ismernek? Ki volt a legmegnyerőbb, legmeggyőzőbb számukra? Készítsenek egy képzeletbeli dobogót! Osszák ki az első, második, harmadik helyezket! Indokolják meg, miért kerül az adott helyre a választott szónok!

Léző-gyakorlatok:

1. feladat

Körben állva közösen számolunk

1-től 20-ig

60-tól 80-ig

1-től 100-ig, húszanként belégzéssel.

2. feladat

Egy lélegzetre mondjuk a következőket:

a. „Hétfőn meggyet eszem, kedden cseresznyét...”

b. „Nem 3, nem 6, nem 9... Hanem 30” (bármilyen számmal mondható)

c. „Januárban itthon vagyok, februárban vidéken...”

d. „13 óra az 1 óra, 14 óra az két óra...24 óra az éjfél.”

e. „Hétfőn én megyek tehozzád, kedden te jössz énhozzám...”

(Ha már jól megy, ketten szemben állnak. A pár egyik tagja ezt mondja: „Hétfőn én megyek tehozzád, kedden te jössz énhozzám...”, a pár másik tagja ezt mondja: „Hétfőn te jössz énhozzám, hétfőn én megyek tehozzád...” A napok nevét egyszerre mondják. Vigyázz, nehéz!)
(*A gyakorlatok Montágh Imre könyvéből valók.*)

Felhasznált irodalom:

Montágh Imre: Tiszta beszéd. Budapest, Holnap Kiadó Kft., 2016.

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

A 2. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Érveléstechnikai gyakorlatok	50' Érveléstechnikai gyakorlatok 10' A gyakorlat tapasztalatainak megbeszélése	Csoportokat alakítanak (véletlenszerűen), és a kiválasztott gyakorlatban segítik saját csoportjukat. A tapasztalatok megbeszélésénél értékeli az átélteket.	Véletlenszerű csoportokat hoz létre az alábbi gyakorlatok leírásai alapján.	Csoportmunka, közös megbeszélés.	Gyakorlatfüggő, az eszközigény az egyes feladatoknál jelölve.	A tanár a felkínáltak közül a csoportjához leginkább illőt válassza.	Csoportban, gyakorlat feladatok alapján csiszolják érveléstechnikájukat a diákok.

A 2. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

Az érvelést fejlesztő feladatok közül az alábbiak közül válasszon a tanár a rendelkezésre álló időkeret figyelembe vételével:

1. Expedíció (bevezető típusú, könnyebb)

Fejlesztő hatás: A csoporton belüli együttműködés, és az összetartozás fejlesztése mellett alkalmas az értékek, értékrendek tisztázására is. Az érvelés, a felelősségvállalás fejlesztése.

Életkori ajánlás: serdülőknek

Csoportvezetői gyakorlat: komolyabb csoportvezetői gyakorlatot, és mélyebb pszichológiai ismereteket igényel.

Idői keretek: 60 perc

Eszközigény: nagyméretű csomagolópapír, ceruza

A játék leírása: A csoporttagokat 4-5 fős kiscsoportokra osztjuk. A csoportokkal közöljük, hogy az a feladat, hogy képzeljék el, hogy egy teljesen ismeretlen új helyre, mondjuk egy újonnan felfedezett bolygóra készülnek. A bolygón van víz, a földihez hasonló légkör, vannak állatok, növények. Ezer telepes indul meghódítani ezt az új világot és ők öten a képviselőik ennek az ezer embernek. Feladatuk, hogy megegyezzenek olyan törvényekben és szabályokban, amelyek szerint ezen a bolygón elképzelik az életet, amelyek szerint ezen a bolygón szeretnének együtt élni. A játékot megbeszélés követi, ahol minden csoport bemutatja a saját „Törvénykönyvét”, megbeszéljük, ki milyennek képzei az „ideális” emberi társadalmat és miért.

2. Sziget (bevezető típusú, könnyebb)

Fejlesztő hatás: A csoportnak a feladat megoldásához közös megegyezésre kell jutnia, az egyes személyeknek „áldozatokat” kell hoznia a csoport közös érdekeiért, így a feladat a csoport együttműködését, és az összetartozás érzését is fejleszti.

Életkori ajánlás: serdülőknek és felnőtteknek ajánlott

Csoportvezetői gyakorlat: komolyabb csoportvezetői gyakorlatot, és mélyebb pszichológiai ismereteket igényel.

Idői keretek: 45-60 perc

Eszközigény: papír ceruza.

A játék leírása: A játékosok körben ülnek. A csoportvezetője arra kéri őket, hogy képzeljék el hajótörést szenvedtek és egy lakatlan szigetre kerültek. A szigeten van ivóvíz, növények, állatok – lehetségesnek tűnik hosszabb ideig is életben maradni rajta. Azt nem lehet tudni, hogy mennyi ideig marad itt a hajótörött, néhány hónapig, vagy akár néhány évig. A feladat, írjanak össze öt tárgyat, amit feltétlenül magukkal szeretnének vinni. Ha ez megtörtént a csoportot arra kérjük, hogy képzeljék el azt, hogy együtt szenvedték el a hajótörést és közösen kell öt tárgyban megegyezniük. A játéknak akkor van vége, ha sikerült teljes egyetértésre jutniuk. A játékot megbeszélés követi arról, hogy hogyan sikerült megegyezniük, hogy viselték, hogy a csoport kedvéért számukra fontos tárgyakra kellett lemondaniuk.

Egyéb megjegyzések: Nagy létszámú csoport esetén érdemes a csoportot kisebb csapatokra osztani (Bús, 2003).

3. Szívszakadva (ez egy komolyabb, felelősségteljesebb gyakorlat érvelésből magas szinten álló csoportok számára)

Fejlesztő hatás: A csoporton belüli konfliktus, véleménykülönbség megtapasztalása. Mivel a cél egy közös döntés létrehozása, így a tagok saját társas hatékonyságukat is megtapasztalhatják. A felállított sorrend a csoport értékrendjének tisztázásában is segíthet.

Életkori ajánlás: serdülőknek és felnőtteknek.

Csoportvezetői gyakorlat: komolyabb csoportvezetői tapasztalatokat és mélyebb pszichológiai ismereteket igényel.

Idői keretek: 60-80 perc

Eszközigény: papír, íróeszköz, a résztvevők számának megfelelő mennyiségű feladatlap

Diákújságíró kör és szónokképzés

A játék leírása: A csoportot felosztjuk 4-5 fős alcsoportokra. A csoportvezető elmondja, hogy minden kics csoportnak nagyon nehéz döntést kell hoznia. Öt, mesterséges szívre váró beteg között kell rangsort felállítaniuk. Először minden csoporttagnak külön – külön, majd ezután megbeszéljük saját sorrendjüket a többiekkel és megpróbálnak egyetértésre jutni. Az a szabály, hogy mindenkinek a saját véleménye kifejtése előtt értékelnie kell az előző csoporttársáét, akkor is, ha véleményeik különböznek. Ezután az egyes alcsoportok megkapják a feladatlapot és a betegek rövid bemutatását.

Feladatlap:

Egyike vagy a Városi Korház Igazságügyi Bizottsága tagjainak, és életbevágó döntést kell hoznod. Egyedül kell fontossági sorrendet meghatároznod az öt, mesterséges szívre váró beteg között. Az Igazságügyi Bizottságnak (a csoportnak) egyetértésre kell jutnia.

1. lépés: Egyéni besorolás: egyedül dolgozva kell besorolnod a mesterséges szívre váró betegeket (1. : első a sorban, 5.: utolsó a sorban).
2. lépés: Bizottsági ülés: miután te és minden bizottsági tag(csoporttársad) felállította a saját rangsorát, a bizottság ülést tart. Együtt kell megállapodnotok a végső sorrendben. A szabály, hogy mielőtt kifejtenéd véleményedet, az előtted szóló érveit vagy érzéseit értékelned kell, még akkor is, ha azok nem egyeznek meg a tieiddel.

George Mutti

Kora: 61 év, foglalkozása: alvilági kapcsolatokkal gyanúsítható (maffia)

Leírása: házasság, 7 gyereke van, nagyon gazdag, az operációt követően nagyobb összeget fog felajánlani a kórháznak.

Peter Santos

Kora: 23 év, foglalkozása: egyetemista.

Leírása: nőtlen, keményen tanul, segít eltartani nélkülöző családját, tanulmányai befejeztével rendőr szeretne lenni.

Ann Doyle

Kora: 45 év, foglalkozása: háztartásbeli

Leírása. Özvegy, három gyermeket tart el, kisjövedelmű, nincs megtakarítása.

Johnny Jaberg

Kora: 35 év, foglalkozása: ismert színész

Leírása: elvált, mindkét gyermekét a volt felesége neveli, hajléktalanszálló létrehozására tett adományt.

Howard Wilkinson

Kora: 55 év, foglalkozása: Kalifornia állam szenátora.

Leírása: nő, egy gyermeke van, nemrégiben választották meg, van mit a tejbe aprítania.

A feladatot csoportos megbeszélés követi, melyik csoport hogyan és mért jutott az adott sorrendhez (Kagan, 2001).

A gyakorlatok elérhetősége, forrása:

http://old.ektf.hu/hefoppalyazat/tanszemfejl/gyakorlatok_jtkok_gyitemnye.html

Margitay Tihamér: Az érvelés mestersége. Budapest, Typotex Kiadó, 2007.

A 3. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A jó szónok tulajdonságainak összegyűjtése	15' A jó szónok tulajdonságainak összegyűjtése 35' A levetített videók alapján a jó szónok tulajdonságainak megbeszélése 10' Annak összegyűjtése, hogy mitől lehetnénk jobb szónokok, milyen tulajdonságokkal rendelkezünk	Összegyűjtik a jó szónok tulajdonságait. A levetített videókon megszólaló szónokokat értékelik az összegyűjtött szempontok alapján. Leírják, hogy szerintük mely tulajdonságok igazak rájuk, miben kellene még fejlődniük.	Reflektál azon tulajdonságokra, amelyeket a diákok összegyűjtöttek a jó szónokra vonatkozóan.	Páros munka, egyéni munka, tanári magyarázat.	Projektor, hangszóró, laptop, hálózat	Ügyeljünk arra, hogy fiú és lány szónokokat is mutassunk be az alábbi felvételek segítségével!	A diákok tisztázzák a jó szónok tulajdonságaival, szembesülnek azzal a videók segítségével, hogy kortársaik milyen módon valósítják meg ezeket.

A 3. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: Páros munkában gyűjtsék össze a jó szónok 5 legfontosabb tulajdonságát! Osszák meg ezt egymással.
- Feladat: a tanár értékeli, hogy mely tulajdonsággal ért egyet, melyeket tart túlzásnak.
- Feladat: Figyeljék meg, hogy az alábbi videókon megszólalók beszédeiben jelen vannak-e/hogyan vannak jelen a felsorolt tulajdonságok!
  - Ajánlott videók, szónokversenyek helyezettjei (ezekből érdemes megtekintenünk 2-3 videót):
    - https://www.youtube.com/watch?v=P_0_sTbss40
    - <https://www.youtube.com/watch?v=jAi1ufMV9NY>
    - <https://www.youtube.com/watch?v=b403mJGN-GM>
    - <https://www.youtube.com/watch?v=zvsa7WKsg08>
    - <https://www.youtube.com/watch?v=j6qmDA70UH0>
    - https://www.youtube.com/watch?v=3NwPV4_xsV0

Feladat: Gyűjtsék össze egyénileg, hogy a jó szónok mely tulajdonságával rendelkeznek! Miben kellene még fejlődniük?

Ajánlott videó:

Milyen a jó szónok? https://www.youtube.com/watch?v=qtn5SKL_4lw

A 4. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A metakommunikáció szerepe a szónoklat során Metakommunikációs gyakorlatok	10' A metakommunikáció különböző formáinak összegyűjtése 40' Videók megtekintése, értékelése 10' Önértékelés	Összegyűjtik, milyen szerepe van a metakommunikációnak egy szónoki beszédben. A levetített videók alapján összegyűjtik, értékelik a metakommunikációs hibákat. Önreflexió, önértékelés: a metakommunikáció melyik részében jók, miben kellene még fejlődniük.	Feladatok segítése. Videók megtekintése, összegyűjtése, levetítése. Vezeti a metakommunikációk értékelésére vonatkozó beszélgetést.	Páros munka, vita.	Laptop, projektor, hangfal		A diákok felmérik a metakommunikáció jelentőségét a nyilvános kommunikációban. Megismernek metakommunikációs hibákat és követendő stratégiákat.

A 4. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: gyűjtsék össze, hogy a metakommunikáció milyen formái vannak jelen egy szónoklat során!
- Feladat megoldása: testbeszéd, megjelenés (öltözet), testtartás, a tér használata, mimika, tekintet.
- Feladat: tekintsék meg az alábbi videókat! Milyen metakommunikációs hibákat fedezünk fel az alábbi szónokoknál? Miből adódhatnak ezek a problémák? Hogyan válhat a rossz metakommunikáció a humor forrásává?
  - Ajánlott videók a metakommunikáció értékeléséhez:
    - <https://youtu.be/MKxFn6fShkM>
    - <https://youtu.be/8mGkX8iXGnk>
    - <https://youtu.be/1Ktexf9HOC8>
    - <https://youtu.be/SFGDzHAeTrE>
    - <https://youtu.be/Ky8hVUn8Rns>

Feladat: Gyűjtsék össze, hogy a metakommunikáció mely részében erősek, melyekben kellene még fejlődniük? Önkéntesen osszák meg egymással önértékelésüket!

Diákújságíró kör és szónokekpzés

Az 5. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Előkészületek a szónoeki beszédhez A szónoeki beszéd felépítésének megtervezése	5' Bevezetés 45' Előkészületek a szónoeki beszédhez 10' Otthoni feladatok megbeszélés	Beszélgetés a szónoeki beszéd előkészítéséről. Értelmezik a tanár által kiosztott/kivetített vázlatot a szónoeki beszédre való felkészülésről. Választanak egyet az alábbi témák közül, páros munkában elkészítik az ahhoz kapcsolódó feladatot. A tanár által kiosztott segédanyag alapján otthon beszédet írnak a választott témáról.	Segédanyagokat készít a szónoeki beszédhez való felkészülésről és a szónoeki beszéd részeiről. Ismerteti a diákokkal a választható feladatokat. Reflektál a diákok által elkészített feladatokra. Kivetíti/kiosztja a segédanyagot, amely az otthon elkészítendő feladathoz szükséges.	Tanári magyarázat, páros munka, egyéni munka, közös beszélgetés	Projektor, számítógép, nyomtatványok		A diákok megismerik a szónoeki beszéd elkészítésének lépéseit, és otthon megpróbálnak írni egy beszédet.

Az 5. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* körkérdés: hogyan kezdenének hozzá egy szónoni beszéd elkészítéséhez? Osszák meg ezt egymással. A tanár kiemeli azon elemeket, amelyek fontosak, helytállóak.
- *Feladat megoldása:* a tanár kivetíti/kiosztja az alábbi lépéseket, amelyek szükségesek egy szónoni beszéd elkészítéséhez:
  - témaválasztás, elővázlat készítése, anyaggyűjtés, elrendezés (tételmondat, kulcsszavak, érvek), az előadásmód megtervezése, a szöveg gyakorlása, címadás, a szöveg előadása

Feladat: rendeződjenek párokba! Minden páros válasszon az alábbi témák közül egyet:

- Iskolai étkezés
- Iskolai szünetek
- Iskolai ünnepek
- Iskolai számonkérés

Feladat: hogyan terveznék meg a választott témával kapcsolatos szónoni beszéd elkészítését? A témához tartozó konkrét lépéseket ismertessenek (anyaggyűjtés módja, elővázlat készítése, tételmondat kiválasztása, kulcsszavak összegyűjtése, címadása, hogyan terveznék meg az előadást)? Osszák meg választott témájukat és az előkészület lépéseit a többiekkel!

Feladat: a tanár kivetíti a szónoni beszéd egyes részleteit tartalmazó vázlatot/kiosztja ezt nyomtatva! Otthon ennek alapján készítsék el a választott témához kapcsolódó beszédüket egyénileg maximum 3 perc terjedelemben!

- A szónoni beszéd részei
  - Bevezetés: felkelti a hallgatók érdeklődését, előkészíti a téma megértését, kapcsolatot teremt a hallgatósággal, gyakran az érzelmekre hat
  - Elbeszélés: a téma megjelölése, tételmondat
  - Bizonyítás: érvek felsorolása, a téma kifejtése, következtetések levonása, példák felsorolása, szemléltetés
  - Cáfolás: az ellenérvek leszerelése
  - Befejezés: összegzés, kitekintés

A 6. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített szónoki beszédek meghallgatása, értékelése	30' Otthon elkészített beszédek bemutatása, előadása 30' Az elhangzó beszédek értékelése	Előadják az otthon elkészített beszédeket. Akik éppen nem előadók, azok értékelik diáktársaikat az alábbi szempontok alapján.	Ismerteti az elhangzó beszédek értékelésének szempontjait. Moderálja a beszédekről szóló beszélgetést. Ahol szükséges, reflektál a reakciókra (próbálja korábban tartani a személyeskedést, és a segítő szándékot hangsúlyozza egymás véleményezése során)!	Egyéni munka, közös beszélgetés, vita	Jegyzetfüzet, toll		A diákok értékelést, visszajelzést kapnak szónoki beszédükről az eddig megismert szempontok alapján.

A 6. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: Hallgassák meg az otthon elkészített beszédeket (az órába k. 6-8 beszéd fér bele ennek értékelésével együtt)! Értékeljék az alábbi szempontok alapján:
  - A beszéd felépítése (mennyire volt tagolt, milyen mértékben figyelt)
  - A beszéd meggyőző ereje (érvek, bizonyítékok)
  - A tématarás (mennyire tudja tartani a szónok a megjelölt témát?)
  - A metakommunikáció

Feladat: a beszéd készítője reagáljon az elhangzottakra

Megjegyzés: az értékelés történhet az elhangzó beszédek után közvetlenül, de tömbösítve is meghallgathatók az egyes beszédek, az értékelés pedig történhet az utolsó félórában.

A 7. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A szónoeki beszéd típusainak megismerése: A törvény-széki beszéd Beszédtechnikai gyakorlatok	15' Vád- és védőbe-szédek összegyűjtése 30' Videók alapján a vád- és védőbeszédek megismerése 5' Otthoni feladat megismerése 10' Beszédtechnikai gyakorlatok	Összegyűjtik az általuk ismert vád- és védőbeszédekkel. Megismerkednek a törvény-széki beszéddel példák alapján, értékeli a megtekintett videókat. Otthoni feladatként elkészít saját vád- vagy védőbeszédüket. Beszédtechnikai gyakorlatok.	Értékeli a diákok által említett példákat. Kivetíti a megjelölt linken található videókat, és megkéri a diákokat a törvény-széki beszéd jellemzőinek összegyűjtésére. Reflektál a diákok véleményére. Vezeti a beszédtechnikai gyakorlatokat.	Egyéni munka, közös beszélgetés	Projektor, laptop, vetítőtávaszon		A diákok rendszerizik, elmélyítik, bővítik a törvény-széki beszédről alkotott ismereteiket. Otthon maguk is megpróbálkoznak törvény-széki beszéd írásával.

A 7. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* milyen híres vád- vagy védőbeszédek ismernek? Gyűjtsék össze film-, könyv- és hírlmények alapján páros munkában! Osszák meg egymással az eredményt!
- *Feladat:* Tekintsék meg az alábbi videók valamelyikét, amelyek Katona József *Bánk bán* című művéhez kapcsolódnak! Ez alapján gyűjtsék össze a vád- és a védőbeszéd jellemzőit! Értékeljék a látottakat a védő- és a vádbeszédek erősségeinek és gyengeségeinek kiemelésével!
- *Javasolt videók:*
  - https://www.youtube.com/watch?v=FYZEKFmOx_c
  - https://www.youtube.com/watch?v=rylNe6Gz_ck
  - <https://www.youtube.com/watch?v=-dkzv1kUUi0>
  - <https://www.youtube.com/watch?v=2XfQZ2u-dPo>
  - <https://www.youtube.com/watch?v=xrMuFHjLVoA>
  - <https://www.youtube.com/watch?v=5UVOI3EELRY>
- *Feladat:* Írjanak olyan témában vád- vagy védőbeszédet, amelyet mindannyian ismernek! Fontos, hogy ne aktuálpolitikai téma legyen, hanem inkább irodalmi.
  - Lehetséges vádbeszéd (otthoni feladat): Írják meg az Arany-balladában szereplő Ágnes asszony vádbeszédét! Paraméterek: maximum 3 perc.
  - *Lehetséges védőbeszéd írása (maximum 3 perc).*
  - Legyél Antigoné védőügyvédje! Írj egy védőbeszédet, amelyet Kreónnak adsz elő!
  - Bármilyen irodalmi hős tettehez készíttethetünk védő- vagy vádbeszédet.” (Forrás: <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>)

Feladat:

„Beszédhangok képzése

1. feladat

Figyeljétek meg a különbséget!

Kiabálsz valakivel, akire mérges vagy, és ott áll előtted – kiabálsz valakinek a távoli hegy tetejére

Hangadás közben zuhanyozol meleg vízzel – zuhanyozol hideg vízzel

2.a.feladat

Adjunk hangot nagy szájjal és szűk szájjal! Milyen magánhangzókat képeztünk?

2.b feladat

Lassan kerekítsük a szánkat! Lassan húzzuk széles mosolyra! Milyen magánhangzókat képeztünk?

2.c feladat

Mi a különbség az o és ö, az u és ü ejtése között?

2.d feladat

Tegyétek ujjatokat a gégeitekre: melyik mássalhangzóknál éreztek bizsergést?”

Feladat célja: a saját hangképzés feltérképezése, a hangképzés megismerése

(A gyakorlatok Montágh Imre könyvéből valók.)

Felhasznált irodalom:

Montágh Imre: Tiszta beszéd. Budapest, Holnap Kiadó Kft., 2016.

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

A8. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Törvényszéki beszédek bemutatása, előadása, értékelése	15' Vádbeszédek bemutatása 15' Vádbeszédek értékelése 15' Védőbeszédek bemutatása 15' Védőbeszédek értékelése	Bemutatják az otthon elkészített vád- és védőbeszédeket. Az ismertetett szempontok alapján értékelik az elhangzott beszédeket.	Ismerteti azokat a szempontokat, amelyek alapján a diákok értékelik társaik beszédeit. Reflektál az értékelésekre. Rögzíti diktafonnal/kamerával az elhangzó beszédeket.	Vita, beszélgetés, tanári reflexió.	Diktafon/kamera.	Szülői beleegyező nyilatkozatot töltésünk ki a diákok szüleivel az elhangzó beszédek rögzítéséhez!	A diákok visszajelzést kapnak az elkészített beszéddel kapcsolatban.

A 8. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: megkérünk a csoportból 3-3 diákot a vád- és a védőbeszéd előadására. Aki éppen nem adja elő a beszédét, az az alábbiak szempontján értékelje a másikat:
  - érvek erőssége
  - előadásmód
  - időkihasználás
  - a beszéd felépítése

- Feladat: az otthon megírt beszéd előadása, értékelése:
  - 1. verzió: minden elhangzó beszéd után értékelünk a beszéddel azonos időkeretben
  - 2. verzió: a 3 vádbeszédet és a 3 védőbeszédet tömbösítve értékeljük (először a 3 vádat, utána a 3 védőt)

Felhasznált irodalom, ajánlott linkek, videók stb. - megvalósítást segítő képzések, előadások, tréningek tartalmának, szemléletének megjelenítése.

Montágh Imre: Tiszta beszéd. Budapest, Holnap Kiadó Kft., 2016.

Raácz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

A9. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A tanácskozó beszéd jellemzőinek összegyűjtése	15' Reklámok elemzése	Elemzik a levetített reklámokat.	Levetíti a reklámokat, ismerteti a szempontokat.	Páros munka, közös beszélgetés, tanári magyarázat, egyéni munka.	Nyomtatványok, projektor, számítógép.	Ha van olyan provokatív reklám, amely a diákok között népszerű, azt is vonjuk be az órába.	A diákok megismerkednek a meggyőzés bizonyos eszközeivel, a tanácskozó szónoki beszéd műfajával. Otthoni keretek között kipróbálják magukat a műfajban.
	35' A szónoki beszéd sorba rendezése, elemzése	Sorba rendezik a részekre bontott szónoki beszéd páros munkában, a többi párossal együttműködve, majd a megadott szempontok alapján elemzik az adott szöveget.	Kiosztja a részekre tagolt szónoki beszédet, ellenőrzi a diákok munkáját.				
	10' Otthoni feladat megbeszélése		Reflektál az elemzésekre. Összegzi az órai tapasztalatokat. Ismerteti az otthoni feladatokat, válaszol a felmerülő kérdésekre.				

A 9. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* nézzük meg egy-egy reklámfilm! Mi a célja a reklámoknak? Milyen eszközökkel dolgoznak?
- *Feladat megoldás:* a reklám célja: a rábeszélés (vagy a lebeszélés másról), eszközei: bizonyítása annak, hogy az adott dolog hasznos vagy káros. Ugyanez a célja egy tanácskozó/ajánló szónoki beszédnek is.
- *Feladat:* további reklámfilmek megtekintése. Melyik miért volt a legmeggyőzőbb?
  - *Lehetséges reklámfilmek listája:*
    - <https://youtu.be/NygwCxyAmjs>
    - <https://youtu.be/RT09SfZn79c>
    - <https://youtu.be/mvX5XlaKG4s>
    - <https://youtu.be/LfLBRFf-5yo>
    - https://youtu.be/UQN5T0_mASU
    - <https://youtu.be/m9fkA3oXyOA>
    - <https://youtu.be/9KXFbsD6IXQ>
    - <https://youtu.be/1828HnU7-oQ>

Feladat: A tanár szétosztja a diákok között Kossuth Lajos Kiáltvány a néphez című beszédét. Egy pár 1-2 bekezdésnyiit kap a szövegből. A feladat, hogy a párok rendeződjenek sorba úgy, ahogy az adott részletek a beszédben következhetnek. A tanár ellenőrzi ezt. Majd megkéri a diákokat, hogy az alábbi szempontok alapján vizsgálják meg az adott részletet:

- Kiket miről próbál meggyőzni a szöveg?
- Milyen eszközökkel teszi ezt?
- Mennyire sikeres ebben?

Mindenki nyilatkozzon a saját részletéről! A tanár összegezze a megállapítások tanulságát! Hangsúlyozza a tanácskozó beszéd korábban megbeszélte jellemzőit!

Kossuth Lajos beszéde az alábbi linken érhető el: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Kossuth-kossuth-lajos-osszes-munkai-1/kossuth-lajos-iratai-xiii-6BA1/hirlapi-czikkei-ii-18431848-6BA6/1846-6E97/kialtvany-a-nephez-7107/>

Otthoni feladat: Készítsenek egy tanácskozó beszédet maximum 3 percben az alábbi témák valamelyikét közép-pontba helyezve:

- Szükség van iskolarádióra/iskolaújságra a suliban!
- Milyen legyen a jövő iskolája?
- Szükség van-e arra, hogy iskolába járjunk, vagy távoktatásban is működne a középiskolák?

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raázt Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokeképzés

A10. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített tanácskozó beszédek előadása, értékelése	30' Otthoni tanácskozó beszédek előadása 30' Az elhangzó beszédek értékelése	Előadják az otthon elkészített tanácskozó beszédet. Aki nem előadó, az a megadott szempontok alapján értékeli az előadott beszédeket. Az előadók önértékelése.	Reflektál a diákok egymás beszédéről alkotott véleményére. Ügyel arra, hogy a személyeskedés és az érvek nélküli minősítések minél kevesebb teret nyerjenek. Figyel arra, hogy az egyes megállapításokhoz indoklás kapcsolódjon.	Egyéni munka, közös beszélgetés, vita.	Jegyzetfüzet, toll	Ügyeljünk arra, hogy mindhárom korábban megjelölt téma azonos súllyal szerepeljen a beszélgetésben!	A diákok tapasztalatokat szereznek a tanácskozó beszéd írásában, visszajelzést adnak egymásnak a szónoeki megnyilatkozásról

A 10. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* Adják elő az otthon elkészített beszédet maximum 3 perc terjedelemben! A többiek értékeljék az elhangzottakat az alábbi szempontok alapján:
  - A beszéd felépítése
  - Az előadásmód
  - A beszéd meggyőző ereje

Feladat: az előadók reagáljanak az észrevételekre, és értékeljék saját teljesítményüket az alábbi kérdések alapján:

- Hogyan sikerült megvalósítani a kitűzött célt?
- Milyen nehézségek adódtak az előadás során?
- Hogyan lehetne legközelebb elkerülni ezeket a nehézségeket?

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

A11. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Ismerkedés az ünnepi/alkalmi beszéd műfajával	10' Az ünnepi beszéd jellemzőinek összegyűjtése	Páros munkában összegyűjtik a jó ünnepi beszéd jellemzőit.	Reflektál a páros munkában összegyűjtött szempontokra.	Páros munka, közös beszélgetés.	Fénymásolat/projektor, laptop	Célszerű azzal a beszéddel kezdeni, amelyet a közlegő iskolai eseményen elő tudnak adni a diákok.	A diákok megismerkednek az ünnepi beszéd műfajával, kialakítanak egy kritikust viszonyt a témával
	35' A látott/olvasott ünnepi beszédek értékelése	Megtekintik a videókat/elolvassák az alkalmi beszédeket.	Levetíti a videót/kiosztja a fénymásolt ünnepi beszédeket.				
	15' Az otthoni feladatok időrendjének megtervezése	Értékelik a megtekintett/elolvasott alkalmi/ünnepi beszédeket. Otthoni feladatként vállalják az egyes ünnepekre vonatkozó beszédek elkészítését.	Reflektál a tanulók értékelésére. Rögzíti az otthon elkészítendő ünnepi beszédek előadásának sorrendjét.				

A 11. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* páros munkában válaszoljanak arra a diákok, hogy szerintük milyen egy jó ünnepi beszéd! Legalább 5 jellemzőjét gyűjtsék össze! Osszák meg ezt egymással! Reagáljanak egymás meglátásaira!
- *Feladat:* tekintsek meg az alábbi videók egyikét (a tanár választása alapján) vagy olvassák el/fel az alábbi avató beszédek egyikét
  - Videók az Ünnepi Könyvhét megnyitójához kapcsolódóan:
    - <https://youtu.be/fkR3yjtXuF4>
    - <https://youtu.be/b6O5hOjO7vE?t=4m39s>
  - Avató beszédek:
    - <http://www.gaboremese.hu/szoboravatasi-beszedek/14-grof-szechenyi-istvan-szobranak-avatasakor-budakeszin-elhangzott-avatasi-beszeg>
    - <http://irodalmilap.net/?q=cikk/drmadl-ferenc-szoboravato-beszede>

Feladat: Az alábbi szempontok alapján értékeljék az elhangzó ünnepi beszédeket:

- Mitől válnak ünnepélyessé, patetikusá a megnyilatkozások?
- Hogyan épül föl a beszéd?
- Mely elemei vannak a legnagyobb hatással ránk?
- Milyen a szónok előadásmódja? (Ezt csak a videó megtekintése esetén tegyük fel!)

Feladat: Írjanak ünnepi/alkalmi beszédeket az alábbi iskolai ünnepekre, emlénapokra legfeljebb 5 perc terjedelemben!

- Február 25. (a kommunizmus áldozatainak emlénapja)
- Március 15.
- Április 16. (a holokauszt/soá áldozatainak emlénapja)
- Október 6.
- Október 23.
- Június 4. (a nemzeti összetartozás napja)
- Évnyitó
- Szalagavató
- Ballagás
- Évzáró

Felhasznált irodalom:

Balázs Géza: Az ünnepi beszéd, <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-koznevelas/az-unnepi-beszed>

Balaton Kinga Cecília: Ünneplés vagy pihenés? Interjú prof. dr. Bagdy Emőke klinikai szakpszichológussal, <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-koznevelas/unneples-vagy-pihenes>

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A12. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített ünnepi beszédek előadása, értékelése 1. (Február 25., a kommunizmus áldozatainak emléknapja)	10' Elvárások összegyűjtése 20' Otthoni tanácskozó beszédek előadása 30' Az elhangzó beszédek értékelése	Összegyűjtik, milyen elvárásaik vannak az adott témához kapcsolódó ünnepi beszéddel kapcsolatban. Előadják az otthon elkészített tanácskozó beszédet. Aki nem előadó, az a megadott szempontok alapján értékeli az előadott beszédeket. Tanácsot adnak arra vonatkozóan, mivel és hogyan lehetne kiegészíteni az adott beszédet. Az előadók önértékelése.	Reagál a diákok által összegyűjtött elvárásokra. Ismerteti a saját elvárásait. Reflektál a diákok egymás beszédéről alkotott véleményére. Ügyel arra, hogy a személyeskedés és az érvek nélküli minősítések minél kevesebb teret nyerjenek. Figyel arra, hogy az egyes megállapításokhoz indoklás kapcsolódjon. Tanácsot ad arra vonatkozóan, mivel lehetne kiegészíteni a beszédet.	Egyéni munka, közös beszélgetés, vita.	Jegyzetfüzet, toll	Ügyeljünk arra, hogy egy témához kapcsolódóan több ünnepi beszéd is elhangozzon!	A diákok tapasztalatokat szereznek az ünnepi beszédírásában, visszajelzést adnak egymásnak a szónoki megnyilatkozásról

A 12. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* egyéni munkában gyűjtsék össze, milyen elvárásaik vannak az adott témában elhangzó ünnepi/alkalmi beszéddel kapcsolatban! (Elvárások: az előadó reflektáljon a történelmi háttérre, jártas legyen az adott téma szakirodalmában, legyen tekintettel arra, hogy a hallgatók mennyire jártasak lehetnek az adott történelmi eseményben!)
- Adják elő az otthon elkészített beszédet maximum 5 perc terjedelemben! A többiek értékeljék az elhangzottakat az alábbi szempontok alapján:
  - Az ünnepi beszéd felépítése
  - Az előadásmód
  - A beszéd meggyőző ereje

Feladat: az előadók reagáljanak az észrevételekre, és értékeljék saját teljesítményüket az alábbi kérdések alapján:

- Hogyan sikerült megvalósítani a kitűzött célt?
- Milyen nehézségek adódtak az előadás során?
- Hogyan lehetne legközelebb elkerülni ezeket a nehézségeket?

Feladat: mivel lehetne még kiegészíteni az ünnepi beszédet? Hogyan lehetne csiszolni a szöveget? Milyen tanácsot tudunk adni az előadásmódra vonatkozóan?

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A13. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített ünnepi beszédek előadása, értékelése 2. (Március 15.)	10' Elvárások összegyűjtése 20' Otthoni tanácskozási beszédek előadása 30' Az elhangzó beszédek értékelése	Összegyűjtik, milyen elvárásaik vannak az adott témához kapcsolódó ünnepi beszéddel kapcsolatban. Előadják az otthon elkészített tanácskozási beszédet. Aki nem előadó, az a megadott szempontok alapján értékeli az előadott beszédeket. Tanácsot adnak arra vonatkozóan, mivel és hogyan lehetne kiegészíteni az adott beszédet. Az előadók önértékelése.	Reagál a diákok által összegyűjtött elvárásokra. Ismerteti a saját elvárásait. Reflektál a diákok egymás beszédéről alkotott véleményére. Ügyel arra, hogy a személyeskedés és az érvek nélküli minősítések minél kevesebb teret nyerjenek. Figyel arra, hogy az egyes megállapításokhoz indoklás kapcsolódjon. Tanácsot ad arra vonatkozóan, mivel lehetne kiegészíteni a beszédet. Felkéri a diákokat, hogy az adott ünnepségen adják elő a beszédeket.	Egyéni munka, közös beszélgetés, vita.	Jegyzetfüzet, toll	Ügyeljünk arra, hogy egy témához kapcsolódóan több ünnepi beszéd is elhangozzon!	A diákok tapasztalatokat szereznek az ünnepi beszédírásában, visszajelzést adnak egymásnak a szónoki megnyilatkozásról

A 13. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* páros munkában gyűjtsék össze, milyen elvárásaik vannak az adott témában elhangzó ünnepi/alkalmi beszéddel kapcsolatban! (Elvárások: az előadó reflektáljon a történelmi háttérre, jártas legyen az adott téma szakirodalmában, legyen tekintettel arra, hogy a hallgatók mennyire jártasak lehetnek az adott történelmi eseményben!)
- Adják elő az otthon elkészített beszédet maximum 5 perc terjedelemben! A többiek értékeljék az elhangzottakat az alábbi szempontok alapján:
  - Az ünnepi beszéd felépítése
  - Az előadásmód
  - A beszéd meggyőző ereje

Feladat: az előadók reagáljanak az észrevételekre, és értékeljék saját teljesítményüket az alábbi kérdések alapján:

- Hogyan sikerült megvalósítani a kitűzött célt?
- Milyen nehézségek adódtak az előadás során?
- Hogyan lehetne legközelebb elkerülni ezeket a nehézségeket?

Feladat: mivel lehetne még kiegészíteni az ünnepi beszédet? Hogyan lehetne csiszolni a szöveget? Milyen tanácsot tudunk adni az előadásmódra vonatkozóan?

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A14. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített ünnepi beszédek előadása, értékelése 3. (Április 16., a soá/holokauszt áldozatainak emléknapja)	10' Elvárások összegyűjtése 20' Otthoni tanácskozási beszédek előadása 30' Az elhangzó beszédek értékelése	Összegyűjtik, milyen elvárásaik vannak az adott témához kapcsolódó ünnepi beszéddel kapcsolatban. Előadják az otthon elkészített tanácskozási beszédet. Aki nem előadó, az a megadott szempontok alapján értékeli az előadott beszédeket. Tanácsot adnak arra vonatkozóan, mivel és hogyan lehetne kiegészíteni az adott beszédet. Az előadók önértékelése.	Reagál a diákok által összegyűjtött elvárásokra. Ismerteti a saját elvárásait. Reflektál a diákok egymás beszédéről alkotott véleményére. Ügyel arra, hogy a személyeskedés és az érvek nélküli minősítések minél kevesebb teret nyerjenek. Figyel arra, hogy az egyes megállapításokhoz indoklás kapcsolódjon. Tanácsot ad arra vonatkozóan, mivel lehetne kiegészíteni a beszédet. Felkéri a diákokat, hogy az adott ünnepségen adják elő a beszédeket.	Egyéni munka, közös beszélgetés, vita.	Jegyzetfüzet, toll	Ügyeljünk arra, hogy egy témához kapcsolódóan több ünnepi beszéd is elhangozzon!	A diákok tapasztalatokat szereznek az ünnepi beszédírásában, visszajelzést adnak egymásnak a szónoki megnyilatkozásról

A 14. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* páros munkában gyűjtsék össze, milyen elvárásaik vannak az adott témában elhangzó ünnepi/alkalmi beszéddel kapcsolatban! (Elvárások: az előadó reflektáljon a történelmi háttérre, jártas legyen az adott téma szakirodalmában, legyen tekintettel arra, hogy a hallgatók mennyire jártasak lehetnek az adott történelmi eseményben!)
- Adják elő az otthon elkészített beszédet maximum 5 perc terjedelemben! A többiek értékeljék az elhangzottakat az alábbi szempontok alapján:
  - Az ünnepi beszéd felépítése
  - Az előadásmód
  - A beszéd meggyőző ereje

Feladat: az előadók reagáljanak az észrevételekre, és értékeljék saját teljesítményüket az alábbi kérdések alapján:

- Hogyan sikerült megvalósítani a kitűzött célt?
- Milyen nehézségek adódtak az előadás során?
- Hogyan lehetne legközelebb elkerülni ezeket a nehézségeket?

Feladat: mivel lehetne még kiegészíteni az ünnepi beszédet? Hogyan lehetne csiszolni a szöveget? Milyen tanácsot tudunk adni az előadásmódra vonatkozóan?

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A15. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített ünnepi beszédek előadása, értékelése 4. (Június 4., a Nemzeti Összetartozás Napja)	20' Elvárások összegyűjtése, inspiratív videó megtekintése 20' Otthoni tanácskozó beszédek előadása 20' Az elhangzó beszédek értékelése	Összegyűjtik, milyen elvárásaik vannak az adott témához kapcsolódó ünnepi beszéddel kapcsolatban. Inspiratív videót tekintenek meg a témára való ráhangolódásként. Előadják az otthon elkészített tanácskozó beszédet. Aki nem előadó, az a megadott szempontok alapján értékeli az előadott beszédeket. Tanácsot adnak arra vonatkozóan, mivel és hogyan lehetne kiegészíteni az adott beszédet. Az előadók önértékelése.	Reagál a diákok által összegyűjtött elvárásokra. Ismerteti a saját elvárásait. Reflektál a diákok egymás beszédéről alkotott véleményére. Ügyel arra, hogy a személyeskedés és az érvek nélküli minősítések minél kevesebb teret nyerjenek. Figyel arra, hogy az egyes megállapításokhoz indoklás kapcsolódjon. Tanácsot ad arra vonatkozóan, mivel lehetne kiegészíteni a beszédet. Felkéri a diákokat, hogy az adott ünnepségen adják elő a beszédeket.	Egyéni munka, közös beszélgetés, vita.	Jegyzetfüzet, toll	Ügyeljünk arra, hogy egy témához kapcsolódóan több ünnepi beszéd is elhangozzon!	A diákok tapasztalatokat szereznek az ünnepi beszédírásában, visszajelzést adnak egymásnak a szónoki megnyilatkozásról

A 15. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* páros munkában gyűjtsék össze, milyen elvárásaik vannak az adott témában elhangzó ünnepi/alkalmi beszéddel kapcsolatban! (Elvárások: az előadó reflektáljon a történelmi háttérre, jártas legyen az adott téma szakirodalmában, legyen tekintettel arra, hogy a hallgatók mennyire jártasak lehetnek az adott történelmi eseményben!)
- *Feladat:* tekintsek meg az ajánlott videók egyikét! Mennyire hat a saját magyarságtudatukra a megtekintett videó?
- Adják elő az otthon elkészített beszédet maximum 5 perc terjedelemben! A többiek értékeljék az elhangzottakat az alábbi szempontok alapján:
  - Az ünnepi beszéd felépítése
  - Az előadásmód
  - A beszéd meggyőző ereje

Feladat: az előadók reagáljanak az észrevételekre, és értékeljék saját teljesítményüket az alábbi kérdések alapján:

- Hogyan sikerült megvalósítani a kitűzött célt?
- Milyen nehézségek adódtak az előadás során?
- Hogyan lehetne legközelebb elkerülni ezeket a nehézségeket?

Feladat: mivel lehetne még kiegészíteni az ünnepi beszédet? Hogyan lehetne csiszolni a szöveget? Milyen tanácsot tudunk adni az előadásmódra vonatkozóan?

Ajánlott videók a témával kapcsolatban:

<https://youtu.be/FVWvwZ5DD8c>

<https://youtu.be/tpn69ywZCqE>

<https://youtu.be/5sd5lrRZeio>

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A16. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített ünnepi beszédek előadása, értékelése 5. (Október 6.)	10' Elvárások összegyűjtése 20' Otthoni tanácskozó beszédek előadása 30' Az elhangzó beszédek értékelése	Összegyűjtik, milyen elvárásaik vannak az adott témához kapcsolódó ünnepi beszéddel kapcsolatban. Előadják az otthon elkészített tanácskozó beszédet. Aki nem előadó, az a megadott szempontok alapján értékeli az előadott beszédeket. Tanácsot adnak arra vonatkozóan, mivel és hogyan lehetne kiegészíteni az adott beszédet. Az előadók önértékelése.	Reagál a diákok által összegyűjtött elvárásokra. Ismerteti a saját elvárásait. Reflektál a diákok egymás beszédéről alkotott véleményére. Ügyel arra, hogy a személyeskedés és az érvek nélküli minősítések minél kevesebb teret nyerjenek. Figyel arra, hogy az egyes megállapításokhoz indoklás kapcsolódjon. Tanácsot ad arra vonatkozóan, mivel lehetne kiegészíteni a beszédet. Felkéri a diákokat, hogy az adott ünnepségen adják elő a beszédeket.	Egyéni munka, közös beszélgetés, vita.	Jegyzetfüzet, toll	Ügyeljünk arra, hogy egy témához kapcsolódóan több ünnepi beszéd is elhangozzon!	A diákok tapasztalatokat szereznek az ünnepi beszédírásában, visszajelzést adnak egymásnak a szónoki megnyilatkozásról

A 16. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* páros munkában gyűjtsék össze, milyen elvárásaik vannak az adott témában elhangzó ünnepi/alkalmi beszéddel kapcsolatban! (Elvárások: az előadó reflektáljon a történelmi háttérre, jártas legyen az adott téma szakirodalmában, legyen tekintettel arra, hogy a hallgatók mennyire jártasak lehetnek az adott történelmi eseményben!)
- Adják elő az otthon elkészített beszédet maximum 5 perc terjedelemben! A többiek értékeljék az elhangzottakat az alábbi szempontok alapján:
  - Az ünnepi beszéd felépítése
  - Az előadásmód
  - A beszéd meggyőző ereje

Feladat: az előadók reagáljanak az észrevételekre, és értékeljék saját teljesítményüket az alábbi kérdések alapján:

- Hogyan sikerült megvalósítani a kitűzött célt?
- Milyen nehézségek adódtak az előadás során?
- Hogyan lehetne legközelebb elkerülni ezeket a nehézségeket?

Feladat: mivel lehetne még kiegészíteni az ünnepi beszédet? Hogyan lehetne csiszolni a szöveget? Milyen tanácsot tudunk adni az előadásmódra vonatkozóan?

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A17. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített ünnepi beszédek előadása, értékelése 6. (Október 23.)	10' Elvárások összegyűjtése 20' Otthoni tanácskozó beszédek előadása 30' Az elhangzó beszédek értékelése	Összegyűjtik, milyen elvárásaik vannak az adott témához kapcsolódó ünnepi beszéddel kapcsolatban. Előadják az otthon elkészített tanácskozó beszédet. Aki nem előadó, az a megadott szempontok alapján értékeli az előadott beszédeket. Tanácsot adnak arra vonatkozóan, mivel és hogyan lehetne kiegészíteni az adott beszédet. Az előadók önértékelése.	Reagál a diákok által összegyűjtött elvárásokra. Ismerteti a saját elvárásait. Reflektál a diákok egymás beszédéről alkotott véleményére. Ügyel arra, hogy a személyeskedés és az érvek nélküli minősítések minél kevesebb teret nyerjenek. Figyel arra, hogy az egyes megállapításokhoz indoklás kapcsolódjon. Tanácsot ad arra vonatkozóan, mivel lehetne kiegészíteni a beszédet. Felkéri a diákokat, hogy az adott ünnepségen adják elő a beszédeket.	Egyéni munka, közös beszélgetés, vita.	Jegyzetfüzet, toll	Ügyeljünk arra, hogy egy témához kapcsolódóan több ünnepi beszéd is elhangozzon!	A diákok tapasztalatokat szereznek az ünnepi beszédírásában, visszajelzést adnak egymásnak a szónoki megnyilatkozásról

A 17. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* páros munkában gyűjtsék össze, milyen elvárásaik vannak az adott témában elhangzó ünnepi/alkalmi beszéddel kapcsolatban! (Elvárások: az előadó reflektáljon a történelmi háttérre, jártas legyen az adott téma szakirodalmában, legyen tekintettel arra, hogy a hallgatók mennyire jártasak lehetnek az adott történelmi eseményben!)
- Adják elő az otthon elkészített beszédet maximum 5 perc terjedelemben! A többiek értékeljék az elhangzottakat az alábbi szempontok alapján:
  - Az ünnepi beszéd felépítése
  - Az előadásmód
  - A beszéd meggyőző ereje

Feladat: az előadók reagáljanak az észrevételekre, és értékeljék saját teljesítményüket az alábbi kérdések alapján:

- Hogyan sikerült megvalósítani a kitűzött célt?
- Milyen nehézségek adódtak az előadás során?
- Hogyan lehetne legközelebb elkerülni ezeket a nehézségeket?

Feladat: mivel lehetne még kiegészíteni az ünnepi beszédet? Hogyan lehetne csiszolni a szöveget? Milyen tanácsot tudunk adni az előadásmódra vonatkozóan?

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A18. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített ünnepi beszédek előadása, értékelése 7. (Évnyitó)	10' Elvárások összegyűjtése 20' Otthoni alkalmi/ünnepi beszédek előadása 15' Az elhangzó beszédek értékelése 15' Szent-Györgyi Albert évnyitó beszédének meghallgatása és értékelése	Összegyűjtik, milyen elvárásaik vannak az adott témához kapcsolódó ünnepi beszéddel kapcsolatban. Előadják az otthon elkészített tanácskozó beszédet. Aki nem előadó, az a megadott szempontok alapján értékeli az előadott beszédeket. Tanácsot adnak arra vonatkozóan, mivel és hogyan lehetne kiegészíteni az adott beszédet. Az előadók önértékelése. Meghallgatják és értékelik Szent-Györgyi Albert évnyitó beszédét.	Reagál a diákok által összegyűjtött elvárásokra. Ismerteti a saját elvárásait. Reflektál a diákok egymás beszédéről alkotott véleményére. Ügyel arra, hogy a személyeskedés és az érvek nélküli minősítések minél kevesebb teret nyerjenek. Figyel arra, hogy az egyes megállapításokhoz indoklás kapcsolódjon. Tanácsot ad arra vonatkozóan, mivel lehetne kiegészíteni a beszédet. Felkéri a diákokat, hogy az adott ünnepségen adják elő a beszédeket.	Egyéni munka, közös beszélgetés, vita.	Jegyzetfüzet, toll	Ügyeljünk arra, hogy egy témához kapcsolódóan több ünnepi beszéd is elhangozzon!	A diákok tapasztalatokat szereznek az ünnepi beszédírásában, visszajelzést adnak egymásnak a szónoki megnyilatkozásról

A 18. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* páros munkában gyűjtsék össze, milyen elvárásaik vannak az adott témában elhangzó ünnepi/alkalmi beszéddel kapcsolatban! (Elvárások: az előadó reflektáljon az évnyitó beszédek hagyományára, jártas legyen az adott téma szakirodalmában!) További kérdés: melyek egy unalmas és egy inspiratív évnyitó beszéd jellemzői? Legalább 3-3 elemet soroljanak fel!
- Adják elő az otthon elkészített beszédet maximum 5 perc terjedelemben! A többiek értékeljék az elhangzottakat az alábbi szempontok alapján:
  - Az ünnepi beszéd felépítése
  - Az előadásmód
  - A beszéd meggyőző ereje

Feladat: az előadók reagáljanak az észrevételekre, és értékeljék saját teljesítményüket az alábbi kérdések alapján:

- Hogyan sikerült megvalósítani a kitűzött célt?
- Milyen nehézségek adódtak az előadás során?
- Hogyan lehetne legközelebb elkerülni ezeket a nehézségeket?

Feladat: mivel lehetne még kiegészíteni az ünnepi beszédet? Hogyan lehetne csiszolni a szöveget? Milyen tanácsot tudunk adni az előadásmódra vonatkozóan?

Feladat: hallgassuk meg Szent-Györgyi Albert évnyitó beszédét! A beszéd az alábbi linken érhető el: <https://youtu.be/pTtOEUwjEs> Értékeljük az alábbi kérdések alapján:

1. Milyen célja használja az előadó az alkalmi megnyilatkozást?
2. Jó döntésnek tartja ezt? Indokolja meg válaszát!
3. Mi a véleménye a beszédben felvetett kérdésekről? Megoldódtak mára, vagy még váratnak magukra?

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A19. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített ünnepi beszédek előadása, értékelése 8. (Szalagavató)	10' Elvárások összegyűjtése 20' Otthoni tanácskozó beszédek előadása 15' Az elhangzó beszédek értékelése 5' Szalagavatói beszéd megtekintése 10' Szalagavatói beszéd értékelése	Összegyűjtik, milyen elvárásaik vannak az adott témához kapcsolódó ünnepi beszéddel kapcsolatban. Előadják az otthon elkészített tanácskozó beszédet. Aki nem előadó, az a megadott szempontok alapján értékeli az előadott beszédeket. Tanácsot adnak arra vonatkozóan, mivel és hogyan lehetne kiegészíteni az adott beszédet. Az előadók önértékelése. Megtekintenek egy videót, hogy más intézményben milyen szalagavatói beszéd hangzott el. Összehasonlítják az elhangzott beszédekkel a	Reagál a diákok által összegyűjtött elvárásokra. Ismerteti a saját elvárásait. Reflektál a diákok egymás beszédéről alkotott véleményére. Ügyel arra, hogy a személyeskedés és az érvek nélküli minősítések minél kevesebb teret nyerjenek. Figyel arra, hogy az egyes megállapításokhoz indoklás kapcsolódjon. Tanácsot ad arra vonatkozóan, mivel lehetne kiegészíteni a beszédet. Felkéri a diákokat, hogy az adott ünnepségen adják elő a beszédeket.	Egyéni munka, közös beszélgetés, vita.	Jegyzetfüzet, toll	Ügyeljünk arra, hogy egy témához kapcsolódóan több ünnepi beszéd is elhangozzon!	A diákok tapasztalatokat szereznek az ünnepi beszéd írásában, visszajelzést adnak egymásnak a szónoki megnyilatkozásról. Összehasonlítják a beszédet a más intézményben elhangzottal.

Diákújságíró kör és szónokképzés

		videón láthatót.					

A 19. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* páros munkában gyűjtsék össze, milyen elvárásaik vannak az adott témában elhangzó ünnepi/alkalmi beszéddel kapcsolatban! (Elvárások: az előadó reflektáljon a történelmi háttérre, hagyományra, jártas legyen az adott téma szakirodalmában, legyen tekintettel arra, hogy a hallgatók mennyire jártasak lehetnek az adott történelmi eseményben!) További kérdés: milyen elemekből tevődik össze egy unalmas és egy inspiratív szalagavatói beszéd? 3-3 elemet említsenek!
- Adják elő az otthon elkészített beszédet maximum 5 perc terjedelemben! A többiek értékeljék az elhangzottakat az alábbi szempontok alapján:
  - Az ünnepi beszéd felépítése
  - Az előadásmód
  - A beszéd meggyőző ereje

Feladat: az előadók reagáljanak az észrevételekre, és értékeljék saját teljesítményüket az alábbi kérdések alapján:

- Hogyan sikerült megvalósítani a kitűzött célt?
- Milyen nehézségek adódtak az előadás során?
- Hogyan lehetne legközelebb elkerülni ezeket a nehézségeket?

Feladat: mivel lehetne még kiegészíteni az ünnepi beszédet? Hogyan lehetne csiszolni a szöveget? Milyen tanácsot tudunk adni az előadásmódra vonatkozóan?

Feladat: nézzük meg, más iskolában milyen szalagavatói beszéd hangzott el! Tekintsük meg az alábbi videót, és értékeljük a korábban ismertetett szempontok alapján: <https://youtu.be/kcflobqrDqw>

Ajánlott videó:

Diák által előadott szalagavatói beszéd: <https://youtu.be/kcflobqrDqw>
<https://youtu.be/PUohI3CptMo>

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raázt Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A20. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített ünnepi beszédek előadása, értékelése 9. (Ballagás)	10' Elvárások összegyűjtése 20' Otthoni tanácskozó beszédek előadása 30' Az elhangzó beszédek értékelése	Összegyűjtik, milyen elvárásaik vannak az adott témához kapcsolódó ünnepi beszéddel kapcsolatban. Előadják az otthon elkészített tanácskozó beszédet. Aki nem előadó, az a megadott szempontok alapján értékeli az előadott beszédeket. Tanácsot adnak arra vonatkozóan, mivel és hogyan lehetne kiegészíteni az adott beszédet. Az előadók önértékelése.	Reagál a diákok által összegyűjtött elvárásokra. Ismerteti a saját elvárásait. Reflektál a diákok egymás beszédéről alkotott véleményére. Ügyel arra, hogy a személyeskedés és az érvek nélküli minősítések minél kevesebb teret nyerjenek. Figyel arra, hogy az egyes megállapításokhoz indoklás kapcsolódjon. Tanácsot ad arra vonatkozóan, mivel lehetne kiegészíteni a beszédet. Felkéri a diákokat, hogy az adott ünnepségen adják elő a beszédeket.	Egyéni munka, közös beszélgetés, vita.	Jegyzetfüzet, toll	Ügyeljünk arra, hogy egy témához kapcsolódóan több ünnepi beszéd is elhangozzon!	A diákok tapasztalatokat szereznek az ünnepi beszédírásában, visszajelzést adnak egymásnak a szónoki megnyilatkozásról

A 20. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* páros munkában gyűjtsék össze, milyen elvárásaik vannak az adott témában elhangzó ünnepi/alkalmi beszéddel kapcsolatban! (Elvárások: az előadó reflektáljon a történelmi háttérre, jártas legyen az adott téma szakirodalmában, legyen tekintettel arra, hogy a hallgatók mennyire jártasak lehetnek az adott történelmi eseményben!)
- Adják elő az otthon elkészített beszédet maximum 5 perc terjedelemben! A többiek értékeljék az elhangzottakat az alábbi szempontok alapján:
  - Az ünnepi beszéd felépítése
  - Az előadásmód
  - A beszéd meggyőző ereje

Feladat: az előadók reagáljanak az észrevételekre, és értékeljék saját teljesítményüket az alábbi kérdések alapján:

- Hogyan sikerült megvalósítani a kitűzött célt?
- Milyen nehézségek adódtak az előadás során?
- Hogyan lehetne legközelebb elkerülni ezeket a nehézségeket?

Feladat: mivel lehetne még kiegészíteni az ünnepi beszédet? Hogyan lehetne csiszolni a szöveget? Milyen tanácsot tudunk adni az előadásmódra vonatkozóan?

Feladat: nézzük meg, más iskolában milyen szalagavatói beszéd hangzott el! Tekintsük meg az alábbi videót, és értékeljük a korábban ismertetett szempontok alapján: <https://youtu.be/PdQW4BEzBM>

Ajánlott videó:

Diák által előadott szalagavatói beszéd:

https://youtu.be/_zbYYovNU9g

https://youtu.be/eNss-yka_8Q

https://youtu.be/Qjt8d5U_6Pg

<https://youtu.be/LDkx4rNI79k>

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A21. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az otthon elkészített ünnepi beszédek előadása, értékelése 10. (Évzáró)	10' Elvárások összegyűjtése 20' Otthoni tanácskozási beszédek előadása 30' Az elhangzó beszédek értékelése	Összegyűjtik, milyen elvárásaik vannak az adott témához kapcsolódó ünnepi beszéddel kapcsolatban. Előadják az otthon elkészített tanácskozási beszédet. Aki nem előadó, az a megadott szempontok alapján értékeli az előadott beszédeket. Tanácsot adnak arra vonatkozóan, mivel és hogyan lehetne kiegészíteni az adott beszédet. Az előadók önértékelése.	Reagál a diákok által összegyűjtött elvárásokra. Ismerteti a saját elvárásait. Reflektál a diákok egymás beszédéről alkotott véleményére. Ügyel arra, hogy a személyeskedés és az érvek nélküli minősítések minél kevesebb teret nyerjenek. Figyel arra, hogy az egyes megállapításokhoz indoklás kapcsolódjon. Tanácsot ad arra vonatkozóan, mivel lehetne kiegészíteni a beszédet. Felkéri a diákokat, hogy az adott ünnepségen adják elő a beszédeket.	Egyéni munka, közös beszélgetés, vita.	Jegyzetfüzet, toll	Ügyeljünk arra, hogy egy témához kapcsolódóan több ünnepi beszéd is elhangozzon!	A diákok tapasztalatokat szereznek az ünnepi beszédírásában, visszajelzést adnak egymásnak a szónoki megnyilatkozásról

A 21. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* páros munkában gyűjtsék össze, milyen elvárásaik vannak az adott témában elhangzó ünnepi/alkalmi beszéddel kapcsolatban! (Elvárások: az előadó reflektáljon a történelmi háttérre, jártas legyen az adott téma szakirodalmában, legyen tekintettel arra, hogy a hallgatók mennyire jártasak lehetnek az adott történelmi eseményben!)
- Adják elő az otthon elkészített beszédet maximum 5 perc terjedelemben! A többiek értékeljék az elhangzottakat az alábbi szempontok alapján:
  - Az ünnepi beszéd felépítése
  - Az előadásmód
  - A beszéd meggyőző ereje

Feladat: az előadók reagáljanak az észrevételekre, és értékeljék saját teljesítményüket az alábbi kérdések alapján:

- Hogyan sikerült megvalósítani a kitűzött célt?
- Milyen nehézségek adódtak az előadás során?
- Hogyan lehetne legközelebb elkerülni ezeket a nehézségeket?

Feladat: mivel lehetne még kiegészíteni az ünnepi beszédet? Hogyan lehetne csiszolni a szöveget? Milyen tanácsot tudunk adni az előadásmódra vonatkozóan?

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A22. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Az ünnepségen elhangzott beszédek értékelése	30' Videó- vagy hangfelvétel részleteinek megtekintése 30' A beszédek értékelése	Értékelik az ünnepségen készült felvételek alapján a beszédeket. A meghívott vendégeket kérdezik arról, hogyan értékelik az elhangzott beszédeket. Az előadók és a diákok megvitatják a felvetéseket.	Levetíti, lejátssza az ünnepségen rögzített hang- vagy videófelvételt. Szempontokat ad ezek értékeléséhez. Meghív olyan diákokat és/vagy tanárokat a foglalkozásra, aki véleményt mondanak a beszédekről. Moderálja a diákok erre adott válaszait.	Beszélgetés, vita.	Laptop, projektor, hangszóró.		A diákok immár nem zárt keretek között, hanem a gyakorlatban elhangzott beszédeket értékelik, a hallottakat felhasználják saját fejlődésükre

A 22. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* páros munkában értékeljék a kivetített felvételt/lejátszott hangfelvételt az alábbi szempontok alapján:
  - Az előadó megjelenése, előadásmódja
  - A közönség reakciója, a beszéd hatása
  - Fizikai feltételek: hangosítás, láthatóság, hallhatóság

Feladat: hallgassák meg a meghívottak véleményét az ünnepi beszédekről! Vessék ezt össze a saját értékelésükkel! Fogalmazzák meg kérdéseiket a vendégek irányába!

Feladat: mivel lehetne még kiegészíteni az ünnepi beszédet? Hogyan lehetne csiszolni a szöveget? Milyen tanácsot tudunk adni az előadásmódra vonatkozóan?

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A23. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A diákönkormányzat elnöki posztjára kiírt pályázat keretében kampánybeszéd megfogalmazása	20' A kampánybeszéd jellemzői 30' A megnyerő kampánybeszéd elemeinek kidolgozása 10' Otthoni feladatok szétosztása	Összegyűjtik a jó kampánybeszéd jellemzőit. Reflektálnak egymás véleményére. Összegyűjtik, milyen tartalmi elemeknek kellene szerepelnie egy megnyerő kampánybeszövegben. Megbeszélik, hogy ki vállalja kampánybeszéd írását.	Értékeli a diákok által gyűjtött jellemzőket a megnyerő kampánybeszédre vonatkozóan. Moderálja a diákok beszélgetését. Reflektál azon tartalmi elemekre, amelyeket a diákok gyűjtöttek össze a kampánybeszéddel kapcsolatban. Kialakítja a kampánybeszéd előadásának sorrendjét.	Páros munka, vita.	Jegyzetfüzet, toll		A diákok megismerkednek a megnyerő kampánybeszéd jellemzőivel, és vázlatot készítenek a diákönkormányzati választásokon elhangzó kampánybeszédhez, otthoni feladatként kipróbálják magukat az adott műfajban.

A 23. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: gyűjtsék össze párban a megnyerő kampánybeszéd jellemzőit!
- Feladat megoldása:
  - Vállalható ígéreték
  - Az emberek megszólítása
  - Kérdések
  - Példák, hasonlatok, párhuzamok
  - Személyesség
  - Az érzelmek felébresztése
  - Demokráciára nevelés
  - Szavazásra buzdítás

Feladat: milyen megvalósítható ígéretet tartalmazna a kampánybeszédük? Írjanak erről vázlatot párban! Milyen módon lehetne meggyőzni a diákságot, hogy az adott felszólalóra szavazzanak? Gyűjtsenek ötleteket! Olvassák fel, vitassák meg közösen a gondolatokat!

Otthoni feladat: képzeljék magukat a diákönkormányzat elnökjelöltjének szerepébe! Írják meg 5 perces kampánybeszédüket a választásra!

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Diákújságíró kör és szónokképzés

A24. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Kampánybeszéd előadása (a diákönkormányzat elnöki posztjára vonatkozóan)	30' Kampánybeszéd elhangzása 15' A beszédek értékelése 15' A szavazás értékelése	Előadják és értékelik az elhangzó kampánybeszédet. Szavaznak a legmeggyerőbb beszédre. Értékelik a szavazás végeredményét.	Részt vesz a kampánybeszéd értékelésében. Reagál a diákok véleményére. A szavazás lebonyolítás. Vezeti annak összevetését, hogy mennyire korrelálnak a korábban elhangzott vélemények a szavazás végeredményével.	Előadás, vita, beszélgetés	Szavazólap, urnaszerű tárgy		A diákok gyakorlatban megpróbálkoznak egy kampánybeszédrel, megismerkednek az erről alkotott véleményekkel, a szavazással gyakorolják a demokráciát

A 24. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* adják elő a kampánybeszédeket az otthon felkészült diákok! A többiek értékeljék az egymás után elhangzó beszédeket az alábbi szempontok alapján:
  - Melyik a legmegnyerőbb?
  - Miért az adott beszéd volt a legmeggyőzőbb?
  - Miben volt különleges az adott szónok?
- *Feladat:* osszák meg egymással és az előadókkal a véleményüket! Reagáljanak egymás megjegyzéseire!

Feladat: a tanár által kiosztott szavazólapra írják fel annak a nevét, aki leginkább meggyőzte őket! Dobják be ezt a rögtönzött urnába! Számolják össze a szavazatokat?

Feladat: vessék össze az eredményt a korábbi beszélgetés értékeléseivel? Kimutatható-e bármilyen korreláció a korábbi értékelés a szavazás végeredménye között?

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997

Diákújságíró kör és szónokképzés

A25. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Szónokverseny szervezése	20' Mi kell egy szónokverseny szervezéséhez? 10' Feladatok szétosztása 30' Vita és szavazás a témákról	Páros munkában összegyűjtik a szónokversenyhez szükséges szerveznivalókat. Feladatot vállalnak a szervezésben. Vitáznak és szavaznak a témáról. Kiválasztják az időpontot és a helyszínt, eldöntik azt, ki ennek a felelőse, ki gyűjti össze a jelentkezőket. Kiválasztják a reklám felelősét. Otthoni feladatként vállalják a verseny további szervezését.	Reflektál a diákok feladatlistájára. Jegyzi, hogy ki milyen feladatot vállal a szervezésben. Irányítja a témaválasztásról szóló vitát, őrködik a szavazás tisztaságán. Listát készít a vállalt feladatokról.	Páros munka, egyéni munka, vita.	Jegyzetfüzet, toll, szavazólap.	Amennyiben városi, iskolák közötti versenyt szervezünk, több alkalmat érdemes szánni a szervezésre	A diákok tapasztalatot szereznek egy szónokverseny megszervezésében, tudásuk összeméréshez kereteket biztosítanak, tapasztalatokat szereznek rendezvényszervezés terén

A 25. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *Feladat:* gyűjtsék össze párban, mire van szükség egy szónokverseny megszervezéséhez!
- *Feladat megoldása:*
  - Hely, időpont, időbeosztás, keretek tisztázása (hangosítás, ülőhelyek, szószék)
  - Téma kiválasztása
  - Felhívás: résztvevők megszólítása, közönség megszólítása
  - Műsorvezető
  - Műsorterv
  - Reklám
  - Indulók összegyűjtése
  - Díjazás (ajándékok)

Feladat: alakítsanak ki 5-7 fős munkacsoportokat, akik szétosztják egymás között a feladatokat! Ők nem vesznek részt a versenyen! Feladataik: hely, időpont, műsorterv, reklám, díjazás.

Feladat: javasoljunk témát és egy ahhoz kapcsolódó tételmondatot a versenyhez egyénileg! Érveljünk a téma fontossága mellett! Az érvek elhangzása után titkos szavazással döntsünk a témáról!

Otthoni feladat: az 5-7 fős munkacsoport készítse el a verseny felhívását, a tanár segítségével válassza ki az időpontot, a helyet, alakítsa ki a műsortervet, gyűjtse össze a jelentkezők névsorát!

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Ajánlott irodalom:

A rendezvényszervezés alapjai, https://mediaasz.hu/cikkek/23_1.htm

A rendezvény szervezésének általános kritériumai, <http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/szakkepzes/kereskedelem-es-marketing/kereskedelmi-es-marketing-modulok/a-rendezvenyek-szervezesenek-altalanos-kriteriumai/a-rendezvenyszervezes-feltetelei>

Diákújságíró kör és szónokképzés

A26. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Szónokverseny szervezésének folytatása	60' különböző munkacsoportokban az egyes feladatok további szervezése, megoldása	Munkacsoportonként folytatják a szervezői munkát. Az egyes munkacsoportok vezetői összegzik a munkát, számba veszik a további megoldandó feladatokat.	Ellenőrzi a munkacsoportok munkáját, segít a felmerülő problémák megoldását, visszajelzést ad a diákok munkájáról. Felkéri az egyes munkacsoportok vezetőit, hogy számoljanak be a megbeszélés eredményeiről.	Csoportmunka	Toll, jegyzetfüzet		A diákok előkészítik a szónokversenyt, tapasztalatot szereznek a rendezvényszervezésben. Akik nem szervezők, hanem előadók lesznek, felkészülnek a versenyre.

A 26. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Feladat: mutassák be az egyes feladatok felelősei, a munkacsoportok vezetői, hogyan haladtak el vállalásaikkal! Tűzzenek ki egy végleges dátumot a feladatok elvégzésére!
- Feladat: értékeljék az otthon elkészített felhívást! Melyek a bemutatott terv erősségei és gyengéi? Hogyan lehetne csiszolni a felhívást? Válaszolják meg az előbbi kérdéseket 1-2 mondatban, páros munkában!
- Feladat: a következő kérdések megbeszélése:
  - A felhívás terjesztése
  - A szónokképzésre járók szereplése: itt két lehetőséget látok. 1. Ha iskolán belüli verseny szerveződik, akkor a szónokképzés népszerűsítésére is felhasználhatjuk a programot. Ebben az esetben dönteni kell arról, hogy egy csapatban induljanak-e a szónokképzés résztvevői és az iskola/más intézmények tanulói. 2. Ha nem indulnak a szónokképzés résztvevői a versenyen, akkor egyértelműen új diákok bevonása lehet a cél. Ez utóbbi szerencsésebb döntés.
  - Műsorvezető választása
  - Technikai személyzet kiválasztása
  - Végleges döntés a díjakról
  - A zsűrivel megbeszélni az értékelés szempontjait
  - Költségvetés tervezése, véglegesítése, elfogadása

Felhasznált irodalom:

L. Aczél Petra: A meggyőző szöveg retorikája, <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1251/125103.htm>

Raátz Judit: A kreatív írás gyakorlatai, <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=128>

Szabó G. Zoltán–Szörényi László: Kis magyar retorika. Bevezetés az irodalmi retorikába. Budapest, Helikon, 1997.

Ajánlott irodalom:

A rendezvényszervezés alapjai, https://mediaasz.hu/cikkek/23_1.htm

A rendezvény szervezésének általános kritériumai, <http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/szakkepzes/kereskedelem-es-marketing/kereskedelmi-es-marketing-modulok/a-rendezvenyek-szervezesenek-altalanos-kriteriumai/a-rendezvenyszervezes-feltetelei>

Diákújságíró kör és szónokképzés

A 27-28. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Szónokverseny lebonyolítása	80' A versenyzők beszédének elhang- zása 20' A zsűri összegzi a pontszámokat 20' Eredményhirde- tés, díjátadó	A munkacsoportok által meg- választott felelősök ügyelnek a verseny zavartalan lebo- nyolítására, elhárítják a fel- merülő problémákat.	Ellenőrzi a diákok munká- ját. Ha látja, hogy valahol szükség van segítségre, embereket irányít át egyik munkacsoportból a másik- ba.	Egyéni előadások	A verseny lebonyolítá- sához szük- séges han- gosítási eszközök: keverőpult, mikrofonok (legalább 2), állvány, hangfalak	Fontos, hogy a diákok minél önállóan, a tanár „örkődé- sével” bonyolít- sák le a prog- ramot.	A diákok bővítik tapasztalataikat a rendezvényszer- vezés terén. Akik előadóként vesz- nek részt a ren- dezvényen, ösz- szemérik felké- szültségüket egy- mással. A szónokképzésen résztevők nép- szerűsítik a műfajt, a foglalkozásokat.

A 27-28. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- A következő feladatokra érdemes figyelni a verseny lebonyolítása során
  - A műsorvezető köszönti a versenyzőket, a zsűrit, a közönséget, beszél a verseny menetéről, témájáról
  - Kisorsolják a szónoki beszédek elhangzásának sorrendjét
  - A műsorvezető színpadra szólítja a versenyzőket, pár szót mond róluk
  - Amennyiben sok a szónoklat, érdemes szünetet tartani 5-10 versenyzőnként
  - A zsűri döntésének idejére szórakoztató program a közönségnek
  - A díjak előkészítése, amíg a zsűri dönt a helyezésekről
  - Díjátadó, a zsűri elnökének szöveges értékelése
  - A műsorvezető elköszön a jelenlévőktől

Diákszínpados előadás próbafolyamata

„Harry Potter és az elátkozott gyermek” színpadra állítása iskolai előadás céljából

Írta:

Keserű György

Előszó/Ajánlás – tanítványkép

A diákszínpad közvetlen célja az iskolai előadás évenkénti megszervezése. A próbafolyamat során számos pedagógiai cél is megfogalmazódik: közösségépítés, kommunikációs készség fejlesztése, kreativitás fejlesztése, önismeret, önértékelés, drámaismereti műveltség fejlesztése.

Összességében elmondható, hogy a diákszínpad egy tehetséggondozó, lelki egészséget támogató, a játéknak, a kreativitásnak és a tanulásnak egyaránt helyet adó iskolai foglalkozás. Iskolai tanításon kívüli foglalkozás.

A színjátszó diákok folyamatosan váltakoznak, a megszervezés darabfüggő is, hosszú előkészítést igényel, a „társulat” a színdarabtól is függ. Népszerű ifjúsági olvasmány színre vitele a színjátszó diákok számára egyéni fejlesztés, csoportmunka. A produkció projektmunka, az iskola előtti előadás közösségi élmény. A diákszínpadi előadás próbafolyamata címből a próbafolyamat újszerűségére irányítjuk a figyelmet.

I. A módszertani fejlesztés átfogó ismertetése

Célok:

A diákszínpad elsődleges célja a közönség szolgálata. Rendszerint olyan drámák szerepelnek a repertoárban, amelyek az emberi élet nagy kérdéseit (pl. szerelem, gyász); egy-egy életszakasz problémáit (szülő-gyerek konfliktus); vagy általános emberi értékeket dolgoznak fel (pl. barátság). A színPad idei választása mindháromat ötvözi. Ifjúsági hangvétele ellenére igazi drámai témák kerülnek bemutatásra.

A felkészülés során a diákok megtanulják a szöveget, együttműködnek a társulat tagjaival és a rendezővel, valamint elsajátítják a színésziskola olyan alapvető készségeit (hangképzés, gesztusok, színpadi játék), amelyek lehetővé teszik a mű kibontakozását és befogadását.

A diákszínpad évről évre hozzájárul iskolánk kulturális életének gyarapítására, a diákok műveltségének fejlesztésére. A városi színházakkal, sőt Mórahalommal, Deszkkal és Temesvárral is kapcsolatban léptünk már az elmúlt hat év előadásai során. Nem utolsó sorban pedig a beiskolázást is támogatja egy-egy jól sikerült előadás.

Elvárt hatások, eredmények:

Nagy eredménynek számít, amikor a dadogó és zárkózott első felolvasásból a próbafolyamat végére egy magabiztos kiállítású, tiszta beszédű diákszínész formálódik. A felkészülés során olyan drámai témákkal találkozunk, amelyek a felnőtt életbe való beavatódást segítik a diákokban: felelősségvállalás, kiállítás, szövegtanulás. A tanár-rendező számára mindig az a legnagyobb öröm, ha a diákok sikert élnek meg a színpadon. A színésziskola alapelvei segítenek a hatékony kommunikációban (mi a beszélő szándéka, hogyan lehet vele együttműködni, hogyan lehet mérsékelni magam stb.), az érzelmek felismerésében és kreatív kifejezésében. A felkészülés során mindig tanulunk a nagy elődöktől (színészek, híres monológok vagy dialógusok), így a drámairodalmi műveltségben is jártasabbak leszünk.

NAT-hoz, Pedagógiai Programhoz való csatlakozás lehetőségei:

A Nemzeti alaptanterv is megfogalmazott iskolai feladat a beszéd-készség fejlesztése. a nyilvános kommunikáció egyik legszebb területe a drámajáték. A mindennapi élet nyilvános megszólalásai mellett az érzelmek és gondolatok művészi megfogalmazása a nézők katarziséhoz vezet. A diákszínarabai előadásban a szereplők egyben osztálytársak is, ezért a közösségre még nagyobb a hatásuk. A dramatizált szövegek beleélését, szövegmondást, nyilvános szereplést, önbizalmat fejlesztenek.

A Pedagógiai programban a kulturális kompetencia fejlesztéséhez kapcsolódik, a magyar irodalom és nyelv tanórák képességfejlesztésére alapul, és ismereteit használja. Az érzelmi nevelés és a közösségfejlesztés, a közösségi munkában megvalósuló alkotás örömét hordozza. A diákszínpad egyéni fejlesztés, a művész-közösség élménye és az egész iskola számára való közösség megteremtése komplex nevelési folyamat. Az előadás a tanév kiemelt eseménye lesz, ill. kiemelt esemény része.

II. A gyakorlatok (eseménysor, programelem, tevékenység) bemutatása

1. A gyakorlat címe/neve: Diákszínpadi előadás próbafolyamata

1.1. Rövid összefoglaló:

A gyakorlat rövid bemutatása:

A diákszínpad iskolánk diákjaiból álló, évente megújuló társulat. 2013 óta minden évben készülünk egy kb. másfél órás színdarabbal az iskola novemberi ünnepségére (Patrocínium), melyet elsősorban a szülőknek, diákoknak adunk elő. A hat év alatt összesen 44 diák közreműködött a színPad csoportban, és 28 előadást sikerült megtartanunk. A 2018/19-es tanévben *Harry Potter és az elátkozott gyermek* c. darabot készülünk előadni. 2018. április 16-án 15 fős társulattal kezdtünk hozzá a munkához.

Célok, hatások, eredmények:

A diákszínpad közvetlen célja az iskolai előadás megszervezése. A próbafolyamat során azonban számos pedagógiai célt kitűzünk magunk elé:

- fontos, hogy a társulat tagjai egymás iránt elfogadó és támogató hozzáállást építsenek ki a versengés és a gúnyolódás helyett (közösségépítés)
- a diákok megtanulják jobban kifejezni magukat (szókincs, testbeszéd, hitelesség). Képesek lesznek felismerni, hogy mit mond a másik, és megtanulnak adekvátan reagálni (kommunikációs készség)
- zárkózott diákoknak segít megnyílni és színesebb egyéniséggé válni (szociális készség)
- az improvizációs gyakorlatok fejlesztik a diákok képzelőerejét (kreativitás)
- az érzések kifejezése és tudatosítása csökkenti a belső frusztrációt (önismeret)
- a színpadon előadott játék végig szabályozott és reflektált folyamat (tudatosítjuk, hogy mit, miért csinálunk). Az önreflexió a felkészülést is végigkíséri, jelen van a játékokban, gyakorlatokban.
- az iskola előtti szereplés sikert és elismerést ad a társulat tagjainak (önértékelés)
- a rendezés követése és a szövegek memorizálása hozzájárul a koncentráció fejlesztéséhez
- az irodalom órákon tanult drámaelmélet a színPad csoportban valós gyakorlattá és készséggé válik

Összességében elmondható, hogy a diákszínpad egy tehetséggondozó, lelki egészséget támogató, a játéknak, a kreativitásnak és a tanulásnak egyaránt helyet adó iskolai foglalkozás.

Újszerűség:

2013 óta minden évben új darabot adunk elő, és a társulat tagjai is cserélődnek. Hazai diákszínpadok közül eddig még senki nem próbálkozott a *Harry Potter és az elátkozott gyermek* színre vitelével. A téma és az előadás próbafolyamata egyedi. A foglalkozás újszerűségéhez természetesen hozzájárul a színjátszás kreatív és szabad (improvizatív) közege. Jóllehet a szövegek könyv adott, mégis az önkifejezés annyi játékosságot szabadít fel, ami más szakkörökről, nem is beszélve az iskolai órákról, biztosan nem mondható el. A viszonylag kis létszámú csoport lehetővé teszi a személyes odafigyelést. Idén először fogjuk a beállásokat az előre elkészített ppt-s ábrák alapján modellezni.

Ellenőrzés, értékelés módja:

Végső soron az iskolai Patrocínium november végi előadása az alkalom, amikor a nézőktől megkapjuk az értékelést. Természetesen a rendező folyamatosan nyomon követi a próbákön való aktív részvételt és a szöveg megtanulásának folyamatát.

1.2. Hívószavak:

kreativitás, figyelem, együttműködés, kultúra, művészet

1.3. Érintett kompetenciák

Alaposan megismeri a szövegekönv alapján azt a karaktert, akit el fog játszani.

Rutinszerűen képes az alapvető érzésekhez gesztusokat és arckifejezéseket rendelni.

Felelősséget érez az előadás megvalósulása iránt, ezért az őt érintő próbákön becsületesen részt vesz, és a szövegekönv rá eső részét megtanulja. Elkötelezett a diákszínpad munkája iránt.

Elfogadja a rendező iránymutatását, ellenvéleményének kulturáltan ad hangot. Elvárások helyett javaslatokat tesz a kivitelezés részleteivel kapcsolatban.

Értékeli a darab egészében elfoglalt szerepét akkor is, ha nem a főszerepet kapta.

Képes elfogadni a rendező építő kritikáját a próbafolyamat során.

Képes értékelnl mások munkáját, és nem ad hangot ítélkező véleményének.

1.4. Célcsoport:

Célcsoport: gimnáziumunk diákjai hetedikés kortól már csatlakozhatnak a diákszínpadhoz, ám a komolyabb szerepek megformálásához legalább tizedikesnek kell lenni.

Korosztályok: 14-18 évesek

Csoport ajánlott létszáma: az idei teljes létszám 15 fő, ám a próbákön csak azok a tagok vesznek részt, akik a próbára ütemezett jelenetben szerepelnek.

1.5. Szükséges időkeret, gyakoriság:

Gyakorlat alkalmainak száma tanítási időben: 21

Alkalmak gyakorisága: 2018. április 25-től december 5-ig tart a próbafolyamat, kiegészülve nyári- és őszi szüneti próbákkal. Az előadáshoz közeledve nulladik órákban is tartunk egy-két szereplős mini próbákat.

Egy alkalom időkerete: szerdánként 17:00-tól 19:15-ig.

1.6. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

A produkció dramaturgiai, rendezési és jelmeztervezési feladatait a rendező tanár végzi. A díszlet megépítésében és szállításában segít az iskola műszaki vezetője. A hátterek elkészítésében a rajztanár és a rajzsakkörösök, a hangosításban önkéntes diákok. A mórachalmi Aranyszöm rendezvényházhoz, valamint a szegedi

Diákszínpados előadás próbafolyamata

Pince színházhoz eddig bármikor fordulhattunk segítségért. Egyik első előadásunkhoz a Szegedi Nemzeti Színház díszletkészítője (Tóth Károly) nyújtott nagylelkű segítséget. Összességében tehát önkéntesek munkájából készül el a produkció. A diákszínpad vezető magyar szakos tanár. Azokat a diákokat sikerül diákszínpadra meghívni, akik év elején diákbérletet vesznek a városi színházba; akik szavalóversenyre jelentkeznek; akik szemlátomást extrovertáltak és szeretnek a figyelem középpontjában lenni (személyes meghívásra jönnek); akik a rendező közösségi hívására és az iskolai plakát hatására eljönnek a nyilvános próbákra vagy a próbafolyamat első két alkalmára.

1.7. A program egyedi eszközigénye:

A diákszínpad elsődleges eszközigénye: jelmezek, kellékek, valamint a háttérfestéshez szükséges eszközök (festék, ecset).

1.8. Kidolgozó

A gyakorlat kidolgozója/ megszólítható(szakmai) képviselője: Keserű György
Elérhetősége: keseru@szepi.hu

1.9. megvalósítás folyamata alkalmainak/ elemeinek részletes bemutatása táblázatos formában:

Az 1. alkalom bemutatása:

Az első alkalom mindig a társulat megalakulásáról szól. Fontos, hogy a vezető megnyerje az új tagokat: meg hozza a kedvüket a színpadi játékhoz, a közösséghez, és amennyire lehet, csökkentse a szorongásukat. Az első alkalom mottóját Pom-pom meséiből vettem: „*Sokféle vagyok sokféle alakban.*” A képzeletünkből fogjuk előhívni, hogy ki is leszek (vagyok) most, és azt megpróbáljuk eljátszani.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Bevezetés a diák-színpadhoz	5'	félkörben ülünk	előadja	frontális			a diákszínpadon alkalmazott közvetlen hangvétellel ismerkednek meg a tagok
Bemutatkozás	5'	választunk egy színes papírt, ki-ki ráírja a nevét, majd egyesével föl tesszük a színpadra	instrukciók elmondása	bemutatkozás egyesével	toll, színes papír	Nemcsak a nevünket mondjuk, hanem egy spon-tán jelzőt is magadról, pl. „ <i>Én vagyok xy, a győztes.</i> ”	A társulati munkában fontos, hogy mindenki vállalhassa önmagát, és gúnyolódás helyett támogatást kapjon.
A Pom-pom mesék bevezetője	5'	meghallgatjuk a felvételt és reflektálunk a látottakra	lejátssza a felvételt	frontális	laptop, hangfal, projektor, vászon		A színészkedés lényegének összefoglalása.
Reflexió a látottakra	10'	két csapatban versenyeznek	instrukciók elmondása	csapatverseny	előre elkészített papíron szavak		Lényegében az előbbi beszélgetést játsszuk el.
„Vedd föl az alakját!”	10'	közösen játsszuk	székről állva mutatja a lapokat	frontális	előre elkészített lapok		
„Számolás”	10'	félkörben ülünk	teret nyit a képzeletnek	frontális			Azt gyakoroljuk, hogy lehet egy érzést fokozatosan átvezetni egy

Diákszínpados előadás próbafolyamata

„Imagináció” Improvizáció az előbbi gyakorlat alapján	10'	mozgás → arcjáték → párbeszéd	játék vezetése	kiscsoportos	kendők		másikba.
Ritmusgyakorlat (1.)	10'	ugrálós játék	instrukciók elmondása	mindenki közösen	kötél		A gyakorlat során tudatosan, hogy a megformált karakter milyen rétegekből épül fel: szavak, gesztusok, arcjáték.
Ritmusgyakorlat (2.)	10'	zene ritmusára ugrálunk			laptop, hangfal		A színészkedésben az egész test részt vesz, nemcsak az arcunk vagy a kezünk. A közös ritmus segít egymásra hangolódni.
A színdarab tartalmának megtekintése ppt-ről színenként.	45'	félkörben ülünk	felolvasás, kérdések tisztázása	frontális	laptop projektor, vászon		

Az 1. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- „Vedd föl az alakját!” – két csoportra osztódunk, a két csapat egymással szemben áll. A középütt álló játékvezető húz egy cédulát és felolvassa, pl. állat. Aki hamarabb tud rá példát mondani (pl. elefánt), szerzett egy pontot a csapatnak, viszont ő már nem mondhat több megoldást a játék során. A másik csapatnak ezt az állatot kell eljátszania, jelen példában az elefántot.
- *„Számolós” – a vezető egyenként lapokat tart fel, a lap tetején és alján egymással ellentétes szavak szerepelnek, 1-től 4-ig számolunk, és közben a hangszínnel érzékeltetjük az egyik érzésből a másikba való átmenetet, pl. aggódó → bátor; alárendelt → uralkodó; mosolygós → síró; komoly → vicces; nyugodt → haragos.
- „Imagináció” – a képzeletünket hívjuk segítségül, hogy a tudatalattink rejtett világával találkozzunk. „Haladok egy úton... hol vagyok? Megpillantok egy épületet... Hogy néz ki? Belépek és körülnézek... Mit látok? Kik vannak ott? Melyik szereplő vagy te? Mit mondasz? Kinyitjuk a szemünket.”
- Improvizáció (1.): Mindenki egyszerre mozog a térben annak a szereplőnek a stílusában, akire rátalált. Bekapcsolódik az arcjáték (mimika), majd a kéz (gesztusok), végül a beszéd. Odalépnek egymáshoz, és párbeszédet kezdenek.
- Improvizáció (2.): Négy fős kiscsoportokba tömörülünk. A négy szerep alapján keresünk egy közös helyszínt, majd kigondolunk egy rövid történetet úgy, hogy mind a négyen szerepeljenek benne. A színpadon előadjuk egymásnak, végül egy szoborcsoportban foglaljuk össze a jelenet lényegét.
- Ritmusgyakorlat (1.): Egy kötél két oldalát elnevezzük, pl. fiú-lány. Mindenki oda áll, ahova tartozik. Majd a játékvezető különféle variációkban mondja, pl. fiú-fiú-lány-lány. A játékosoknak a lány, illetve fiú oldalra kell ugrania, és felugrani annyiszor, ahányszor a játékvezető mondja.
- Ritmusgyakorlat (2.): *A foolsgarden* ritmusára ugrálunk előre-hátra-oldalra, miközben egymás vállát fogva „vonatot” alkotunk: „előre-előre-hátra, jobbra-balra”
- **Forrás:** A ritmusgyakorlatokat a *Dreamsfor Life* youtube videós csatornán lehet megtalálni.
- **A csillaggal megjelölt játékok** Belinszky József: Suliszínház c. könyvében találhatók.

Az 2. alkalom bemutatása:

A második alkalommal még nagy a jövés-menés. Érkezhetnek új tagok és meggondolhatják magukat a régiek. Előtérbe hozzuk a gyors eredménnyel járó „színészkedős” gyakorlatokat, mint amilyen a „Hogy képzeled?”-játék. Az indulatok kieresztésére a serdülők bármikor kaphatók. A visszatérő tagok valószínűleg motivációt kaptak az előző alkalommal: érdekli őket a darab, van elképzelésük a szereposztásról. Alkalmat kell adni arra, hogy a résztvevők több szerepben is kipróbálhassák magukat. A vezető hallgassa meg őket, ismerkedjen meg az újak hangjával, jellemével, hogy megtalálja számukra a megfelelő szerepet.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Bemelegítés	5'	körbeállunk, és a tanulók követik az instrukciókat	vezeti a gyakorlatot				Itt is azt tudatosítjuk, hogy a színészkedés az egész embert érinti. Mielőtt nekikezdünk, fontos átmozgatni a testünket, mintha egy edzésre készülnénk.
„Változatos séta”	10'		instrukciók elmondása	páros gyakorlat	előkészített papírlapok feladatokkal		
„Hogy képzeled?”	10'						A düh kifejezése lelki megkönnyebbüléssel jár olyan gyakorlatokban, ahol tét nélkül lehet dühösnek lenni.
Hasi légzés gyakorlása	5'	körbeülünk	vezeti a gyakorlatot				A beszédleghzés tudatosítása.
Minél hosszabb mondatok elmondása egy lélegzetvétellel	5'	lapról felolvassuk		egyéni vagy közös	kiosztott fénymásolatok alapján		
Koncentrációs feladatok	5'	„Hétfőn te jössz én-					

Diákszínpados előadás próbafolyamata

Versek, mondókák gyakorlása	5'	hozzám...” kánonban		közösen mondjuk változó ritmusban, hangerővel			Az artikulációs bázis beállítása.
Improvizáció a darab nyitó jelenetével							
1. Megérkezés a pályaudvarra	10'	szövegkönyv nélkül, a darab ismeretében játsszuk el szabadon néhány jelenetet. a család együtt érkezik a pályaudvarra, tipikus mondatok előhívása (pl. „Mindjárt indul a vonat, siessünk, megvannak a jegyek?”)	felvázolja a helyszínt, begyűjti a diákoktól származó ötleteket				Ráhangelődés a történetre. A hiteles átéléshez alapot ad az improvizáció.
2. Két család találkozása	10'						
3. Barátkozás a vonaton	10'						
4. Az első óra az iskolában	10'					Figyelünk a szereplők közötti térköz szabályzásra: kik vannak közelebb egymáshoz? kik vannak távolabb? mit fejez ki mindez?	
Részletek felolvasása a szövegkönyvből	15'				szövegkönyv néhány részletének fénymásolata		Az új tagokat sorra meg kell hallgatni, hogy a nekik leginkább megfelelő szerepet kaphassák.

A 2. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- „Bemelegítés” – az ízületek átmozgatása: csukló, könyök, váll, nyak, csípő, térd, boka. A bemelegítést valamilyen páros gyakorlattal érdemes zárni, pl. sőtörés.
- *A „Változatos séta” azt jelenti, hogy a rendelkezésre álló térben ki-ki a saját ritmusában sétál, figyelve arra, hogy egymással ne beszéljünk és nem ütközzünk. Majd rendezői utasításra stílust váltunk, pl. tempó vagy „testi hiba” teszi változatosabbá a járást. A játék változatai lehetnek az évszaknak vagy az időjárásnak megfelelő séta, az érzéseknek megfelelő séta, vagy egy helyszínnek megfelelő séta (pl. erdőben sétálunk: sűrű bozót, mocsár, hegyek stb.) A játékosok találkozhatnak egymással és kicserélhetik egymással pl. a „testi hibájukat”, és így mehetnek tovább.
- A „Hogy képzeled” játékhoz körbe tesszük a székeket. Mindegyikre leteszünk egy előre elkészített papírt. Egyik oldalán a szituáció (pl. ebédel), másik oldalán a mulasztás (pl. csontot ott hagyja az asztalon). Páros játékról van szó. Az egyik játékos eszik, majd megfordítva a lapot el akarja hagyni a terepet. Erre a másik játékos felfordítva: „Hogy képzeled, hogy ott hagyod a gusztustalan csontokat az asztalon?” A másik nem hagyja magát, hanem egy vita-veszekedés kezdődik.
- Az improvizációk során a diákok szabadon beleélik magukat a jelenetbe. Nem köti őket egyelőre semmi. Ez a légkör segít őket feloldódni, behelyezkedni a történetbe. Rendezőként kevés instrukció hangzik el. Ebből a kreatív légkörből sok jó ötlet születhet, pl. lebegő tollat horgászbottal fogunk eljátszani; vagy a pályaudvarra való megérkezést két sorfal közötti átjutás fogja érzékeltetni.
- **Forrás:**A beszédtechnikai gyakorlatokat MontághImre: Tiszta beszéd c. könyvében találhatók.
- Alkalmazott **versek:** Faludi Ferenc: Forgandó szerencse, Dsida Jenő: Arany és kék szavakkal.
- **A csillaggal megjelölt játékok** Belinszky József: Suliszínház c. könyvében találhatók.

A 3. alkalom bemutatása:

A harmadik alkalomnak már a szöveggel való ismerkedésről kell szólnia. A szöveggel kiosztásakor mindenki megkapja a szövegkönyv egy példányát és a szerepét. A szokásos bevezető után lényegében az egész alkalom azzal telik, hogy körbeülünk, és felolvassuk a szöveggel. Ekkor derül ki, hogy az apró, egy-két mondatos szerepeket hogy tudjuk elosztani a szereplők között, nehogy ellentmondás alakuljon ki a színpadon (pl. egy időben egy színész két szerepben a színpadon). A szereplők felolvasásából lehet hallani, hogy érti-e amit olvas. Ez az alkalom leginkább a szöveg értelmezéséről szól. Ekkor kell véglegessé válnia a létszámnak. Ekkor köteleződünk el egymás mellett, hogy a következő hónapokban együtt fogunk dolgozni a darab színre állításáért. Ezen vagy a következő alkalmon érdekes szerződést kötni, melyet a szülő is aláír: „*Támogatom / vállalom a próbákon ill. az előadásokon való részvételt.*”

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
TÉRKÖZ SZABÁLYOZÁS 1) Olimpia	10'	Páros játék, mintha labdázna egymással.	A feladat levezénylése.				A szöveg felolvasása előtt érdemes mozgásgyakorlatokat végezni.
2) „mozgó mértan” Reflexió	5'	Sétából tapsra egyenes vonalba vagy háromszög alakba állnak be a diákok.			Bóják segítik a tájékozódást (háromszög csúcsai)		önfegyelem gyakorlása, egymásra való figyelés
3) Gyakorlat Szöveggel felol-	10'	Két oszlopba állunk egymással szemben. Különböző kapcsolatokat jelenítünk meg.	A testek egymáshoz való közelsége kifejezi a kapcsolat jellegét: pl. hivatalos vagy személyes kapcsolat, társadalmi rangsor stb.		kinyomtatott szöveggel (10.000 szó kb. másfél óra játék-időt jelent)		A gyakorlat során tudatosan figyelünk a szereplők közötti tér

Diákszínpados előadás próbafolyamata

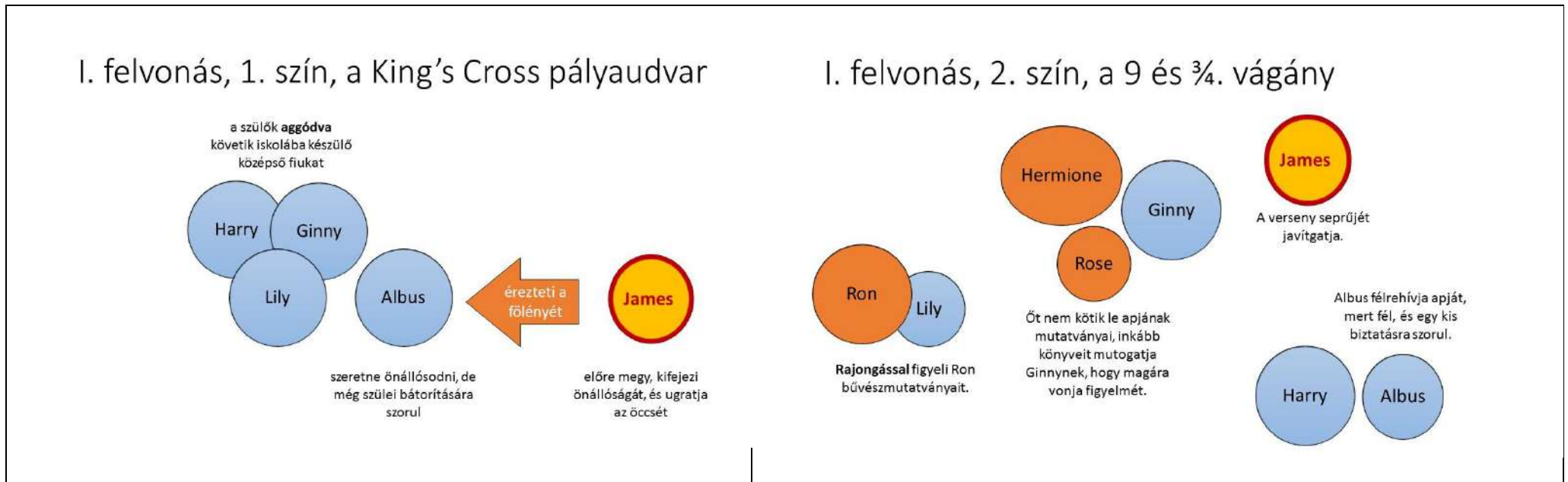
vasása		Körbe ülünk.					szerepére.

A 3. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Olimpia – A szereplők párokba állnak, és az utasításnak megfelelően valamilyen sportjátékot imitálnak: pingpong, kosár, foci, tenisz, célba lövés stb. A vezető adja az instrukciókat: „Először normál tempóban zajlik a játék, képzeljük el a labda mozgását. → Lehet bele csavarokat vinni. → Játsszuk el lassítva.” Reflexió: Hogyan sikerült együttműködni? Mi kellene ahhoz, hogy még jobban összehangolódjunk?
- *Gyakorlat:* Két oszlopba állunk egymással szemben. Különféle kapcsolatot jelenítünk meg: anya és gyermeke, katona és felettese, két haragos, két jó barát, nagypapa és lelkes unoka.

A 4. alkalom bemutatása:

A 4. alkalomtól kezdődik a darab szisztematikus próbája. Ahogy a bevezetőben is szerepelt: minden próbán helyet kap valamilyen színésziskolai- és beszédtechnikai **gyakorlat**. Fontos, hogy a gyakorlatok egyben ráhangoljanak az éppen feldolgozásra kerülő szövegrészre is. Minden jelenetet azzal kezdünk, hogy **szoborcsoportban** modellezzük a fő témát az ábrában szereplő beállítás segítségével. Ez után következik az **improvizatív** előadás először csak **pantomimban** (mozgás, arcjáték szöveg nélkül), aztán **szöveggel**. Miután ez stabilan megy, következhet a **szövegkönyv**. A végleges színpadra állítás természetesen csak részben tervezhető. A szereplők közötti kapcsolat viszont nagyon fontos támpontot kínál, ezért minden foglalkozást két szín elemzésével töltünk ki.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
KOMMUNIKÁCIÓ 1. Jelbeszéd	10'	feladvány elmutogatása és kitalálása	feladat szervezése	páros játék	lapokra írt mondatok	Játék után reflexió: Milyen jelzésekkel sikerült kifejezni magad?	

Diákszínpados előadás próbafolyamata

2. Mit hozzak a boltból?	5'	a párok egymással versenyeznek, hogy kinek sikerül hamarabb kitalálni a bevásárló listát		csapatjáték	lapokra írt szavak (bevásárló lista)	Hogy lehetne hatékonyabban, egyszerűbben?	
Reflexió	2'	Megbeszélés	A kommunikáció elméletéről beszél	frontális			Mit nevezünk kommunikációnak? A jelenlevők kapcsolata és üzenetváltása egy sajátos jelrendszer segítségével
Beszédgyakorlat							
1) Marionett figura	10'		instrukciót mondja	frontális, páros			Az ellazuláshoz segítő gyakorlat.
2) Reflexió a légzésre	5'	Jobb kezünket a hasunkra tesszük, ezzel is elősegítve a préselest.		frontális, egyéni			A hasi légzés gyakorlása.
3) Koncentrációs gyakorlat (1.)	5'						
4) Koncentrációs gyakorlat (2.)		„Nem 2, nem 4, nem 6... hanem 30.”		páros			
Versmondás	2'	„Hétfőn én megyek tehozzád...”					
Az 1. szín beállítása szoborcsoportban	5'	Kölcsey: Zrínyi dala	A szín kivetítése alapján állunk be.		kiosztott vers		
A csoport megmozdul, és belép a	5'	Az érzések megjelenítése és kihangsúlyozása.			Projektor, laptop, vászon.	A vászonnal szemben állva formáljuk meg a csoportot.	
		A színben nem szerep-					

A 4. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *„*Jelbeszéd*” – Minden játékos kap hat-hat mondatot. Csak az arcunk, a szemünk és a kezünk mozoghat, szóbeli utasítást nem adhatunk ki: *Menj, és nyisd ki az ablakot! A padban levő szemetet dobd ki a kukába! Tudsz adni egy zsebkendőt? Levelet szeretnék feladni. Meg tudnád mondani, merre van a posta? Túrázó vagyok és a Himaláját keresem, merre menjek? Találtam egy vízi hullát, hívd a rendőrséget! Tűz van, hol az oltóberendezés? Kérhetnék még egy adagot a levesből? Túl hangos a zene, le tudnád halkítani? Szeretném megnézni a Batman filmet.* – A mutogatás addig tart, amíg a másik ki nem találja.
- *„Mit hozzák a boltból?” – Páros játék, csak mutogatással lehet a terem túlsó végében levő párodnak elmondani, hogy mit szeretnél: csokit, tejet, kenyeret stb.
- **Beszédgyakorlat:** Marionett figura: Magasba tartott kézzel körben állunk. Kézfejük (csukló), felkarunkat (váll), alkarunkat (könyök) és fejünket (nyak) madzag feszíti. Képzeljük el, hogy elalszik a bábos. Meglazulnak a szalagok: váll → csukló → könyök → fej. Aztán felébred a bábos: fej → könyök → csukló → váll. Párba állunk, és ellenőrizzük a lazaságot. Tényleg nem tartja semmi a kart? Aki belül van, felemeli a báb kezét, mire az visszaesik teljesen erőtlenül.
- Reflexió a légzésre: váll → mellkas (bordák) → has (rekeszizom): ezekkel tudjuk kipréselni a levegőt a tüdő „zsákjaiból”. Kilégzésre mondjuk magunkban 10-ig számolva egymás után: S → SZ → F → H
- Koncentrációs gyakorlat (2.) A párok egyszerre mondják és mutatják magukra vonatkoztatva: *„Hétfőn én megyek tehozzád, kedden te jössz énhozzám; szerdán én megyek tehozzád, csütörtökön te jössz énhozzám; pénteken én megyek tehozzád, szombaton te jössz énhozzám; vasárnap együtt leszünk.”*
- **Forrás:** A beszédtechnikai gyakorlatokat Montághlme: Tiszta beszéd c. könyvében találhatók.
- **A csillaggal megjelölt játékok** Belinszky József: Suliszínház c. könyvében találhatók.

Az 5. alkalom bemutatása:

I. felvonás, 3. szín, a Roxfort expressz

Remekül eltársalognak, viccelődnek, kóstolgatják a Büfés boszorkány termékeit.

Ahogy Scorpius bemutatkozik, Rose ellenszenvet érez iránta.

Gyakorlat: Scorpius kezdjen közeledni Rosehoz különböző módokon: tolakodó, bizalmaskodó, baráti. Rose mindezt utasítsa vissza!

Gyakorlat: fejezzük ki Scorpius és Albus fokozatos közeledését!

I. felvonás, 4. szín, Roxfort osztályterem

A diáktársak gúnyosan járkálnak a két barát körül, beszélgetnek nekik.

Ülésrend a tanteremben.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
TÉRKÖZ SZABÁLYOZÁS (ismétlés)							
1) „Népesítsük be a teret!”	10'	páros játék változó párokkal	vezeti a játékot				
2) „Szemkontaktus”	10'						
Beszédgyakorlat	15'						
1) „Zuhanyozunk”			instrukciókat ad	közösen		A gyakorlatot reflexió követi. Mennyire engedték a másoknak? Mennyire voltak tartózkodó?	A térköz szabályozás tudatosítása. magánhangzók be-

Diákszínpados előadás próbafolyamata

2) „Válaszolj kétféle értelemben!” Filmrészlet: Papír-kutyák 53. perc – találkozás Erika néniével 3) Versmondás Beállunk a 3. színnek megfelelően: improvizáció a térköz figyelembevételével, ugyanez pantomimban (lassan). A szín előadása szöveggel. a Teszlek Süveg megformálása A diákcsoportok közti kapcsolatok megformálása, ki-mondása a dia alapján.	10' 10' 10' 20'	Babits: Fekete ország A három diák (Yann, Polly és Craig) állják körül a jelöltet, kezükben kendő, közösen mondják a szöveget McGalagony hozza be a sapkát. A szövegben szereplő toll lebegtetését horgászbottal oldjuk meg a zsinórpadlásról.	A hangszín és az arcjáték megfigyelése	páros gyakorlat frontálisan	Projektor, laptop, vászon hangfal kiosztott szöveg alapján ballagó kalap A zsinórpadlásra egy horgászbottal segítségével lebegtetjük a tollat.	lehet kánonban is A vászonnal szemben állva formáljuk meg a csoportot. Az eredményt maga a szereplő mondja ki. A színpadra nyíló ajtók kinyitása.	gyakoroltatása a hangszínből rejlő kifejező erő gyakorlása és megfigyelése

Az 5. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *„Népesítsük be a teret!” – Egy buszmegállóban vagyunk és várakozunk. Egyszer csak ismerőst veszünk észre: a játékosok párba állnak, és az instrukciónak megfelelő párost alakítják ki: **tanár-diák**. Rövid párbeszéd után újabb párt keresünk, és most két barát találkozik. Az egyenrangú, a hivatalos, a személyes, az alá-fölé rendelt különböző változatai kerülhetnek elő: nagypapa-unoka, főnök-beosztott, kollégák, **osztálytársak**. Megérkezik a busz, megyünk a piacra. Álljunk be hármasával! Egyikük lesz az eladó, másik a vevő, harmadik a portéka. Kezdődjön a játék! (improvizáció)
- „Szemkontaktus” – Két oszlopba rendeződünk, és megállunk egymástól kb. 5 lépés távolságra. Vegyük fel a szemkontaktust. Tegyük fel, hogy idegenek vagyunk egymásnak, és most kezdünk közeledni. „Csak szépen lassan! Nem beszélünk, érzékelünk. Szimpatikus a másik? Még óvatos vagy? Találd meg magad ebben a szituációban! Ha közeledni szeretnél, tegyél előre egy lépést. Ha úgy érzed, sok a közeledés, léphetsz egyet hátra.”
- **Beszédgyakorlat:** „Zuhanyozunk” – Képzeljük el, hogy állunk a zuhany alatt. Jön a kellemes meleg víz: „Á” → majd hirtelen hideg lesz „ÁÁÁÁ”. Különböző magánhangzókkal végigjátsszuk ezt az átállítást: Ó, Í, Ú.
- *„Válaszolj kétféle értelemben!” – Ugye már nem haragszol? → Nem haragszom. / Megígéred, hogy nem mondom el senkinek? → Nem mondom el senkinek. / Ugye itt maradsz? → Itt maradok. / Mondd, hogy szeretsz! → Szeretlek.
- **A csillaggal megjelölt játékok** Belinszky József: Suliszínház c. könyvében találhatók.

A 6. alkalom bemutatása:

I. felvonás, 4. szín, 9 és ¾. vágány

Az **első** találkozáskor Albus zavarban van az apja mellett. Előbb szégyelli magát, aztán hirtelen öntudatos lesz.

A **második** találkozáskor Albus lázadó és undok módon viselkedik Harry-vel.

Draco tépelődve, mégis határozottan fordul Harryhez. Mindez Harry terhére van.

Osztozás a gyászbán, közeli pillanat.

I. felvonás, 5. szín, Hermione irodája

Csodálkozva és lelkesen forgatja az időnyerőt. Legszívesebben kipróbálná. Beleteszi az Acitvity-s dobozba, és az asztalon hagyja.

A jelenetben szétválík a hivatalos és a magánszféra.

Kötelességtudóan figyelmezteti Harryt az akták elolvasására.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
TESTTARTÁS (állás, elindulás)							
1) „A helyzet kulcsa”	10’		feladat levezénylése	csoportos	a szituáció leírása papírlapokra		bemelegítés, játék, összehangolódás
2) A járás tudatosítása	3’			mindenki egyszerre			
3) Járás különböző stílusban	3’						
Chaplin és az	2’	megfigyeljük a különféle járási típusokat	a felvétel lejátszása		laptop, projektor, vászon, hangfal	a pantomim filmek még kifejezőbbé	

Diákszínpados előadás próbafolyamata

oroszlán						teszik a mozgás üzenetét	
4) „Szemtől szem- be az akadállyal”	3’	egymás mellé rende- ződünk, egyenesen haladunk	feladat levezénylése				
Beszédgyakorlat	15’						
A színpadi sutto- gás		Az Alcatraz három foglya megbeszéli a szökést.	Kivetíti a San Francisco-i börtönt, és mesél a híres 1962-es szökésről.	kiscsoportban ad- ják elő a színpadon a szökés tervét			
Nyelvtörő	10’	Nehezen kiejthető mondatok keresése a szövegkönyvből.	A vezető rögzíti ezeket a mondatokat.				Hasznos előadás előtti gyakorlat ezeknek mondatoknak a közös kiejtése.
A 4. szín párosai beállnak szobor- csoportba. Kimon- dunk egy monda- tot, ami az érzést hordozza.	20’						
Ismétlés az 1-től a 4. színig szöveg- könyvvel, mozgás- sal.	10’				Activity doboz, homokóra	A szín első felé- ben nagyobb a távolság, a máso- dik felében köz- vetlenebb, közeli.	
Az 5. szín két beál- lása (érzések kife- jezése, várható mozgások)	10’						
Lejárás szöveg- könyvvel							

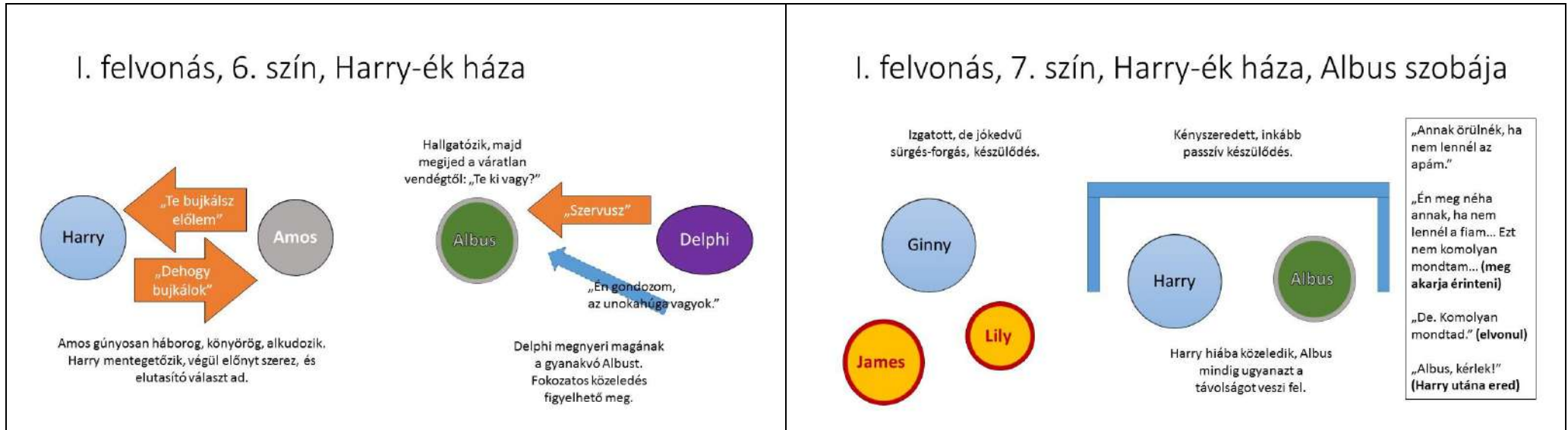
Diákszínpados előadás próbafolyamata

A 6. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *„A helyzet kulcsa”* – A csoportból egy ember kimegy, a többiek elkezdnek egy előre megbeszélte szituációt. A beérkező játékosnak fel kell ismernie, hogy ő milyen kulcsszerepet játszik. Ő kell ugyanis ahhoz, hogy beindulhasson a jelenet: 1) uszodai medence, gyerekek nem mernek belemenni a vízbe, mert nem tudnak úszni (úszómester); 2) étteremben az éhes vendégek (pincér); 3) templomban imádkozó hívek a mise előtt (pap);
- **A járás tudatosítása:* az előre lendülő láb tehermentes, nem dől előre a test → a sarok érinti a talajt (közben a másik befejezte az átgördülést és megkezdte a lendülést) → átgördül → elrugaszkodik → újabb lendítés
- **Járási különböző stílusban:* lomposan (a felső test szinte együtt lép a lábakkal); arisztokratikusan (a felsőtest me-rev, kicsiket lépünk); görbe testtartással; egyenes testtartással; most úgy, mint aki „Fenn hordja az orrát.” (beképzelt); mint aki zavarban van; megállás: „Állok elébe” (bátran előre)
- *„Szemtől szembe az akadállyal”* – egymás mellé rendeződünk, majd egyenesen elindulunk. Három akadállyal fogunk találkozni, ami előtt megállunk, átlépjük, és haladunk tovább: kátyú, tele vízzel; tehéntrágya; gereblye. Ahogy a játékvezető kimondja, rögtön reagálni kell, különben a játékos belelép az akadályba.
- **A csillaggal megjelölt játékok** Belinszky József: Suliszínház c. könyvében találhatók.

A 7. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
TESTTARTÁS (ülések)							
„Járálásból leülés”	10'		Vezeti a játékot	páros játék		Amikor megvan a lelkiállapotból következő mozdulat, érdemes megtartani egy pillanatra (élő szobor).	Tudatosítjuk az érzésekhez tartozó mozdulatokat, gesztusokat, arckifejezést.
„Leülésből járálás”	10'			közös játék			
„Szobrászkodás”	3'			háromfős kiscsoportok			
„Én vagyok a leg-	5'			páros gyakorlat		Előkészítő gyakor-	

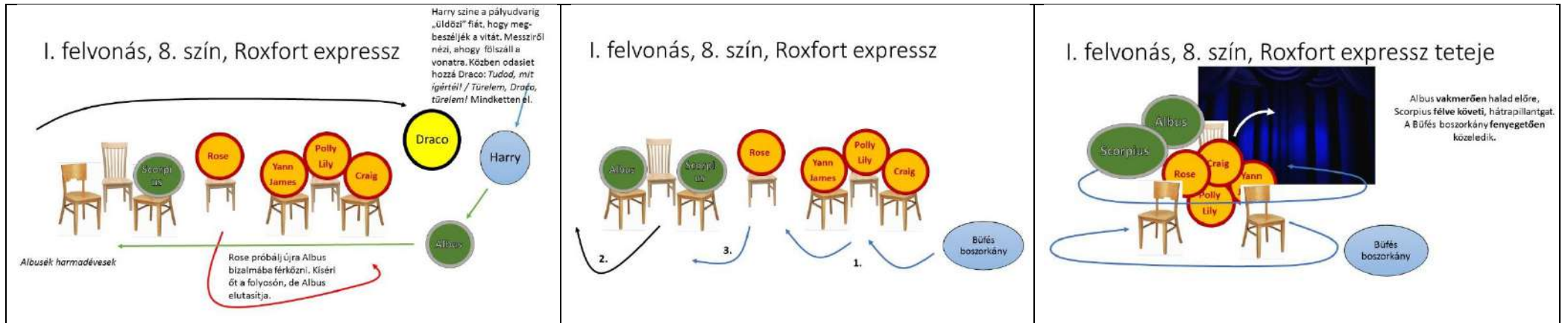
Diákszínpados előadás próbafolyamata

<i>jobb színész”</i> Beszédgyakorlat (hangosítás) 1) <i>A kormányos és a kapitány</i> 2) <i>Cyrano de Bergerac - Orr monológ</i> A 6. színnek megfelelő beállítás szoborcsoportban A 7. színnek megfelelő beállítás szoborcsoportban	15'		felvétel megtekintése, szöveg kiosztása, párosával mondjuk felváltva. Különvesszük Amos és Harry párosát. Majd Delphi és Albus párosát. Aztán a kettőt együtt.	páros gyakorlat	laptop, vászon, projektor, szöveg Jamesnek rózsaszín paróka, Lilly-nek pillangós hajráf, Albusnak fehér rongy	lat Harry és Amos találkozására.	

A 7. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- **„Járkálásból leülés”* – Párosával ülünk, a páros egyik tagja feláll, majd rövid járkálás után jeladásra helyet foglal a megadott mondat **stílusában**. A páros másik tagja úgy folytatja a párbeszédet, hogy a megadott érzés erősödhesen az éppen leülő játékosban, pl. **dicsekvés** → elismerés; **segítőkézség** → bajbajutott. Párcsere után több körben is folytatódhat a játék: „Én vagyok a legokosabb.” „Engem nem érdekel semmi.” „Kíváncsi vagyok.” „Hű, de jól laktam.” „Segíthetek?” „Ne bántsatok!”
- **„Leülésből járkálás”* – A játékvezető a természetes ülést átvezeti egy szituációba, és kiválaszt egy szereplőt, aki egy mondattal változást hoz a jelenetbe: repülőtéren várakozunk → „Értesítjük tisztelt utasainkat, hogy a Szegedről Rómába tartójáratot törölték. Viszontlátásra.” Újra felvesszük természetes ülésünket, és most egy másik játékos következik: villamoson ülsz, kissé már elbóbiskolsz → „Jegyeket, bérleteket kérem ellenőrzésre!” A parkban élvezed a délutáni napsütést → ismerős rád köszön: „Szervusz, hogy vagy?” Bújócskáztok, úgy érzed, teljesen láthatatlan vagy, és egyszer csak rád talál a hunyó: „Szóval itt vagy!”
- *„Szobrászkodás”* – három szerepet osztunk ki: szobrászmester, tanítvány, agyag. A tanítvány elkezd megformálni az agyagot, és egy szobrot készít, amely kifejezi a közmondást: „Tűkön ül” „Meghúzza magát” „Elterpeszkedik”. A mesterek körbejárnak, és tanácsokat osztogatnak. Minden mesternél van előre elkészített játékpénz különféle címletekben. A mesterek beárazzák a szobrokat (kiosztják a náluk levő pénzt egy-egy szobornál). A játék végén reflexió.
- *„Én vagyok a legjobb színész”* – párban állunk, és egymással vetélkedve mondjuk mindi más hangsúllyal. Párcsere után változnak a mondatok is: „Te bujkálsz előlem. / Én? Dehogyan bujkálok.” „Kérlek, segíts rajtam! / Nem tehetek semmit.” „Tőled hiába kér bármit is az ember. / Ez nem igaz.” (mentegetőzve)
- **Beszédgyakorlat:** *„A kormányos és a kapitány”* – A vezető kiválaszt négy embert, ők lesznek a kapitányok. A kapitányok is kiválasztanak maguknak egy embert, ők lesznek a kormányosok. A többiek a matrózok. Hajóra szállunk. A kapitány parancsokat mond a kormányosnak, de ő olyan messze van, hogy nem hallja, ezért visszakérdez. A választ a matrózokkal együtt mondja a kapitány: **1. kör:** [kapitány] Erősödik a szél! Húzd fel a vitorlát! / [kormányos] Mi erősödik? / [matrózok] A szél! Húzd fel a vitorlát!**2. kör:** [kapitány] Jobbról zátony, fordulj balra! / [kormányos] Merről zátony? / [matrózok] Jobbról! Fordulj balra! **3. kör:** [kapitány] Megtámadjuk a kalózokat, tűz! / [kormányos] Kit támadunk meg? / [matrózok] A kalózokat! Tűz! **4. kör:** [kapitány] Ember a vízben, készítsd a mentőcsónakot! / [kormányos] Ki van a vízben? / [matrózok] Ember! Készítsd a mentőcsónakot!
- **A csillaggal megjelölt játékok** Belinszky József: Suliszínház c. könyvében találhatóak.

A 8. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
TESTTARTÁS (járás)	20'						
1) „Járvány járóka” A járás tudatosítása		Egyénileg kezdjük, majd a „járványt” átadjuk egyik társunknak.	A feladat levezénylése	közösen		A járkálós gyakorlatok mindig segítenek a megérkezésben (áthangolódás, feszültség oldás)	
2) „Népesítsünk be egy utcát!”							
3) „A várkapitány és a banditák”							
Beszédgyakorlat	15'				kendő (kincs)		A próba jeleneteiben fontos elem lesz a futás és a megállás. A figyelmes ór (bűfésboszorkány) kijátszása.

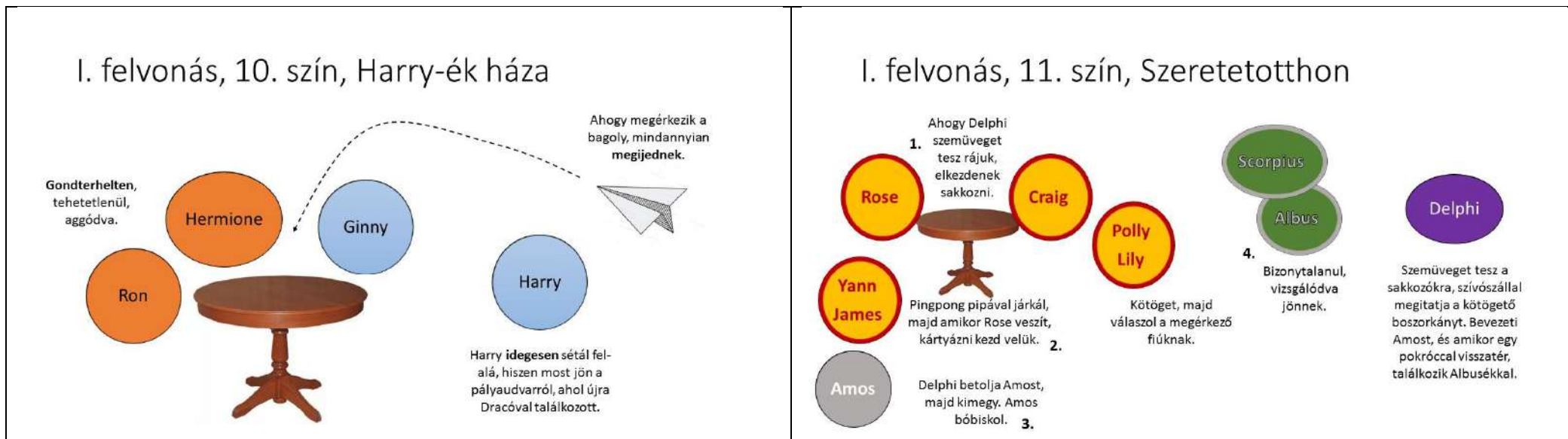
Diákszínpados előadás próbafolyamata

légzőgyakorlatok Versmondás		Dsida: Arany és kék szavakkal / Arany: A walesi bárdok			versszöveg kiosztása		Hasi légzés tudatosítása.
A 8. színnek megfelelő beállítás.	30'	A kergetőzés előtt a székeket körbe rendezik az utasok. A földszinten fut a banya. A székeken a két fiú főszereplő. Végül beugranak a színpal mögé.			székek, zsúrkoCSI	A jelenet lényege egy kergetőzés, melynek komikumát fokozza, hogy két kamasz fut egy öreg banya előtt.	

A 8. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- **„Járvány járóka”* – járás közben valamely testrészünk megbolondul (pl. sántítás, csípőficam, derékfájás). Amikor találkozunk, kezét fogunk és a betegség kicserélődik.
- *A járás tudatosítása – A lépés szakaszai: talajérintés → átgördülés → elrugaszkodás → lendítés. Mit tükröz a járás? lelkiállapotot, neveltetésünket, a partnerhez való viszonyunkat. Szinonimák a járásra: lélekszakadva fut, óvatosan araszol, kullog, andalog, tipeg, csetlik-botlik, vonszolja magát stb.
- **„Népesítsünk be egy utcát!”* – Ki hogyan jár? → diák siet az iskolába, hogy elérje a buszt (vannak szorongó diákok és vannak lezser diákok); → felnőttek mennek munkába (sietős, fontos emberek vagy éppen gondterheltek); tolvaj → rendőr;
- **„A várkapitány és a banditák”* – A várkapitány háttal áll a banditáknak. Közvetlenül a háta mögött a kincs. A banditák közelednek. A várkapitány bármikor hátrafordulhat, és amelyik banditát mozogni látja, visszaküldi a kezdő vonalhoz. Az a bandita gőz, aki először fölemeli a kincset.
- **Beszédgyakorlat:** légzőgyakorlat: „Forró a leves, megfűjjük.” „Lefekvéshez készülődünk, elfűjjük a gyertyát.” „Matracba kell még fűjni levegőt.” → ez legyen a legerősebb
- Versmondás: A Dsida-verset soronként hangosítjuk, majd visszafelé mondva ugyancsak soronként halkítjuk. A Walesi bárdokat csoportosan felváltva mondjuk: egyik csoport a király, másik csoport a bárdok.
- **A csillaggal megjelölt játékok** Belinszky József: Suliszínház c. könyvében találhatók.

A 9. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
A TEKINTET „Találd meg a kaput” „Beszélgetés a bolgár kalauzzal” „Mit üzen a festmények tekintete?” „Küldjünk üzenetet egymásnak!”	15'	körbe állunk, közepütt levő megkeresi a kaput	A gyakorlat levezénylése		Három festmény kivetítése (Benczúr Gyula, Renoir, Delacroix)		A beszédes tekintet tudatosítása

Diákszínpados előadás próbafolyamata

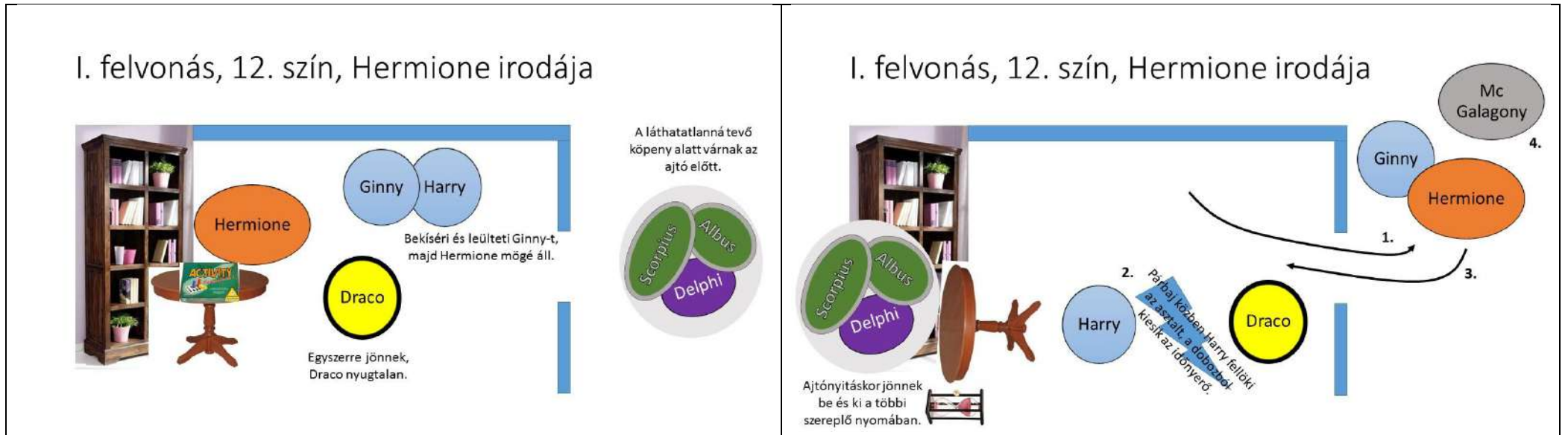
Beszédgyakorlat zöngés-zöngétlen mássalhangzó párok	10'				gyakorlat szöve- gének kiosztása		
A 10. szín beállítá- sa	20'	A jelenetnek megfelelő beállítás a színpadon	Rendezés		a papírrepülő a színpad mögül érkezik	Fontos a megfele- lő hatásszűnet, hiszen megdöb- bentő hír érkezik.	
A 11. szín beállítá- sa	20'	A jelenetnek megfelelő beállítás a színpadon	Rendezés		sakk, kártya, kötő- tű, pohár, szívó- szál, pokróc, két szemüveg	Az Amos-szel való beszélgetés előtt Delphi kiküldi az idősotthon többi lakóját.	

A 9. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- „*Találd meg a kaput*” – Körbeállunk, egyik játékos kimegy, a játékvezető kijelöl két embert. Köztük lesz a kapu. A visszatérő játékosnak a tekintet alapján meg kell találnia a kaput. A kapu tekintete hívogató. A többieké taszító, hűsöv. Nem szabad mosolyogni, egyedül a tekintet legyen beszédes!
- „*Beszélgetés a bolgár kalauzzal*” – párba rendeződünk. A háttérben elindul egy élénk beszámoló idegen nyelven. Az egyik páros játssza el a gesztusokat, a másik pedig tegyen úgy, mintha értené, de ezt csak a tekintetével szabad üzennie.
- „Mit üzen a festmények tekintete?” – három festmény tekintetét elemezzük közösen
- „*Küldjünk üzenetet egymásnak!*” A játékvezető mondja a mondatot, a párok eljátsszák: „Soha nem foglak elhagyni, örökké veled maradok. / Igen, tudom.” „Ígérem, soha többet nem fogok inni. / Hazudtál nekem, becsaptál.” „Akkor megveszed?” (a tekintet válaszol); „Akkor számíthatok rád a jövő héten?” (a tekintet válaszol); „Akkor eljössz velem?” (a tekintet válaszol);

A 10. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
ARCJÁTÉK „Mit üzennek Chaplin arckifejezései?” „Maszkjáték” „Adjunk körbe egy tárgyat” „Lárvaarc”	30'		Kivetítés		Chaplin egy-egy grimaszának kiválasztása és kivetítése ppt-n.		Az arcon keresztül átadott üzenet értelmezésének készsége fejlődjön (kifejezés és megértés) A láthatatlanná tevő köpeny viselőjét ép-púgy figyelmen kívül

Diákszínpados előadás próbafolyamata

Improvizáció <i>Isten nem halott c. film</i>		Részleteket nézünk a filmből, és ki kell találni, hogy mit üzen a szereplők arckifejezése	57:48 – nem indul az autó 1:01 – gúny 1:16:20 – szakítás, megdöbbenés				kell hagyni, mint a pókerarcnál az érzéseket.
Beszédgyakorlat <i>meglepetéshangok</i> „Ott voltál!” nyelvtörők ismétlése Vers	12 perc	Hangosítós gyakorlat, melyet párban játszunk. A párok változnak! Vörösmarty: Szózat (1-2. vsz.)	Feladat levezénylése			pl. „Stressz strucc sztreccs cucc.”	Harry és Draco párbajára előkészítő játék.
Beállítás a 12/1. szín alapján	25 perc				Activity, időnyerő, kendők (láthatatlanná tevő köpeny)		
Beállítás a 12/2. szín alapján	25 perc				tekerők térképe		

A 10. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- „Mit üzennek Chaplin arckifejezései?” – Vegyük fel a kivetített arcjátékot, és próbáljuk kitalálni, mit üzenhet vele a színész!
- *„Maszkjáték” – Adjunk körbe cédulán érzéseket, és ahogy megkapjuk, vegyük fel az érzést (maszkot) az arcunkra! A játékvezető szabályozza a továbbadás ritmusát. „Tartsuk egy kicsit magunkon! Ne essünk ki!” → „Tényleg?” csodálkozás / „Sajnálom!” részvét / „Ez hogy...?” butaság / „Most megfizetsz mindenért!” kegyetlen / „Nem tesz semmit” szerénység / „Kikérem magamnak!” sértettség / „Én egyedül!” gög / „Szerinted ez most jó poén?” gúnyos / „Ezért még megfizetsz!” szigorú / „Micsoda szempilla” kacérság / „Nagyon tetszik!” mosolygós
- *Adjunk körbe egy tárgyat, és mindenki reagáljon rá egy arckifejezéssel! Újra körbeadjuk, most már mondattal együtt! → elégtelen dolgozat, egy szelet csoki, mozijegy, repülőjegy, karikagyűrű
- *Lárvaarc, avagy pókerarc – improvizáljunk egy kártyajátékot végig pókerarccal! Nagy nyereség, szerencsés fordulat... de ebből semmi ne látszódjon. Segít, ha a játékvezető előremondja az eseményeket.
- Improvizáció: adjunk elő egy rövid jelenetet (család, maffia stb.) A másik csoport ismétlje el arckifejezés nélkül (lárvaarccal)
- **Beszédgyakorlat:** „Meglépetéshangok” – Ó → meglepődés / Í → fájdalom / Á → meglepett, rájött, leesett a tanusz / Ú → tényleg, basszus
- „Ott voltál” – Páros játék, melyben egyre hangosabban mondják a vitatkozó felek: „Ott voltál! ↔ De nem voltam ott!” „Mondd meg neki! ↔ Mondd meg te!” „Ne kiabálj! ↔ De kiabálok!”
- **Forrás:** A beszédtechnikai gyakorlatokat Montághlme: Tiszta beszéd c. könyvében találhatók.
- **A csillaggal megjelölt játékok** Belinszky József: Suliszínház c. könyvében találhatók.

A 11. alkalom bemutatása:

II. felvonás, 1. szín, a Tiltott rengeteg széle

Albus
Albus élvezettel tanulja a harcot. Delphi biztatja ifjú tanítványát. Albus büszkén újságolja Scorpiusnak a sikerét.

Delphi
Irgykedve, sőt féltékenyen figyeli barátja kapcsolatát Delphivel. Scorpius öröme nem felhőtlen.

Scorpius

Harry
Hermione
Draco
Épp hogy csak elkerülük egymást.

Albus
Scorpius
Előbújva a köpeny alól, bosszúsomjas tekintettel néz a felnőttek után.

II. felvonás, 2. szín, lányvécé

Albus
Scorpius

Myrtle
Megszólalása **exaltált**, szenvedélyes. Sokat mozog a színpadon, mintha balettozna. **Hirtelenharagú**.

Myrtle
Kedveskedő, élvezi, hogy a figyelem középpontjában lehet.

Harry
Hermione
Draco
Megint késve érkeznek.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
GESZTUSOK „indiántörténet” „Néma kiáltás” „Gyere már!” „Jejelés a híradóban”	20'	Elég! / Fáj! / Hajrá! / Hurrá! → pár egyik tagja mondja, a másik pedig gesztikulál hozzá	Vezeti a gyakorlatot				a beszédünket kísérő kézmodul tagolják, kiemelik, színesítik, értelmezik mondanivalónkat
beszédgyakorlat	10'						

Diákszínpados előadás próbafolyamata

nehezen kiejthető szövegek gyakorlása a szövegek könyvből			Hozzáadja a meglévőkhöz.		Az eddigi próba során átvett szövegekből mondjunk nehezen kiejthető mondatokat!		
A II/1. szín színre állítása	20'	Ügyelünk a kezdőképben megjelenő érzések kifejezésére.					
A II/2. színre állítása	20'						

A 11. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *„indiántörténet”* – Mindenki kitalál egy jelet (kézzel-lábbal stb.), amelyet egyenként bemutatunk a csoportnak. Ezt a jelet adjuk át a játékban úgy, hogy a saját jelem után „hívom” egy másik társam jelét. Amikor már jól megy, egyvalaki beáll a kör közepébe, ő lesz a fogó. Neki ki kell találnia, hogy éppen hol tart a jelzés. A feladatot nehezíti, hogy a játékosok bezavarnak egyéb mozdulatokkal.
- *„Gyere már!” Gyere! / Én? / Gyere már, teljesen kikészítesz. / Nincs időm, sietnem kell, ott jön a busz. / Nem fontos, gyere ide! / Jól van jövök, na, mi van! / Vége. Mindennek vége. Elegem van belőled. / Nem értem... Miért? / Te teljesen bolond vagy. / Adj még egy esélyt! Könyörgök! / Nem. Hiába minden.*
- *„Jejelés a híradóban”* – Rövid híreket olvas fel a vezető, a diákok a tolmácsok. Kamera előtt kell eljátszaniuk a siket nézőknek a hír tartalmát, pl. *„Két teherautó egymásnak ütközött a 4-es főúton. Senki sem halt meg. / Kellemes nyaralóidő van a Balatonnál. A tó vize 21 fokos. / Igyanak bőven vizet az égető nap ellen. Kenjék be bőrüket a leégés elkerülésére. / Ventilátorok 20% kedvezménnyel kaphatók a boltokban.”*

A 12. alkalom bemutatása:

II. felvonás, 3. szín, Trimágus tusa tó

II. felvonás, 4. szín, Roxfort

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
1) Séta közmondásokkal	2'	közösen	a vezető instrukciói alapján hajtják végre a gyakorlatot				A különféle érzelmek eljátszása mindig aktuális gyakorlási téma.
2) Séta évszakokkal	2'	egyéniel, párosával					
3) Séta életkorokkal	2'	egyéniel, csoportosan					
4) Vakvezetős	10'	párosával					
5) Olimpia	5'	hármassával					
Beszédgyakorlat	10'						A műsorvezető jelenléte a 3. színben fontos.
A II/3. színre állítá-	20'				búvárszemüveg,		

Diákszínpados előadás próbafolyamata

sa					parittyá, lufi		
A II/4. színre állítá- sa	30'						

A 12. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- Séta közmondásokkal – „Állok elébe” (bátran előre) / „Fenn hordja az orrát.” (beképzelt) / „Karót nyelt” (komoly, távolságtartó)
- Séta évszakokkal – esős tavaszi napon sietünk az utcán → forró nyári napon megyünk a boltba jégkrémet venni → sáros őszi erdőben túrázunk, néha megcsúszunk, már kezd hideg lenni → didergő hidegben megyünk az iskolába...
- Séta az életkorokkal – kisbaba első lépései (totyogás) → óvodások sétálnak párosával az utcán → nehéz iskolatáskával mennek az elsősök suliba → a kamaszok bandába verődbe vonulnak az utcán → a felnőttek rohannak sok teendő miatt → az öregek vonszolják reumás tagjaikat.
- Olimpia – hasonló a már korábban játszott játékhoz, csak hogy itt van egy harmadik szereplő is, aki kommentálja a játékot. Sőt, néha előre mondja, hogy mi fog történni. A játékosok lassan adják elő a mérkőzést!
- Vakvezetős játék – az egyik játékos becsukja a szemét (vak), a másik játékos (vezető) felfelé tartott mutatóujján keresztül vezeti csöndben a vak társát, aki ezen az egy ponton keresztül érzékeli, hogy mit kell tennie (lehajolni, nagyot lépni, lassabban-gyorsabban menni).

A 13. alkalom bemutatása:

II. felvonás, 5-6. szín, minisztérium, könyvtár

Scorpius berohan és leül. Amikor apjának szögezi a vádakat, feláll. Draco fenyegetően közeledik. Scorpius hátrál. Draco agresszíven megragadja. Majd elengedi és háttal áll. Enyhülés következik. Scorpius a háttal álló apa felé közelít. Draco nem enged fel teljesen. Visszaül az asztalhoz. Scorpius állva marad.

A jelenet érdekessége (komikum), hogy Scorpius bizonytalansága miatt Craig nem tud igazán alárendelődni.

II. felvonás, 7. szín, Bájtaltanterem

Könyörgő, lelkesítő.

Scorpius: Az én világomban nem!

Harry Potter meghalt.

Piton: Passzív, flegma, kiábrándult.

Kiveszi Piton kezéből a koponyát, és megmutatja neki Albussal közösen készült képüket.

Piton lassú, merev; Scorpius tele van tettvággyal: élénk és izgatott. Pitont fokozatosan tudja csak kimozdítani a kémcsövek közül.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
„Hol vagy kisgalambom?” Cserkész tábortűzi játék	10'		A feladat levezénylése.				Ezek a játékok segítenek oldani a kifejezésbeli gátlásosságot: állathangokkal, szokatlan szavakkal operálnak.
Alá- fölérendelő improvizálás	10'					Mivel mindkét színben ez a téma megjelenik, érdemes ráhangolódni.	
Beszédgyakorlat rivalizálás: Hook c. filmből	12'	miután meghallgattuk, párosával is előadjuk		páros gyakorlat	szöveg kézbe adása		

Diákszínpados előadás próbafolyamata

Rufio és Peter vitája: 1:11:15							
5-6. szín	25'					a szín témája: alá-fölérendelődés	
7. szín	25'				koponya	a szín témája: egy kétkedő tanár és egy diák, aki tud valamit.	

A 13. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- „*Hol vagy kiscalambom?*” – Minden résztvevő húz egy lapot, rajta állatnevekkel. A kijelölt szereplő (gazda) keresi eltűnt állatát. Először a galambot, a következő körben valamelyik másikat: disznó / dinoszaurusz / sirály / farkaskölyök / szamár / kakas / birka / tehén / galamb / királypingvin / galamb. Jeladásra 3-4 másodpercig a szereplők kiadják a hangokat egyszerre. A gazdának meg kell találnia hang alapján eltűnt állatát.
- *Cserkész tábortűzi játék – Kőrösi Csoma Sándor Indiában járt, és megfigyelt egy nagyon különös szertartást, mint ha egy magyar mondat is lett volna benne: (törzsi taglejtéssel) „Epoi-tái-tái-é.” (kígyóz kézmozdulatokkal) „Imalaja-imalaja-csikájá-csikácsu.” (Végül négykézláb állva a padlót püföli) „Mi nem vagyunk hülyék, mi nem vagyunk hülyék, csak az hülye, ki azt hiszi, hogy mi vagyunk hülyék.”*
- *Alá- fölérendelő kapcsolatok improvizálása (hasonlóan a 3. alkalom gyakorlatához) – párosával ülünk le a körbe rakott székekhez. Három témát játszanak el a párok, minden jelent után párcsere. A székekre van előkészítve a szituáció: (1.) Anya nem engedi el a gyereket a moziba, mert aznap délután kötelező programja van az iskolában (udvari zenebona). A gyerek viszont nagyon szeretne menni. Érveket sorol fel, amiket az anya igyekszik cáfolni. Mikor aztán az anya enged, már a gyerekeknek is elment a kedve. (2.) A hadnagy nem engedi el a közkatonát a várva várt hétvégi eltávozásra. Pedig azon a hétvégén lenne a katona születésnapja. Arra hivatkozik, hogy rosszak lettek a lögyakorlati eredményei, és gyakorolnia kell a két hét múlva esedékes vizsgára. (3.) A domináns és a behódoló osztálytárs: a domináns három nagyon nehéz szívességet kér a behódolótól, aki egyikre sem képes nemet mondani. Mikor kérdezi a domináns, hogy tényleg nem gond-e, és hogy tényleg el tudja-e vállalni, a behódoló röviden elmagyarázza, hogy ez neki miért is nem jelent nagy gondot. → Reflexiós kör a játékok után: Mi mozdult benned, amikor alárendelt helyzetben voltál? Illetve milyen volt éreztetni a hatalmat? (A való életben mennyire sikerül magunkra találni?)*
-

A 14. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
1) „Csapda játék” Reflexió	10'	Párosával adjuk elő	Levezényli a gyakorlatot		Előkészített szituációk	A játék lényege a segítség kérés korlátozott eszközökkel.	Bemelegít a 8. és 9. szín témájára.
2) „Állítsd meg!” Reflexió			Hogyan próbálkozott az ór? Mennyire volt változatos? Mennyire volt meggyőző?				
Beszédgyakorlat	12'				Lapok lefordított szöveggel	A másokra való hatás a szavak által fontos témája a 8. és 9. színnek.	

Diákszínpados előadás próbafolyamata

hangosítás versekkel							
nyelvtörő a szövegkönyv alapján							
8. szín színpadra állítása	25'						
9. szín színpadra állítása	25'				világító mobil telefon		

A 14. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- *„Csapda játék”* – két csoportra osztódunk, az egyik csapat valamilyen csapdába esett (pl. beszorult a liftbe, eltévedt egy városban, terroristák elrabolták). Ezt elkezdik hang nélkül elmutogatni a másik csapatnak, akiknek ki kell találnia, hogy mi történt velük.
- *„Állítsd meg!”* – a 8. és 9. szín fontos érzései: elkeseredés, düh, elkeseredett düh. Ezeket jól elő lehet hívni az „Állítsd meg!” játékkal. Beállunk kettesével. Az egyik játékos őriz egy lapot, amit nem szabad megfordítani. Talán az élete múlik rajta. Mindent megtesz a szavaival, hogy távol tartsa ellenfelét a laptól. Eszközei közt jelenjen meg az érvek mellett a düh és az elkeseredés! A lap hátoldalán ez szerepel: „Érintsd meg az őt nyakát, akkor megkapod a kincset.” Ezt a feladatot is végre kell hajtania. Ha megérinti, sikerült hatástalanítani az őt.
- **Forrás:** A beszédtechnikai gyakorlatokat Montághlme: Tiszta beszéd c. könyvében találhatók.
- **A csillaggal megjelölt játékok** Belinszky József: Suliszínház c. könyvében találhatók.
-

A 15. alkalom bemutatása:

II. felvonás, 10. szín, a Tó mellett

Az igazgatónő gyanúja végül beigazolódik. Piton egy pillanatra előnyt szerez. Ez alatt Scorpiusnak adja át a patrónusát, hogy az időben visszamenve ki tudja védeni a bűbájt.

AVADA KEDAVRA

II. felvonás, 10. szín, a Tó mellett

A lelkesezés ellenére értetlenség.

Elragadtatott öröm.

Mérgesen, számonkérően, ugyanakkor megkönnyebbülten.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
„A patrónus bűbáj alapjai” Gyakorlat	20'		A Harry Potter 3. részéből lejátszunk azt a jelenetet, amikor Harry megtanulja a patrónus bűbájt Lupintól. „Te milyen örömteli élményt választanál?”			Nem kell a bűbájt eljátszani, elég az élmény felidézése, hiszen az öröm lesz az, amit Scorpius-nak fel kell idéznie.	Az öröm átélése és kifejezése mindkét szín fontos témája.
Beszédgyakorlat hangosítás versek-	12'						

Diákszínpados előadás próbafolyamata

kel nyelvtörő a szö- vegkönyv alapján							
10. szín / 1.	20'						
10. szín / 2.	20'erc						

A 15. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- „*A patrónus bűbáj alapjai*” – „Csukd be a szemed! Keress egy élményt, amelynek az öröme átjár! Ha megvan, állj föl a helyedről, még mindig legyen csukva a szemed, és fejezd ki a keziddel, aztán a lábaddal, az arcoddal! Érezd az örömet egész testedben!” A vezető odamegy mindenkihez, és amikor megérinti a vállát, kimond egy mondatot, ami kifejezi ezt az örömet. Ekkor kinyithatja a szemét és a mondat után leülhet.

Kitekintés:

Összesen 15 alkalom szükséges ahhoz, hogy minden jelenetet egyszer feldolgozzunk: szoborcsoportban a fő téma bemutatása → improvizáció pantomimmal → improvizáció szöveggel → előadás szövegkönyvvel (a mozgás hozzáigazítása a szöveghez). A lassított előadás fokozatos gyorsítása is fontos része a próbának. Az előadás csiszolása, az ismétlés, az összefoglalás minden további próbát igénybe vesz. Felvonásonként érdemes összpróbát tartani. Az egész darab elpróbálásához egész napos próba szükséges. A darab érése (a szöveg zsigeri elsajátítása) kb. egy hónapot vesz igénybe. Igazából az első két előadás az, amikor készre érik a darab. „A nézők szeme érleli az előadást.”

Ennek a darabnak a próbájára 21 alkalmunk lesz (egy alkalom 2 óra 15 perc). Ehhez jön még négy egész napos próba (három nap a szünetekben és egy tanítási nap). Kérdéses, hogy a darab második részét sikerül-e hozzátenni az eddigi-ekhez, ami további fél órával nyújtaná az eddigi kb. másfél órás előadást. A második rész szövegkönyve jelenleg feldolgozás alatt van.

Nagyapáink üzenete – történelmi filmklub

Írta:

Angyal László

Előszó/Ajánlás – tanítványkép

A szegedi piarista gimnázium a város legrégebb és egyben legfiatalabb intézménye.

A városra és a világra nyitott intézmény vagyunk. Elsősorban szegedi és Szeged környéki vallásos családok gyermekeit tanítjuk. Szívesen fogadunk be azonban a falaink közé olyan érdeklődő, nyitott szellemű diákokat és diáklányokat, akik elfogadják értékrendünket. Nem célunk a mindenáron való evangelizálás, de a lelki programjainkon keresztül mindenkit meghívunk a felnőtt keresztény életre.

Mi is ugyanabból a modern társadalomból merítkezünk amelyből a többi iskola is. Diákjaink családjai nem különböznek a magyar átlagtól. A fogyasztói társadalom pozitív és negatív hatásai ugyanúgy látszanak rajtuk is. Célunk az, hogy a keresztény értékek mellett fogékonyak, nyitottak legyenek más értékek iránt is. Ilyenek például a tolerancia, a segítőkészség, a szegények segítése, a másik ember elfogadása, a modern hazafiság, európaiság, a határokon túl élő magyarokkal való szolidaritás, a piarista testvériség. Fontosnak érezzük, hogy a régi görög ideált

továbbvigyük, s ép testben, ép lélekkel rendelkező egészséges, kiegyensúlyozott embereket neveljünk. Ebben a sportnak, a művészeteknek és a tudományoknak fontos szerepük van. Célunk hogy több nyelven beszélő, európai értékrenddel bíró, felnőtt magyar embereket neveljünk, akik a jövőjüket hazánkban képzelik majd el, vagy a kulturális értékeket hordozza.

A történelmi filmklub alapvetően magyar filmekre épül, a filmtörténet jelentős, ill. a kortárs magyar alkotásaira. A médiában é a filmművészetben a szórakoztató játékfilmek érik el a fiatalokat. Kevés a magyar közösségi alkotás, ezekre irányul a figyelem. A régi filmek „lassúsága”, technikai kivitelezése is csökkentheti a könnyen emészthetőséget, előkészítést igényel a vetítés. A magyar történelem korszakai, még inkább a 20-21. század emberi viszonyaira helyezzük a hangsúlyt

I. A módszertani fejlesztés átfogó ismertetése

Célok:

A mai kor diákjai hollywoodi filmekben nőnek fel. A mozikban és a televízióban ezeket keresik. Sok esetben felszínes szórakozást nyújtanak. A fogyasztói társadalom kellékei ezek.

A mai diákok egyáltalán nem ismerik közelmúltunk filmalkotásait. Számukra ezek a játékfilmek már vontatottak, unalmasak. Filmklubunkkal azt szeretnénk elérni, hogy közösen megtekintve és megbeszélve, felkeltsük az érdeklődésüket ezen alkotások, s rajtuk keresztül a 20. század történelme iránt. Célunk hogy családjaik történetét is jobban megismerjék és megértsék, valamint szűkebb pátriájuk közelmúltjába is betekintést nyerhessenek.

Elvárt hatások, eredmények:

Egy másfajta kulturális és moziélmény megismertetése.

Ne a látvány, hanem a gondolatiság kerüljön előtérbe.

Tudjon véleményt mondani, állást foglalni a látottakról.

Tanuljon a fiatal vitatkozni, másokkal szemben kulturáltan érvelni.

Szembesüljön a közelmúlt nehézségeivel, a múlt század problémáival. A (hétköznapi) hősökkel és bűnösökkel(bűnökkel) egyaránt.

Humanista és hazafias érzések és gondolatok megismertetése.

A szolidaritás és felelősségvállalás megtapasztalása nehéz körülmények között.

NAT-hoz, Pedagógiai Programhoz való csatlakozás lehetőségei:

A Nemzeti alaptanterv sok területéhez csatlakozik a Nagyapáink üzenete – történelmi filmklub. Kiemeljük a kritikai gondolkodás, a nyilvános kommunikáció fejlesztését. A vizuális kultúra, a vizuális nyelv és vizuális kommunikáció, egyáltalán a filmalkotás eszközrendszer használata és értelmezése a mindennapi élet része. A filmes élményekre való reflektálás a művészi, a történelmi, ill. az emberi viselkedés megismerése. Egyben a kortárs és régi magyar, a filmművészetben kiemelkedő alkotások kulturális

örökségátadás, ilyenek vagyunk, mi, magyarok. Egyszerre szolgálja a nemzeti öntudat erősítését és a hazafias nevelést. Filmek által az emberi viszonyok értékelése a demokráciára való nevelést is jelenti.

A Pedagógiai Program több tantárgyi tantervéhez (pl. magyar irodalom és nyelv, történelem, művészeti nevelés) kapcsolódik a filmklub. Nevelési szempontból a 21. század fejezet súlypontjait emeljük ki:

- Tevékenységközpontúság – problémaközpontúság – felfedezettő tanítási-tanulási gyakorlat
- Az életszerű, élet közeli ismeretek közvetítése
- A digitális pedagógia módszerei alkalmazásának elterjesztése - tanórán és tanórán kívül
- A diákok önképzésének, a horizontális tanulás fontosságának elismerése, támogatása

I. A gyakorlatok (eseménysor, programelem, tevékenység) bemutatása

1. A gyakorlat címe/neve: Nagyapáink üzenete – történelmi filmklub

1.1. Rövid összefoglaló:

A gyakorlat rövid bemutatása:

Azon diákok, akik érdeklődnek a történelem iránt – elsősorban az emelt szinten tanulók – számukra évente 8 alkalommal szervezünk ilyen összejöveteleket. Ezek több részből állnak. Erre az alkalomra készített facebook oldalon „beharangozzuk” a filmet, kedvet csinálva hozzá. A vetítés előtt szóban is felhívjuk a figyelmüket néhány fontos mozzanatra, azaz szempontokat adunk számukra.

Megtekintjük az alkotást.

A végén szóban megbeszéljük a látottakat. Házi feladatként esszét kell a tanulóknak írniuk, megadott címmel.

Célok:

A diákok nézzék meg ezeket a kiváló filmeket. A szaktanár irányításával elemezzék a látottakat. Alakítsanak ki saját véleményét. Azt indokolják meg, esetleg ütköztessék másokkal is.

Elvárt hatások, eredmények

A történelem alaposabb megismerése. Élményanyag gyűjtése. Művészi élmény(katarzis) szerzése. Kötődés kialakítása/elmélyítése a szűkebb és tágabb szülőföld iránt.

Újszerűség:

Tanórán nincs lehetőség ezeket a kiváló (akár díjnyertes) filmek bemutatására. Iskolán belül, de mégis kötetlenebb formában jutnak fontos ismeretekhez, élményanyaghoz. A tanult ismeretek és a látottak összevetése, szinkronba hozása.

Ellenőrzés, értékelés módja:

Minden egyes alkalommal szóban vagy írásban(esszé) kérünk visszajelzést. A diákoktól elvárjuk az önálló véleményalkotást. Ezek az alkalmak nem kötődnek tanórához, így szabadabban gazdálkodhatunk az idővel.

1.2. Hívószavak:

patriotizmus, lokálpatriotizmus, tolerancia, egyéni nézőpont, szabad véleményalkotás

1.3. Érintett kompetenciák

Nagyapáink üzenete – történelmi filmklub

A bemeneti, és kimeneti kompetenciák– tudás, készség, attitűd, autonómia+felelősség lebontásban végiggondolva, megfogalmazva.

1.4. Célcsoport:

Korosztályok: 16-18 éves felsőbb osztályba járó gimnazisták

Csoport ajánlott létszáma: 20-25 fő

1.5. Szükséges időkeret, gyakoriság:

Gyakorlat alkalmainak száma: évi 8 alkalom

Alkalmak gyakorisága: havonta

Egy alkalom időkerete: 2,5- 3 óra.

1.6. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

A vezetője az iskola adott történelemtanára. Az lenne a szerencsés, ha az emelt szinten oktató kolléga koordinálni ezeket az alkalmakat. Természetesen hasznos, ha más kollégák is részt vesznek benne, sőt saját maguk vezetnek egy-egy alkalmat. Nem humán szakos tanárok jelentkezését is várjuk. A rendszergazda jelenlétére is szükség lehet, hogy a vetítés zavartalanul folyjon. A filmek előkeresésében, a témára való felkészülésben elengedhetetlen az iskolai könyvtáros együttműködése.

1.7. A program egyedi eszközigénye:

Szükséges egy jó minőségű laptop, valamint mikrofon, erősítő, hangszórók beüzemelése. A legfontosabb hogy egy jó minőségű projektor mindenkor rendelkezésre álljon.

1.8. Kidolgozó

A gyakorlat kidolgozója/ megszólítható(szakmai) képviselője:Angyal László

Elérhetősége:angyallaszlo60@gmail.com

1.9. megvalósítás folyamata alkalmainak/ elemeinek részletes bemutatása táblázatos formában:

Az 1. alkalom bemutatása:

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Bacsó Péter: A tanú c. film megtekintése	90' +30' +30'	Előzetes felkészülés az ún. ötvenes évekből A 11. osztályos tankönyv anyagának és forrásainak áttekintése A szocialista realizmus és a személyi kultusz ismétlése A film megtekintése Filmnapló készítése Utánanézni a rendező egyéb alkotásainak	Szervezés, népszerűsítés, lelkesítés Segítség nyújtása a kor megértéséhez Révai József, Zsdanov legjobb tanítványa Szempontok a film megtekintéséhez Kulcsjelenetek kiválasztása	Egyéni felkészülés Csoportos feladat Vitassuk meg! (problémák felvetése, közös megválaszolása) Esszéírás Kritika, elemzés Filmesztétika fogalmak	Önálló jegyzetek Digitális eszközök DVD	Egy 11-12. évfolyamos diáktól elvárható az önálló véleményalkotás Elsajátítható hogy másokat meghallgasson, s kulturáltan kifejtse a véleményét.	Kedvet kapjanak a következő alkalmakhoz. Saját maguk is kritikus szemmel nézzenek műalkotásokat.

Az 1. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- a kiosztandó anyagok, feladatok – A sematizmus és a szocialista realizmus, személyi kultusz ismertetése
- a megjelenő játékok leírása - Te hová nevezted volna még ki Pelikán elvtársat igazgatónak? Riport készítése Pelikánnal.
- a felhasznált szövegek, képek a forrás pontos megnevezésével – Középiskolai történelem tankönyv
- a kivetítendő diák képe, felhasználandó prezentációk, videók...A kommunizmus Magyarországon ppt vetítése
- a feladatok megoldása – javítókulcs nem készül, hiszen több jó megoldás is van. Esetleg a film alapján készítünk a diákokkal közösen egy 13+1-es totót. Illetve egy Magyar Narancs különszámot az iskolaújság számára, vagy egy Szabad Nép helyszíni beszámolót.

Felhasznált irodalom, ajánlott linkek, videók stb. - megvalósítást segítő képzések, előadások, tréningek tartalmának, szemléletének megjelenítése.

1. „Egy kicsit sárga, egy kicsit savanyú,
de a miénk.”
2. <https://zanza.tv/tortenelem/magyarorszag-1945-1956-kozott/rakosi-rendszer>
3. <https://zanza.tv/tortenelem/magyarorszag-1945-1956-kozott/eletmod-magyarorszagon-az-1950-es-evekben>
4. <https://www.google.com/search?client=firefox-b&q=a+tan%C3%BA+film+elemz%C3%A9se&sa=X&ved=0ahUKEwjTopWMitbaAhWIsKQKHTmEDIQQ1QIlmAEoAg&biw=1479&bih=744&dpr=1.25>

Nagyapáink üzenete – történelmi filmklub

Az 2. alkalom bemutatása: Szabó István: Mephisto c. Oscar-díjas film bemutatása

Miért ezt a filmet választottuk? A művész és a hatalom viszonyát mutatja be. Náci környezetben játszódik, mégis bármelyik diktatúrába behelyettesíthető ez a szituáció. A korabeli nézők értették ezt az analógiát, s a kommunista hatalom és az értelmiség kapcsolataként értelmezték. A rendező személyes útkeresése és lelkiismeret furdalása is benne van ebben.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Szabó István: Mephisto című film megtekintése	115' +30' +30'	Előzetes felkészülés az ún. 30-as évekből A 11. osztályos tankönyv anyagának és forrásainak áttekintése A diktatúra kiépítése és az értelmiség szerepvállalása és felelőssége A film megtekintése Filmnapló készítése Utánanézni a rendező egyéb alkotásainak	Szervezés, népszerűsítés, lelkesítés Segítség nyújtása a kor megértéséhez Antidemokratizmus és antiszemitizmus az euró- pai kultúrában Szempontok a film megte- kintéséhez Kulcsjelenetek kiválasztá- sa	Egyéni felkészülés Csoportos feladat Vitassuk meg! (prob- lémák felvetése, közös megválaszoló- sa) Esszéírás Kritika, elemzés Filmesztétika fogal- mak	Önálló jegy- zetek Digitális eszközök DVD	Egy 11-12. évfolyamos diáktól elvárha- tó az önálló véleményalko- tás Elsajátítható hogymásokat meghallgasson, s kulturáltan kifejtse a véle- ményét.	Kedvet kapjanak a következő alkal- makhoz. Saját maguk is kritikus szemmel nézzenek műalko- tásokat.

A 2. alkalom megvalósításához kapcsolódó anyagok:

- a kiosztandó anyagok, feladatok: A fajelmélet ideológiája, a totális hatalomgyakorlás a 20. században
- a megjelenő játékok leírása, NOlimpia: érvelés készítése a NOB részére arról, miért ellenzed egy berlini olimpia rendezését.
- a tervben megadott, nem saját feladatok pontos forrásának feltüntetése,
  - a felhasznált szövegek, képek a forrás pontos megnevezésével, http://www.filmvilag.hu/xista_frame.php?cikk_id=4255 – Az akarat diadala elemzés
- az egyéb segédletek, Történelem tankönyv anyaga, forrásai
  - a kivetítendő diák képe, felhasználandó prezentációk, videók... <http://www.filmzett.ro/kritikairo-palyazat-2017/kiss-krisztina-csak-egy-szinesz-szabo-istvan-mephisto>
- a feladatok megoldása. Javítókulcs nem készül, hiszen több jó megoldás is van. Esetleg a film alapján készítünk a diákokkal közösen egy 13+1-es totót.

Felhasznált irodalom, ajánlott linkek, videók stb. - megvalósítást segítő képzések, előadások, tréningek tartalmának, szemléletének megjelenítése.

1. http://ezer1film.blog.hu/2017/02/13/82_az_akarat_diadala_triumph_des_willens#-igy készült a film
2. <https://liquidke.wordpress.com/archiv/media-es-tarsadalom-a-naci-propaganda/>
3. <https://mult-kor.blogstar.hu/2016/09/23/a-nacik-es-az-quot-elfajzott-quot-muveszet/30441/>

Esszé címe: A művész és a hatalom viszonya a 20. századi diktatúrákban

Elemzés: *A film nagy jelenete a kézfogas. Höfgen, mint Mephisto, maszkban a hatalom képviselőjének a páholyába megy, ahol Lotte Lindenthal bemutatja egymásnak őket. Mephisto mélyen meghajolva kezét ráz a tábornokkal. A kivilágított, zsúfolt nézőtérrel mindenki őket nézte. Ezzel a kézfogással a hatalom végérvényesen elfogadta. A Tábornok hívta, nevezte el Mephistonak is. A hatalom elfogadta Mephistot, a Sátánt.*

Nagyapáink üzenete – történelmi filmklub

Az 3. alkalom bemutatása: Isten hozta őrnagy úr!

Miért ezt a filmet választottuk? Örkény remekművét a magyar színjátszás legkiválóbb képviselői vitték filmvászonra. A film azt mutatja be, hogy a 20. század szörnyűségei hogyan hatolnak be a családok mindennapjaiba. Az ordas eszmék ellen mit tehet egy békés falu, egy hétköznapi család.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Előzetes feladat - filmplakát kitétele	90' +30' +30'	Előzetes felkészülés a háborús évekből. A háterszág és front kapcsolata A 11. osztályos tankönyv anyagának és forrásainak áttekintése A diktatúra kiépítése és az egyszerű emberek világa és felelőssége A film megtekintése Filmnapló készítése Utánanézni a rendező egyéb alkotásainak	Szervezés, népszerűsítés, lelkesítés Segítség nyújtása a kor megértéséhez Örkény István világa Görbe tükörben a 20. század Szempontok a film megtekintéséhez Kulcsjelenetek kiválasztása	Egyéni felkészülés Csoportos feladat Vitassuk meg! (problémák felvetése, közös megválaszolása) Esszéírás	Önálló jegyzetek Digitális eszközök DVD	A hatalom és az áldozat bonyolult kapcsolatát mutatja be Örkény. A kettő egymást feltételezi	

Esszé címe: **Milyen a Tót család, mennyiben tekinthetők áldozatoknak?**

Megoldás: Az áldozat, a szolgálalkúság torz képei

- Kiszolgálják az őrnagy abnormális viselkedését, amibe az ő személyiségük is beletorzul
- A kialakult helyzetért ők felelősek
- Az őrnagy nem viselkedik zsarnoki módon, Tóték csinálnak belőle zsarnokot a túlzásba vett kiszolgálással

Őrnagy:

- Torz személyiség, üldözési mániája van.
- Eldeformálódott személyisége képtelen alkalmazkodni a civil élethez.

Fontosabb jelenetek:

https://www.youtube.com/watch?v=ed6F5g_Uy6Y (Az őrnagy érkezése, ekkor dőlnek el az „erőviszonyok” – az őrnagy átveszi az irányítást, s a család aláveti magát neki. egyedül az apa berzenkedik, de a többiek lecsendesítik)

<https://www.youtube.com/watch?v=meaiXtXim5E> (A dobozolás lélektana) Vajon miért ezt választotta az őrnagy?

<https://www.youtube.com/watch?v=qhxMff07pYE> (A búcsúzás, fellélegzés?) Hogyan értelmezhető a befejezés? Miért követte el Tót a gyilkosságot. Miért „csak” ekkor?

Az 4-5. alkalom bemutatása: A napfény íze

Miért ezt a filmet választottuk? Egy család, és egy évszázad krónikája az Oscar-díjas rendező, Szabó István filmje. Sonnenschein Manó tizenkét évesen, gyerekként jön a fővárosba az apja gyógylikőr receptjével, és ezzel alapozza meg a család vagyonát. Fia már állami hivatalt tölt be, bíró, majd főbíró lesz. Vali, a felesége két fiút szül neki, de házasságuk tönkremegy. Ádám fiuk sikeres sportoló lesz, ám olimpiai bajnoki címe sem menti meg a II. Világháború alatti üldöztetéstől, és a megalázó haláltól. Ádám fia Iván, aki túl éli a holokausztot rendőr lesz a személyi kultusz éveiben, de kiábrándul a kommunista államrendből?

A film főszerepeit olyan világsztárok játsszák mint Ralph Fiennes, Jennifer Ehle és Rachel Weisz A film három Európa Filmdíjat nyert: a forgatókönyvírókat, Szabó Istvánt és Israel Horowitzot, a főszereplő Ralph Fiennes-t és Koltai Lajos operatőrt jutalmazták

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Szabó István: A napfény íze	172' + 30' + 30'	Előzetes felkészülés az ún. boldog békeidőkből és a 30-40-es évekből. A 11. osztályos tankönyv anyagának és forrásainak áttekintése A zsidóság szerepe a magyar kapitalizmus létrejöttében. Olimpiák története A film megtekintése	Szervezés, népszerűsítés, lelkesítés Segítség nyújtása a kor megértéséhez Az antiszemitizmus a történelemben Szempontok a film megtekintéséhez Kulcsjelenetek kiválasztása	Egyéni felkészülés Csoportos feladat Vitassuk meg! (problémák felvetése, közös megválaszolósa) Esszéírás Kritika, elemzés Filmesztétika fogalmak	Önálló jegyzetek Digitális eszközök DVD	Egy 11-12. évfolyamos diáktól elvárható az önálló véleményalkotás Elsajátítható hogy másokat meghallgasson, s kulturáltan kifejtse a véleményét.	Kedvet kapjanak a következő alkalomhoz. Saját maguk is kritikus szemmel nézzenek műalkotásokat.

Nagyapáink üzenete – történelmi filmklub

		Filmnapló készítése Utánanézni a rendező egyéb alkotásainak					

Kapcsolódó anyagok:

Fogalommagyarázat: antiszemitizmus – antijudaizmus

Linkek: https://hu.wikipedia.org/wiki/A_nap%C3%A9ny_%C3%ADze

<http://www.filmtejt.ro/cikk/517/szabo-istvan-sunshine-a-napfeny-ize>

http://magyarnarancs.hu/zene2/film_gyogykeseru_a_napfeny_ize-55903

Zsidóság története:

https://books.google.hu/books?id=K5wcCgAAQBAJ&pg=PT236&lpg=PT236&dq=zsid%C3%B3s%C3%A1ggal+fo+glalkoz%C3%B3tanulm%C3%A1nyok&source=bl&ots=ou_ucNPyxF&sig=IRO0dVzGWeI5BWZgJl4Mo5iu8al&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEwjbo8WjwuTaAhVN-6QKHZZWA1YQ6AEITAF#v=onepage&q=zsid%C3%B3s%C3%A1ggal%20foglalkoz%C3%B3tanulm%C3%A1nyok&f=false

Esszé: Túlélési stratégiák és lehetőségek a 20. századi Magyarországon vagy Családom 20. századi története

Elvárt gondolatok: A 20. századi magyarság története tele van vargabetűkkel. Két elvesztett háború, bukott forradalmak és ellenforradalmak, üldözések és kitelepítések története. Alig győzik az utódok feldolgozni mindezt.

Melyik családban ez hogyan válik közkinccsé. Hogyan lesz ez kollektív emlékezetté. Milyen eseményeket és történeteket hagyományoznak az utódaikra.

Az 6. alkalom bemutatása: Anyám és más futóbolondok a családból

Miért ezt a filmet választottuk? Témájában nagyon hasonló a napfény ízéhez. Ez egy keresztény közép-kispolgári család történetét meséli el több generáción keresztül. Berta édesanyját ápolja, aki 94 évesen az Alzheimerrel küzdve már csak a múltjának él. A járókerettel lassan közlekedő asszony pedig valaha igencsak mozgékony volt, életében huszonhétszer költözött. A család Trianon után először Debrecenbe települt át, ahol az anya édesapjának állása volt a postán. A kalaposnak kitanult fiatal lány aztán Budapestre költözött, ahol pár évnyi nyugodt és boldog időszak után elkezdődik a költözések sora, aminek köszönhetően szinte az egész országot bejárja a család, a XX. századi magyar történelmi események elől menekülve. Valami különös, velük született derű folytán azonban ez nem tragédiák sorozata, a család jókedve, humora mindvégig megmaradt, a Partiumtól kezdve, Budapesten át egészen az Isten háta mögötti településig.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Fekete Ibolya: Anyám és más futóbolondok a családból	95' + 30' +3'0	Előzetes felkészülés az ún. boldog békeidőkből és a 30-40-es évekből, valamint a szocializmus korszakából. A 11-12. osztályos tankönyv anyagának és forrásainak áttekintése A keresztény középosztály lecsúszása A film megtekintése Filmnapló készítése	Szervezés, népszerűsítés, lelkesítés Segítség nyújtása a kor megértéséhez Szempontok a film megtekintéséhez Kulcsjelenetek kiválasztása	Egyéni felkészülés Csoportos feladat Vitassuk meg! (problémák felvetése, közös megválaszolása) Esszéírás Kritika, elemzés Filmesztétika fogalmak	Önálló jegyzetek Digitális eszközök DVD	Egy 11-12. évfolyamos diáktól elvárható az önálló véleményalkotás Elsajátítható hogy másokat meghallgasson, s kulturáltan kifejtse a véleményét.	Kedvet kapjanak a következő alkalomokhoz. Saját maguk is kritikus szemmel nézzenek műalkotásokat.

Esszéírás: Családom 20. századi története

Elvárt gondolatok: A 20. századi magyarság története tele van vargabetűkkel. Két elvesztett háború, bukott forradalmak és ellenforradalmak, üldözések és kitelepítések története. Alig győzik az utódok feldolgozni mindezt.

Melyik családban hogyan válik ez közkinccsé. Hogyan lesz ez kollektív emlékezetté. Milyen eseményeket és történeteket hagyományoznak az utódaikra.

Hány generáció története él mind a mai napig nálatok?

Kik azok, akik előre vitték a család szekerét, kikre vagytok a legbüszkébbek? Esetleg kik azok, akikre nem szívesen emlékezik a család?

Kapcsolódó anyagok, jelenetek, elemzések.

1. A törileckét az 1800-as évek végén, a Nagyvárad melletti Székelyhídon kezdjük, oda született Berta, és onnan kell legelőször elköltöznie. Trianon után az apa munkahelyéül szolgáló posta székhelyére, Debrecenbe költözik a család, az anya halála után pedig a kalaposmesterséget kitanuló Berta (a történelmi jelenetek nagy részében: Ónodi Eszter) továbbáll Pestre, hiszen, ahogy az többször is elhangzik, megáll ő már a saját lábán. Itt találkozik későbbi férjével, a hadsereg távíró tisztjével, Barkó Lajossal (Gáspár Tibor), akivel még 25-ször veszik be az ország különböző pontjait.
2. <https://www.mafab.hu/movies/anyam-es-mas-futobolondok-a-csaladbol-259716.html>

Az 7. alkalom bemutatása: Kolorádó Kid

Miért ezt a filmet választottuk? Kreuzer Béla lóverseny- és szerencsejáték-kedvelő rakodó 1959-ben csalárdmód jelentős nyereségre jut a "lovin", este a galerijével szórakozik, de a titkosrendőrség már a nyomában van. Élettársa, Iskiné információt ad a szórakozóhely mellékhelyiségében az őket megfigyelő nyomozónak; Kreuzert még egy fiataalt (Katkó), Moszkvában, kommunista családban született fiút tesznek melléjük. Koltai csúnyán megveri Katkót, akiről kiderül: 56. november 4-e után az oroszoknak tolmácsolt. Koltai ezzel elnyeri Kreuzer bizalmát. Később Katkót elviszik a cellából, Kreuzer és Koltai beszélgetéseiből flashbackekben tekintünk vissza a forradalomra. Kreuzer és Iskiné a Rajk-temetésen találkoztak, elsöprő szexuális vonzódás, szerelem lett belőle, mely még az október 23-án kitörő forradalmat is háttérbe szorította egy ideig. Egy meglepő esemény után a Corvinba mennek, és csatlakoznak is az őket ott érő élmények hatására a fegyveresekhez.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Vágvölgyi B. András: Kolorádó Kid	95' + 30' +30'	Előzetes felkészülés az ún. személyi kultusz és az 56-os forradalom történetéből. A 11-12. osztályos tankönyv anyagának és forrásainak áttekintése A szocializmus építése, a kádári megtorlás időszaka A film megtekintése Filmnapló készítése	Szervezés, népszerűsítés, lelkesítés Segítség nyújtása a kor megértéséhez Szempontok a film megtekintéséhez Kulcsjelenetek kiválasztása	Egyéni felkészülés Csoportos feladat Vitassuk meg! (problémák felvetése, közös megválaszolás) Esszéírás Kritika, elemzés Filmesztétika fogalmak	Önálló jegyzetek Digitális eszközök DVD	Egy 11-12. évfolyamos diáktól elvárható az önálló véleményalkotás Elsajátítható hogy másokat meghallgasson, s kulturáltan kifejtse a véleményét.	Kedvet kapjanak a következő alkalomokhoz. Saját maguk is kritikus szemmel nézzenek műalkotásokat.

Esszéírás. Túlélési stratégiák az 56-os forradalom után

Elvárt gondolatok: Az 56-os forradalmat november 4-én a szovjet csapatok brutálisan leverték. Két lehetőség volt. Vagy külföldre szökik valaki (disszidál), vagy megpróbálja elfogadni és túlélni a Kádár rendszert. Többféle életpálya nyílik meg az itthon maradók előtt is. Van, aki megpróbál becsületes maradni, míg mások megkötik a saját kompromisszumukat a rendszerrel. Lesz, aki besúgó lesz, lesz, aki mártír. Ki milyen ember. Egy ilyen kiélezett történelmi helyzetben mutatkozik meg igazán az emberi minőség. És az emberi aljasság is. Beleláthatunk a rendszer kulisszatitkaiba is, hogy működik a belügy, milyen a börtönök világa. Külön kuriózum a szocializmusban működő szerencsejáték és a lóversenyzés/fogadás világa.

Kapcsolódó anyagok, jelenetek, elemzések.

1. A *Kolorádó Kid* egy olyan srácról (Nagy Zsolt) szól, akinek esze ágában sem volt belekeveredni a forradalomba, de a csajok és a balhé kedvéért mégis megtette. A noirs keretbe ágyazott történet nem elsősorban a forradalomról, inkább a közvetlen korszellemről, az árulás általánosságáról, az elvágódásról és egyben a hazáról, mint olyanról szól. A látvány, a szleng telitalálat, a flashbackektől nyüzsgő sztori viszont kicsit sűrű, de legalábbis nem olyan *catchy*, mint amit Tarantino és Hunter S. Thompson magyar képviselőjétől várnánk.
2. **A mai közfelfogás az, hogy az '56-os felkelők kikezdzhetetlen jellemű hősök, a Kolorádó Kid-ben viszont balhés fiatalokat is látunk, akik csak sodródnak. Nem dehonosztáló ez?**

Nem gondolom, hogy dehonosztáló. A dehonosztáló kifejezetten rossz szó erre, a deheroizálót talán elfogadnám. Talajszinten akartam szólni erről az egészeztől. Kevés olyan film van, aminek tényleg a fegyveres felkelő a főszereplője. A forgatókönyv egy vamzerjelentés alapján íródott, azt tupíroztuk fel és gazdagítottuk fikcióval. Senki sem születik hősnak, maximum Héraklész; egy adott szituációban való jó viselkedés tesz valakit hőssé. Sokat köszönhetek Eörsi László történésznek, aki kifejezetten a fegyveres csoportok viselkedésével foglalkozik szakmaszerűen. A könyvei végén mindig van életrajz-sorozat, például a Corvin közti felkelőkről: ki mikor született, mit csinált, milyen büntetést kapott. Az én alapképzettségem szociológus, és én egy elsüllyedt ipari világot látok bennük. Ahol pedig proletariátus volt, ott megjelent a lumpen réteg is, ami nem feltétlenül negatív szó: kedves csibészek, lókötők, akik felbukkantak minden nagyvárosban, például Budapesten is, ami már akkor is egy nagyon nagy város volt. És a mi Rejtő Jenőnk is itt született.

3. A *Kolorádó Kid* látatlanban azzal az eséllyel kecsegtetett, hogy a hollywoodias, leegyszerűsítő heroizmuson innen és a politikai görcsösségen túl, most végre árnyalt és reflexív ábrázolást kaphatunk azokról a sokat emlegetett pesti srácokról, akiket az ünnepi szólamok mára a márciusi ifjagnál is távolibb és valószínűleg valóságosabb figurákká sápasztottak. Ez a lehetőség azonban sajnálatos módon elsikkadt a rendező-forgatókönyvírói öntetszelgés és a közhelyesség büszke seregszemléje közepette, s így csak igen mérsékelt érdeklődéssel követhetjük Kreuzer Béla szénlehordó és szerencsejátékos oda- és visszatekintésekben gazdag történetét – a Rajk-temetéstől a turflélatóig, a Corvin köztől a börtönig, az elárultatásoktól a bosszúig. A film ugyanis a drámai-történelmi légkörteremtés kötelemét az okadatolhatóan hű vagy inkább csak vélelmezetten echt környezetképpel és dialógusokkal kívánja letudni, s ilyesformán tömegével hordja elő a korjellemző relikviákat és az ugyancsak originálisnak ítélt nyelvi fordulatokat, beszédtemákat. Van itt minden: kötegyeni papírhúszas és szőnyegporoló, Dzerdzsinszkij-kép a kihallgató szoba falán és cikkrészlet a Film, Színház, Muzsikából, liliputi tipszter és agyonsminkelt ötödosztályú bárdizőz.
4. http://www.revizoronline.com/hu/cikk/2128/vagvolgyi-b-andras-kolorado-kid-41-magyar-filmszemle/?label_id=2645&first=10
5. http://hvg.hu/kultura/20161021_1956_56_os_filmek_megall_az_ido_szamarkohoges_eldorado_kolorado_kid_a_berni_kovet
6. <http://cotcot.hu/cikk/2010/10/12/mozit-akartam-csinalni>

8. alkalom : Skrabski Fruzsina: Elhallgatott gyalázat (dokumentumfilm 2013)

Miért ezt a filmet választottuk? A háborúban egyfajta hadviselési formának számít a nők megerőszakolása, de talán a legbrutálisabbak e tekintetben a Magyarországot megszálló szovjet katonák voltak. A korabeli nemibeteg-gondozók adatai szerint ötven- és kétszáz ezer között van az 1945-ben Magyarországon megerőszakolt nők száma. Megszólalnak az akkori áldozatok, vállalva a felkavaró, borzalmas visszaemlékezéseket. Miként viselte meg a nőket és az egész társadalmat ez a megaláztatás? Sokan még most is titokban tartják a történeteket, ráadásul jogilag sem vonták felelősségre azokat, akik ezt elkövették.

Feladatok	Időkeret	A tanulók tevékenysége	A pedagógus tevékenysége	Módszerek	Eszközök	Megjegyzések	Eredmény
Skrabski Fruzsina: Elhallgatott gyalázat (dokumentumfilm 2013)	53' + 30' +30'	Előzetes A második világháború története A 11-12. osztályos tankönyv anyagának és forrásainak áttekintése A szovjet típusú szocializmus emberképe A világháború borzalmai A film megtekintése Filmnapló készítése	Szervezés, népszerűsítés, lelkesítés Segítség nyújtása a kor megértéséhez Szempontok a film megtekintéséhez Kulcsjelenetek kiválasztása	Egyéni felkészülés Csoportos feladat Vitassuk meg! (problémák felvetése, közös megválaszolósa) Esszéírás Kritika, elemzés Filmesztétika fogalmak	Önálló jegyzetek Digitális eszközök DVD	Egy 11-12. évfolyamos diáktól elvárható az önálló véleményalkotás Elsajátítható hogy másokat meghallgasson, s kulturáltan kifejtse a véleményét.	Kedvet kapjanak a következő alkalomokhoz. Saját maguk is kritikus szemmel nézzenek műalkotásokat.

Esszéírás: A háború áldozatai – Vaevictis

Elvárt gondolatok: Kr. e 390 –ben egy Brennus vezette gall hadsereg tönkrevverte Róma csapatait az alliai csatában, majd kifosztotta a védtelenül maradt várost. A fellegrvárba szorult római védők közt éhség, az ostromlók közt éhezés és járvány dúlt, így mindkét fél szeretne volna befejezni a harcot. Brennus rengeteg aranyat követelt, de nem tudtak megegyezni a mérikskélés során. A vezér a kardját dobta a mérleg egyik serpenyőjébe, nyomatékot adva érveinek.

E példázat szerint mindig a győztesnek van igaza. A vesztes szenvedni el a vereséget. S azok közül is a legvédtelenebbek. A második világháború során már nyoma sincs a lovagiasságnak, a polgári lakosság védelmének. Gyerekeket és öregeket küldenek a gázkamrákba. Nőkkel erőszakoskodnak. Ezek háborús bűntettek, de mivel a győztesek követték el, sohasem vonták őket felelősségre.

Magyarországon végigvonult a front. Nem sikerült kilépni a háborúból. Szörnyű megpróbáltatásokon ment keresztül az ország. Hogyan lehet ilyen szörnyűségeket feldolgozni, túlélni?

A feladat, hogy egyik szereplő sorsába képzeljük bele magunkat. Hogyan dolgozható fel ilyen trauma. Hogyan emlékeznek a tettesek, hogyan az áldozatok?

Kapcsolódó anyagok, jelenetek, elemzések.

1. A film reklámozása: <https://www.youtube.com/watch?v=hd6CprMjazw> –
2. A rendező munkái: <https://port.hu/adatlap/szemely/skrabski-fruzsina/person-332988> -
3. Asszony a fronton (PolczAlaine)

A 2007-ben meghalt pszichológus, író, a Magyar Hospice Mozgalom egyik alapítója, PolczAlaine az elsők között volt, akik beszéltek az őket ért erőszakról. Asszony a fronton című könyvében leírta, hogyan erőszakolták meg a szovjet katonák. "Nem mozdultam. Azt hittem, ebbe belehalok. Persze nem hal bele az ember. Kivéve, ha eltörik a gerincét, de akkor sem azonnal. Hogy mennyi idő telhetett el és hányan voltak, nem tudom". A könyvben arról is szó esik, hogy később nem állt bosszút, úgy tett, mintha nem ismerte volna fel az egyik erőszaktevőt, akit azonnal kivégeztek volna. PolczAlaine azonban nem akarta, hogy köze legyen egy másik ember halálához.

4. Egy filmkritika - https://index.hu/kultur/media/2013/10/04/elhallgatott_gyalazat/
5. Egy másik - <https://feminfo.444.hu/2013/10/01/elhallgatott-gyalazat>

FILMELEMZÉS – általános szempontjai

A film keletkezésének körülményei

- hely, kor, történelmi sajátosságok, az adott kulturális közeg azon jellemzői, amelyek a film szempontjából fontosak lehetnek
- a film készítőinek konkrét motiváltsága (ha van ilyen)
- a mű filmes környezete (milyen kiemelkedő filmek jellemzik az adott időszakot, régiót, vannak-e jellegzetes irányzatok, iskolák, trendek stb.)

A rendező

- ki ő?
- mi az előélete?
- mi az utóélete?
- kapcsolható-e iskolához, vonulathoz?

A film alapjául szolgáló írásos anyagok

- van-e irodalmi alapmű, ha igen, erről mit illik tudni?
- ha van, a forgatókönyv eltér-e ettől?
- ki a forgatókönyvíró?

A film meséjének leírása

- az alaptörténet (mivel rokonítható?)
- a film kronotopozsának (tér-idő szerkezetének) elemzése
- a műfaj (amennyiben műfaji filmről van szó, a műfaj rövid jellemzése)
- a kollízió (összeütközés, érdekellentét) rövid összegzése
- történetvezetés (ismétlések, keretek, a mesemondás folytonosságának megtörése stb.)

A látvány elemei

- helyszínek, díszletek
- jelmezek, kosztümök
- kellékek, berendezés
- különleges hatások

Operatőri munka

- a világítás jellegzetességei
- jellegzetes plánok, kameramozgások, nézetek (kézikamera, steadycam, skycam stb. is)
- színkezelés
- az operatőr munkájának, stílusának elemzése

Színészek

- főszereplők
- mellékszereplők
- statiszták, kaszkadőrök
- különleges megjelenés: valaki önmagát alakítja, nem a film világából való celebritás szerepeltetése stb.
- a színészvezetés jellegzetességei

Hang

- hasznos hang vagy utószinkron
- hanghatások
- a hang hiánya
- sajátos nyelvhasználat

Zene

- kísérőzene és játszó zene
- szerzett vagy szerkesztett filmzene
- a filmzene általános jellemzése (kontrapont, leitmotiv stb.)
- a zeneszerző/szerkesztő munkájának értékelése

A film egyéb jellegzetességei

- szellemi párhuzamok, rokonságok
- technikai, megoldásbeli párhuzamok
- sorozatszerűség, remake, felújítás stb.
- más területről vett anyagok transzkódolása (képregény, animációs film, számítógépes játék, televíziós sorozat stb.)
- film a filmben fogások, idézetek

A film fogadtatása, utóélete

Nagyszünetes programok.

A diákönkormányzat lehetőségei az iskolai informális és non-formális nevelésben

Írta:

Csizmadia Zsolt

Előszó/Ajánlás – tanítványkép

„...nem másra volna kedvünk, hanem, hogy Tisztelendő és dicséretes Piaristák szent szerzetét tellyesen Városunkba be hozzuk (...) hogy az említett dicséretes, hasznos szerzet az ifjúságot, a mely akkoráig vadon és parasztul nevelkedett fel mind városunkban, mind körülfekvő tartományokban, tudományokban felnevelhesse”. Ezekkel a szavakkal hívták a piarista rendet Szegedre a városatyák 1719-ben, azzal a céllal, hogy megalapítsák a város legrégebbi gimnáziumát, a Dugonics Andrást Piarista Gimnáziumot.

Az iskolánk fő üzenete: hasznosítható, praktikus tudásra oktatni és a hitre nevelni - ezek a célok lebegnek tanáraink szeme előtt nap mint nap. Ez a piarista nevelés alapja, mely 400 év

Nagyszünetes programok

alatt mit sem veszített aktualitásából, sőt ebben a rohanó világunkban még fontosabbak. Értékrendünk középpontjában a tudás, a hit és család áll sziklaszilárdan, ami egy eszközként is szolgál arra, hogy a gyermekeink jövőjét és társadalmunkat jobbra tegyük.

Olyan közeg kialakításán munkálkodunk nap mint nap, melyben a diákok jól érzik magukat és amelyben megtanulják, hogy közösségekben élni érték, melyben mindenki figyel a másikra és ott segít, ahol szükséges. Ez az a táptalaj, amely számos tudóst, élsportolót, művészt és társadalom számára hasznos, tenni akaró felnőttet nevelt és nevel ki. A piarista rend szerint az iskola a nevelés legjobb és leghatékonyabb eszköze. Iskolánkban egy hatévfolyamos természettudományos orientációjú képzés indul, valamint két négyévfolyamos osztály, ahol emelt óraszámú angol, német, tehetséggondozó-sport és általános képzések közül választhatnak a jelentkezők.

A Diákönkormányzatban a tanulók az önszerveződést élik meg. Programokat terveznek és szerveznek, alakítják a közösségüket. A programsorozat egységbe szedettsége és sokszínűsége a módszertani fejlesztés lényege.

I. A módszertani fejlesztés átfogó ismertetése

Célok:

Egy jól működő oktatási intézményben annak minden szervének egymással összhangban, hatékonyan, egymást erősítve kell dolgoznia. A diákönkormányzat feladatkörei széleskörben kiterjedtek iskolánkban: a diákság hangjának a tanárok és igazgatóság irányába történő hivatalos képviseletén túl az iskola hétköznapijainak színesebbé tételét is hivatott szolgálni. Az iskolai diákönkormányzat rendezvények szervezésében való közreműködése közösségépítést, a diákönkormányzat tagjai számára pedig személyes, szervezési készségek fejlesztését segíti.

A diákönkormányzat rendezvényei közül kiemelkedő fontosságú közösségépítés lehetnek a „nagyszünetes” versenyek. A havi rendszerességű, 15 perces „villámcsődületeken” az iskola diáksága összegyűlik az aulában, belső téren, ami a versenyek színterét szolgálja ilyenkor. Az alkalmak fő célkitűzése a hétköznapi monotónitásának megtörése, valamint a közös szurkolás/versenyzés által egy egészséges közösségépítő szerep, iskolai szinten.

Elvárt hatások, eredmények:

A diákönkormányzat iskolán belüli aktív jelenléte diákbarát környezetet teremt. Tevékenységével egy olyan légkör megteremtésében segít, ahova a gyerekek szívesebben járnak. A diákönkormányzat programjain résztvevők közösségtudata és piarista identitása, elköteleződése iskolánk irányába egyaránt erősödik.

Újszerűség:

Diák-programok összekapcsolása egy rendszerré, amely igazodik a tanév rendjéhez, amelynek teret enged az intézmény, de nem iskolai szervezés. A diákönkormányzat aktuális vezetői és az osztályok képviselői döntenek róla, hogy mit szeretnének, mit tudnak megszervezni saját maguk számára. A diákok közösségi programokon vesznek részt a szabadidejükben, az iskola épületében. Az önállóságot és a feladat, a közösség iránti felelősséget élik meg a szervezők. A leendő önkéntességre, közösségszervezésre, közösségek vezetésére és a civil életre készülnek fel. Nemcsak ifjúsági rendezvények szervezése, hanem sokféle csoport bevonása és a figyelem középpontjába állítása.

NAT-hoz, Pedagógiai Programhoz való csatlakozás lehetőségei:

A Nemzeti alaptantervhez való csatlakozás elsőre erőltetettnek tűnhet. De a kulcskompetenciák közül majdnem mindegyikre szükség lesz a megvalósítás során.

Anyanyelvi kommunikáció: nyilvános szereplések különböző szónoki, társalgási műfajokban. Társasági élet szervezés, vezetése, a hallgatóság megnyerése és képviselete.

Digitális kompetencia: számítógépes alkalmazások, információszerzés és hálózatépítés, megosztás, közösségi csoportok létrehozása, közösségi rendezvényeken interaktív médiaeszközök használata.

Szociális és állampolgári kompetencia: kortárs közösség építése, szervezése és fejlesztése. Képviseletként vélemények kikérése és azok képviselete. Felelős vezetői helyzetek, szerepek gyakorlása, megélése. A diákélet közügyként való funkciója is társulhat a diákönkormányzathoz, hiszen iskolai dokumentumokat véleményez, a működése kapcsán támogatást kér, együttműködik és a diákokat érintő kérdésekben javaslatokat fogalmaz meg.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia: tevékenységei lehetőségét felméri, és kihasználja. Tervezi, szervezi, a feladatok megosztja és megvalósítja.

A Pedagógiai program a diákönkormányzati munka értéke kapcsán kiemeli a konkrét felelősségvállalást és a dialógus kiépítését.

II. A gyakorlatok (eseménysor, programelem, tevékenység) bemutatása

1. Patrociniumi forgószínpad- „Éjjel nappal piár”

1.1. Rövid összefoglaló:

A gyakorlat rövid bemutatása:

Iskolánkban a legnagyobb ünnepünk a Patrocínium, amikor is rendalapítónkat, Kalazanci Szent Józsefet ünnepeljük. Más iskolák iskolanapjához, diákönkormányzat napjához hasonlítható. Ennek az ünnepnek a diákközpontúbbá tételében működött közre a DÖK, egy délutáni, éjszakába nyúló forgószínpad lehetőségét kínálva az iskolánk diákjai számára.

Célok:

A rendezvény célkitűzése a közösségépítés, melyre több síkon biztosítottunk lehetőséget a párhuzamosan futó programjainkkal. Fontosnak találtuk, hogy piarista identitástudatukban erősítsük a résztvevőket közösségi élményt biztosítva a számukra.

Elvárt hatások, eredmények

A rendezvényen párhuzamosan több program futott, így mindenki megtalálta a számára kedves színteret a közösségbe tartozás megéléséhez. Ezáltal az iskola kohéziós ereje nőtt.

Újszerűség:

Korábbi tanévekben ilyen jellegű délutáni, kötetlen együttlétben, időtöltés formájában nem ünnepelte az iskola a Patrocíniumot, így a diákönkormányzat szervezése mindenképpen újszerűnek bizonyult.

Az intézmény a kereteket biztosítja, a diákok szervezik, még a tanári segítséget is ők kérik.

Ellenőrzés, értékelés módja:

Diákok rendezvény utáni visszajelzései, valamint az iskola diákságának magas részvételi aránya egyaránt a rendezvény sikerességének mércéi. Nagyon sok diák hagyományá szeretné emelni a délutánt, ami mindenképpen az esemény pozitív megéléséről tanúskodik.

1.2. Hívószavak:

- közösség
- művészetek és természettudományi jelenségek megismerése

- 400 perces foci
- közös alvás az iskolában

1.3. Érintett kompetenciák

A szervező diákok áttekintéssel rendelkeznek a rájuk bízott területekre és ezzel jobban megismerhetik egy esemény szervezésének nehézségeit. A jövőben javaslatokat tehetnek hasonló szervezési munkálatok során az esetleges buktatókról, kikerülhető akadályokról.

A részt vevő diákok nyitottabbakká, elfogadóbbá válnak a közösségi alkalmakra, egymás számára. Felismerik a közös megélés fontosságát és ezt a jövőben is támogatják, keresik.

Célcsoport:

Célcsoport: gimnázium.

Csoport ajánlott létszáma: 150-200 fő.

1.4. Szükséges időkeret, gyakoriság:

Évi egy alkalom, a Patrociniumhoz kötötten.

1.5. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

Az előkészítés során a diákönkormányzati üléseken meghatározott programok mellé a diákönkormányzat tagjai a tanári kar tanárait felkérlik tanári jelenlétre. A programelem megvalósításának kimenetele nagyban függ a fölkerített tanár a közreműködésre való nyitottságától. Ezért időben kell a szervezési munkálatokat elkezdeni, kellő flexibilitással a végleges programelemek rögzítése előtt. A tanári humán erőforráson túl szükség van egy olyan diákönkormányzati bázisra, akik önmagukban kellő elhivatottságot és agilitást éreznek az esetleges változások gyors, hatékony orvoslására.

1.6. A program egyedi eszközigénye:

- társasjátékok
- tornaterem
- hangszerek
- vacsora biztosítása
- szabad osztálytermek
- fizikai kísérletekhez tartozó eszközök

Nagyszünetes programok

- képzőművészeti eszközök
- kézművesedéshez szükséges eszközök
- számítástechnikai eszközök

1.7. *Mellékletek:*

A már megvalósult program plakátja, valamint a megvalósult program tervezete:

A **DÖK** SZERVEZÉSÉBEN:

ÉJJEL NAPPAL PIÁR

2017.11.23. 17:00-24:00

alkotói műhelyek

társasjáték, activity sarok

kézműveskedés

filmklub

400 perces foci

felolvasóest

kocka sarok

táncház

ittalvás lehetősége az iskolában

*sz. Itt a kisbetűs rész, ne maradj le az eseményről! :)

Nagyszünetes programok

ÉJJEL-NAPPAL PIÁR		
IDŐSÁV	TEVÉKENYSÉG	HELYSZÍN
17:00-18:30	Irodalmi sarok Felelősök: A diák és B tanár úr	könyvtár
17:00-18:30	Közös éneklés Felelősök: C diáklány, D tanárnő és E tanár úr	éneket terem
17:00-18:30	Kézműveskedés Felelősök: F és G tanárnő	12.A osztályterme
17:00-18:30	Logikai játékok, ördöglakatok Felelősök: H diáklány és I tanárnő	11.C osztályterme
17:00-18:30	Filmklub Felelősök: J diák és K tanár úr	tanácsterem
17:30 – 20:30	„Vízenjárás” Felelősök: L, M, N diákok és NY tanárnő	12.B osztályterme
18:30-19:00	Vacsora	étkezdé
19:00-19:20	XY képzőművész fotókiállításának megnyitója	aula
19:20-20:30	Táncház	aula
19:20-22:00	Alkotói műhely Felelősök: O diáklány és P tanárnő	aula
19:00 – 20:30	Teaház	aula
19:30 – 20:30	TEDx: Globalizáció - Áldás vagy átok? R tanár úrral	11.C osztályterme
20:30-22:00	Társasjáték sarok Felelősök: S diák, Sz tanár úr és T tanár úr	11.C osztályterme
20:30-22:00	„Kockuló” sarok	gépterem

Nagyszünetes programok

		Felelősök: Ty diák	
20:30-22:00		X-box Felelősök: U diák	12.b osztályterme
20:30-22:00		Filmklub Felelősök: Ű diáklány, V diák és K tanárnő	tanácsterem
22:00 – 22:45		Felkészülés a takarodóra	
~23:00		Esti ima	

2. Kézenjáró verseny

2.1. Rövid összefoglaló:

A gyakorlat rövid bemutatása:

Nagyszünetes verseny lévén 15 perc áll rendelkezésre a nevezés és lebonyolítás együttesére. A kézenjárásra nevezett diákoknak kétszeri lehetőségük van próbálkozásra, és a jobban sikerült eredményük alapján történik a rangsorolás. Ha sok a nevező, párhuzamosan is versenyezhetnek. Az nyer, aki a leghosszabb utat tudja megtenni kézenjárva.

Az esemény lebonyolításának szűkös időkerete miatt a sikeresség záloga a verseny időben és megfelelő fórumokon történő meghirdetése. Az eseményt osztálytermekben, közösségi tereken és az osztályok facebook csoportjaiban egyaránt hirdeti a diákönkormányzat. A versenyről készült plakátot a gyakorlathoz tartozó mellékletben csatolom.

Célok:

Az iskola diákságának rövid kiragadása a tanórák köréből egy kis vidámságra, együttes szurkolásra a közösség építésére. Szórakozásra, amelyet diáktársaik ajándékoznak számukra.

Elvárt hatások, eredmények

Azon diákok, akiket fizikai erőnléte dobogóra emel jó példaként szolgálnak a közösség előtt a sportolás serkentésére.

A szurkolás öröme közösségi élményt teremt.

2.2. Hívószavak:

megmérettetés, bizonyítás, játék, versengés

2.3. Érintett kompetenciák:

Azon diákok, akik felügyelnek a verseny ideje alatt, felelősséget vállalnak a versenyzők testi épségéért.

2.4. Célcsoport:

Célcsoport: gimnázium.

Csoport ajánlott létszáma: 7-9 fő.

2.5. Szükséges időkeret, gyakoriság:

A nagyszünet 15 perce elégséges a nevezésre valamint a verseny lebonyolítására egyaránt.

2.6. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

Az info-kommunikációs csatornák működtetése a plakátok elkészítése és terjesztése révén 2-3 DÖK-ös diák által.

A verseny ideje alatt egy felügyelő tanári jelenlét a verseny biztonságos lebonyolítása érdekében az esetleges balesetek elkerülése, megelőzése és időben való orvoslására.

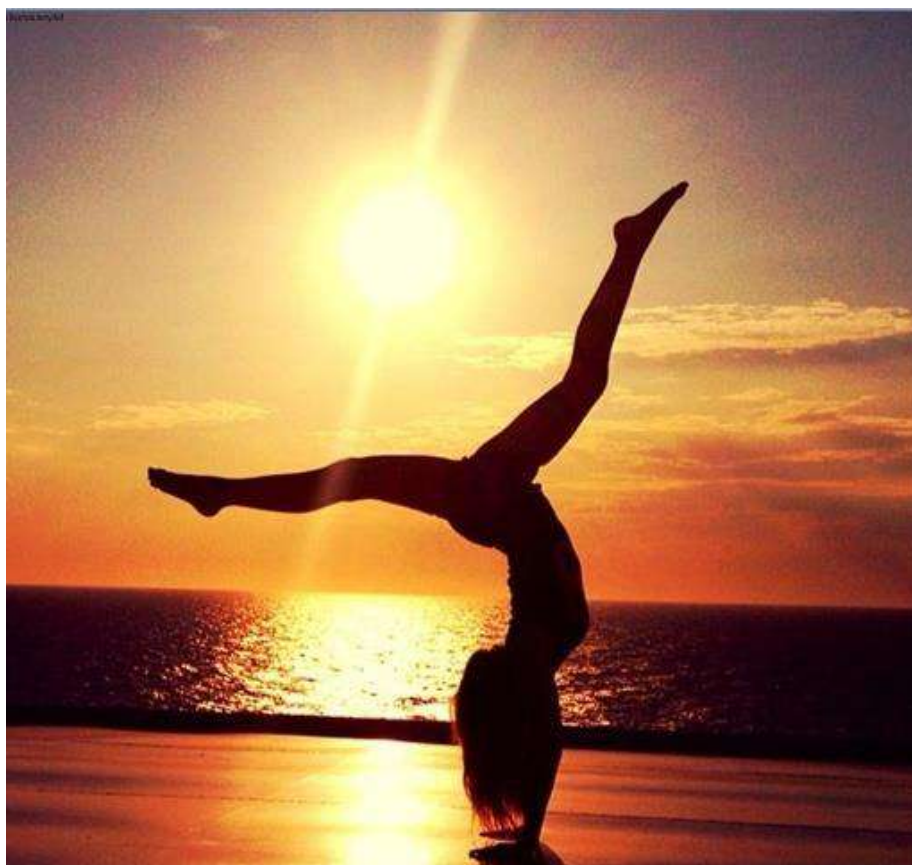
Szükség van továbbá 2-3 diákönkormányzatos képviselőre a bíráskodáshoz és versenyzők teljesítményének méréséhez.

2.7. A program egyedi eszközigénye:

- mérőszalag
- startvonal jelzésére alkalmas szalag
- papír, toll

2.8. Mellékletek:

A verseny meghirdetésének plakátja.

Február 21.

Nagyszünet

**KÉZEN
JÁRÓ**

VERSENY

HELYSZÍN: AULA

3. Felülő verseny

3.1. Rövid összefoglaló:

A gyakorlat rövid bemutatása:

A nagyszünetes verseny célja a közösségépítés, egy felülő verseny keretei között. A versenyre nevezett diákok és tanárok a nagyszünet elején az aulába vonulnak, ahol egyszerre veszi kezdetét a nevezettek küzdelme. A felülések dobszóra egy játékvezető vezénylésével történnek. A tempó fokozása és az idő múlása miatt egyre csökken a versenyben maradottak száma. A verseny becsületességét pár DÖK-ös bíró szemmel tudja kísérni.

Célok:

Az alkalommal tanárok és diákok között egészséges verseny alakult ki. Az iskolából bárki jelentkezhetett a versenyre, nem lehetetlenít el a nevezéstől az aktuális fizikai erőnléte. Célok a vidám, közös versenyzés, éles küzdelem és a közös szurkolás.

Elvárt hatások, eredmények

A sportoló diákok iskola elé emelése példaképként és az iskola diákságát megmozgató esemény kohéziós erejének kihasználása.

3.2. Hívószavak:

- győzzön a jobbik
- sport
- iskola előtti bajnokság

3.3. Érintett kompetenciák:

Azon diákok, akik felügyelnek a verseny ideje alatt felelősséget vállalnak a versenyzők testi épségéért.

3.4. Célcsoport:

Célcsoport: gimnázium.

Csoport ajánlott létszáma: 15-20 fő.

3.5. Szükséges időkeret, gyakoriság:

A nagyszünet 15 perce elégséges a nevezésre valamint a verseny lebonyolítására egyaránt.

3.6. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

A verseny hirdetéséhez szükséges plakát elkészítéséhez, ezek kifüggesztéséhez valamint az esemény osztályokba való hirdetéséhez 2-3 dök-ös diák.

A verseny ideje alatt egy felügyelő tanári jelenlét a verseny biztonságos lebonyolítása érdekében az esetleges balesetek elkerülése, megelőzése és időben való orvoslására.

Szükség van továbbá 3-4 diákönkormányzatos képviselőre a versenyen való csalás kizárása érdekében.

3.7. A program egyedi eszközigénye:

- üstdob
- laticel, ami a nevezés feltétele

3.8. Mellékletek

A verseny meghirdetésének plakátja.

4. Süti-sütő verseny

4.1. Rövid összefoglaló:

A gyakorlat rövid bemutatása:

A versenyt a diákönkormányzat délutáni programként szervezi. A versenyre való nevezés mindenkinek a saját kezűleg készített süteményével lehetséges. A diákönkormányzat főlkér egy tanárt és egy diákot a zsűrizésre, majd az eredményhirdetés utána versenyzők és nézők egyaránt jól járnak, közösen elfogyasztják a süteményeket.

Célok:

A versenyre való készülés során a nevezők otthon foglalkoznak a sütéssel, fejlesztve ezzel ügyességük a konyhában. Kreativitás, önmegvalósítás a sütők számára, örömszerzés a finom falatokkal a jelenlévőknek. A zsűrizés során tanár-diák együtt dolgozik, méltat. A zsűrizés alatti édesség receptjét megosztja a készítő a közönséggel, gazdagítva ezáltal mindenkit.

Elvárt hatások, eredmények

A sütés során más szintéren történik a kommunikáció otthon a szülőkkel, csapatmunka alakul ki. Az együtt alkotás öröme megédesíti a napot. Az alkotások megízlelése a zsűrizés és a receptek ismertetése után közösséget teremt..

4.2. Hívószavak:

- mutasd meg kreatitáásod
- az alkotás édes íze

4.3. Érintett kompetenciák:

Önállóságra nevelés a sütés során otthon, ahol ugyanakkor elfogadja az együttműködés kerekeit, látja, hogy csakis így van eredménye munkájának.

Tudja, hogy munkájának van gyümölcse, ami akkor a legízesebb, ha azt megoszthatja másokkal – az iskolában a verseny záró akkordjaként.

4.4. Célcsoport:

Célcsoport: gimnázium.

Versenyzők ajánlott létszáma: 5-10 fő.

4.5. Szükséges időkeret, gyakoriság:

Délutáni időpontban, 1 óra, évi rendszerességgel.

4.6. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

A verseny hirdetéséhez szükséges plakát elkészítéséhez, ezek kifüggesztéséhez valamint az esemény osztályokba való hirdetéséhez 2-3 DÖK-ös diák.

A versenyen egy zsűri a tanárok és egy a diákok soraiból.

4.7. A program egyedi eszközigénye:

- osztályterem az esemény lebonyolítására
- tálcák és szalvéta a sütemények fogyasztásához

5. Sportnap

5.1. Rövid összefoglaló:

A gyakorlat rövid bemutatása:

A sportnap a DÖK év végi programja, mely az utolsó tanítási napon kerül megrendezésre. Az osztályok fociban, röplabdában és sorversenyen mérhetik össze erejüket. Az iskolaudvart belakja az iskola, az események zeneszó kíséretében zajlanak. A bajnokságokkal párhuzamosan az osztályok a főzőverseny keretén belül elkészítik ebédjüket szintén az iskolaudvarban, amelyre tanáraikat is meghívják.

Célok:

Az esemény kiváló lehetőség a tanév lezárása, ennek megünneplésére, búcsúzásra. A sport tevékenységek a mozgás örömet szolgáltatják.

A főzés során az előkészületektől az ebédek elfogyasztásáig az osztályok tanulói együtt dolgoznak.

Elvárt hatások, eredmények

A főzés és a sport olyan tevékenységek, melyek csapatmunkát igényelnek. A diákok így közelebb kerülnek egymáshoz, és a bajnokság során a többi osztályhoz is.

Újszerűség:

Az esemény az osztályok és az iskola összes diákját megmozgatja (pl. sportol, csatjátékban vesz részt, szurkol vagy főz, vagy együtt eszik a többiekkel) A sporteseményeken a tanári kar is delegál csapatot, ezáltal tanár-diák is összeméri ügyességét. A tanárok jelenléte a főzés és sportolás során más kontextust teremt a tanárnak, mint „embernek” a megismerésére.

Ellenőrzés, értékelés módja:

A rendezvényről érkezett pozitív visszajelzések biztatták a DÖK-öt az idei ismételt megszervezésére.

5.2. Hívószavak:

utolsó nap, sportoljunk együtt, bográcsozás, közösség

5.3. Érintett kompetenciák

A közös főzés öröme és nehézségei egyaránt hozzájárulnak az egyén és közösség fejlődéséhez. A gyerekek feladatmegosztást, felelősségvállalást, csoportmunkát tanulnak, tanítanak egymásnak.

A sportversenyek során a gyerekek ügyessége, versenyszelleme, csapatkohéziója egyaránt fejlődik.

5.4. Célcsoport

Célcsoport: gimnázium.

Versenyzők ajánlott létszáma: az egész iskola jelenléte a tanárokkal

5.5. Szükséges időkeret, gyakoriság

Az utolsó tanítási napon, évi egy alkalommal. A sportesemények és a főzés a TESZI zárást valamint a következő évi DÖK-elnök választást követi, 10-14 óra közötti időintervallumban.

5.6. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

A rendezvény sporteseményeinek lebonyolítására testneveléstanárok jelenlétére van szükség. A szervezést megelőző munkákat a testnevelési munkaközösség és a DÖK végzi együttesen.

5.7. A program egyedi eszközigénye:

- kihangosítás
- a sportesemény eredményeinek rögzítésére alkalmas felületek
- főzőhelyek kialakítása az iskolaudvarban
- a sportesemények feltételeinek biztosítása(labdák, sportpályák)

5.8. Melléklet

A tavalyi rendezvény plakátja.

 PIARISTA SPORTNAP

HELYSZÍN: PIÁR UDVARA

IDŐPONT: JÚN. 14. (SZERDA)

KÖTELEZŐ NEVEZÉS:

(OSZTÁLYONKÉNT)

-RÖPLABDA (6 FŐ) VAGY FOCI (5 FŐ)

-SORVERSENY (4 FIÚ + 4 LÁNY)

-FŐZŐVERSENY

A NEVEZÉS SZABÓ ZSÓKA TANÁRNÓNÉL TÖRTÉNIK.

HATÁRIDŐ: JÚNIUS 1. (CSÜTÖRTÖK)

A RÖPIBEN ÉS FOCIBAN LEHETNEK CSEREJÁTEKOSOSOK.

A FŐZÉSHEZ A KELLÉKEKET MINDEN OSZTÁLY MAGÁNAK BIZTOSÍTJA.

Iskolai megemlékezés a nagyszünetben

Rövid összefoglaló

A gyakorlat rövid bemutatása

Az iskolai nagyszünet és aula nemcsak versenyek, megemlékezések helyszínét is szolgáltatja. Évi két alkalommal, március 15-ére és október 23-ára emlékezve a történelem tanárok ünnepi visszatekintést tartanak diákok bevonásával.

Célok

Az alkalmak célja történelmünk megismerése, és nemzetünk nagyjai előtti tisztelgés.

Elvárt hatások, eredmények

Új ismeretek szerzése és meglévők bővítése a diákok részéről. Történelemórán beszámolókkal készülnek az ünnepre, és a legnívósabb beszámoló kerül az iskola elé. Így egészséges verseny alakul ki a diákok között, ami növeli a beszámolók színvonalát, valamint a hallgatóság történelmi ismereteit.

Ellenőrzés, értékelés módja:

Történelem órákon az elhangzottak számonkérése.

Hívószavak:

hagyomány, ünnep, közösségi emlékezés

Érintett kompetenciák

Az előadásokon részt vevő diákok a felkészülés során mélyítik történelmi jártasságukat. A beszámolók elkészítése során fejlődik a szövegértésük, önálló tanulásuk, a történelmi források hitelességének felülvizsgálata.

Célcsoport:

Célcsoport: az iskola diákjai.

Szükséges időkeret, gyakoriság:

Évi két alkalommal, a nagyszünet 15 perce.

A program egyedi humán-erőforrás igénye:

Történelem tanár, aki előkészíti a megemlékezés anyagát, forrásait.

A program egyedi eszközigénye:

- kihangosítás

II. DÖK-elnök választás

2.1. Rövid összefoglaló:

A gyakorlat rövid bemutatása:

A tanév utolsó két hetében a következő évi DÖK-elnök jelöltek kampányidőszaka zajlik. Ebben az időszakban plakátokon, rövid népszerűsítő videókon hirdetik programjukat, fő célkitűzéseiket a jövő kapcsán megválasztásuk esetén.

Célok:

A jelöltek megismertetése az iskolával. A szavazás során tudatos és felelősségteljes voksolásra nevelés. A demokrácia megértése és gyakorlása iskolai keretek között.

Elvárt hatások, eredmények

A legfőbb elvárt hatás a legmegfelelőbb elnök választása a következő tanévre. Szerencsés, ha ebben a kérdésben a diákság és a tanárok hasonlóan gondolkodnak.

2.2. Hívószavak:

kampány, elnökjelölt, plakátok, kampányfilmek, beszéd, szavazás, választás, képviselő

2.3. Érintett kompetenciák

Az elnökjelöltek az utolsó tanítási napon a szavazást megelőzően ismertetik szóban is terveiket a jövő kapcsán. Az iskola aulájában fölállított pulpitus ad mindennek színhelyet. A jelöltek kampány során készített anyagai fejlesztik kreativitásukat, számítástechnikai ismereteiket, amit a plakátok és kampányvideók alá is támasztanak. Az elnökjelöltek a beszédre készülve retorikailag is fejlődnek

2.4. Célcsoport:

Célcsoport: kiemelten a DÖK-elnök jelöltek, valamint az iskola összes szavazati joggal rendelkező diákja.

2.5. Szükséges időkeret, gyakoriság:

Évi egy alkalommal, a tanév utolsó tanítási napján, a TESZI-zárást és a sportnapot megelőzően.

2.6. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

A DÖK-elnök jelöltek felkészülése során tanári katalizáció.

A szavazatok számlálására egy tanárból és két diákból álló bizottság.

2.7. A program egyedi eszközigénye:

- kihangosítás a beszédek ideje alatt az aulában

NagyAlkotóProjekt

Projekt az iskola tereinek díszítésére

Írta:

Barkos Beáta

Előszó/Ajánlás – tanítványkép

A projektben 11-12. osztályos tanulók vesznek részt, akiknek heti 2 művészeti nevelés órájuk van. A diákok képzőművészetről alkotott képét szeretné a program árnyalni. A gyerekek elég távol tartják maguktól a képzőművészeti alkotásokat, fárasztónak ítélik meg befogadásukat. Sokszor azt sem tudják, milyen háttérinformációk szükségesek egy képzőművészeti alkotás befogadásához, ezért gyakran elutasítják a képzőművészettel kapcsolatban.

A projekt kapcsán nagyméretű, sok információgyűjtéssel, szaktudás elsajátítását célzó szellemi-fizikai munka által létrejövő alkotásokat készítenek, hogy megtapasztalják a műalkotás létrehozásának minden mozzanatát. A projektmunka az egyéni élményen túl a munkaszervezés, csoportbeosztás, feladat megjelölés, egyéni és csoport-

NagyAlkotóProjekt

tos felelősségvállalás megélése. A tanítványok team-munkában dolgoznak, a vezetőt maguk választják, és építő módon kell, viszonyuljanak a feladathoz. Megtanulják a konfliktuskezelés módját.

A projekt a tanóra kereteit túlfeszíti. Az osztálytermen kívül, az alkotás helyszínén, munkás körülmények között végzik a munkát. A munka az iskola diákjainak is üzenetértékű. Mindenképpen formabontó az iskolai hagyományos oktatási keretekhez képest.

Az eredmény különösen nagy személyes kötődést jelent. Egy alkotás, amelybe egész személyiségét, keze munkáját beletette a tanuló, évtizedekig elkíséri. A mű ünnepélyes felavatása még inkább hozzájárul önbecsüléséhez. Ha kritikát kap, ha dicséretet, el kell, tudja hordozni. Mindig lesz, akinek tetszik, és akinek nem. Mindkettő esetben emelt fővel vállalnia kell a közös alkotást.

I. A módszertani fejlesztés átfogó ismertetése

Célok:

Ismerjék fel az iskola küldetésében megnyilvánuló szakrális téri elemeket. Tanulják meg vizuálisan megfogalmazni gondolataikat. Tanuljanak meg önálló gondolatokat megfogalmazni vizuálisan és közösségi célokhoz igazítani. A kompozíció és méret- forma-szín összehangolásának szakmai ismerveit ismerjék meg (pl. a urális munka követelményei). Szín-és formaelméleti összhang megismerése, az épület és a kiválasztott falfelület – a Köz Tér – összhangjának megteremtése.

A falfestés és a mozaik eljárásának megismerése által az anyag-és eszközhasználatban jártasságot szereznek.

A team-munka követelményeit és élményét tapasztalják meg.

Anyagok, eszközök rendben tartása. Rendszeres, felelősségteljes munkára szoktatás.

.Legyenek határozottak, önismeretük és önbecsülésük legyen megfelelő az alkotó munkához. Tudjanak önállóan dolgozni, illetve csoportban képviseljük elképzeléseiket és tudjanak kompromisszumot kötni. Fogalmazzák meg érveiket. Igyekezzenek állandóan kontrollálni egyéni elképzelésüket a nagy egész létrehozása érdekében.

Tudjanak segíteni egymásnak, és megtalálni helyüket a csoportban

Az önálló alkotás során a pontos munkavégzés fontosságát ismerjék fel, csoportban az együttes eredmény érdekében személyes elkötelezettséggel dolgozzanak. Vállalkozói ismereteket szerezzenek a munka tervezésétől a kivitelezéséig.

Elvárt hatások, eredmények:

Az alkotások az iskola tereit fogják díszíteni. Sőt olykor az iskola külső kerítését is, ahol üzenhetünk az iskola vállalt értékeiről a külvilágnak. A hagyományos graffitik főként egyéni alkotások, modern formanyelvvel. Ez esetben közös formanyelvet kell találni az iskola küldetésének vizuális megfogalmazásához. Így nemcsak az óra kereteit, de térben az iskola kereteit is meghaladja a projekt megvalósítása.

A közös terek egyhangúságát megtöri egy-egy színfolt. Állandó kiállításnak is lehet tekinteni ezeket a felületeket. Állandóan éri vizuális élmény az iskola fiatalabb tanulóit, így szocializáljuk a vizuális inger befogadására, és alkotásra őket. Szeretnénk, ha természetessé válna a kortárs képzőművészethez és saját környezetének alkotó alakításához való viszony.

A gyerekek megkapják írásban a megrendelést.

Végiggondolják és megtervezik önállóan a terveket. Majd tervpályázatot hirdetünk osztály szinten. A legjobb pályázatot fogadja el a közösség. Ehhez érvelniük kell egyéni terveik mellett. Be kell mutatni és a háttérinformációkat prezentálniuk kell. Majd a folyamatot kell végiggondolni. A munkát részfeladatokra bontják. Minden feladathoz delegálnak tanulókat. Minden csoportot a csoportvezető koordinál és fog össze. A tanár a csoportvezetőkkel konzultál és az egész folyamaton tartja szemét. Ahol csoportközi kommunikációra van szükség, ott közvetít a csoportok között. Ez a vállalkozói és a személyközi, interkulturális és szociális kompetenciát fejleszti.

A program felkészít nemcsak a művészet befogadására és értékelésére, hanem felkészít a munkaerőpiacon történő helyzetek kezelésére.

NAT-hoz, Pedagógiai Programhoz való csatlakozás lehetőségei:

A művészeti nevelés célja a NAT szerint: 11–12. évfolyamon a művészetek műveltségterület kötelező összes óraszámkerete heti 2 óra/évfolyam. Ennek megfelelően az iskola 11–12. évfolyamon a számára megfelelő jellemzőkkel ruházhatja fel a művészeti oktatását a megfelelő művészeti tantárgyak kiválasztásával, vagy akár komplex művészeti oktatásban gondolkodva alakíthatja ki a művészeti tantárgyak struktúráját a helyi tantervében. Ebből következik, hogy minden művészeti tantárgy, így a vizuális kultúra is heti 2 óra/évfolyamra készítette el a kerettantervét, ám annak felhasználása az iskola igényeinek függvényében értelmezendő.

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak árnyaltabb értelmezéséhez és megítéléséhez, környezetünk értő alakításához. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmi közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmi végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban a legfontosabb tartalmakat biztosítják csupán a fejlesztéshez, de hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a projektmódszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A NAT fejlesztési feladatainak alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a

közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni,

A projekt ezen célok megvalósításának jó eszköze, de túlmenően az egyéni alkotás jelentette megértésen és megélésen a piarista hitvallásunknak megfelelően jelentős közösségi értéket hordoz mind a munka folyamán, mind a mű által

A projekt folyamán az alábbi kompetenciafejlődés valósul meg, elsősorban nondirektív módon: Anyanyelvi kommunikáció, természettudományi és technikai kompetencia, digitális kompetencia, személyközi, szociális kompetenciák, vállalkozói kompetencia, kulturális kompetencia, munkához való viszony és eredményesség tudatosítása.

A Pedagógiai programban szerepel a kulturális kompetencia fejlesztése. Az élmények és érzések kreatív, művészi kifejezési módjainak kialakítása „művészeti ágban szerzett képesség, kreativitás továbbfejlesztése; a magyar kulturális örökség értékeinek ismerete, érzelmi nevelés; más kultúrák értékeinek elismerésére nevelés”. A szociális kompetenciák fejlesztése, gyakorlati érzék fejlesztése, kreativitás, közösségi alkotás valósul meg.

II. A gyakorlatok (eseménysor, programelem, tevékenység) bemutatása

1. A gyakorlat címe/neve: NagyAlkotóProjekt - projekt az iskola tereinek díszítésére

1.1. Rövid összefoglaló:

A gyakorlat rövid bemutatása:

A tanulók a tervezéstől a kivitelezésig megismerik az alkotói folyamatot. Az alkotás szellemi termék, melynek megvalósítása kemény fizikai munkát igényel. Falfestés, mozaikkészítés és tűzzománc készítés.

Célok:

A tanulók készítsenek önálló terveket, tanuljanak meg csoportban dolgozni, egyéni elképzeléseiket egyeztetni, elfogadni a jobb gondolatokat. Tanuljanak meg információkat gyűjteni internetről, készítsenek eszközjegyzéket, amire szükségük lesz. Tanulják meg ténylegesen – fizikai munkavégzés által – megvalósítani gondolataikat. Mélyüljenek el az alkotó folyamatban, tanulják meg korrigálni munkájukat és gondolataikat a jobb eredmény érdekében, vagy tartsanak ki amellet. Nagyméretű közös alkotást hagynak maguk után, ezzel örök értéket hoznak létre.

Elvárt hatások, eredmények

Vállalkozói ismeretek, team-munkában való dolgozás megtanulása. Becsülik meg a kortárs képzőművészeti alkotásokat, hisz maguk is azzá válnak.

A projekt 2 hónapig tart, 1-3 osztály közreműködésével, akár 48 tanórát jelenthet.

Az előkészítés a projekt céljának megfogalmazása. Ehhez művészettörténeti példák keresése az ókori mozaikoktól Antonio Gaudi munkásságáig.

Kortárs művészeti alkotások felkutatása. A kortárs graffiti jeles alkotásainak elemzése. Kortárs tűzzománc törekvések megismerése.

Tervpályázat hirdetése. Az iskola építészeti adottságainak, szellemi és lelki küldetésének figyelembe vételével papír alapú tervek készítése.

A tervpályázat eredményének értékelése, a terv közös kiválasztása.

Szerződés-kötés. A tervező a diák projektvezető. Ő felel a munka korrekt megvalósításáért, a rendért és napi döntéseket hoz a tanárral konzultálva az új, felmerülő gondolatok, ötletek elvetéséről vagy elfogadásáról.

A szellemi munka után *anyag-és folyamatismertetés. Munkavédelmi oktatás.*

A munkaterület előkészítése a munkához, Anyagok, eszközök előkészítése.

Munkamegbeszélés, feladatmegosztás.

NagyAlkotóProjekt

A közösségi alkotás elkészítése. A csempe méretre vágása, felületkezelés, a csempék felhelyezése, fugázás, a terület rendben hagyása, eszközök tisztántartása. A falfelületek megfestése. A tűzzománc alkotás helyének kijelölése és a technika megismerése, majd elkészítése a tervezés után.

A tanulóknak be kell tartaniuk a munkavédelmi előírásokat és a szerződésben foglaltakat.

A projekt végén a munka felavatója, hivatalos, az iskola vezetőinek és diákjainak történő átadása.

Az avatás összművészeti ünnepség keretében történik az iskola zenei, irodalmi és táncművészeti tanszakainak közreműködésével.

A projekt végén az alkotói folyamat dokumentációját: a terveket, a munka folyamatát dokumentáló fotók-amit tanítványok készítenek- kiállítás keretében mutatjuk be az iskola aulájában.

Performance keretében közös festés motivációs jelleggel. Minden, a megnyitón résztvevő tanuló hozzáfest a közös alkotáshoz. A művet a sokszínűk vagyunk közösségben.

Újszerűség:

Nondirektív módon a művészet teljes folyamatának megismerése személyes tapasztalatszerzés által.

A miénk itt a tér, mert mi tettük értékke a falakat gondolat megélése.

Személyes felelősségvállalás az iskolai környezet átalakításáért.

Az órák túlfeszítik a tanórák kereteit. Úgy ismerik meg a kortárs képzőművészetet, hogy megtanulnak kollektíven értéket, örök értéket létrehozni.

A falfestés és a mozaikkészítés módszerének és folyamatának megismerése.

Ellenőrzés, értékelés módja:

Állandó feedback a munka folyamán egymástól és a tanártól. Az iskola közössége és más művészeti csoportok ünnepi megnyitó keretében veszik birtokba az elkészült alkotásokat. A fotódokumentumok bemutatásával az iskola közössége azonnali visszajelzése biztosított.

Növeli az egyének, csoportok önértékelését.

Hogyan lehet ellenőrizni és értékelni a megvalósulás gyakorlatában a működés eredményességét?

1.2. Hívószavak: tervezés, alkotás, munka, eredmény, közösség

1.3. Érintett kompetenciák

A tanulók beavatást nyernek a 20-21. század művészeti törekvéseibe. Önállóan gyűjtene művészettörténeti ismereteket. Önállóan szereznek ismereteket a műalkotások létrehozásának szellemi és gyakorlati létrehozásának módjáról. Önkifejezésük, csoportmunkában történő szociális jártasságuk fejlődik.

NagyAlkotóProjekt

Anyanyelvi kompetencia: a megrendelés megértése és értelmezése.

Matematikai kompetencia: A falfelületek felmérése, méretarányos tervezése

Hatékony önálló tanulás: A szellemi munkától a fizikai munkával történő kivitelezésig és a kész mű szellemi terméként való értelmezéséig való tapasztalati tanulás

Megismerési, felfedezési vágy felkeltése

Természettudományos kompetencia: alapvető ismeretek megszerzése, a kíváncsi attitűd megalapozása, érvelés megtanulása, az ismeretek mozgósítása az élet más területein

Szociális és állampolgári kompetencia: egyéni felelősségvállalás, közösségi munka, munkamegosztás, munkaszervezés és állandó visszajelzés, normatudat kialakulása. Közösségi tudat és felelősségvállalás. Állandó kommunikáció a társakkal, vezetőséggel.

Önértékelés, önbizalom. A kész műalkotás vállalása, az abban való személyes közreműködés megbecsülése- enélkül nincs kész alkotás.

Alkotóképesség, kreativitás, esztétikai és művészeti tudatosság, szépérzék fejlesztése

Digitális kompetencia: az anyaggyűjtés során a világháló szakszerű használata

1.4. Célcsoport: Gimnázium 11. osztályos tanulói 17-18 éves gyerekek

Célcsoport: pl.: általános iskola, gimnázium, speciális csoportok, egyéb

Korosztályok: 3-6, 6-10, 10-14, 14-18, 6-14, 10-18 egyéb:

Csoport ajánlott létszáma: 15-20 fő osztályonként

1.5. Szükséges időkeret, gyakoriság:

Gyakorlat alkalmainak száma: 8 alkalom osztályonként

Alkalmak gyakorisága: hetente 2 óra 8 alkalommal

Egy alkalom időkerete: 2 óra

1.6. A program egyedi humán-erőforrás igénye:

A projektet minden osztályban a művészeti nevelés tanár koordinálja. Az anyagbeszerzésben segít az iskola gondnoka. Az ünnepélyes átadásban segítenek az iskola zenei, irodalmi művészeti csoportjai és az iskola vezetése. A város felé történő híradásban a titkárság és az iskolaújságban való megjelenésért néhány érintett diák és a felelős tanár. A kiállítás szervezésért a művészeti nevelés tanár és néhány diák. A fotók elkészítéséért felelő-

sek a diákok, a fotó nyomtatásáért a felelős tanár. A finanszírozásért felelős személy mecénása, megrendelője az osztálymunkának.

1.7. A program egyedi eszközigénye:

Falfestés: 30 kg diszperzit, pigment, akrilspray nagymennyiségben. Nagyméretű ecsetek, kisebb sprőd ecsetek, takaró fólia, szivacsok, papírtörölközők, festőhengerek

Mozaik: Csempe nagy mennyiségben, flexibilis csemperagasztó, fugaanyag, pigment, spaklik, takaró fólia, nylon zacskók, csiszolóvászon, ecsetek

Tűzzománc: 2 m² vörösréz tábla, csiszolóvászon, fűrők, fémvágó olló, kúpos fogók, 20 méter 1 mm-es vörösréz drót, tűzzománc festékek- fedő- és transzparens ékszerzománcok

Mindhárom projekthez: A/2méretű kartonok, rajz-és festőeszközök, számítógépek az anyaggyűjtéshez papírok, nyomtató.

1.8. Kidolgozó

A gyakorlat kidolgozója/ megszólítható(szakmai) képviselője: Barkos Beáta
Elérhetősége: barkos@szepi.hu

1.9. megvalósítás folyamata alkalmainak/ elemeinek részletes bemutatása:

A projekt előzményei:

9-10. osztályban a témanapokhoz kapcsolódóan **közös festést rendeztünk évfolyam szinten**. A téma a témanap-témahéten feldolgozott probléma volt. Ennek vizuális megjelenítésére volt lehetőség osztály-évfolyamszinten. Minden osztály nagyméretű vásznat, pannót festett az osztály dekorálására. Ezek a képek valamilyen közösségi érték megjelenítését célozta. Minden osztály a saját értékeit jelenítette meg, s ezzel dekorálta osztálytermét. Iskola nagy zenés rendezvényeken a zene és képzőművészet összefüggését nyílt színi festéssel performance keretében mutattuk be. Néhány tanuló a zene által inspirált érzéseit festette meg a hangverseny alatt. Az iskola tanulói részesei voltak egy alkotó folyamatnak.

A projekt azzal kezdődik,

hogyan írassa a tanár a megrendelést: megjelölve a falfelületet, az eljárás módját. Ezt követi egy plenáris brainstorming. Ebből a téma kiválasztása közösen történik. Majd a terület bejárása következik. A falfelület felmérése, a környezet megfigyelése, színhatások rögzítése. Interneten az eljárás megismerése, művészet-történeti előzmények felkutatása

Egyéni tervek grafikai és színre bontott – festett konkrét tervek elkészítése

Tervek prezentálása, a legjobb terv kollektív kiválasztása- a terv elfogadtatása az iskola vezetőivel, esetleges korrigálások elvégzése.

Feladatok meghatározása:

Csoportalakítás- eszközök előkészítésére, elmosására, elpakolására, mozaik esetében a falfelület alapozására és a ragasztóanyag felkenésére és ragasztóanyag állandó keverésére, a csempe törésére, mozaikok szín és forma szerinti válogatására, a felragasztásra, a fuga előkészítésére, színezésére és a fugázásra, a terület tisztán tartására és rendrakásra.

Szerződés-kötés- a vállalt feladat meghatározása, csoportelkötelezettség megfogalmazása, a konkrét feladat meghatározása, időkeret megjelölése, várható eredmény-dicséret rögzítése- Tanár és diák egyöntetűen aláírja.

Anyagbeszerzést a tanár végzi.

NagyAlkotóProjekt

A terv felvázolása a falra és korrigálás. Anyagelőkészítés, eszközök biztosítása a gyerekek által. Falfelület alapozása, ragasztó és a mozaikok előkészítése, ragasztása. Minden 2 órás időtartam után a rendrakás elengedhetetlen.

A következő órán a szükséges előkészületek elvégzése után a csoportok rendeződnek, önállóan végzik feladatukat, a tanárral állandó konzultálva. Mindig a haladásnak megfelelően készítik elő a következő munkafolyamatot.

A mozaik akkor kész, ha felkerült a falra a színterveknek megfelelően, nem esik le, majd kifugázták és letakarították a mozaikot.

Az 1. alkalom bemutatása:

A tervezés folyamata azonos a mozaiknál leírttal.

A megvalósítás eszközigénye más.

A falfelület kiválasztása, a tervek felvázolása után a színkeverés. a diszperzittel történő elegyek elkészítése, festőeszközök, takarófoliák felhelyezése. A terv felrajzolása, színnel való kitöltése. Állandó konzultáció a tervpályázat nyertesével és a jobbitó szándék kommunikálása. Az alkotói folyamatban nagy szerepe van az egyéni látásmódnak, de a kereteket a diákvezetőnek jóvá kell hagynia. A szakmai problémák megoldásában minden esetben a szintani és színelméleti kérdések megvitatása után dönt a csoport. A falfestés nagy felületek megoldására ad lehetőséget, így a különböző csoportok egymással állandó egyeztetésben kell dolgozzanak. A részletek összefésülése, szín-és formabeli összehangolására az utolsó két órában minden tanulónak tevékeny szerepe lesz. Az eszközök elmosása és eltakarítás kötelező feladata annak a csoportnak, amelyik ezt vállalta.

A csoportok kétórás ciklusban, a tanórai kereteken túlmenően dolgoznak.

A 2. alkalom bemutatása:

Mindkét műfajban a megkezdett munka folytatása a technika jelentette lehetőségek kereteiben.

Mindkét esetben az anyagok előkészítése, a szakszerű és megismert anyaghasználat átisméltése, esetleges szakmai korrekciók elvégzése és a megkezdett alkotás folytatása mindaddig, amíg az egész felület kész lesz.

Ebben a csoportok minden tagja és a tanár közösen állapodnak meg. A munka akkor kész, ha a szakma szabályainak legmegfelelőbb alkotás készül el. Amikor sem hozzáadni, sem elvenni nem lehet a minőség kárára.

A munka akkor kész, ha az anyagok és eszközök szakszerűen tárolva, eszközök tisztán kerülnek a szertárba.

Mindegyik projekt időkerete 16 óra, 8-szor 2 óra. Ez két havi munkát jelent minden osztálytól.

Még két órát kell szánni az egyéni értékelésre. Minden diák önállóan értékeli saját tevékenységét és azt, mekkora hányadot tesz ki a közös munka megvalósításában a befektetett energiája. Az egyéni értékelést a közösség jóváhagyja vagy korigálja.

A tanár ennek megfelelően ad dicséretet.

Az iskola közössége megnyitó keretében veszi tulajdonba a műalkotásokat.